Сәулет, қала құрылысы және құрылыс
саласындағы мемлекеттік нормативтер
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЕРЕЖЕЛЕР ЖИНАҒЫ

Государственные нормативы в области
архитектуры, градостроительства и строительства
СВОД ПРАВИЛ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

ҚАЛА ҚҰРЫЛЫСЫ. ҚАЛАЛЫҚ ЖӘНЕ АУЫЛДЫҚ ЕЛДІ МЕКЕНДЕРДІ ЖОСПАРЛАУ ЖӘНЕ ҚҰРЫЛЫСЫН САЛУ

ГРАДОСТРОИТЕЛЬСТВО. ПЛАНИРОВКА И ЗАСТРОЙКА ГОРОДСКИХ И СЕЛЬСКИХ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ

ҚР ЕЖ 3.01-101-2013*
СП РК 3.01-101-2013*

Ресми басылым
Издание официальное

Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігі
Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитеті

Комитет по делам строительства и жилищно-коммунального хозяйства
Министерства промышленности и строительства Республики
Казахстан

Астана 2026

ҚР ЕЖ 3.01-101-2013*
СП РК 3.01-101-2013*

АЛҒЫ СӨЗ

1	**ӘЗІРЛЕГЕН:**	«ҚазҚСҒЗИ» АҚ
2	**ҰСЫНҒАН:**	Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Құрылыс, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері және жер ресурстарын басқару комитетінің Техникалық реттеу және нормалау басқармасы
3	**БЕКІТІЛГЕН ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗІЛГЕН:**	Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Құрылыс, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері және жер ресурстарын басқару комитетінің 2014 жылғы 29-желтоқсандағы № 156-НҚ бұйрығымен 2015 жылғы 1-шілдеден бастап

Осы мемлекеттік нормативті Қазақстан Республикасының сәулет, қала құрылысы және құрылыс істері жөніндегі Уәкілетті мемлекеттік органының рұқсатыныз ресми басылым ретінде толық немесе ішінара қайта басуға, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитетінің техникалық және лингвистикалық тексеру жүргізу тапсырмасына (2016 жылғы 7 қарашадағы № 38-02-5-1542 хаты) сәйкес құжат мәтіні өзгертілді.

Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігі Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитетінің 2017 жылғы 10 қазандағы №214-НҚ, 2018 жылғы 5 наурыздағы № 45-НҚ, 2018 жылғы 29 тамыздағы №185-НҚ, 2018 жылғы 9 қазандағы №215-НҚ, Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитетінің 2019 жылғы 1 сәуірдегі №46-НҚ, 2019 жылғы 25 желтоқсандағы №228-НҚ, 2020 жылғы 8 қыркүйектегі №126-НҚ және 2021 жылғы 27 сәуірдегі №54-НҚ, 2021 жылғы 9 шілде №98-НҚ, Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігі Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитетінің 2024 жылғы 7 маусымдағы №91-НҚ, 2025 жылғы 2 маусымдағы №84-НҚ, 2026 жылғы 26 мамырдағы №57-НҚ, 2026 жылғы 25 қыркүйектегі №117-НҚ және 2026 жылғы 1 қазандағы №119-НҚ бұйрықтарына сәйкес өзгертулер мен толықтырулар енгізілді.

ПРЕДИСЛОВИЕ

1	**РАЗРАБОТАН:**	АО «КазНИИСА»
2	**ПРЕДСТАВЛЕН:**	Управлением технического регулирования и нормирования Комитета по делам строительства, жилищно-коммунального хозяйства и управления земельными ресурсами Министерства национальной экономики Республики Казахстан
3	**УТВЕРЖДЕН И ВВЕДЕН В ДЕЙСТВИЕ:**	Приказом Комитета по делам строительства жилищно-коммунального хозяйства и управления земельными ресурсами Министерства национальной экономики Республики Казахстан от «29» декабря 2014 года № 156-НҚ с 1 июля 2015 года

Настоящий государственный норматив не может быть полностью или частично воспроизведен, тиражирован и распространен в качестве официального издания без разрешения Уполномоченного государственного органа по делам архитектуры, градостроительства и строительства Республики Казахстан.

Текст документа откорректирован в соответствии с поручением Комитета по делам строительства и жилищно-коммунального хозяйства Министерства национальной экономики Республики Казахстан (письмо № 38-02-5-1542 от 7 ноября 2016 года) по технической и лингвистической проверке.

Внесены изменения и дополнения в соответствии с приказами Комитета по делам строительства и жилищно-коммунального хозяйства Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан от 11 октября 2017 года №214-НҚ, от 5 марта 2018 года №45-НҚ, от 29 августа 2018 года №185-НҚ, от 9 октября 2018 года №215-НҚ, Комитета по делам строительства и жилищно-коммунального хозяйства Министерства индустрии и инфраструктурного развития Республики Казахстан от 1 апреля 2019 года №46-НҚ, от 25 декабря 2019 года№228-НҚ, от 8 сентября 2020 года №126-НҚ, от 27 апреля 2021 года №54-НҚ, от 09 июля 2021 года №98-НҚ, Комитета по делам строительства и жилищно-коммунального хозяйства Министерства промышленности и строительства Республики Казахстан от 07 июня 2024 года №91-НҚ, от 02 июня 2025

года №84-НҚ, от 26 мая 2026 года №57-НҚ, от 25 сентября 2026 года №117-НҚ и от 1 октября 2026 года №119-НҚ.

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ V
1 ҚОЛДАНУ САЛАСЫ 1
2 НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР 1
3 ТЕРМИНДЕР МЕН АНЫҚТАМАЛАР 3
4 ҚОҒАМДЫҚ-ІСКЕРЛІК АЙМАҚТАР МЕН ТҰРҒЫН ҮЙ АЙМАҚТАРЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ ЕРЕЖЕЛЕРІ 3
5 ӨНДІРІС АЙМАҚТАРЫН, КӨЛІК ЖӘНЕ ИНЖЕНЕРЛІК ИНФРАҚҰРЫЛЫМ АЙМАҚТАРЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ ЕРЕЖЕЛЕРІ 14
6 ДЕМАЛУҒА БЕЛГІЛЕНГЕН ЖӘНЕ АЙРЫҚША КҮЗЕТІЛЕТІН АЙМАҚТАРДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ ЕРЕЖЕЛЕРІ 18
7 ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ МЕКЕМЕЛЕРІ МЕН КӘСІПОРЫНДАРЫН ЖОБАЛАУ ЕРЕЖЕЛЕРІ 22
8 КӨЛІК ПЕН КӨШЕ ЖОЛДАРЫ ЖЕЛІЛЕРІН ЖОБАЛАУ МЕН ҰЙЫМДАСТЫРУ ЕРЕЖЕЛЕРІ 26
8-1 Демалыс орындарын және курорттық аймақтарды жобалау ережелері 62
9 ИНЖЕНЕРЛІК ЖАБДЫҚТАРДЫ ЖОБАЛАУ ЕРЕЖЕЛЕРІ 59
10 АЙМАҚТЫҢ ИНЖЕНЕРЛІК ДАЙЫНДЫҒЫ МЕН ҚОРҒАНЫСЫН ЖОБАЛАУ ЕРЕЖЕЛЕРІ 78
11 Қоршаған ортаны қорғау бөлімін әзірлеу қағидалары 88
12 Тарихи-мәдени ескерткіштерді қорғау 90
13 Өртке қарсы талаптар 90
А қосымшасы (ақпараттық) Қалақұрылысы функционалды аймақтары құрылысы тығыздығының нормативтік көрсеткіштері 90
Б қосымшасы (ақпараттық) Аулалық және пәтер маңындағы жер бөлімдерінің өлшемі 92
В қосымшасы (ақпараттық) Мекемелердің Есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі 95
Г қосымшасы (ақпараттық) Автомобилдік жолдар мен қала маңындағы зоналардың санаты мен параметрлері және жайғастыру жүйесі 114
Д қосымшасы (ақпараттық) Автотұрақтармен қамтамасыз ету нормасы 115
Е қосымшасы (ақпараттық) Гараждардың жер учаскелерінің нормасы және көлік құралдарының саябақтары 121
Ж қосымшасы (ақпараттық) Тұрмыстық қалдықтар жинақтау нормасы 122
И қосымшасы (ақпараттық) Электрді тұтынудың іріленген көрсеткіштері 123
К қосымшасы (ақпараттық) Жаяу жүргіншілер өткелілерін жобалау ережесі 125
Л қосымшасы (ақпараттық) Көлік құралдарының бастапқы есеп беру бланкісі 133

КІРІСПЕ

Осы Ережелер жинағы деп аталатын құрылыс салу нормаларының негізі болып табылатын міндетті талаптарды дамыту мен қамтамасыз ету мақсатында жасалды және жобалаудың жарамды шешімдерін сипаттайды.

Осы Ережелер жинағы деп аталатын құрылыс салу нормаларының міндетті талаптарын қамтамасыз ету мен дамуына өзін-өзі ақтаған және тәжірибе жүзінде сынақтан өткен ережелерді белгілейді.

«Нормативтік сілтемелер» бөлімінде келтірілген техникалық құжаттар және басқа да нормативті актілермен бірлесе қолданылатын осы Ережелер қалалық және елді мекендерді жоспарлау мен құрылыс салу саласында қолдануға ұсынылатын өзара байланысты құжаттардың кешенін жасайды.

ҚР ЕЖ 3.01-101-2013*
СП РК 3.01-101-2013*

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЕРЕЖЕЛЕР ЖИНАҒЫ
СВОД ПРАВИЛ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

ҚАЛА ҚҰРЫЛЫСЫ. ҚАЛАЛЫҚ ЖӘНЕ АУЫЛДЫҚ ЕЛДІ МЕКЕНДЕРДІ ЖОСПАРЛАУ ЖӘНЕ ҚҰРЫЛЫСЫН САЛУ

ГРАДОСТРОИТЕЛЬСТВО. ПЛАНИРОВКА И ЗАСТРОЙКА ГОРОДСКИХ И СЕЛЬСКИХ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ

Енгізілген күні - 2015-07-01

1 Қолдану саласы

1.1 Осы Ережелер жинағы деп аталатын құрылыс салу нормаларының талаптарын дамытуға жасалған.

1.2 Ережелер жинағын жасаудағы басты мақсат қалалық және елді мекендерді жоспарлау және құрылыс салуды жобалау үдерістерінің жарамды шешімдерін пайдаланушыға көмек үшін сипаттап беру болып табылады.

Жарамды шешімдер құрылыс салу нормалары талаптарын орындаудың бірден-бір тәсілі болып табылмайды.

1.3 Осы Ережелер жинағы елді мекендерді тұрақты дамыту, халықтың денсаулығын сақтау үшін қажетті тіршілік ету жағдайларын қамтамасыз ету мен қоршаған табиғи ортаны техногендік факторлар әсерінен қорғау, сонымен бірге Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген халықтың аз жұмылдырылған топтарына әлеуметтік және мәдени-тұрмыстық қызмет көрсету, инженерлік және көлік инфрақұрылымы, абаттандыру нысандарымен қамтамасыз ету жайын қоса азаматтардың әлеуметтік кепілдік жағдайын жасауды жүзеге асыру мақсатында қалалық және елді мекендерді жоспарлау мен құрылыс салуға ұсынымдық сипатқа ие.

2* Нормативтік сілтемелер

Осы ережелер жинағын қолдану үшін мынадай сілтемелік нормативтік құжаттар қажет:

Қазақстан Республикасының 2012 жылғы 22 маусымдағы «Магистральдық құбыр туралы» Заңы.

ҚР ҚН 2.03-02-2012 «Су баскқан және судың деңгейі көтерілген аймақтардағы инженерлік қорғау».

ҚР ҚН 3.01-02-2012 «Жеке тұрғын құрылыс салу аудандарын жоспарлау және құрылысын салу».

ҚР ҚН 3.02-07-2014 «Қоғамдық ғимараттар мен имараттар».

ҚР ҚН 3.02-10-2011 «Мектепке дейінгі білім беру объектілері».

ҚР ҚН 3.02-01-2023 «Көп пәтерлі тұрғын ғимараттар».

ҚР ҚН 3.03-01-2013 «Автомобиль жолдары».

Ресми басылым

ҚР ҚН 4.02-05-2013 «Қазандық құрылғылары».

ҚР ҚН 4.02-01-2011 «Ауаны жылыту, желдету және кондиционерлеу».

ҚР ҚН 3.03-12-2013 «Көпірлер мен құбырлар».

ҚР ҚН 2.03-01-2011 «Аймақтарда және отырмалы топырақтарда орналасқан ғимараттар мен имараттар».

ҚР ҚН 2.03-07-2013 «Сейсмикалық аудандарда электр желілік объектілердің құрылысын салу.

ҚР ҚН 3.01-03-2011 «Өнеркәсіптік кәсіпорындардың бас жоспарлары».

ҚР ҚН 3.03-07-2012 «Технологиялық жобалау. Стационарлық типтегі автожанармай станциялары».

ҚР ҚН 3.03-04-2011 «Жылдам көлік жүйелері. Жобалау нормалары».

ҚР ҚН 3.03-03-2014 «Қатты жол киімдерін жобалау».

ҚР ҚН 4.01-03-2013 «Сумен жабдықтау мен кәріздің сыртқы желілері мен имараттары».

ВҚН 25-86 «Автомобиль жолдарында қозғалыс қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі нұсқаулар».

МҚЖ 2.02-05-2000* «Автомобиль тұрағы».

МҚЖ 2.03-02-2002 «Аумақтарды, ғимараттар мен құрылыстарды қауіпті геологиялық процестерден инженерлік қорғау. Жобалаудың негізгі ережелері».

МҚЖ 2.04-03-2005 «Шудан қорғау».

МҚЖ 4.03-01-2003 «Газ тарату жүйелері».

ҚР ЕЖ 4.04-103-2013 «Жайлылығы жоғары қалалық пәтерлер мен коттеджердің электр жүктемелерін есептеу ережесі».

ҚР ЕЖ 2.03-30-2017 «Сейсмикалық аймақтарда құрылыс».

ҚР ЕЖ 2.03-101-2012 «Қазбалы аймақтарда және отырмалы топырақтарда орналасқан ғимараттар мен имараттар».

ҚР ЕЖ 2.03-102-2012 «Су басқан және судың деңгейі көтерілген аймақтардағы инженерлік қорғау».

ҚР ЕЖ 3.03-101-2013 «Автомобиль жолдары».

ҚР ЕЖ 3.01-102-2012 «Жеке тұрғын құрылыс салу аудандарын жоспарлау және құрылысын салу».

ҚР ЕЖ 3.03-112-2013 «Көпірлер мен құбырлар».

ҚР ЕЖ 3.02-107-2014 «Қоғамдық ғимараттар мен имараттар».

ҚР ЕЖ 3.02-110-2012 «Мектепке дейінгі білім беру объектілері».

ҚР ЕЖ 3.02-101-2012 «Көппәтерлі тұрғын ғимараттар».

ҚР ЕЖ 3.03-103-2014 «Қатты жол киімдерін жобалау».

ҚР ЕЖ 3.03-107-2013 «Стационарлық типтегі автожанармай станциялары».

ҚР ЕЖ 4.01-103-2013 «Сумен жабдықтау мен кәріздің сыртқы желілері және имараттары».

ҚР ЕЖ 4.02-101-2012 «Ауаны жылыту, желдету және кондиционерлеу».

ҚР ЕЖ 4.02-105-2013 «Қазандық құрылғылар».

ҚР ЕЖ 4.04-104-2013 «Қалаларды, поселкелерді және ауылдық елді мекендерді сыртқы электрмен жарықтандыру».

ҚР ЕЖ 4.04-106-2013 «Тұрғын және қоғамдық ғимараттардың электр жабдықтары. Жобалау ережелері».

ҚР СТ МЕМСТ Р 51232-2003 «Ауыз су. Бақылау. Сапа бақылауының ұйымдастырылуына және әдісіне жалпы қойылатын талаптар».

Электр қондырғыларын орнату қағидаларын бекіту ҚР ЭОЕ., Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 230 бұйрығы.

МЕМСТ Р 52289-2019 «Жол қозғалысын ұйымдастырудың техникалық құралдары.

Жол белгілерін, таңбаларды, бағдаршамдарды, жол қоршауларын және бағыттаушы құрылғыларды қолдану ережесі».

МЕМСТ Р 52282-2004 «Жол қозғалысын ұйымдастырудың техникалық құралдары. Жол бағдаршамдары. Түрлері және негізгі параметрлері. Жалпы техникалық талаптар. Сынау әдістері».

МЕМСТ 9238-2022 «Ені 1520 мм теміржолдардың құрылыстарды жақындату және жылжымалы құрамының габариттері.

ҚР СТ 4044-2026 «Бейнебақылау жүйелері. Бейнекамералардың түрлері мен орналастырылуына қойылатын талаптар.»

Ескертпе - Осы нормалар мен ережелерді қолдану кезінде ағымдағы жылдың жағдайы бойынша жыл сайын құрастырылатын және ай сайынғы жарияланған ақпараттық бюллетеньдер - ағымдағы жылы шығарылатын журналдар мен ақпараттық көрсеткіштер «Қазақстан Республикасы аумағында сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласында қолданыстағы нормативтік-құқықтық актілер және нормативтік-техникалық құжаттар тізбесі», «Қазақстан Республикасы стандарттау бойынша нормативтік құжаттардың көрсеткіші» және «Қазақстан Республикасы стандарттау бойынша мемлекетаралық нормативтік құжаттардың көрсеткіші» бойынша сілтеме құжаттардың қолданылуын тексерген жөн. Егер сілтеме құжаты ауыстырылса (өзгертілсе), онда осы нормативпен пайдалану кезінде ауыстырылатын (өзгертілетін) құжатты басшылыққа алу қажет. Егер сілтеме құжаты ауыстырусыз күшін жойса, онда оған сілтеме берілген ереже осы сілтемені қозғамайтын бөлігінде қолданылады.

(Өзгерт.ред. – ҚТҮКШІК 25.09.2026 ж. №117-НҚ бұйрық)

3 Терминдер мен анықтамалар

Бұл Ережелер жинағында «Нормативтік сілтемелер» бөліміне енгізілген нормативті-құқықтық актілер мен нормативті-техникалық құжаттар алынған терминдер және сәйкес анықтамалары бар төмендегі термин пайдаланылған:

Стандарт аймақтар: Елді мекендердің әрбір аймағы үшін берілген жер телімдерінің параметрлерін анықтайтын «Жерді пайдалану мен құрылыс салу Ережелері» бөлімі (ғимараттың көлемі мен жер телімінің көлемі арасындағы, жергілікті қала құрылысы жағдайлары мен құрылыс салу тығыздығы арасындағы сандық тәуелділік).

4 Қоғамдық-іскерлік аймақтар мен тұрғын үй аймақтарын ұйымдастыру ережелері

4.1 Тұрғын үй аймақтары

4.1.1 Тұрғын үй аймағын ұйымдастыруды жоспарлау кезінде төмендегідей құрылымдық жоспарлаушы элементтерді бөліп көрсету қажет:

- көшелермен бөлшектенбеген, құрылымында тұрғын үй құрылысы, қоғамдық әлеуметтік-кепілдік қызмет көрсету нысандары орналасқан территория-10 дейін (орам);

- 11-50 дейін (орамдар тобы мен ықшам аудан) – тораптық және аудандық көшелермен бөлшектенбеген, аумағында тұрғын үй, әлеуметтік-тұрмыстық мекемелер, оқу-тәрбие мекемелері, тұру қызметіне қайшы келмейтін өзге де нысандар орналасқан территория.

- 50 гектардан жоғары (микроаудандар тобы немесе тұрғын үй ауданы) – жалпы қалалық мәні бар көшелер және тораптық көшелермен бөлшектенбеген, аумағында тұрғын үй, қоғамдық-іскерлік, өндіріс нысандары, коммуналдық қызмет көрсету нысандары, аудандық маңызы бар жалпы пайдаланыстағы көгалдандырылған аумақтар.

4.1.2 Тұру аймағы құрамына кіре алады:

- аса көп қабатты тұрғын үй құрылысын салу аймағы (12 қабаттан жоғары);
- көп қабатты тұрғын үй салу аймағы (6-12 қабат);
- орта қабатты тұрғын үй салу аймағы (4-5 және 6 қабат);
- пәтерлік жер телімдері бар аз қабатты тұрғын блокадаланған үйлер аймағы (1-3 қабатты);
- үй-жайлық жер телімі бар жеке бір пәтерлі аз қабатты үйлер аймағы (1-3 қабатты);
- қала маңындағы және ауылдық жерлердегі кіші кәсіпкерлік қызмет нысандары үшін 1 не одан көп жеке пәтерлік аз қабатты үйлер аймағы;

Тұрғын үй аумағында төмендегілер де орналаса алады:

- осы нормативтік құжаттың 10 бөлімі талаптарын ескере отырып, жеке тұрған немесе жапсарлай салынған халыққа қызмет ететін әлеуметтік және мәдени-тұрмыстық нысандар;
- азаматтарға тиісілі жеңіл автокөліктер үшін автотұрақтар мен гараждар;
- қабылданған жобалық шешімге байланысты діни нысандар.

Әдетте жер көлемі 0,5 га аспайтын қоғамдық-іскерлік және коммуналдық қызметке арналған жекелеген нысандарды, сонымен қатар өздеріне белгіленген жер телімдері шегінен әрі қарай қоршаған ортаға зиянды әсерін тигізбейтін (шу, тербеліс, магниттік өріс, радиациялық жер, топырақты, ауаны, суды ластау және өзге де зияндық әсерлер) кіші өндірістер. Оған қоса көрсетілген нысандардың үлесі тұрғын үй құрылысының жалпы территориясының 10%-нан аспауы керек. Қоршаған ортаны ластау көзі болып табылмайтын нысандар үшін тазалық-қорғаныс аймақ көлемі 25м аспауы тиіс.

6 қабатты құрылыста 6 мансардтық қабаттағы пәтерлер 5 қабаттағы пәтерлердің екінші деңгейі болып табылатын жағдайда орта қабатты құрылыс аймағы деп есептеуге рұқсат етіледі.

Ескертпелер

1 Қала құрылысы құжаттарында тиісті негіздеу болған жағдайда тұрғын үй құрылысы типологиясын нақтылауға, сонымен қатар тұрғын үй құрылысы аймағында жекелеген нысандарды орналастыру бойынша қосымша шектеулер қарастыруға жол беріледі.

2 Кіші кәсіпкерлік қызмет нысандарын орналастыру кезінде тазалық-эпидемиологиялық және экологиялық талаптарды сақтау керек.

3 Сейсмикалылығы 7-9 баллды құрайтын аудандарға орналасқан қалалар үшін тұрғын үй мен қоғамдық ғимараттардың қабаттылығы мен орналасуын и ҚР ҚЖ 2.03-30, ҚР ҚН 2.03-07 (1,2 Қосымшалар) талаптарын ескере отырып қарастыру қажет.

4.1.3 Тұрғын үй аймағының жалпы көлемін алдын-ала анықтау үшін 1000 адамға есептегендегі ұлғайтылған көрсеткіштерді қабылдауға рұқсат етіледі:

қалаларда, га:

1) үй жанындағы құрылысы басым аудандар үшін-35-40;
2) 3 қабатқа дейінгі құрылыста:
   - жер телімінсіз 10-11;
   - жер телімімен 20-22;
3) 4-тен 8 қабатқа дейінгі құрылыста 8-9;
4) 9 қабат және одан жоғары құрылыста- 7-8;

ауылдық елді мекендерде, га:

- үй жанындағы құрылысқа артықшылығы 40-65.

Тұрғын үй аймағы территориясының көлемін анықтау кезінде тұрғын үй

құрылысының мемлекеттік бағдарламасын сатылап жүзеге асыру қажеттілігін ескеру керек. Тұрғын үй қоры көлемі мен оның құрылымы, тұрғындардың отбасы құрамы, оның табыс деңгейі, бар және алда болатын үй-жаймен қамтамасыз етілуі жайлы нақты және болжал мәліметтерді талдау негізінде, әрбір отбасының жеке пәтермен немесе үймен қамтамасыз ету қажеттілігін, сонымен қатар көлікпен қамтамасыз етілу деңгейін ескере отырып анықталады. Мемлекеттік тұрғын үй қоры үшін Қазақстан Республикасының тұрғын үй қатынасы жайлы заңымен және ҚР ҚНжЕ 3.02-43 сәйкес үй беру нормаларын ескере отырып.

Ескертпе – Ірілендірілген көрсеткіштер 1 адамды 20 м^2 тұрғын үй көлемімен қамтамасыз етілуінің орташа есебінен келтірілген. Негізді дәйектемелер болған жағдайда тұрғын үймен қамтамасыз етілудің орташа есептік көрсеткішін тұрғын үй аймағының жалпы көлемін анықтау үшін олардың ірілендірілген көрсеткіштерінің тиісті өзгертулерімен нақтылауға болады.

4.1.4 Тұрғын үй құрылысы көлемі мен тұрпаттарының есептік көрсеткіштері тұрғындардың қалыптасқан және болжанған әлеуметтік-демографиялық жағдайлары мен табыстарын ескере отырып, шығарылуы керек. Сонымен 1 кестеге сәйкес жайлылық деңгейі бойынша жіктелген тұрғын үйлердің әр түрлі тұрпаттарын қарастыру ұсынылады. Тұрғын үймен қамтамасыз етілудің орташа есептік көрсеткіші жайлылығы әр түрлі деңгейдегі тұрғын үйлер мен пәтерлердің арақатынасына байланысты және есеппен анықталады.

Қажетті мәліметтер болмаған жағдайда жайлылығы әр түрлі тұрпаттағы және топтағы тұрғын үйлер мен пәтерлердің саны және ауданын ҚР ҚНжЕ 3.02-43 мен сәйкес қабылдау керек.

1-кесте - Жайлылық деңгейі бойынша жіктелген тұрғын үй ғимараттарын топтастыру

Тұрғын үй ғимарат-тарын топтастыру	1 адамға есептегенде-гі үй мен пәтердің ауданының нормасы, м.кв.	Ұсынылатын бөлме саны	Тұрғын үй мен пәтерге қоныстану формуласы
I класс	25-тен жоғары	1-7	k=n+2; k>(n+2)
II класс	19-дан 25-ке дейін	1-6	k=n+1 k=n+2
III класс	16-дан 18-ге дейін	1-4	k=n k=n+1
IV класс	15	1-2	k=n-1 k=n

Ескертпелер

1 Пәтердегі немесе тұрғын үйдегі бөлмелердің жалпы саны *(k)* мен онда тұратын адам саны *(n).*

2 Алымында –бірінші кезекке, бөлгішінде-есептік мерзімге.

3 Көрсетілген нормативтік көрсеткіштер нақты қоныстану нормаларын белгілеу үшін негіз бола алмайды.

4.1.5 * Тұрғын үйді қайта жаңғырту кезінде, әдетте, қолданыстағы тұрғын үй мен қоғамдық құрылыстар сақталуы және жаңғыртылуы керек. Тазалық-эпидемиологиялық және өртке қарсы талаптарды, сонымен қатар осы нормативтік құжаттың талаптарын сақтай отырып, жаңа ғимараттар мен құрылымдарды салуға, қолданыстағы үйлер мен қоғамдық ғимараттардың төменгі қабаттарын функциялық пайдаланылуын өзгертуге, ғимаратты биіктетуге, мансардтық қабат жасауға рұқсат етіледі.Сонымен қоса осы нормативтік құжаттың 7 бөлімі талаптарына сәйкес халыққа қызмет көрсетудің нормативтік деңгейін, сонымен қатар табиғаттың, тарих пен мәдениеттің ерекше

күзетілетін нысандарын сақтай отырып, инженерлік және көліктік инфрақұрылымдарды жаңғыртуды қамтамасыз ету қажет.

Өндірістік ғимараттарды орналастыру кезінде осы нормативтік құжаттың 5 Бөлімі талаптарын басшылыққа алу қажет.

Жерасты кеңістігінде қабатты құрылыс алаңының жиынтығы орасан зор және ірі қалалар үшін қаланың орталық ауданында және қала құрылысы тораптарында құрылыстың жерүсті бөлігінде қабатты алаңының жиынтығы 30 % дейін, шеткі аудандарында - 10 % дейін және аралық аудандарында 20 % дейін болады. Жерасты кеңістігін игеру көлемі тиісті негіздемелер болғанда қала құрылысының қажеттілігіне байланысты жобалау шешімімен нақтылануы мүмкін ***(Толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018 ж. №215-НҚ бұйрық).***

4.1.6 Тұрғын үй аймағы аумағы функционалды-жоспарлы тұрғын үй құрылымдары түрде ұйымдастырылады: орамдар (ықшамаудан) және кісі тұратын аудан көлемі.

4.1.7 Орамдар (ықшамаудан) әдетте, 10-нан 100 га дейінгі аумақтағы тұрғын аудан құрылысының негізгі жоспарлы элементі. Орамдар (ықшамаудан) қолжетімділігі 500 м аспайтын радиуста жақындастырылған және тұрғындарға күнделікті қызмет ететін тұрғын үйлер мен нысандардың топтарын орналастыруға арналған (қызмет көрсету радиусы 42 және 43 кестелер бір атаулы нормативтік құжатқа сәйкес анықталатын жалпы білім беретін мектептерден, мектепке дейінгі мекемелерден басқа).

4.1.8 Орамдар (ықшамаудан) аумағының шекарасы, әдетте, жалпықалалық, аудандық маңызы бар тораптардың және кісі тұратын көшелердің қызыл сызықтары, сонымен қатар, табиғат нысандарының табиғи шебі мен өзге функционалдық міндеттегі аумағының шекаралары болып табылады.

4.1.9 Ормандардың есептік территориясына тұрғын үй, аралас тұрғын үй құрылыстары мен жалпы пайдаланыстағы территориялар кіреді (мектепке дейінгі мекемелердің, жалпы білім беретін мектептердің, күнделікті қызмет көрсету мекемелерінің, коммуналдық нысандардың, автотұрақтардың телімдері, егілген жас ағаштардың, оның ішінде баулардың, шағын бақтардың, желекжолдардың, көшелердың, ашық типтегі автотұрақтардың аумақтары).

4.1.10 Орамдар (ықшамаудан) территориясына кіші бизнес нысандары мен міндетті қызмет көрсету мекемелері кешенін толықтыратын қуаттылығы төмен, экологиялық тұрғыда зиянсыз өндіріс кәсіпорындарын орналастыруға рұқсат етіледі.

4.1.11 Мектепке дейінгі мекемелерге қажеттік жобаға дейінгі зерттеулердің көрсеткіштері бойынша нақты демографиялық жағдайларға сәйкес анықталады. Мектепке дейінгі мекемелерді жобалау 3.02-24 ҚР ҚНжЕ сәйкес жүзеге асырылады.

Мектепке дейінгі мекемелерді, әдетте, жекеленген жер телімдерінде жобалаған дұрыс.

4.1.12 Кісі тұратын аудан-аумақтар көлемі, әдетте, 100-ден 300 га дейін болуға тиіс тұрғын үй құрылысының негізгі жоспарлы элементі. Кісі тұратын аудан оларға қызмет ететін нысандары бар шағын аудандарды, орамдардың топтарын, сонымен қатар көпшілік пайдаланатын тұрғындар тұратын аудандағы нысандарды және коммуналдық құрылымдарды, табиғи нысандар (парк, бульвардар және б.), көшелерді, алаңдар мен автотұрақтарды орналастыруға арналған.

Тұрғындар тұратын аудан территориясының шекарасы жалпықалалық маңызы бар тораптардың, темір жол желілерінің, өзге функционалды міндеттердегі аумақтардың, сонымен қатар табиғи нысандар аумақтарының шекаралары болып табылады.

Ескертпелер

1 Тұрғындар тұратын аудан, орамдар (ықшамаудан) қала құрылысын жоспарлаудың кешенді сызбасы құжаттарының және аумақты жоспарлау бойынша құжаттардың нысаны болып табылады.

2 Тұрғын үйлер топтары аумақтары, әдеттегідей, 10 га-дан аспауы керек.

4.1.13 Тұрғындар тұратын аудан аумақтарының тиісті дәйектемелер болған жағдайда жекеленген телімдеріне қоғамдық, өндірістік, қалалық маңызы бар табиғи-дем алу учаскелерін орналастыруға рұқсат етіледі.Сонымен тұрғындар тұратын аудан құрылысы қорындағы кісі тұрмайтын нысандар қорының үлесі 30% аспауы керек, ал кісі тұрмайтын нысандар аумағы кісі тұратын аудан аумақтарының 15% аспауы керек.

4.1.14 Кісі тұратын ауданның есептік балансына енгізілмейтін аймақтар:

- инженерлік коммуникацияның техникалық аймағы мен ЭТЖ-нің және жоғары қысымдағы газ құбырының техникалық дәлізі.
- өндірісттік кәсіпорындардың, тұрғындар тұратын ауданның коммуналдық нысандарын орналастыру үшін пайдаланылмайтын санитариялық-қорғаныс аймақтары;
- ерекше күзетілетін табиғи территориялар, өндірістік аймақтар.

Ескертпе – Тұрғындар тұратын аудан аумағы балансында 5.28 келтірілген аймақтар ауданы ақпараттық сипаттағы көрсеткіштер ретінде түсіндірілуі керек.

4.1.15 Үлкен, ірі және өте үлкен қалаларда блокадаланған және аз қабатты тұрғын үй құрылысын үй (пәтер) жанындағы шаруашылық мақсаттағы (малға, құсқа арналаңбаған) шаруашылық құрылысы жер телімдерін шектеулі пайдалануды қарастыру ұсынылады.

Кіші және орташа қалалардың шеткі аймақтарында шаруашылық мақсат (малға, құсқа арналаңған) үшін жер телімдері, нормативті-құқықтық актілері [1,5 және 9] және Г қосымшасы талаптарына сәйкес ауқымы бар үй-жайлық тұрғын ұй құрылысына рұқсат етіледі.

4.1.16 Үй жанындағы және пәтер жанындағы жер телімдерінің көлемін анықтауда тұрғындардың демографиялық құрылымы, әр түрлі көлемдегі халық қоныс тепкен мекендердегі қала құрылысы жағдайының ерекшеліктері, тұрғын үй тұрпаттары, құрылып жатқан тұрғын үй сипаты, халық қоныс тепкен мекен құрылымында оның орналасу жағдайлары нормативтік-құқықтық актілері [1,5 және 9] мен В қосымшасы талаптарын басшылыққа ала отырып ескеріледі.

Үй жанындағы және пәтер жанындағы жер телімдерінің, оның ішінде жеке тұрғын үй құрылысы мен жеке қосалқы шаруашылық үшін шекті көлемі, ҚР ҚНжЕ 3.01-02, жоғарыда көрсетілген нормативтік-құқықтық актілер мен Г қосымшасы талаптарын ескере отырып, белгіленеді.

Жеке қосалқы шаруашылық жүргізу үшін белгіленген ең жоғары нормаға жетпейтін жер телімінің бөлігін халық қоныс тепкен аймақтан тыс жерден бөлуге рұқсат етіледі.

4.1.17 Көппәтерлі үйлер тұрғындары үшін малға, құсқа арналған шаруашылық құрылысы халық қоныс тепкен орындардан тыс жерлерде бөлінеді. Көппәтерлі үйлерде ауданы елді мекендердегі құрылыс ережелерімен, ал ол болмаса жобалауға тапсырма арқылы белгіленетін ауылшаруашылығы өнімдерін сақтайтын қосарласа салынған немесе

жеке тұрған ұжымдық жер асты қоймасы құрылысына рұқсат етіледі.

(4.1.18 – 4.1.20-тармақтармен толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018 ж. №215-НҚ бұйрық)

4.1.18 Тұрғын үй ауданының аумағында аудан көлемі 2 гектардан астам тұрғын емес объектілерді орналастыруға жол берілмейді.

4.1.19 Орамның (шағын ауданның) аумағында алаңы 0,5 гектардан астам учаскесі бар, орамның (шағын ауданның) халқына қызмет көрсетумен байланысты тұрғын емес объектілерді орналастыруға болмайды.

Орамдарды (шағын ауданды) салу үшін қор көлеміндегі тұрғын емес объектілер қорының үлесі 25 %-дан аспайды. Бұл ретте, тұрғын емес үй-жайлар аумағы орамдар (шағын аудан) аумағының 12 %-ынан аспайды.

4.1.20 Бастауыш сынып оқушылары үшін ұзартылған күн тобының тұрғын үй ғимараттарына жапсарлас немесе жапсарлас-жалғастыр салынған блок-жайларды жобалау және олардың есептік сыйымдылығын анықтау жобалауға арналған тапсырма бойынша жүзеге асырылады.

Бұл ретте, жапсарлас-жанастыра салынған блокқа іргелес жатқан жер учаскесі 150 шаршы метрден кем болмайды. Бөлек орналасқан алаңдар кезінде олардың көлемі бір сынып үшін 100 шаршы метрден кем емес, блоктар-үй-жайлардың сыртқы қабырғаларынан қашықтығы 50 метрден артық емес, ал тұрғын ғимараттың терезесінен 12 м кем емес болуға тиіс.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымдары және жалпы білім беру мектептерінің жер учаскелерін В қосымшаға сәйкес қабылдау қажет.

Елді мекендерде жалпы білім беру мекемелері жүйесін құру кезінде толық орта білім беру мекемелері ретінде лицейлер қамтамасыз етілуі мүмкін. Лицейлердің қол жетімділік радиусы нормаланбайды.

4.2 Қоғамдық-іскерлік аймақ

4.2.1 Елді мекендердегі қоғамдық (қоғамдық-іскерлік) аймақ әкімшілік-іскерлік, қаржылық, ғылыми-зерттеу орталықтарын, қоғамдық мекемелер мен қонақ үй кешендерін, мәдениет, білім, денсаулық сақтау, спорт, сауда және қоғамдық тамақтану, тұрмыстық қызмет көрсету мекемелерін, автокөліктертердің ашық тұрақтарын, жер бетіндегі және жер асты гараждары мен санитариялық, экологиялық, жарылғыш-өрт қауіпсіздігімен қамтамасыз ету бойынша арнайы іс-шараларды талап етпейтін, азаматтардың өмір тіршілігін қамтамасыз етумен байланысты өзге де нысандарды орналастыруға арналады.

Қоғамдық (қоғамдық-іскерлік) аймақта орналастыруға рұқсат берілген нысандар тізіміне тұрғын үй ғимараттары, сонымен бірге бір атаулы құрылыс нормаларында келтірілген оларды қорғау мен тиімді пайдалануға қойылатын талаптар сақталатын тарих пен мәдениет ескерткіштері кіре алады.

Қоғамдық орталықтардың құрамы мен орналастыру қаланың көлемін, жаңа жерге орналасу жүйесіндегі және аумақтарды функционалды жоспарлы ұйымдастырудағы әлеуметтік мәнін ескере отырып қабылданады. Ірі және аса ірі қалалардағы, сонымен қатар бөлшектенген құрылымы бар қалалардағы жалпықалалық орталық, қағида бойынша,

қалалық маңызы бар орталықшалармен толығады. Кіші қалаларда және ауылдық жерлерде, қағида бойынша, тұрғын үй құрылысында күнделікті пайдаланылатын нысандармен толықтырылған бірыңғай қоғамдық орталық қалыптасады.

4.2.2 Қоғамдық-іскерлік аймақтар іскерлік, қаржылық және қоғамдық белсенділік орталықтары ретінде қалыптасады, қалалардың орталық бөліктеріне, торапты жолдарға, қоғамдық-көлік жолы торабында, өнеркәсіп мекемелеріне және көпшілік баратын басқа да нысандарға іргелесе жатқан территорияларға орналасады.

Құрылыс салу типі мен орналастырылатын нысандардың құрамы бойынша қалалардың қоғамдық-іскерлік аймақтары көпфункционалды аймақтарға (жалпықалалық және аудандық) және арнайы қоғамдық құрылыс салу аймақтары болып бөліне алады.

4.2.3 Аз көлемді жер телімдеріндегі құрылыстың жоғары тығыздылымен, ең кең құрамды қызметі бар қоғамдық орталықтар жүйесін қалыптастыруға арналған көпфункциялық (жалпықалалық және аудандық) аймақтарда көбінесе сауда мен қоғамдық тамақтану мекемелері, басқару, бизнес, ғылым мен мәдениет мекемелері және қалалық, аудандық маңызы бар өзге де нысандар, қажетті қызмет көрсету мекемелері бар тұрғын үй ғимараттары, сонымен қатар үлкен жер телімдерін қажет етпейтін өзге де нысандар (қағида бойынша, 1,0 га аспайтын) және ұзындығы 25м астам санитариялық-қорғаныс құрылымдары орналасады.

Қалалық қала құрылысы желілеріндегі тұрғын үй құрылысы қала құрылысы желісіндегі жалпы құрылыстың 20-50% шегінде қоғамдық көпфункционалды орталықтар құрамында тұрғын үй бөлігімен берілуі керек.

4.2.4 Жалпы қалалық көпфункционалды аймақтар құрамында жалпықалалық орталық, тарихи құрылыс, оның ішінде айрықша салынған оның морфотиптеріне аумақтар бөліне алады. Нақты регламенттер қана құрылысы құжаттарымен, құрылыс салудың территориялық ережелерімен анықталады.

Тарихи қалаларда жалпықалалық орталық аумақтарын қалыптасқан тарихи ортаның тұтастығын қамтамасыз ету шартымен тарихи құрылыс аймағы шеңберінде толықтай немесе ішінара қалыптастыруға рұқсат етіледі. Бұл кезде ортаның қызмет істеу кешенділігін қамтамасыз ете отырып, қоғамдық тарихи құрылыспен қатар тұрғын үй құрылысын да қалпына келтіру, сақтау, дамыту керек.

Тарихи аймақтардағы тұрғын үй құрылысының типі мен қабаттылығы тарихи қаланың функционалдық және архитектуралық-кеңістік ерекшеліктерін анықтайтын және бар құрылысты қайта жаңғырту талаптары мен нұсқауларын, оның ішінде жер үсті, жер асты кеңістіктерін пайдалану бойынша регламентін белгілейтін тарихи-қалақұрылыстық зерттеулер негізіндегі жобамен анықталады.

4.2.5 Арнайы қоғамдық құрылыс салу аймағы қалалық маңызы бар арнайы әкімшіліктік, медицинолық, ғылыми, оқу, сауда (оның ішінде жәрмеңке, базарлар), көрмелік, спорттық және қала шеңберінде, қаладай тыс жерлерде орналастырылатын арнайы орталықтар ретінде қалыптасады.

Аталған аймақтарды орналастыру кезінде олардың қызмет ету ерекшеліктерін, территорияны қажетеінуін, үлкен сыйымдылықтағы автотұрақ құрылымының қажеттілігін, дамыған көліктік және инженерлік инфрақұрылым жасауды, сонымен қатар қоршаған ортаға және іргелес жатқан құрылысқа әсер ету деңгейін ескерген жөн.

4.2.6 Аралас аймақтар қаланың қалыптасқан бөліктерінде, қағида бойынша, тұрғын үй мен өндірістік құрылыстарға артықшылық берілген орамдардан қалыптасады. Бұл аймақтар құрамына тұрғын үй мен қоғамдық ғимараттарды, ғылым мен ғылыми қызмет көрсету мекемелерін, оқу орындарын, бизнес нысадарын, өнеркәсіп мекемелерін және басқа да өрт, жарылыс қауіпсіздігі өндірістік үдерістері бар, шу, тербеліс туғызбайтын, (телім ауданы, әдетте, 5 га-дан көп емес) электромагниттік және иондайтын сәуле таратпайтын, тұрғын үй және қоғамдық құрылыс үшін белгіленген нормалардан аспайтын жер үсті, жер асты суларын, атмосфералық ауаны ластамайтын, темір жолдарды, жүк көліктерінің үлкен ағынын талап етпейтін (бір бағытта тәулігіне 50 көлікпен көп емес) 50м аса санитариялық-қорғаныс аймақтары құрылғыларын талап етпейтін өндіріс нысандарын орналастыруға рұқсат етіледі.

4.2.7* Аралас аймақтардағы салынған тұрғын үй және өндіріс құрылыстарын жаңарту кезінде мекеменің қоршаған ортаға зиянды әсерін болдырмау бойынша іс-шаралар қарастыру керек (зиянсыз үдерістерге өтумен технологияны өзгерту, қуаттылығын кеміту, мекемені немесе жеке өндірісті қайта кескіндеу немесе оны аралас аймақтан өндірістік аймаққа қайта негіздеу).

Аралас өндірістік-тұрғын үй аймағының тәртібі белгіленуі мүмкін территория ауданы қалаларда: -10га, ауылдық елді мекендерде -3га кем болмауы керек.

Міндетті қызмет көрсету кешенін орналастыру мен мемлекеттік және өндірістік объектілерді орналастыруға арналған нормативтік талаптарды сақтау тұрғын үй алабында жұмыспен қамтылған халықтың 40 %-ын қамтамасыз етуі тиіс ***(Толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018 ж. №215-НҚ бұйрық)***.

4.2.8 Тұрғын үй ауданы қоғамдық орталығын қалалық көлік аялдамалармен, оның тұрғындар үшін жетімділігі-15 мин аспайтын нормативтік уақытын қамтамасыз ете отырып, сыйыстыру ұсынылады.

Тұрғын үй ауданының қоғамдық орталығын, қағида бойынша, қоғамдық құрылыс телімдеріне, аралас тұрғын үй құрылысы телімдері мен топтарына орналастырылатын кезеңдік қызмет көрсету нысандарымен құру керек.

Орталық құрамына сауда, мәдениет, өнер мекемелерінен басқа, әдетте, саябақ пен спорт кешенін енгізген жөн.

4.2.9 Тұрғын үй аудандарының жоспарлы құрылымен қалыптастыруда қоғамдық орталықтардың әсер ету аймақтарында және аудандық маңызы бар торапты жолдар бойында осы Ережелер жинағының В қосымшасында келтірілген көрсеткіштен тығыздылығы аспайтын тұрғын үй және қоғамдық құрылысты жобалауға рұқсат етіледі.

4.2.10 Кіші қалалар мен қыстақтардағы үй-жайлық құрылысқа, сонымен қатар ауылдық жерлерде ауылшаруашылығы өнімдерін қайта өңдейтін кіші кәсіпорындарды қоса аралас аймақтар, сонымен қатар санитариялық-эпидемиологиялық, экологиялық нормаларды ескере отырып, тұрғын үй аймақтарына орналастыруға болатын басқа да өндірістік нысандарды құруға рұқсат етіледі.

Ауылдық елді мекендерде санитариялық-эпидемиялогиялық қадағалау органдарымен келісе отырып, аралас аймақ құрамына ұзындығы 50 м аспайтын санитариялық-қорғаныс аймағын талап етпейтін ауылшаруашылығы нысандарын, кіші кәсіпорындарды, мини-фермаларды орналастыруға рұқсат етіледі.

4.3 Тұрғын үй мен қоғамдық-іскерлік аймақтар құрылысының параметрлері

4.3.1 Тұрғын үй мен қоғамдық-іскерлік аймақтар құрылысының параметрлері аймақ стандарттары мен белгіленген заңдық тәртіп бойынша жасалған және бекітілген. қалақұрылысы регламенттерімен анықталады.

4.3.2 Тарих пен мәдени мұра ескерткіштерін қорғау бойынша нормативтік-құқықтық актілер талаптарына сәйкес тарихи және мәдени ескерткіштерін тарихи қалыптасқан визуалды-ландшафтық қабылдауды сақтаған, тарихи ортаның жалпы стильдік бірлігін бұзбаған жағдайда тарихи аймақтарда үстіне мансардтық қабаттарды салуға рұқсат етіледі.

(4.3.3 – 4.3.14-тармақтармен толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018 ж. №215-НҚ бұйрық)

4.3.3 Қалалық және ауылдық елді мекендері есептік мерзіміне халқының жобалық санына байланысты 1-1- кестеге сәйкес топқа бөлінеді.

1-1-кесте - Елді мекен топтары

елді мекендер топтары	тұрғындар, мың адам
Қалалар	
Ең ірі, оның ішінде республикалық және облыстық маңызы бар қала	500-ден көп
үлкен, оның ішінде облыстық маңызы бар қала	-«- 100 -«- 500
орта, оның ішінде облыстық маңызы бар қала	-«- 50 -«- 100
Кіші*, оның ішінде, аудандық маңызы бар қала	-«- 50
Ауылдық елді мекендер	
Ірі (кенттер)	3-тен көп
Үлкен (жер учаскесінде орналасқан, емдеу маңызы бар)	-«- 1 -«- 3
Орта	-«- 0,2 -«- 1
Кіші (ауыл, ауылдық, ауылдық және мекендейтін жерлер)	-«- 0,2
* Көптеген қалалардың топтары өздерінің аумақтық әкімшілік кеңістігінде орналасқан елді мекендерге қосылады.	

4.3.4 Тұрғын және қоғамдық ғимараттар, әдетте, басты көшелердің қызыл сызықтарынан 6 метрден кеме емес, ал тұрғын үй көшелері - 3 метрден кем емес болуы керек.

4.3.5 Қолданыстағы ғимаратты қызыл сызық бойында реконструкциялау жағдайында тұрғын үйлер мен қоғамдық ғимараттарға ҚР ҚН 3.01-01 талаптарына және ғимараттардың шаңнан қорғауға арналған шараларын ескере отырып рұқсат етіледі.

4.3.6 * Тұрғын ғимараттарының ұзын жағы арасында арақашықтық: биіктігі 2 - 3 қабат тұрғын үй ғимараттарда - 15 м кем емес; 4 қабатты - 20 м кем емес, ал 5 және одан

көп қабаттар - ҚР ЕЖ 2.04-01-2017 инсоляция талаптарымен және тұрғын үй және қоғамдық ғимараттар мен тұрғын құрылыс аудандарын инсоляциялаудың санитариялық нормалары мен қағидаларын ескере отырып қабылданады. Осы тұрғын бөлмелердің терезелері бар ғимараттардың ұзындығы мен ұштары арасында 10 м кем емес болу қажет. Реконструкциялау және басқа да күрделі қала құрылысы жағдайында осы қашықтықтарды сәулелендіру, жарықтандыру және өрт қауіпсіздігі талаптарына сәйкес, сондай-ақ тұрғын үй-жайлар (бөлмелер мен ас үйлер) терезелерінен терезеге көрінбеуін қамтамасыз еткен жағдайда қысқартуға болады.

Үй-жайлық құрылыс және бау-бақша мен саяжай серіктестіктері құрылысы аудандарында тұрғын үй-үйлердің (бөлмелер, ас үйлер мен верандалар) терезелерінен іргелес жер учаскелерінде орналасқан үйдің және шаруашылық құрылыстарының (сарай, гараж, монша) қабырғаларына дейінгі арақашықтық 6 м кем емес (іргелес жер учаскелерін көлеңкелеу талаптары сақталған кезде) болуға, ал мал мен құсты ұстауға арналған қораларға дейінгі арақашықтық осы нормативтік құжаттың 4.3.8-тармағына сәйкес қабылдануы тиіс. Учаскенің алаңынан арақашықтық тұрғын үйдің қабырғасына дейін 3 м кем емес, шаруашылық құрылыстарына дейін 1 м кем емес болуға тиіс. Орталықтандырылған кәріз болмаған кезде дәретханадан тұрғын үйдің қабырғасына дейінгі арақашықтық 12 м кем емес, сумен жабдықтау (құдық) көзіне дейін - 25 м кем емес болуы тиіс.

Ескертпе - Өртке қарсы қорғауды қамтамасыз етуді ескере отырып, үй иелерінің өзара келісімі бойынша тұрғын үйлерді, сондай-ақ аралас үй жанындағы жер учаскелеріндегі шаруашылық құрылыстарды бұғаттауға жол беріледі.

Бақша (саяжай) үйі мен шаруашылық құрылыстарының жалпы құрылыс алаңы учаске алаңының 10 пайызынан аспауға тиіс. ***(Өзгерт.ред. – ҚТҮКШІК 07.06.2024 ж. №91-НҚ бұйрық).***

4.3.7 Ауылдық елді мекендердегі және қалалардағы үй-жайлық құрылыстардың аудандарындағы тұрғын аймақтың шегінде орналасатын қоралар топтары әрқайсысы 30-дан астам, олардың әрқайсысы ірі қара малдың саны 60 бастан аспайтын блоктарды құрайды. Малдар мен құстарға арналған қоралар санитариялық-эпидемиологиялық талаптарды ескере отырып, бірақ тұрғын үй-жайлардың терезелерінен кемінде: бір немесе екі блокты - кемінде 10 м, 8 блокқа дейін - кемінде 25 м, 8-ден 30 блоктарға дейін - кемінде 50 м болуы тиіс.

Оқшауланған қоралардың құрылыс алаңы 800 шаршы метрден аспайды. Шатырлардың топтары арасындағы арқашықтық осы нормативтік құжаттың 13-бөліміне сәйкес қабылданады.

Малдар мен құстарға арналған қоралардан шахталық құдықтарға дейінгі арақашықтық 20 м кем емес.

Ескертпе – Үй-жайлық үйлерге шаруашылық қораларын (оның ішінде малдар мен құстарға арналған қораларды), гаражды, моншаны, жылыжайды ҚР ЕЖ 3.02-101 талаптарына, санитариялық және өрт қауіпсіздігі нормаларын сақтай отырып салуға болады.

4.3.8 Тұрғын аудандарда (шағын аудандарда) халықтың демографиялық құрамы, даму түрі, табиғи климаттық және басқа да жергілікті жағдайлар ескеріле отырып, әртүрлі мақсаттардағы қоғамдық орындармен қамтамасыз ету қажет. Бұл ретте, балаларға арналған ойын алаңдары, ересектерге арналған демалыс және дене тәрбиесімен айласатын

аумақтың жалпы алаңы тұрғын ауданының (шағын ауданның) жалпы алаңның 10 % -нан кем болмауы керек.

Алаңдарды орналастыру тұрғын және қоғамдық ғимараттардың терезелерінен кем емес, м деп қабылдау қажет:

мектепке дейінгі және бастауыш сынып оқушыларының ойындарына арналған – 12;

ересектерге арналған демалыс үшін - 10;

дене шынықтырумен айналысатын (шу сипаттамаларына байланысты *) - 10 - 40;

үй шаруашылықтары үшін - 20;

соққыға арналған - 40.

автомашина тұрақтары үшін - 13-1-кесте бойынша.

*) ең жоғарғы мәнді хоккейге және футболға арналған алаңдар үшін, ең төсм енгі мәнді – үстел теннисіне арналған алаңдар үшін қабылдау қажет.

4.3.9* Киімдерді кептіруге арналған аудандардан арақашықтығы нормаланбаған; қоқыс жинайтын орындарға арналған алаңдардан спорт алаңдарына, балалар мен ересектерге арналған ойын алаңдарына дейінгі, сондай-ақ мектепке дейінгі, медициналық мекемелер мен тамақтандыру мекемелерінің шекараларына дейінгі арақашықтық 25 м кем емес, ал тұрмыстық мақсаттағы учаскелерден тұрғын үй ғимараттарға дейін - 100 м артық емес (қоқыс құбырлары бар үйлер үшін) және 50 м (қоқыс құбырлары жоқ үйлер үшін) болуы тиіс. ***(Өзгерт.ред. – ҚТҰКШІК 09.07.2021 ж. №98-НҚ бұйрық)***

Ескертпе – Алаңның үлестік көлемін былайша азайтуға рұқсат етіледі, бірақ 50 %-дан аспаған жағдайда: IVA, IVГ климаттық кіші аудандарда, экономикалық мақсаттарға арналған жабық объектілер құрылған жағдайда шаңды дауылды аудандарда, 9 қабатта және одан жоғары ғимараттар салынған кезде балалар ойындары, ересектерге арналған демалыс және дене тәрбиесімен айлысуға арналған; оқушылар мен тұрғындар үшін бірыңғай орамдық (шағын аудан) спорт-сауықтыру кешенін құру кезінде дене шынықтыру үшін.

4.3.10 Тұрғын, қоғамдық-іскерлік аудандардың (шағын аудандардың) және аралас аймақтардың аумағында құрылыс салу коэффициенттеріне және құрылыс салудың тығыздық коэффициенттеріне ұсынылатын шекті шамалар осы нормативтік құжаттың А қосымшасында келтірілген.

Қала ауқымына және құрылыс салудың типіне сәйкес, тиісті негіздеме болған кезде осы нормативтік құжаттың А қосымшасының көрсеткіштерінен 10 % шекте әртүрлі аймақтарда құрылыс салу тығыздығын өзгертуге рұқсат етіледі.

4.3.11 Тұрғын үй құрылысының жобаланған сызықтары мен парк алабының ең жақын шеті арасындағы арақашықтық 30 м кем емес болуы тиіс.

4.3.12 Аймақтық маңызы бар көшелердің негізгі жүргінші бөліктерінің шетінен құрылыс салу сызығына дейінгі арақашықтық 25 метрден артық болмауы керек, басқа жағдайда құрылыс салу сызығынан 5 метрден алшақ емес ені 6 метр болатын өрт сөндіру көліктерінің өтуіне арналған жол көздеу керек.

4.3.13 Аудандық маңызы бар көшелерден тұрғын аудандардың шығатын жолды 200 метрден аспайтын қадаммен жобалау қажет.

4.3.14 Магистральдық жолдардың негізгі жүргінші бөлігінің шетінен тұрғын үй құрылысын реттеу сызығына дейінгі арақашықтық 50 м кем емес, ал егер МҚН 2.04-03-2005 талаптарын қамтамасыз ететін шу қорғау құрылғылары орнатылған жағдайда 25 м кем емес болуы тиіс.

Көшедегі негізгі жүргінші бөлігінің шетіне дейінгі, жергілікті және оқшау өтпе

жолдардан арақашықтық құрылыс салу сызығына дейін 25 метрден аспауы тиіс. Көрсетілген қашықтықтан асып кеткен жағдайда оны өрт сөндіру машинасы өтуге жарамды ені 6 метр жолақты құрылыс салу сызығынан 5 метден алшақ емес арақашықтықта қабылдау қажет.

5 Өндіріс аймақтарын, көлік және инженерлік инфрақұрылым аймақтарын ұйымдастыру ережелері

5.1 Өндірістік аймақтардың, көлік және инженерлік инфрақұрылым аймақтарының құрамына ене алады:

- өнеркәсіптік (өндірістік) аймақтар (аудандар) - өнеркәсіптік кәсіпорындар мен олардың кешендері, қоршаған ортаға әсер етудің әр түрлі нормативтері бар, әдетте, ұзындығы 50м жоғары санитариялық-қорғаныс аймағы құрылғаларын сонымен қатар кіріс жолдарын талап ететін басқа да өндірістік нысандар аймағы;
- өндірістік (ғылыми-өндірістік, ауылшаруашылықтық өндірістер) аймақтардың (аудандар) басқа да түрлері;
- коммуналдық-қоймалық аймақтар (аудандар) - коммуналдық және қоймалық нысандар, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық нысандары, көлік нысандары, көтерме сауда нысандары орналастырылған аймақтар;
- инженерлік және көлік инфрақұрылымы аймақтары;
- санитариялық-қорғаныс аймақтары.

5.2 Өнеркәсіптік (өндірістік) аймақтарда (аудандарда) өнеркәсіптік аймақта орналасқан кәсіпорындар мен басқа да нысандарға қызмет ететін авариялық-құтқару қызметтері нысандарының ғимараттары мен жайларын орналастыруға рұқсат етіледі.

Кәсіпорынның өндірістік және санитариялық-қорғаныс аймағы ішінде тұрғын үйлер, қонақ үйлер, жатақханалар орналастыруға, бақ өсірушілік, саяжайлық серіктестіктер, мектепке дейінгі және жалпы білім беретін мекемелердің, білім берудің интернат ұйымдары, емдеу-сауықтыру, демалыс мекемелері ғимараттарының, спорттық ғимараттардың, өндіріске қызмет етпейтін басқа да қоғамдық ғимараттардың құрылысын салуға жол берілмейді.

5.3 Санитариялық-қорғаныс аймағы (аудандар) 100 м дейінгі тамақ, медицина, фармацевтика және өнеркәсіптің басқа да салаларын өнеркәсіп территориясына металлургиялық, химиялық, мұнай-химия кәсіпорындарымен және зиянды өндірісі бар өнеркәсіптің басқа да салаларымен бірге, сонымен қатар олардың санитариялық-қорғаныс аймақтары ішінде орналастыруға жол берілмейді.

5.4 Өнеркәсіптік аймақ аумағының қамтылуы өнеркәсіп кәсіпорындары және олармен байланысты қоршау ішіндегі нысандар аудандарының, сонымен қатар елді мекендердің бас жоспарымен белгіленген, өнеркәсіп аймағының жалпы территориясына теміржол станцияларымен қамтылған алаңдарды қоса қызмет ететін мекемелер аудандарының жалпы санына қатынас ретінде пайызбен анықталады. Қамтылған территориялар кәсіпорындар аудандарындағы резервтік телімдерді де және оларға орналастыру үшін жоба тапсырмасымен сәйкес белгіленген ғимараттар мен жайларды да кіргізе алады.

Өнеркәсіп кәсіпорны телімінің нормативтік көлемі оның құрылыс алаңының ҚР ҚН 3.01-03 сәйкес өнеркәсіп кәсіпорындары алаңы құрылысының нормативтік тығыздығы көрсеткіші қатынасына тең қабылданады.

5.5* Өндірістік кәсіпорындардың және басқа да өндірістік объектілердің, мекемелердің және қызмет көрсету кәсіпорындарының объектілері орналасқан аумақ, әдетте, индустриялық аймақтың бүкіл аумағының кемінде 60 %-ын құрайды ***(Толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018 ж. №215-НҚ бұйрық)***.

Өнеркәсіп кәсіпорындары мен басқа өндірістік нысандар, мекемелер мен қызмет көрсету кәсіпорындары аудандары қамтылған аумағы тиісті дәйектемелер негізінде дәлдене алады.

5.6 Ғылыми-өндірістік орам (аймақ) құрамына ғылым мен ғылыми қызмет көрсету мекемелерін, тәжірибелік өндірістер мен олармен байланысты жоғары және орта оқу орындарын, қонақ үйлер, мекемелер мен қызмет көрсету кәсіпорындарын, сонымен қатар инженерлік және көлік қатынасы мен ғимараттарды орналастырған дұрыс.

Ғылыми-өндірістік құрам мен жекелеген ҒЗИ және тәжірибелік өндірістерді орналастыру шарттарын қоршаған ортаға әсер ету факторларын есепке ала отырып анықтаған дұрыс.

Ені 50 м, санитариялық-қорғаныс аймақтарын талап етпейтін тәжірибелік өндірістерді ғылыми-өндірістік аймаққа орналастыру кезінде тұрғын үй құрылысын аралас құрылыс аймағы типі бойынша құрып орналастыруға рұқсат етіледі.

5.7 Ауылдық елді мекендердегі өндірістік аймақтар, әдетте, жалпы желідегі теміржол және көлік жолдарымен жекеленген телімдерге бөлінбеуі тиіс.

5.8 Барлық түрдегі қоймаларды орналастыру кезінде жер асты кеңістігін барынша пайдалану қажет. Оларға орналастыру үшін жарамды нысандарды, жер қойнауы телімдері мен игерілген тау өндірулері болған жағдайда сыртқы әсерге тұрақтылықты қамтамасыз ету мен қызмет ету сенімділігін талап ететін азық-түлік және өнеркәсіп тауарларын, құнды құжаттарды, мұздатқыштар мен басқа да нысандардың қоймалары құрылысын жүргізуге болады. Нысандарды орналастыру пайдалы қазбаларды өндірумен байланысты емес мақсаттарда жер асты кеңістігін пайдаланудың регламентін белгілейтін Қазақстан Республикасындағы өнеркәсіп қауіпсіздігіне мемлекеттік бақылау органдарының нормативті құжаттары талаптарына сәйкес жүзеге асырылады.

5.9 Елді мекендерге қызмет көрсетуге арналған жер телімдерінің көлемі, ғимараттар ауданы мен қоймалардың сыйымдылығы елді мекендердің бас жоспарымен немесе осы нормативтік құжаттың Д Қосымшасы ұсынысына сәйкес қалақұрылысы есебі негізінде анықталады.

5.10 Көлік және инженерлік инфрақұрылым аймақтарын темір жол, көлік, әуе, теңіз, су жолы көлігі, байланыс, инженерлік жабдықтар ғимараттарын орналастыру үшін олардың келешектегі дамуын ескере отырып, қарастырған жөн.

Гимараттарды қалыпты пайдалануды қамтамасыз ету мақсатында сыртқы көліктің басқа нысандарының құрылымына кузет аймақтарын орналастыруға рұқсат етіледі.

5.11 Санитариялық-қорғаныс аймақтарында, темір жолды бұрып жіберетін жолдардан тыс көлік жолдарын, гараждарды, автотұрақтарды, қоймаларды, коммуналдық-тұрмыстық қызмет көрсету мекемелерін орналастыруға рұқсат етіледі. Санитариялық-

қорғаныс аймағының 50% -дан кем емес ауданы көгалдандырылуы керек.

(5.12 – 5.20-тармақтармен толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018 ж. №215-НҚ бұйрық)

5.12 Ғылыми мекемелердің жер учаскелерінің мөлшерлері (ғимараттың жиынтық қабаттылық алаңы 1000 м^2), га, көп емес:

табиғи және техника ғылымдары 0,12-0,17

қоғамдық ғылымдар 0,08-0,1

Ескертпе

1 Жоғарыда келтірілген көрсеткіштер арнайы жағдайлар мен жұмыс режимдерін талап ететін объектілерге (ботаникалық бақтар, обсерваториялар, қарпайым бөлшектер және т.б.) қолданылмайды.

2 Келтірілген нормалар полигондар, резервтік аумақтар, санитариялық-қорғау аймақтары кірмейді.

3 Ең үлкен және ірі қалалар үшін және реконструкция жағдайында индикаторлардың кіші мәндері болуы керек.

5.13 Ғылыми мекемелер учаскелерінің шегінде ғимараттар, алаңдар және көгалдандыру, жолдар, автожолдар және автотұрақтар үшін аумақтар бөлінеді. Бұл ретте, ғимараттар учаскенің 50 %-дан артық емес, спорт алаңдары мен көгалдандырылған аумақ 10 % кем емес, жолдар мен өтпе жолдар - 15-тен 25%-ға дейін алаңды алады. Автотұрақтардың қажеттілігін есептеу ғылыми мекемелердің жалпы алаңы 1 автомобиль үшін 25 м^2 деген нормаға негізделген, бір автомобиль үшін учаскенің алаңы 25 м^2 деп қабылданады.

5.14 Мал шаруашылығы кешендері мен фермалардың аумағында және олардың санитариялық-қорғаныш аймақтарында ауыл шаруашылығы өнімдерін қайта өңдеу кәсіпорындарын, азық-түлік объектілерін және оларға теңестірілген объектілерді орналастыруға рұқсат етілмейді.

Өлшемі 300 м асатын санитариялық-қорғаныш аймағының объектілерін оқшауланған жер учаскелеріне орналастырған жөн.

5.15 Жалпыға ортақ желілердегі I, II, III санаттағы автомобиль жолдарын, әдетте, ҚР ЕЖ 3.01-102 сәйкес елді мекендерді айналып өтетіндей етіп жобалау қажет. Көрсетілген жолдардағы жер төсемінің жиегінен құрылысқа дейінгі араұашықтықты ҚР ЕЖ 3.01-102 талаптарына және 15-бөлімнің талаптарына сәйкес қабылдау қажет, бірақ мынадан кем емес болуға тиіс: тұрғын құрылысқа дейін – 100 м, бау-бақша және саяжай серіктестіктері аумақтарына дейін – 50 м, IV санат жолдар үшін – тиісінше 50 және 25 м.

Елді мекендердің тұрғын және қоғамдық, бау-бақша және саяжай серіктестіктері құрылыстарының жағынан жол бойында ені 10 м кем емес жасыл екпелер жолағын көздеу қажет.

Елді мекендердің аумағы бойынша жалпыға ортақ автомобиль жолдары транзиттік өткен жағдайда тасымалдаулардың жалпы аумағы бойынша жалпыға ортақ автотасымалдаулардың транзитпен жүру жағдайында экологиялық және көлік қозғалысының қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, сондай-ақ экология және санитариялық-эпидемиялық талаптарға сәйкес келуді қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыруға мүмкіндік бермейді.

5.16 Үйлестіру қажет болатын кәсіпорындар мен ұйымдар жауапты құрылыс салу жоспарланған Әскери-әуе күштері штаб-пәтерін анықтайды. Штаб-пәтердің мекенжайы

республикалық немесе жергілікті атқарушы органдар тарапынан жобалық құжаттаманың немесе жобалық ұйымдардың клиенттеріне беріледі.

Келісімге жататындар:

1) аэродромдарға әуе қатынастары жолақтарының шегіндегі барлық объектілер, сондай-ақ аэродромның анықтамалық нүктесінен 10 км радиуста осы шекаралардан тыс жерлерде (ААН);

2) аэродром деңгейіне қатысты биіктігі 50 м және одан жоғары ААН-нен 30 км радиуста орналасқан объектілер;

- орналастыру орнына тәуелсіз;

3) радиотехникалық жабдықтың қалыпты жұмысына кедергі келтіруі мүмкін радио және электромагниттік сәулеленудің басқа объектілері, байланыс желілерінен, электр энергиясын беруден, жер бетіндегі және 50 м биіктіктегі объектілер;

4) жарылғыш қауіпі бар объектілер;

5) газдарды төтенше жану үшін алау құрылғылары;

6) қызметі аэродромдар аудандарында көрінудің нашарлауына әкеп соғуы мүмкін өнеркәсіптік және басқа да кәсіпорындар мен құрылымдар.

3) – 6) тармақшаларда көрсетілген объектілердің орналасқан жері, олардың орналасқан жеріне қарамастан, аумағында және жауапкершілік аймағында құрылысы күтілетін әскери-әуе күштері штаб-пәтері мен Әуе қорғанысы күштерінің штаб-пәтерімен келісілуге жатады.

ААН-нен 15 км қашықтықта құстардың таралуына және жаппай жинақталуына әртүрлі болатын тамақ қалдықтарын, фермерлік шаруашылықтарды, мал сою алаңдарын және басқа объектілерді шығару орындарын орналастыруға тыйым салынады.

Ескертпе

1 Аталған келісулер үш жылдың ішінде тиісті құрылыстардың құрылысы басталмаса тиімді болады.

2 Аэродромның бақылау нүктесі аэродромның геометриялық орталығына жақын орналасқан:

- бір ұшу-қону жолағы (ҰҚЖ) - ортасында;

- екі ҰҚЖ – екіуінің ортасын біріктіретін түзу ортасында.

3 Жоғары биіктік құрылымдардың орналасқан жерін бекітуге ұсынылған құжаттарда барлық жағдайларда жобаланған құрылымдардың орналасқан жерінің координаттарын көрсету қажет.

4 Алау қондырғыларының биіктігін анықтаған кезде, жалындарды кетірудің барынша жоғары биіктігі ескеріледі.

5.17 Теңіз және өзен порттары тұрғын үй құрылысының 100 м кем емес қашықтықта орналасуы керек.

Арнайы теңіз және арнайы порттардың мамандандырылған аудандарынан тұратын қондырғыларға дейін жасалатын жобаларға дейін, м: бірақ мынадан кем емес:

жоғары тұтанғыш және жанғыш сұйықтықтарды сақтауға арналған алаңдар шекарасынан (қоймаларды өзен ағысынан төмен орналастырған кезде) *.....500

шаңды жүктерді тиеу мен сақтау аймақтарының шекарасынан.....300

мынадай санаттағы қоймаларда тез жанатын және жанатын сұйықтықтарды тиеу аудандарындағы резервуарлардан және жылжымалы құрылғылардан:

I..... 200

II және III 100

балық порттары (балық өңдеу, орны). 100

Көрсетілген арақашықтықты сондай-ақ жаппай демалысқа, провайдерлерге, көрікті вокзалдарға, рейдтерден босатуға, гидроэлектростанцияларға, өнеркәсіптік кәсіпорындарға және көпірлерге де қабылдауға болады.

Өзеннің ағысы бойынша қоймаларды орналастырған кезде көрсетілген объектілерден арқашықтық мынадай болады, бірақ мынадан кем емес:

мынадай санаттағы қоймалар үшін:

I 5000

II және III 3000

Ескертпе

1 Өзен мен теңіз порты аумағында өрт сөндіру қозғалтқыштары үшін суға және су қабылдайтын алаңдарға конгресстер болуы тиіс.

2 Шағын жүк айналымы бар порттарда жолаушылар мен жүктерді бір жүк-жолаушыға біріктіруге болады.

5.18 Кемелерді бір сатылы сақтауға арналған бөлімнің көлемі (бір орынға) ескерілуі керек, $м^2$; жылжымалы флот үшін - 27, спорт үшін - 75.

5.19 Санитариялық-қорғаныш аймақтарын көгалдандырудың ең аз аумағы аймақтың еніне байланысты қабылдануы тиіс,%:

300 м дейін – 60

300 жоғары - 1000 м дейін – 50

1000 жоғары - 3000 м дейін – 40

3000 жоғары - 20.

Тұрғын үй және қоғамдық-іскерлік аймақтардың санитариялық-қорғаныш аймақтарында ені кемінде 50 м, ал ені 100 м-ге дейін 20 м кем емес ағаш және бұталы плантацияларды қамтамасыз ету қажет.

5.20 Тұрғын ғимараттар темір жолдан соңғы темір жолдың осінен санағанда кемінде 100 м ені бар санитариялық-қорғаныш аймағы бойынша бөлінуі тиіс. Темір жолдар тереңдікте немесе арнайы шуды қорғау шараларын іске асырғанда, МҚН 2.04-03-2005 талаптарына сәйкес келетін санитариялық қорғау аймағының ені 50 м-ден аспауы керек. Санитариялық-қорғаныш аймағының бау-бақша аймақтарының шекарасына ені кемінде 50 метр болуы тиіс.

6 Демалуға белгіленген және айрықша күзетілетін аймақтарды ұйымдастыру ережелері

6.1 Демалуға белгіленген аймақ құрамына қалалық ормандар, шағын бақтар, саябақтар мен қалалық бау-бақшалар, тоғандар, көлдер, су қоймалары, жағажай, хайуанаттар паркі, су айдыны, аквапарк, ландшафтық архитектура нысандары орналасқан территориялар шекарасындағы, сондай-ақ дем алу, туризмге арналған өзге де территориялар шекарасындағы аймақтар бас уақыт өткізу, сауықтыру ғимараттары мен жайлар кіре алады.

Қалалық, ауылдық елді мекендер ішінде айрықша табиғат қорғау, ғылыми, тарихи-мәдени, эстетикалық, рекреациалық, сауықтыру және басқа да құнды мәні бар аймақтар бөлініп шыға алады.

6.2* Ірірек, ірі және үлкен қалаларда қалалық және аудандық маңызы бар

саябақтармен қатар көлемі тапсырма бойынша жобалауға қабылданатын арнаулы-балалар, спорттық, көрмелік, зоологиялық және басқа саябақтарды, ботаникалық бақтарды қарастыру қажет.

Балаларға арналған пактерді бөлжанған мөлшерін, алаңдар мен спорт ғимараттарын қос алғанда, ұсынылған В қосымшада келтірілген 1 адамға 0,5 м^2 деген есеп бойынша қабылдауға рұқсат етіледі ***(Өзгерт.ред.-ҚТҮКШІК 09.10.2018 ж. №215-НҚ бұйрық)***.

Орман саябақтарының, демалыс орындары мен курорт аймақтарының шекаралары жанында орналасқан көліктер тұрағының көлемін жобалауға берілген тапсырма бойынша, ал мәліметтер болмаған жағдайда К Қосымшасы бойынша анықтаған жөн.

(6.3 – 6.13-тармақтармен толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018 ж. №215-НҚ бұйрық)

6.3 Сауықтыру аймақтарында орналасқан тұрғындардың жаппай қысқа мерзімді демалысы объектілерін орналастыруды осы аумақтардың қоғамдық көлікте болуы, әдетте, 1,5 сағаттан аспауы керек.

Масштабтық қысқа мерзімді демалыстар объектілерінің аумақтарының көлемі (бұдан әрі - демалыс аймағы) 1 торға кемінде 500 м^2 мөлшерінде қабылдануы тиіс, оның ішінде белсенді демалу үшін қарқынды пайдаланылатын бөлік әрбір келушінің кемінде 100 м^2 болуы тиіс. Жаппай қысқа мерзімді жеке демалыс аймағы кемінде 50 гектар, шөлейттер мен шөлейттер аймағында - 30 гектардан кем болмауы тиіс.

6.4 Парктердің, орман парктерінің, қалалық ормандардың аумағына бір мәрте келушілердің бағалануы керек, адамдар/га, артық емес:

қалалық парктер үшін - 100

демалыс паркі аймақтары үшін - 70

курорттар парктер үшін - 50

орман-парктері үшін (көгал бақ, су бақ) - 10

қалалық ормандар үшін 1-3

Бір жолғы келушілер саны бойынша 10 - 15 адам/га жол қозғалысын ұйымдастыру үшін жол-соқпақтық желіні қамтамасыз ету қажет, ал шеткі жерлерде - топырақты қорғауыштар; 50 адам/га және одан да көп рет келетін бір рет келушілердің санын ескере отырып, орман ландшафтын парктің ландшафтына айналдыру үшін шаралар көзделуі тиіс.

6.5 Қалалық және ауылдық елді мекендерде, әдетте, жасыл аймақтардың үздіксіз жүйесін және басқа ашық кеңістіктерді қамтамасыз ету қажет. Қалалық даму шегіндегі әртүрлі мақсаттарға арналған (құрылыс алаңын көгалдандыру деңгейі) жасыл аймақтардың үлес салмағы кемінде 40 %, ал тұрғын аумақтың шегінде кемінде 25 % (шағын ауданның жасыл аймағының жалпы алаңын қоса) болуы тиіс.

Ескертпе - 1 километрден астам санитариялық-қорғаныш аймағын орнатуды талап ететін кәсіпорындар бар қалаларда даму аумағын көгалдандыру деңгейі кемінде 15 %-ға артуы тиіс.

6.6 Қалалық және ауылдық елді мекендер аумағында орналасқан жасыл жалпы аумақтар - пактерр, бақшалар, алаңдар, бульварлар 1-2-кестеге сәйкес қабылданады.

Ең ірі, ірі және үлкен қалаларда қолданыстағы қалалық орман қоры қалалық орман саябақтарына ауыстырылып, 5 м^2/адамға есеппен 1-2 кестеде көрсетілген жасыл аймақтарға жатқызу керек.

Жалпы қолданыстағы жасыл аумақтардың құрылымында ені 0,5 км және одан

жоғары парктер мен орман паркі кемінде 10 % құрауы керек.

Қалалық парктердің қолжетімділігі 20 минуттан, ал жоспарлы аймақтардың пактері - 15 минуттан аспайды.

Ескертпе - Сейсмикалық аудандардағы парктерге, бақшаларға және қоғамдық пайдаланудың басқа да жасыл аймақтарына еркін қол жеткізу қажет.

1-2-кесте. Жалпы пайдаланылатын аумақтардың алаңы

Жалпы пайдаланылатын аумақтарды көгалдандыру	Көгалдандырылған аймақтың аумағы, $м^2$/адам			
	Өте ірі , ірі және үлкен қалалар	Орта қалалар	Кіші қалалар	Ауылдық елді мекендер
Жалпы қалалық	10	7	8 (10)*	12
Тұрғын аудандар	6	6	-	-

_____

* Жақшаларда 20 мың адамға дейін елді мекендер үшін өлшемдер көрсетілген.

Ескертпелер

1 Қала-курорттар үшін жалпы пайдаланудағы жалпы жасыл аумақтар нормаларын көбейткен жөн, бірақ 50% артық емес.

2 Елді мекендердегі жалпы жасыл аумақтардың ауданын жартылай шөлді және шөлейтті жерлерде 20-30% азайтуға; дала мен орманды дала үшін 10-20% -ға ұлғайту болады..

3 Орташа, шағын қалалар мен ауылдық жерлерде орналасқан, ормандардың ортасында орналасқан, ірі өзендер мен су қоймасы жағалаулары аймақтарында жалпы жасыл аумақтардың алаңын азайтуға болады, бірақ 20 %-дан артық болмауы керек.

6.7 Парктерді және бақтарды орналастыру кезінде, бар ағаш егістер мен мен су айдындарын барынша сақтау керек.

Парктер аумағын, бақшалар мен гүл бақтарын га деп қабылдау керек, бірақ мыналардан кем емес: қалалық парктер - 15, жоспарланған аудандар парктері - 10, тұрғын аудандағы бақтар - 3, гүлзарлар - 0,5; реконструкциялау жағдайы үшін гүлзарлардың алаңы аз өлшемдерде болуы мүмкін.

Парктер мен бақтардың жалпы теңгерімінде жасыл аймақ аумағы 70% кем емес болуы керек.

6.8 Жазық аудандарда парктер салған кезде осы нормативтік құжаттаманың және ҚР ҚН 2.03-04 талаптары орындалуы қажет.

6.9 Бульварлар мен жаяу жүргіншілер аллеясы жаяу жүргіншілер қозғалысының жаппай ағындарына бағытталған жолдарда қамтамасыз етілуі тиіс. Бульварды орналастыруды оның ұзындығы мен ені, сондай-ақ көшедегі көлденең профильдегі орны мен құрылыстың сәулет және жоспарлау шешімдерін ескере отырып анықтау керек. Бульварларда және жаяу жүргіншілер аллеясында қысқа мерзімді демалысқа арналған орындар болуы керек.

Бульварлар ені бір жалғыз жаяу жүргінші аллеясымен бірге қабылданады, кем дегенде, төмендегілерде орналастырылған жағдайда:

көшелер…….18

жекелеген учаскелермен бір-бірімен және жиілікте жүретін…… 10.

6.10 1-3-кестеге сәйкес ғимараттардан, құрылыстардан, сондай-ақ ағаштар мен бұталарды техникалық жақсарту объектілерінен қашықтығы алынуы керек.

1-3-кесте. Ғимараттар, құрылыстар, сондай-ақ инженерлік абаттандыру объектілерінен ағаштар мен бұтақтарға дейінгі арақашықтықтар

Ғимараттар, құрылыстар, объектінің инженерлік желісінің құрылысы	Ғимараттан, құрылыстан, объектіден оське дейін арақашықтар, м,	
	ағаш діңгегі	ағаш кесектері
Ғимарат пен құрылыстың сыртқы қабырғасы	5,0	1,5
Трамвай жолағының шегі	5,0	3,0
Бақша жолының және жаяусоқпақтың шегі	0,7	0,5
Көшелердің жүргінші бөлігінің жиегі, жол жиегінің бекітілген жолағының шеті немесе орлардың сағасы	2,0	1,0
Жарық беретін, трамвай желісінің мачтасы мен тіреуі, көпір тіреуі және эстакада	4,0	-
Беткейдің төменгі жағы, террасалар және т.б.	1,0	0,5
Тіреу қабырғаның негізі немесе ішкі бөлігі	3,0	1,0
Жерасты желілер:		
- газ құбыры, кәріз	1,5	-
- жылу жүйелері (канал қабырғалары, үнгіжол немесе түтіксіз төсеу кезіндегі қабығы)	2,0	1,0
- су құбыры, дренаж	2,0	-
- қуат кабелі мен байланыс кабелі	2,0	0,7

Ескертпе

1 Бұл нормалар 5 м артық емес диаметрі бар ағаштарға қолданылады және үлкен диаметрлі тәжі бар ағаштар үшін көбейтіледі.

2 Электр желілерінен ағаштарға дейінгі арақашықтық электр қондырғыларын орнату ережелеріне сәйкес қабылдануы тиіс.

3 Ғимараттардың жанында отырғызылған ағаштар санитариялық нормалар мен ережелердің және осы нормативтік құжаттың талаптарына сәйкес тұрғын және қоғамдық ғимараттардың оқшауланууына және жарықтандыруына кедергі болмайды.

6.11 Қалалардың жасыл аймақтарында қалалық және ауылдық елді мекендерге ағаш отырғызу материалын ұсынуды ескере отырып, ағаш және бұта өсімдіктерінің және гүл және жылыжай шаруашылықтарының питомниктерін қамтамасыз ету қажет. Тәлімбақтардың алаңы халықты жалпыға ортақ пайдалану аймақтарымен, санитариялық-қорғаныш аймағының мөлшерін, бау-бақша және саяжай серіктестіктерінің аумақтарын дамытудың, табиғи-климаттық және басқа да жергілікті жағдайлардың ерекшеліктерін ескере отырып, халықты қамтамасыз ету деңгейіне қарай 3-5 $м^2$/адам деген есеппен қабылдануы тиіс. Гүл-жылыжай шаруашылығының жалпы алаңы 0,4 $м^2$/адам мөлшерінде қабылдануы тиіс.

6.12 Бау-бақша және саяжай серіктестіктерінің аудандары қоғамдық көлікпен қол жетімділік қашықтықта, әдетте, 1,5 сағаттан аспайтын, үлкен және ірі қалалар үшін - 2 сағаттан аспайтын қашықтықта, сондай-ақ қала маңындағы аймақ жобасына немесе аудандық жоспарлау жобасына сәйкес резервтіктегі аймақтардан тыс қалалық және ауылдық елді мекендердің ұзақ мерзімді дамуын ескере отырып орналасуы керек.

6.13 Жаяу жүргінші жолдарын (жолдар, аллеялар, трассалар) жол желісі мүмкіндігі бойынша ең жақын жаяу жүргіншілер қозғалысының бағыттарына сәйкес және ең төменгі қашықтықты анықтау нүктелерін, ойын алаңдарын және спорт алаңдарын ескере отырып, ең төменгі беткейлерде төсеу керек. Жолдың ені екі бағытта мүгедектік арбаға өту мүмкіндігін ескере отырып, 0,75 м (бір адамның жолақ ені) көп болады.

6.14* Рекреациялық мақсаттағы аймақтар ҚР СТ 4044 талаптарына сәйкес бейнебақылау жүйесімен жабдықталады. ***(Толықтырылды – ҚТҮКШІК 25.09.2026 ж. №117-НҚ бұйрық)***

7 Қызмет көрсету мекемелері мен кәсіпорындарын жобалау ережелері

7.1 Қызмет көрсету мекемелері мен кәсіпорындарын қалалық және ауылдық елді мекендер аумақтарына, қоғамдық жолаушылар көлігі желісімен үйлесімде қоғамдық орталықтарды қалыптастыруды қарастыра отырып, еңбек қолданылатын және өмір сүретін орындарда орналастырған дұрыс.

Қызмет көрсету мекемелері мен кәсіпорындарын есептеу кезінде белгіленген тәртіп бойынша жасалатын қамтамасыз етілудің әлеуметтік нормативтерін қабылдау керек. Қызмет көрсету мекемелері мен кәсіпорындарының саны мен олардың жер учаскелерінің мөлшерін ұсынылған В қосымшаға сәйкес есептеуге болады.

Ескертпе - Осы бөлімде және 6-Қосымшасында көрсетілмеген, қызмет көрсету мекемелері мен кәсіпорындарының жер учаскелерінің орналасуын, сыйымдылығын және өлшемін, жобалауға арналған тапсырма бойынша қабылдау керек.

(Өзгерт.ред. – ҚТҮКШІК 09.10.2018 ж. №215-НҚ бұйрық)

7.2 Қоғамдық әжетханаларды орналасу жағдайы бойынша жер асты және жер үсті, құрылыс типі бойынша құрылысқа қосарлана салынған және қала аумағында жеке орналасқандар деп, беріктігі бойынша стационарлық (беріктік және модульдік) және уақытша деп бөлген жөн.

7.3 Стационарлық типтегі ғимараттар электрмен қамтамасыз етудің, арналық кәріздің қалалық желісіне қосылатын қоғамдық әжетханалар болып табылады. Уақытша әжетханалар қалалық желіге қосылмайды.

2*-кесте - Қызмет көрсету мекемелері мен кәсіпорындарының ғимараттардан және жер телімдері шеккарасынан арақашықтықтары

Қызмет көрсету нысандары	Қызмет көрсету мекемелері мен кәсіпорындарының ғимараттардан және жер телімдері шекарасынан ара-қашықтықтары, м			
	Қызыл сызыққа дейін		тұрғын үйлердің қабырғаларына дейін	жалпы білім беретін, білім беру интернат, мектепке дейінгі және емдеу мекемелерінің ғимараттары
	қалалар	ауылдық елді мекендерде		
1	**2**	**3**	**4**	
Мектепке дейінгі мекемелер (ғимарат қабырғалары)	25 (5)	10 (3)	Инсоляция мен жарықтандыру нормалары бойынша	
Жалпы білім беретін мекемелер (ғимарат қабырғалары)	25	10	Инсоляция мен жарықтандыру нормалары бойынша	
Екінші қайтара шикізаттарды қабылдау бөлімшелері	-	-	20*	50
Өрт қауіпсіздігі деласы	10	10	-	-
Дәстүрлі жерлеу мен крематории бейіті	(6)	(6)	Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 237 бұйрығымен бекітілген «Өндірістік объектілердің санитариялық-қорғаныш аймағын белгілеу бойынша санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» санитариялық қағидаларының және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 26 ақпандағы № 138 бұйрығымен бекітілген «Зираттарға және жерлеу мақсатындағы объектілерге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» санитариялық қағидаларының талаптарына сәйкес	
Кремациядан кейінгі жерлеуге арналған бейіт	(6)	(6)		

***2-кесте - Қызмет көрсету мекемелері мен кәсіпорындарының ғимараттардан және жер телімдері шеккарасынан арақашықтықтары** *(жалғасы)*

Жақшада-қызыл сызықтан қызмет көрсету нысандарының жер телімдері шекарасына дейінгі арақашықтық * Кіре берісі және терезелерімен. Ескертпелер 1 Мектепке дейінгі, жалпы білім беретін мекемелер мен ауруханалар телімдері торапты жолдарға тікелей жанаспауы керек. 2 Екінші қайтара шикізатты қабылдау бөлімшелерін жас ағаштар алабымен оқшаулау керек және оларға келетін автомобиль көлігі үшін өтетін жолдарды қарастыру қажет. 3 Ауруханаңың жер телімінде шаруашылық аймағына:және емдеу-жұқпалы, жұқпалы емес, патолого-анатомиялық бөлімдері бар корпустар аймағына жеке кіретін жолды қарастыру керек.

(Өзгерт.ред. – ҚТҮКШІК 25.12.2019 ж. №228-НҚ бұйрық)

(7.4 – 7.9-тармақтармен толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018 ж. №215-НҚ бұйрық)

7.4 Мекемелер мен сервистік кәсіпорындардың жер учаскелерінің ғимараттары мен шекараларының арақашықтығы 2-кестеде келтірілгеннен кем емес болуы керек.

7.5 Қалалық есептеу орталықтарының мекемелері мен сервистік кәсіпорындарының санын, құрамын және сыйымдылығын анықтаған кезде, ірі, ірі және ірі елді мекендерге қозғалысқа жұмсалатын уақытпен шектелген аймақта орналасқан басқа қалалық және ауылдық елді мекендерден алдағы халықты қосымша ескеру қажет, ең үлкен қала орталығы 2 сағаттан аспайды, шағын және орта қалалық орталықтарда немесе есеп айырысу жүйелерінің шағын орталықтарында - 1 сағаттан аспайды; тарихи қалаларда туристер контингентін ескеру қажет.

7.6 Аппараттардың (кабиналардың) болжамды саны орташа сипаттамаларға негізделуі керек: - бір құрылғы (кабинаның) сыйымдылығы сағатына 20 адамды құрайды, дәретханаға бару саны күнделікті жүктің 10 %-ын құрайды (мың адам/ ағат «шыңы»). Бульвар аумағында ені 25 метрден төмен және алаң аумағында жерасты дәретханалар орналастырылады.

7.7 Тұрғын үй құрылысында орналасқан мекемелер мен кәсіпорындардың тұрғындарға қызмет көрсету радиусын 2-1-кестеде көрсетілген шамадан кем емес деп қабылданады.

2-1-кесте. Тұрғын үй құрылысында орналасқан мекемелер және кәсіпорындармен халыққа қызмет көрсету радиусы

қызмет көрсететін мекемелер мен кәсіпорындар	қызмет көрсету радиусы, м
1 Мектепке дейін мекемелер[1]:	
- қалаларда	300
- ауылдық елді мекендерде және кіші қалаларды аз қабатты құрылыста	500

2-1-кесте. Тұрғын үй құрылысында орналасқан мекемелер және кәсіпорындармен халыққа қызмет көрсету радиусы *(жалғасы)*

2 Жалпы білім беру мектептері[1]	500
3 Дене шынықтыру сабақтар үшін үй-жайлар	500
4 Тұрғын аудандардың дене шынықтыру, спорт орталықтары	1500
5 Қалалардағы емханалар және олардың филиалдары[2]	1000
6 Қалалардағы балалар асханасының тарату бөлімдері:	
- көп қабатты;	500
- аз қабатты құрылыстарда	800
7 Қалалардағы дәріханалар:	
- көп қабатты;	500
- аз қабатты құрылыстарда	800
8 Сауда, қоғамдық тамақтану және жергілікті маңызы бар тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорындар:	
Қалаларда:	
- көп қабатты;	500
- аз қабатты құрылыстарда	800
Ауылдық елді мекендерде	2000
9 Байланыс бөлімдер және жинақтау банкінің филиалдары	500

[1]Бұл қызмет радиусы мамандандырылған және сауықтыратын мектепке дейінгі мекемелер мен жалпы білім беру мектептерге (тіл, математика, спорт және т.б.) қолданылмайды.

Ауылдық жерлердегі орта мектептерге қызмет көрсету радиусы 2-2-кестеге сәйкес қабылданады.

Жағалау сызығының және басқа табиғи және ландшафтық факторлардың контурын және жобалау тапсырмалары үшін тиісті негіздемені қайта құру жағдайында күрделі жоспарлау құрылымдары бар елді мекендерде (ұзартылған конфигурация және т.б.), қолжетімді радии 10% -ға дейін ұлғайтылуы мүмкін , сондай-ақ көліктік қолжетімділік радиусының ішінде.

Жалпы білім беру оқу орындарының орналасуына көлікке қолжетімділік қашықтықта: бастауыш сынып оқушылары үшін - 15 минут (бір жол), басқа деңгейдегі студенттер үшін - 50 минуттан аспауы керек (бір жол).

[2] Ауылдық жерлерде дәрігерлік амбулаториялар, амбулаториялық-емханалық мекемелер, фельдшерлік-акушерлік пункттер мен дәріханалардың болуы 30 минуттан кейін (көлікті пайдаланумен).

Ескертпе

1 Шөл және жартылай шөлдер аймағында күрделі рельеф жағдайында кестеде көрсетілген радиустар 30% -ға дейін кеміту керек.

2 Бастауыш білім беру жалпы білім беру мектептерге оқушылардың көзқарастарының жолдары (1-4 сыныптар) бір көшенің басты көшелерінің жолын кесіп өтуге болмайды.

7.8 Кәсіпорындар мен қызмет көрсету кәсіпорындарын жобалау кезінде жер учаскелерінің арақашықтығы мен шекаралары 2-2 кестеден алынып отыр.

2-2-кесте. Ауылдық жерлерде жалпы білім беру мекемелерін орналастыру

Білім деңгейі	Жаяу жүру қолжетімділігінің радиусы көп емес, км	Көлік қатынасы қолжетімділігінің радиусы артық емес, мин. (бір жаққа)
Бастапқы білім	2 артық емес	15 артық емес
Орта және орта білім берудің негізгі түрлері (жалпы орта білім, техникалық және кәсіптік білім)	4 артық емес	30 артық емес

Ескертпе

1 Орташа радиохабарларға қызмет көрсетудің жалпы ұзақтығы 15 км аспайды.

2 Реконструкциялау шарттарына сәйкес, жобалауға байланысты көрсетілетін радиусы қолжетімділігі, сондай-ақ көліктік қолжетімділік радиусының ұзындығы 10 %-ға дейін артады.

3 Көліктік қызмет көрсетуді қамтамасыз ететін көлік қызметтері, 1 км қашықтықтан тұратын оқу ғимараттары. Тұрақты жерге жету үшін 500 м қашықтықта болады.

Көлік аялдамалары көлік құралының жабық бөлігінен 250 м қашықтықта орналасқан және бөлек жолдармен жүретін жолдардан қорғалған үш жаққа салынған болуы тиіс.

4 Көліктік қызмет көрсетудің шекті рұқсат етілген мәннен артық қашықтықта тұратын қатысушылар үшін, сондай-ақ қолайсыз ауа-райы жағдайлары кезінде көлікке қол жеткізу мүмкіндік болмаған кезде ҚР ҚН 3.02-01-2007 талаптарына сәйкес мектеп жанында интернатта көздеу қажет.

7.9 Қалада уақытша дәретханаларды жобалау кезінде санитариялық-гигиеналық, эпидемиологиялық және экологиялық нормалар талап етіледі.

8* Көлік пен көше жолдары желілерін жобалау мен ұйымдастыру ережелері

8.1* Жалпы талаптар

Көшелер мен жолдардың және көлік қиылысының өткізушілік қабілеті, автомобильдерді сақтау орындарының саны 1000 адамға: 3-4 ведомостволық автомобильді қоса, 250-300 автомобиль, парктің құрамына байланысты 35-55 жүк автомобильдері деп алып, есепті мерзімдегі автомобильмен қамтамасыз ету деңгейінен шыға отырып анықталуы тиіс. Аз қабатты құрылыс алаңдары үшін жеңіл автомобильдермен қанағаттану деңгейін есепті мерзімде 1000 тұрғынға 400 бірлік деп қабылдау қажет. Мотоциклдер мен мопедтер санын 100 мыңнан астам тұрғыны бар қалалар үшін 1000 адамға 65-115 бірлік, ал қалған елді мекендер үшін 115-165 бірліктен деп қабылдауы қажет. Автомобильмен қамтамасыз ету деңгейінің көрсеткіші жергілікті жағдайларға байланысты тиісті негіздемелер болған жағдайда нақтылана алады. Автотұрақтардағы бір автомобиль тұрағы үшін учаскенің алаңын 3-кесте бойынша қабылдау қажет; тұрақтар үшін бөлінген учаскелердің көшелер мен өткелдердің жүргінші бөліктерімен жанасқан жағдайда - автомобильге 18,0 м^2.

Автомобильдер үшін тұрақтардағы өтетін жердің ұсынылатын енін 4-кестеге сәйкес қабылдау қажет. Қала орталығына басқа елді мекендерден және транзит келетін автомобильдер саны арнайы есеппен анықталады.

3-кесте - Автотұрақтардағы бір автомобиль тұрағы үшін учаскенің алаңы

Көлік қоятын ғимарат	Орынға бөлінген жалпы шаршы метр
Жер бетіндегі көлік қоятын орын	25-30
Көпқабатты/жерасты	30-37

4-кесте - Автотұрақтағы автомобиль қатарлары арасындағы өтетін жолдың ұсынылатын ең аз ені

Көлік қоятын орын бұрышы, градус	Көлік ағыны	Өтетін жердің ені, м	Көлік қоятын жердің ені
90	Екі жақты	6,95	Толық ені 3,0
90	Біржақты	6,0	Толық ені 3,0
60	Біржақты	4,2	3,0
45	Біржақты	3,6	3,0

Мүгедек адамдардың жеке көлік құралдарына арналған орындар халықтың жүріп-тұруы шектеулі топтары үшін қолжетімді кіреберіске, қоғамдық ғимаратқа жақын жерде – 50 м, ал тұрғын ғимараттарда – 100 м аспайтын қашықтықта көзделеді. Халықтың жүріп-тұруы шектеулі топтарының көлік құралдарын қоятын орындардың саны ҚР ЕЖ 3.06-101-2012 сәйкес көзделеді. Мүгедек адамдардың көлік құралдарына арналған тұрақ орындарының ені кемінде 3,66 м және ұзындығы кемінде 5,38 м деп жобаланады. Халықтың жүріп-тұруы шектеулі топтары үшін тұрақ орындарының еңісі 2 %-дан аспайды.

Қалада жұмыс істейтін жерлерден жұмыс орындарына жету уақыты (бір жақты) жұмыс істейтін жұмыскерлердің 90 % үшін, мың адам қала тұрғындары үшін:

2000	45
1000	40
500	37
250	35
100 және аз	30

Күнделікті келушілердің басқа қалалардан қала орталығында жұмыс істеуі үшін көрсетілген уақытты пайдалану мөлшерлемесін ұлғайтуға болады, бірақ екі еседен артық емес.

Ауылдық елді мекендердің тұрғындары үшін ауыл шаруашылық кәсіпорнында еңбек қозғалысына (жаяу жүргіншілерге немесе көлік құралдарына) жұмсалатын уақыт, әдетте, 30 минуттан аспауға тиіс.

Ескертпе - қалалық тұрғындарының есептік санының аралық мәндері үшін көрсетілген уақыт нормаларын интерполяциялау қажет. ***(Өзгерт.ред. – ҚТҮКШІК 09.07.2021 ж. №98-НҚ бұйрық)***

8.2 Көшелер мен жолдар тораптары

8.2.1 Сығылысқан жағдайда (жаңғырту) торапты жолдарда автокөлік құралдарының тасымалдау қозғалым ұйымдастыруда жер үсті (жер асты) нұсқасына рұқсат етіледі.

(8.2.1-1 – 8.2.1-22 тармақтармен толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018ж. №215-НҚ бұйрық)

8.2.1-1 Елді мекендердің көше-жол желісі көшелер мен жолдардың функционалды мақсатын, көлік қарқындылығын, велосипед пен жаяу жүргіншілердің қозғалысының, аумақтың архитектуралық және жоспарлы ұйымдастырылуын және ғимараттың сипатын ескере отырып үздіксіз жүйе түрінде құрылуы тиіс. Көше-жол желісінің құрылымында магистральдық және жергілікті маңызы бар көшелер мен жолдарды, сондай-ақ басты көшелерді бөлу қажет. Көшелер мен қала жолдарының категориясы 5-1-кестеде келтірілген жіктеуге сәйкес белгіленеді.

Негізгі жолдардың магистральдық жолдарының шетінен тұрғын үй құрылысын реттеу сызығына дейін кемінде 50 м қашықтыққа, егер МҚН 2.04-03-2005 талаптарына сай келетін шуды қорғау құралдары пайдаланылса, кемінде 25 м.

Көшедегі негізгі жолдың шетінен, құрылыс жолдарындағы жергілікті немесе қосарланған жолдардың шетіне дейінгі қашықтық 25 м-ден аспайды. Бұл қашықтықты асып кеткен жағдайда, өрт сөндіру машиналарына өту үшін жарамды 6 м жолақ үшін құрылыс сызығынан 5 м қашықтықта орналасады.

Қаланың көшелері мен жолдарының бағаланған параметрлері 5-2-кестеде, ауылдық елді мекендерде - 5-3-кестеде келтірілген.

5-1-кесте - Көшелер мен қалалардың жолдары және олардың мақсаттары

Көшелер мен жолдардың санаты	Елді мекендер топтары жалпыға ортақ жолдардың аналогы	Көшелер мен жолдардың негізгі мақсаты
Магистральдық жолдар: ЖҚ жүрдек қозғалысы:	I-II	Аса ірі және ірі қалалардағы, округтердегі және кенттердегі жүрдек көлік байланысы: сыртқы автомобиль жолдарына, әуежайға, жаппай демалатын ірі аймақтарға шығу және қоныстану жүйесіне қоныс аудару. Әртүрлі деңгейдегі магистральдық көшелермен және жолдармен қиылысу
РҚМЖ реттелетін қозғалысы	I-II	Тұрғын үй құрылысынан тыс жүзеге асырылатын жекелеген бағыттардағы және басымдықпен жүк қогласы учаскелеріндегі аса ірі және ірі қалалардың, округтердің, қалалық қоныстардың аудандары арасындағы көліктік байланыс, сыртқы автомобиль жолдарына шығу, бір деңгейде көшелермен және жолдармен қиылысу
жалпы қалалық маңызы бар: Магистральдық жолдар: ҮҚМ үздіксіз қозғалысы:	I-II	Аса ірі, ірі және үлкен қалалық округтердегі және қалалық қоныстардағы тұрғын, өндірістік аймақтар және қоғамдық орталықтар, сондай-ақ басқа да магистральдық көшелер, қалалық және сыртқы автомобиль жолдары арасындағы көліктік байланыс. Әртүрлі деңгейдегі негізгі бағыттар бойынша көлік қозғалысын қамтамасыз ету

5-1-кесте - Көшелер мен қалалардың жолдары және олардың мақсаттары *(жалғасы)*

жалпы қалалық маңызы бар: Магистральдық жолдар: ҮҚМ үздіксіз қозғалысы:	I-II	Аса ірі, ірі және үлкен қалалық округтердегі және қалалық қоныстардағы тұрғын, өндірістік аймақтар және қоғамдық орталықтар, сондай-ақ басқа да магистральдық көшелер, қалалық және сыртқы автомобиль жолдары арасындағы көліктік байланыс. Әртүрлі деңгейдегі негізгі бағыттар бойынша көлік қозғалысын қамтамасыз ету
РҚМЖ реттелетін қозғалысы	I-II	Тұрғын, өндірістік аймақтар және қалалық округ орталықтары, қалалық қоныстар, жоспарлау аудандарының орталықтары арасындағы көліктік байланыс; магистральдық көшелер мен жолдарға және сыртқы автомобиль жолдарына шығу. Бір деңгейдегі магистральдық көшелермен және жолдармен қиылысу
Аудандық маңызы бар:	II	Тұрғын аудандардың, сондай-ақ тұрғын және өндірістік аймақтар, қоғамдық орталықтар арасындағы көліктік және жаяу жүретін жолдар, басқа магистральдық көшелер мен жолдарға шығу
жаяу жүретін - көлік	II	жаяу жүретін - көлік байланыстары (көбінесе қоғамдық жолаушы көлігі) жоспарлау ауданында
Жергілікті маңызы бар көшелер мен жолдар: УДМ Тұрғын үй құрылысындағы көшелер	III	Көлік қозғалысы (жүк және қоғамдық көлікті жібермей) және жаяу жүргіншілер аудандары (шағын аудандар) аумағындағы өтпелі жолдар, магистральдық жаяусоқпақтар мен реттелетін қозғалыстағы жолдар
ғылыми-өндірістік, өнеркәсіптік және коммуналдық-қоймалық аймақтарда (аудандар) көшелер мен жолдар	III	Аймақтар шегінде басымдықпен жеңіл және жүк көлігінің көліктік байланысы, магистральдық жолдарға шығу. Көшелер мен жолдардың қиылысуы бңр деңгейде орындалады

5-1-кесте - Көшелер мен қалалардың жолдары және олардың мақсаттары

(жалғасы)

жаяу жүретін көшелер мен жолдар	III	Еңбек ететін орындармен, қызмет көрсететін мекемелермен және кәсәпорындармен, оның ішінде қоғамдық орталықтар , демалыс орындары және қоғамдық көліктің аялдама орындар шегінде жаяу жүретін байланыстар

*** 5-2-кесте - Қалалардың көшелер мен жолдардың есепті параметрлері**

***(Өзгерт.ред. – ҚТҮКШІК 26.05.2026 ж. №57-НҚ бұйрық*)**

Жолдар мен көшелердің санаты	Жылдам-дықтың есепті қозғалысы, км/сағ.	Жолақ ені, м	Жолақ саны	Жоспар-дағы қисық-тардың аз радиусы, м	Ең ұзын бойлық беткей, +	Жаяу жүргін-шілер бөлігінің ені, м
Магистральдық жолдар:						
жылдам қозғалыс ЖҚ	120	3,75	4-8	600	30	-
реттейтін қозғалыс РҚМЖ	80	3,50	2-6	400	50	-
Магистральдық көшелер						
жалпы қалалық маңызы бар:						
Үздіксіз қозғалыс ҮҚМ	100	3,75	4-8	500	40	4,5
реттейтін қозғалыс РҚМК	80	3,50	4-8	400	50	3,0
Аудандық маңызы бар:						
көлік-жаяу жүретін	70	3,50	2-4	250	60	2,25
жаяу жүретін - көлік	50	4,00	2	125	40	3,0
Жергілікті маңызы бар көшелер мен жолдар: КЖМ						
Тұрғын үй құрылысындағы көшелер	40	3,00	2-3*	90	70	1,5
	30	3,00	2	50	80	1,5
ғылыми-өндірістік, өнеркәсіптік және коммуналдық-қойма-лық аймақтарда (аудандар) көшелер мен жолдар	50 40	3,50 3,50	2-4 2-4	90 90	60 60	1,5 1,5
Парк көшелері	40	3,00	2	75	80	-

***5-2-кесте - Қалалардың көшелер мен жолдардың есепті параметрлері** *(жалғасы)*

Өтпе жолдар:						
негізгі	40	3,00	2	50	70	1,0
Екінші дәрежелі	30	3,50	1	25	80	0,75
жаяу жүретін көшелер :						
негізгі	-	1,00	Есеп бойынша	-	40	Жоба бойынша
Екінші дәрежелі	-	0,9 – 1 м	Сол да	-	60	Сол да
Велосипедке арналған жолдар:						
жекеше	20	1,50	1-2	30	40	-
жекеленген	30	1,50	2-4	50	30	-

* Жеңіл автомобильдер тұрақтары үшін бір жолақты пайдалануды ескере отырып

Ескертпе

1 Көшелер мен жолдардың ені көлік пен жолаушылардың қарқынды қозғалысына, (көлік жолдар, жерасты коммуникацияларды, жаяусоқпақ, жасыл екпелер және басқаларды өткізу үшін техникалық жолдар) элементтердің көлденең қыры шегінде орналастырылған құрамына байланысты есеппен, санитариялық-эпидемиологиялық талаптарды және азаматтық қорғаныс талаптарды ескере отырып анықталады. Қызыл сызықтар шенберіндегі көшелер мен жолдардың ені: магистральдық жолдар – 50-75 м, магистральдық көшелер – 40-80 м, жергілікті манызы бар көшелер мен жолдар – 15-25 м.

2 Күрделі жер бедері немесе реконструкциялау жағдайында, сондай-ақ жоғары қала құрылысы құндықдықтары аймақтарында аумақты қозғалыстың жүрдек жолдар және үздіксіз қозғалыстағы көшелер үшін жоспарда қисық радиустарды азайта және көлденең еңістердеді арттыра отырып есептік жылдамдықты сағатына 10 км төмендетуге рұқсат етіледі.

3 Магистральдық көшелерде және жолдарда автобустар мен троллейбустарды жүргізу үшін үлкен, ірі және аса ірі қалаларда ені 4 м шеткі жолақты көздеу қажет; жұмыс уақытында автобустарды өткізу үшін сағатына 40 бірліктен астам, ал реконструкциялау жағдайында – сағатына 20 бірліктен астам кезінде қарқындылығы кезінде ені 8-12 м болатын ерекше жүргінші бөлікті орнатуға рұқсат етіледі. Негзінен жүк автомобильдері жүретін магистарльдық жолдарда қозғалыс жолағының енін 4 м дейін арттыруға рұқсат етіледі.

4 Жаяу жүргіншілер жолдары мен жаяусоқпақтар еніне киоскілерді, орындықтарды және т.б. орналастыру үшін қажет алаңдар қосылмайды.

5 Жергілікті жерлерде қысқа қарәкелетін аумақтың көлемі 200 м3/м астам болғанда магистральдық көшелердегі жаяусоқпақтардың енін жобалауға арналған тапсырма бойынша қабылданады, бірақ 3 м кем емес.

6 Жергілікті маңызы бар көшелерді реконструкциялаған жағдайда, сондай-ақ есептік жаяу жүру қозғалысы сағатына 50 адамнан кем болмаған кезде екі бағытта ені 1 м жаяусоқпақтар және жол төсемдерін орнатуға рұқсат етіледі.

7 Жаяусоқпақтар ғимараттың қабырғаларымен, тіреуіш қабырғалармен немесе қоршаулармен тікелей жанасып жатқан кезде олардың енін 0,5 м кем емес ұлғайтқан жөн.

8 Перспективалық құрылыс үшін аумақты және жерасты кеңістікті міндетті түрде резервтеп, көліктер мен жүргіншілер қозғалысының нақты мөлшерін ескере отырып, магистральдық көшелер мен жолдардың, көліктік қиылысу жолдарының есептік параметрлеріне кезең-кезеңмен қолжеткізуді көздеуге рұқсат етіледі.

9 Шағын, орташа және үлкен қалаларда, сондай-ақ реконструкциялау жағдайында және көліктің бір жақты қозғалысын ұйымдастыру кезінде жалпы қалалық мағызы бар магистральдық көшелерді жобалау үшін аудандық маңызы бар магистральдық көшелердің параметрлерін пайдалануға рұқсат етіледі.

10 Жүргінші бөліктің екі жағынан ені 0,5-1,0 м ені болатын ірілендірілген жол жиектерін ұйымдастыруға рұқсат етіледі.

5-3-кесте - Ауылдық елді мекендердің көшелер мен жолдарының есептік параметрлері

Ауылдық көшелер мен жолдардың санаты	Негізгі мақсаты	Қозғалыстың есептік жылдамдығы, км/с	Қозғалыс жолдың ені, м	Қозғалыс жолдың саны	Жаяу-соқпақтың жаяу жолдың ені, м
Кенттік жол	Ауылдық елді мекеннің жалпы желілірдің сыртқы жолдарымен байланысы	60	3,5	2	-
Бас көше	Тұрғын аумақтардың қоғамдық орталықтармен байланысы	40	3,5	2-3	1,5-2,25
Тұрғын үй құрылысындағы көше:					
Негізгі	Тұрғын аумақтарының бас көшемен қарқынды қозғалыс бағдарлары бойынша ішкі байланысы	40	3,0	2	1,0-1,5
Екінші дәрежелі (тұйық көше)	Басты тұрғын көшелермен байланыс	30	2,75	2	1,0
Өтпе жол	Квартал ішінде орналасқан тұрғын үйлердің көшемен байланысы	20	2,75-3,0	1	0 немесе 1,0 (мүмкіндік болғанша)
Шаруашылық өтпе жол, мал жолы	Жеке малдын жолы және үй жанындағы учаскелерге жүк таситын көліктің жолы	30	4,5	1	-

5-4-кесте - Көлденең қисықтардағы әрбір жолақты кеңейту

Қисық радиусы, м	Әрбір жолақ үшін кеңейту, м
700-800	0,2
500-600	0,25
400	0,30
300	0,35
200	0,4
150	0,5
100	0,7
80	1,0
60	1,0
50	1,2
40	1,5

8.2.1-2 Жалпыға бірдей маңызы бар көшелерде қисық сызықтар жоспарда керісінше ұштасқанда, олардың арасындағы тікелей кірістіру 50 м кем емес.

8.2.1-3 Жалпыға бірдей маңызы бар негізгі көшелер маршрутының тегістігін қамтамасыз ететін өтпелі қисықтар маршруттың мынадай элементтерінде қолданылуға тиіс:

- тік учаскелер және 2000 м және одан аз радиусты шеңбер қисық сызықты учаскелер;
- жоспардағы бір жақты шеңберлі қисықтар, егер олардың радиусы 1,3 еседен артық болса;
- кері шеңберлі қисықтары.

8.2.1-4 Өтпелі қисықтардың ең аз ұзындығын 5-5-кестеден алынады.

5-5-кесте - Өтпелі қисықтардың ең аз ұзындығы

Шеңберлі қисық радиусы, м	150	200	250	300	400	500	600-1000	1000-2000
Өтпелі қисықтың ұзындығы, м	60	70	80	90	100	110	120	100
Ескертпе - Кешенді қала құрылысы жағдайында тиісті техникалық-экономикалық негіздемен тек қана айналдыру қисықтары қолданылуы мүмкін.								

8.2.1-5 Жалпы қалалық маңызы бар көшелердің бағыттарын жобалау кезінде:

- жоспардағы қисық сызықтарды жолдың бұрылу бұрыштарының аз мәндерінде 5-6-кестеге сәйкес қабылданады;
- тік көлденең қисықтарды өздерінің орталықтарымен сәйкестендіре отырып, көлденең қисық сызықтан тік көлденең қисықтардың ұзындығынан біршама артуы тиіс;
- жоспардағы қисық сызықтың шығу нүктесі дөңес тік қисықтың шыңында, кем дегенде, 5-7-кестеде көрсетілген қашықтыққа орналастырылуы тиіс.

5-6- кесте - Жоспардағы қисық сызық радиусы сызықтың кіші бұрыштарында

Айналу бұрышы, град.	1	2	3	4	5	6	8	10
Қисықтың ең аз радиусы, м	20000	10000	6000	5000	4000	4000	3000	3000

5-7- кесте - Жоспардағы қисықтың шығу орны

Көріну қашықтығы, м	Жоспардағы радиустардың қисық шығу пайда болуы, м				
	600	1000	1500	2000	2500
200	40	45	55	60	65
150	30	35	45	50	55
100	20	25	35	40	8

8.2.1-6 Көшелерді жоспарлағанда жоспардағы және профильдегі трасса бойымен 5-8-кестеде көрсетілгеннен кем емес көрінуді қамтамасыз етіледі.

5-8-кесте. Көшелерді жоспарлағанда жоспардағы және профильдегі трасса бойымен көріну

Көше мен автомобиль жолдарының санаты	Көріну қашықтығы, м	
	Жолдың бет жағы	Қарсы көліктің
Магистральдық көшелер:		
жалпы қала мақсатындағы: МУРД	100	200
аудандық маңызы бар, РД	100	200
Жергілікті маңызы бар көшелер мен жолдар: УДМ		
тұрғын үйлердегі көшелер	75	150
өндірістік алаңдардағы көшелер	75	150

8.2.1-7 Жоғары көтеру аймағында ең үлкен көлбеу учаскелердің барынша ұзындығы 5-9-кестеден алынады. Көтерілу бөлігінің ұзындығының үлкен болған жағдайда бір жолақ қосу керек. Көтерілуден кейін қосымша жолақтың ұзындығы 50 м-ден 200 м дейін болады.

5-9-кесте - Ең үлкен градиенттік учаскелерді шектеу

Ұзындық көлбеуі, ‰	30	40	50	60
Учаскенің шекті ұзындығы, м	1200	600	400	300

8.2.1-8 Жалпықалалық маңызы бар магситарльдық көшелерде, жүріс бөлігінің екі жағында қауіпсіздік жолақтары - үздіксіз қозғалысы үшін ені 0,75 м, реттелетін қозғалысы үшін - 0,5 м болуы керек.

8.2.1-9 Көшелердің көлденең профилінің жекелеген элементтерін және қозғалыс бағыттарының әрқайсысын бөлу үшін белдеулерді бөлу керек. Орталық бөлгіш белдіктер жолдың дәл сол деңгейінде, олардың таңбалануымен жасалады. Бөлу жолақтарының ені 5-10-кестеден алынады.

5-10-кесте - Бөлу жолақтарының ені

Жолақтың орналасуы	Жолақтың ені, м			
	Магистральдық жолдар			Жергілікті маңызы бар көшелер, Тұрғын үй салынған аудандағы көшелер
	жалпы қалалық маңызы бар		аудандық маңызы бар	
	үздіксіз қозғалысы бар	реттелетін қозғалысы бар		
Орталық бөлу жолағы	4,0	4,0	-	-
Негізгі жүріс бөлігі мен жергілікті жүрулер арасындағы	3,0	3,0	-	-
Жолдар мен жаяусоқпақтардың арасында	3,0	3,0	3,0	2,0
Ескертпе 1 Реконструкциялау жағдайында магистральдық жүріс бөлігінен және негізгі қалалық көшелердегі жергілікті жолдар арасында бөлінетін жолақтардың енін 2 метрге дейін азайтуға жол беріледі. 2 Қолданыстағы ғимараттардың жағдайында негізгі қалалық көшелердегі орталық бөлгіш сызықтың енін 2 метрге дейін азайтуға болады.				

8.2.1-10 Жолдың аяқталу жолдары мен жолдардың соңында көліктерді айналдыру үшін кем дегенде 16 м диаметрі бар аралдар бар учаскелерді және қоғамдық көлік құралдарын айналдыру үшін түпкілікті пунктті құрастырған кезде кемінде 30 м. Айналымдағы тұрақ орындарын пайдалануға жол берілмейді.

8.2.1-11 Көше мен жолдардың жаяусоқпақтарының ң және бөлгіш белдіктерінің бойымен өтетін жолдың қисық сызығының радиусын кемінде мынадай деп қабылданады, м:

- негізгі көшелер мен реттелетін қозғалыс жолдары үшін - 8;
- жергілікті маңызы бар - 5;
- көлік аудандарында - 12.

Шектелген жағдайларда және қайта құру кезінде негізгі көшелердің қисықтық радиусы және реттелетін қозғалыс жолдары кемінде 6 м, көлік аудандарында - 8 м болуы тиіс.

Тұйық болмаған кезде, сондай-ақ қисықтықтың ең аз радиустарын қолданған жағдайда көшелер мен жолдардың жүріс бөлігінің ені әрбір жолақ үшін шеткі бөлу жолақтары немесе сыртқы жағынан кеңейту арқылы 1 м-ге дейін артуы керек, бұл.

Ескертпе - Қоғамдық көлікте (трамвай, троллейбус, автобус) қисықтық радиусы осы көлік түрлерін пайдаланудың техникалық талаптарына сәйкес белгіленеді.

8.2.1-12 Автомобиль жолдарының қиылыстары мен қосылыстары еркін жерлерде және қиылысатын немесе жалғасатын жолдардың тікелей учаскелерінде орналасады.

Жол қиылыстарында нақты қарқындылық қозғалыс бағытында жазылуға және жол қозғалысы қауіпсіздігінің деңгейін бүкіл кесіп өтудің авариялық жағдайына байланысты анықталады.

Автомобильді тоқтату үшін көріну қашықтығынан қиылысатын жолдардағы жолдың бойлық беткейлері 40 ‰ аспауы тиіс.

8.2.1-13 Жол қиылыстарының өткізу қабілетін арттыру үшін оларға қосымша жолақтарды орнату керек. Қосымша жолдың ұзындығы кемінде 50 м, ал қосымша жолдың ені 30 м құрайды.

8.2.1-14 Әр түрлі деңгейдегі қиылыстардағы қисықтар радиусы 100 м (болжалды жылдамдық 50 км/сағ), сол жақ пандустарда - 30 м (болжалды жылдамдықпен 30 км/сағ.) оң жақ жүретін жолдар үшін алынады.

Ескертпе - Тиісті техникалық-экономикалық негіздемені қалпына келтіру жағдайында оң жақ жүретін жолдардың радиусын 20-30 км дейін төмендетуге жол беріледі, бұл 20-25 км/сағ жылдамдықтың қозғалыс жылдамдығын төмендетеді.

8.2.1-15 Темір жолмен өтетін магистральдық жолдардың қиылыстары станциялар шегінде және маневрлік жолдардан тыс жерлерде, негізінен қиылысатын жолдардың тікелей учаскелерінде жобаланады. Бір деңгейдегі қиылысатын жолдар арасындағы өткір бұрыш 600-ден кем болмайды.

Негізгі көшелерді әртүрлі деңгейдегі теміржолдармен қиылысқанда, теміржол рельсінің басы жоғарғы бөлігінен өтетін жол өтпесінің құрылымының төменгі жағына дейін МЕМСТ 9238 талаптарына сәйкес болуы керек.

8.2.1-16 Қалалық жоспарлау жағдайына сәйкес жаяу жүргіншілер қозғалысына жол берілмейтін жолдарда, тоннельдерде, өтпе жолдарда және жол өтпелерінде тек қана ені 0,75 м кем емес болатын қызмет жаяусоқпақтары көзделінеді.

Қалалық жағдай жаяу жүргіншілердің қозғалысын ұйымдастыруды талап ететін өтпе жолдар, көпірлер мен тоннелдерде жаяу жүргіншілер қозғалысы үшін тротуардың орналасуы қамтамасыз етіледі, оның ені ҚР ҚН 3.03-12 және ҚР ЕЖ 3.03-112 талаптарына сәйкес есептеледі.

Қалалық көпірлер мен тоннельдері ҚР ҚН 3.03-12 және ҚР ЕЖ 3.03-112 талаптарына сәйкес жобаланады.

8.2.1-17 Автожолдарды қиылысу санаттарына байланысты қозғалыс қиылыстары шегіндегі шығулар мен кірулердің есептік жылдамдығы 5-11-кестеде келтірілген деректерден алынуы тиіс (оң жақтауларға байланысты).

5-11-кесте - Қозғалыс жол қиылыстары шегінде шығулар мен кірулердің есептелген жылдамдығы

Негізгі бағыты	Кесу бағыты	Шығулар мен кірулердің есептік жылдамдығы, км/сағ		
		Магистральдық көшелер		
		Қозғалысты қалалық маңызы бар		Аудандық маңызы бар
		үздіксіз	реттелетін	
Жалпыға бірдей маңызы бар магистральдық көшелер үздіксіз қозғалысты қамтамасыз етеді	Шығу	50	40	40
	Кіру	50	50	50
Ескертпе - Шығуларда және көлік дәліздерінің киреберісінде тиісті негіздеумен қайта құру кезінде конструкторлық жылдамдықты төмендетуге болады, бірақ 20 км/сағ. артық емес.				

8.2.1-18 Шығулардағы өтпелі қисық элементтері ретінде қисықтардың минималды радиусы 5-12-кестеге сәйкес иілуді ескере отырып, негізгі бағытта қозғалыстың есептік жылдамдығына байланысты қабылдануы тиіс.

5-12-кесте - Шығулардың өтпелі қисық элементтері ретінде ең аз радиустар

Есептік жылдамдық, км/сағ. (негізгі бағытта)	Шеңберлі қисықтың минималды радиусы, м, иілу бұрышымен	
	20 +	40 +
90	375	350
80	300	275
70	225	200
60	175	150
50	100	100
40	75	75
30	40	40
Ескертпе - Көлденең күш коэффициентімен 0,15 тең бұралуға арналған қисықтар радиусы.		

8.2.1-19 Өтпелі қисықтардың ұзындығы 5-13-кестеге сәйкес қабылданады.

5-13-кесте - Өтпелі қисықтардың ұзындығы

Шығулар мен кірмелердің есептік жылдамдығы, км/сағ.	Бұрылыс, +	Шеңберлі қисықтар радиусы, м	Өтпелі қисықтардың ұзындығы, м
40	20	75	35
	40	75	35
50	20	100	55
	40	100	55
60	20	175	55
	40	150	8

8.2.1-20 Қосымша кеңейтуді ескерместен жоспардағы қисығы бойынша шығулар мен кірмелердің ені, мынлардан кем емес, м:

- бір бағытты қозғалыста: бір жолақты жолда - 5, екі жолақты жүріс бөлігінде - 8;
- екі бағытты қозғалыста: үш жолақты жүріс бөлігінде - 11, төрт жолақты жүріс бөлігінде - 14.

Кеңейтудің шамасы 5-12-кестеге сәйкес жоспардағы қисықтардың радиусына байланысты қабылданады.

8.2.1-21 Тұрақты қозғалыстағы басты көшелердің қиылыстарындағы шығулар мен кірмелерде өтпелі жылдамдықты жолақтарды қамтамасыз ету қажет. Көлденең бөліктерге арналған жеделдету және баяулату панелдерінің ұзындығы 5-14-кестеге сәйкес қабылданады.

5-14-кесте - Көлденең қималарға арналған жеделдету және баяулату панелдерінің ұзындығы

Есептік жылдамдық, км/сағ.		Өтпелі жылдамдық белдеулерінің ұзындығы, м	
негізгі бағытта	шығуда	тежеу үшін	үдеткіш үшін
60	20	130	175
	40	110	140
80	30	175	260
	40	160	230
	50	150	185
100	20	250	390
	30	240	380
	40	230	345
	50	210	320

Ескертпе

1 Өткелдің жоғары жылдамдықты жеделдетілу белдеуінің ұзындығы автомобильдерді негізгі бағыттың шеткі оң жақ шетіне дейін еркін жүру және баяулату жолағы жағдайында анықталады - автомобильдерді баяулату жолағына еркін кіру.

2 Негізгі бағытта көлік құралдарының жылдамдығы негізгі бағыттың оң жақ шетіндегі қозғалыс режиміне байланысты қабылданады.

3 Ұзындығын 0-ден 40-ға дейін арттыра отырып, жылдамдық жолағының ұзындығы 10-20 %-ға дейін төмендейді, тежеу - 10-15 %-ға артады. Бойлық градиентін 0-ден 40-ға дейін арттыруға байланысты жеделдету жолағының ұзындығы 15-30 %-ға артады, тежеу - 10-15 %-ға дейін төмендейді.

8.2.1-22 Жолдың аяқталу жолдары мен жолдардың соңында автокөлікті кері бұру үшін кемінде 16 м диаметрі бар аралдар бар жерлерді және қоғамдық жолаушылар көлігі құралдарын айналдыру үшін түпкілікті нүктені ұйымдастыру үшін 30 м кем болмайды. Айналмалы автотұрақтарды пайдалануға жол берілмейді.

8.2.2 Барлық категориядағы көшелердің түзу сызықты тарауларындағы жүретін жол бөлігін көліктің екі жақты қозғалысы кезенде, әдеттегідей, жолақтардың жұп санында, сонымен қатар қисық сызықты 800 метр радиуста және 600 м радиуспен жалпықалалық маңызы бар торапты жолдар үшін үздіксіз қозғалыспен және одан да жоғары реттелетін қозғалыстағы торапты жолдар үшін екі жағы да еңісті көлденең бағытпен қарастыру қажет.

8.2.3 Көліктер ағынының қарқындылығы мен құрамын еепке алу уақыт бірлігі ішіндегі қалалық көше-жолдар тораптары элементінің таңдалған қимасындағы әрбір рұқсат етілген бағыттағы қозғалыс бойынша көлік құралдарының типі мен санын анықтаудан тұрады.

8.2.4 Көлік құралдарының санын есептеуді визуалды түрде де, сондай-ақ көлік құралдарын автоматты есепке алу құралдарының көмегі арқылы да жүргізуге рұқсат етіледі.

Көлік құралдарын визуалды есептеу көлік құралдарын алғашқы есепке алу бланкісін пайдаланумен арнайы дайындалған есептегіш құралымен жүргізіледі.

Көлік құралдарын алғашқы есепке алу бланкісінде (Л Қосымшасы) болу керек:

- кеңістік бағытын (солтүстік-оңтүстік) көрсете отырып, көше-жол тораптары элементінің сызбасы;

- есепке алынуға тиісті көлік құралдары типтерінің тізімі мен олардың сызбалық бейнесі.

- есепке алынуға тиісті көлік ағынының бағыттарын көрсету.

8.2.5 Әрбір есептегіш құралы көлік құралдарын бір немесе бірнеше қозғалыс бағыты бойынша, көлік құралдарының бір немесе бірнеше типін есептей алады.

Қалалық жағдайда бір сағатта бір есептегіш құралға төмендегі жүктемелерден артық жүктеме саямау ұсынылады:

- қозғалыстың бір бағыты үшін 7500 жеңіл автомобиль;

- қозғалыстың екі бағыты үшін 5000 жеңіл автомобиль;

- қозғалыстың үш және одан да көп бағыты үшін 2500 жеңіл автомобиль;

- қозғалыстың екі және одан да көп бағыты үшін әр түрлі типтегі 1000 көлік құралдары.

Егер бір сағаттағы жалпы ағын қарқындылығы 2500 көлік құралдарынан артатын болса, екі немесе одан да көп бағытта қозғалатын жеңіл автомобильдер мен көлік құралдарының басқа да типтерін бір мезгілде есептеу үшін бір есептегіш құралын пайдалану ұсынылмайды.

8.2.6 Көлік ағындарын есептеу тікелей көше жолдар тораптарында да, тиісті бейнежазба бойынша да жүргізіле алады.

Көлік құралдарын визуалды есептеу үдерісінде есепті жеңілдету үшін әр түрлі механикалық және электрондық құрылғылар пайдаланыла алады (Л Қосымшасы).

Бұл кезде тиісті құралдарды пайдалану бойынша нұсқау талаптарын сақтау қажет, ал есептегіш құралдарына салынатын жеке жүктеме құралдың типіне және есептегіш құралдың квалификациясына байланысты 25-50% ұлғайтылуы мүмкін.

8.2.7 Торапты көшелерде бөліп көрсететін жолақтармен белгіленген велосипед жолдарын қарастыруға рұқсат етіледі. Халықтың жаппай дем алатын аймақтарында және басқа да көгалдандырылған территорияларда велосипед жолдарын көше, жол және жүргінші қозғалысынан оқшау жерлерде қарастырған жөн. Велосипед жолдары веложолдын шетінен қауіпсіздік арақашықтығы сақталып орналастырылады, м:

- ағаштарға, тіректерге, өтетін жол бөлігіне дейін-0,75-тен кем емес;

- жүргінші жолына дейін-0,5-тен кем емес;

-көлік тұрағына және қоғамдық көлік аялдамасына дейін-1,5 кем емес.

Ескертпе – Велосипед жолақтарын көшелердің өтетін бөлігінің шеті және қоссызықты белгісі бар жол шеті бойымен жүргізуге рұқсат етіледі.Жолақтың ені көлік ағыны бағытындағы қозғалыс кезінде 1,2 м және қарсы қозғалыс кезінде 1,5 м кем болмауы керек. Жүргінші жолы бойында жүргізілген велосипед жолақтарының ені 1 м кем болмауы керек.

8.2.8 Қоршау көмкермесі болмаған жағдайда, сонымен қатар көшелер мен жолдардың өтетін бөлігінің еніне дөңгелектеудің ең аз радиусы қолданылса, бүйірлік бөлгіш жолақтар немесе сырт жағынан кеңейту есебінен қозғалыстың әрбір жолағына 1 м ұлғайтқан дұрыс.

Ескертпе – Қоғамдық көлік (трамвай, троллейбус, автобус) үшін дөңгелектеу радиусы көліктің осы түрлерін пайдаланудың техникалық талаптарына сәйкес белгіленеді.

8.2.9 Реттелмейтын қиылыстарда және көшелер мен жолдардың қосылысында,

сонымен қатар жүргіншілер жолдарында көрінім үшбұрыштарын қоюды алдын-ала ескеру қажет. Қозғалыс жылдамдығы сағатына 40-60 км кезінде «көлік-көлік» шарты үшін тең бүйірлі үшбұрыш жақтарының көлемі 25-40 м сәйкес болуы керек. «Жүргінші-көлік» шарты үшін тікбұрышты үшбұрыштың көлемі көліктің 1 сағаттағы 25 және 40 км қозғалыс жылдамдығы кезінде сәйкесінше 8х40 және 10х50м болуы тиіс. Көрінім үшбұрышы шегінде биіктігі 0,5 м жоғары ғимараттарды, құрылымдарды, қозғалмалы заттарды (киоскілер, жарнамалар, кіші сәулеттік формаларды ж.б.), ағаштар мен бұталарды орналастыруға рұқсат етілмейді.

Құрылыс жобасында қарастырылған және жол органдары пайдаланбайтын автомобиль жолдары бұрылысы жолақтары тұрған жерге сервис нысандары мен сыртқы жарнамаларды орналастыру жалпы қолданыстағы автомобиль жолдары бұрылысы жолақтары тұрған жерге сервис нысандары мен сыртқы (визуалдық) жарнамаларды орналастыру Ережесі талаптарына сәйкес жүргізіледі.

Ескертпе – Қажетті көрінім үшбұрышын ұйымдастыруға мүмкіндік бермейтін күрделі құрылыс салу жағдайында көлік пен жүргіншілердің қауіпсіз қозғалысын реттеу құралдары мен арнайы техникалық жабдықтармен қамтамасыз ету керек.

8.2.10 Тұрғын аудандарда, қарттар мен мүгедектерге арналған үйлер, денсаулық сақтау мекемелері мен халық көп баратын басқа да мекемелер орналасқан жерлерде механикалық мүгедектер арбасының (балалар арбасының) өтуіне мүмкіндік жасалған арнайы құрылғылары бар жүргіншілер жолдарын қарастыру қажет. Бұл кезде баратын жолдағы тік орналасқан кедергілердің (ернеулік тастар, поребриктер) биіктігі 5 см аспау керек, тік (100%-дан аса) қысқа рампалар сонымен қатар жүргіншілер жолдары мен жаяусоқпақтардың ұзына бойы ылдилығы 50% -дан жоғары болуына жол берілмейді. 30-60% ылдилы жолдарда әрбір 100 м соң үзындығы 5 м ден кем болмайтын көлденең телімдер болуы қажет.

8.2.11 Құрылыс салынған территория ішіндегі қозғалысы реттелетін торапты көшелер мен жолдарда 200-300 м арақашықтықпен бір деңгейдегі жүргіншілер өтетін жолдарды қарастыру қажет. (К Қосымшасы)

Баспалдақтармен, пандустармен жабдықталған әр түрлі деңгейдегі жүргіншілер өтетін жолды мынадай арақашықтықта қарастыру керек:

шапшаң жылдамдықпен жүретін жолдарда, трамвай мен темір жолдарда 400-800м;

үздіксіз қозғалыстағы торапты жолдарда 300-400м.

Ескертпелер

1 Жүргіншілер ағыны сағатына 3000 адамнан асатын қозғалысы реттелетін торапты көшелерде әр түрлі деңгейде жүргіншілер өтетін жер құрылымына рұқсат етіледі.

2 Әкімшілік және сауда орталықтары, қонақ үйлер, көрмелер мен базарлар жанындағы жүргіншілер жолдарын (жаяу соқпақтар, баспалдақтар) «қарбалыс» сағаттарда жүргіншілер ағыны тығыздығын 0,3 $м^2$ адамнан аспайтындай, зауыт алды алаңдарда, спорт мекемелері, кинотеатрлар, вокзалдар алдында 0,8 $м^2$ адам өтетіндей етіп жобалаған дұрыс.

8.2.12 Жаяусоқпақтар көшенің жүретін бөлігінен жасыл ағаштар, көмкерулер немесе басқа да элементтерден тұратын бөлгіш жолақтармен бөлініп тұруы керек.

Торапты жолдардың бойында жолаушыларды түсіруге және мінгізуге арналған ені 0,8м аспайтын қатты төсемі бар алаң қарастырылуы қажет.

8.2.13 Іргелес жатқан құрылысқа көлікпен қызмет ету қажеттігі туған жағдайда,

сонымен қатар тораптың өткізу қабілетін арттыру үшін реттелетін қозғалысы бар жалпықалалық маңызы бар торапты көшелердің бойында екі жағынан өтетін жолдар қарастырылуы қажет.

Екі бүйірдегі өтетін жолдарда біржақты да, екіжақты да көлік қозғалысын ұйымдастыруға болады.

Бүйірдегі өтетін жолдардың енін былайша қабылдау керек:

-біржақты үшін арнайы жолақ құрылғылары болмаған кезде 7,0 м кем емес;

-біржақты қозғалыс және жергілікті өтетін жолмен көпшілік таситын жолаушылар көлігінің қозғалысын ұйымдастыру кезінде -10,5 м;

-екіжақты қозғалыс пен көпшілікті таситын жолаушылар көлігінің қозғалысын ұйымдастыру кезінде-11,25м.

8.2.14 Тұрғын үйлер ғимараттарының және өзге де нысандарға, сонымен қатар орамдардағы (квартал) жекелеген ғимараттарға келетін жолдарды қарастыру керек.

Келетін жолдардың өтетін бөлігінің енін 5,5 м кем алмау керек, жаяусоқпақ енін 1,5м етіп алу керек.

Жеке тұрған трансформаторлық қосалқы бекеттерге, газ тарататын бөлімшелерге, мектеп пен бала бақша телімдеріне бару үшін жүру жолдарының подъезінің ені 3,5м болуы қарастырылуы тиіс.

Жеке тұрған ғимараттарға баратын тұйық жолдардың ұзындығы 150 м аспауы керек және ол көлемі 16х16 м тұрғыдағы бұрылмалы алаңқайлармен немесе көшенің осі бойынша 10 м кем емес радиусты дөңгелекпен аяқталуы тиіс.

Өрт машиналарының бұрылу мүмкіндігі болу үшін тұйық жолдардың аяғындағы бұрылу алаңқайларының көлемі біратаулы құрылыс нормаларының «Өрт қауіпсіздік» бөлімі талаптарына сәйкес қабылданады.

8.2.15 Тұйық көшелердің жүретін бөлігінің аяғында бұрылу радиусы 12-15 м болатын автомобильдердің бұрылуы үшін алаң болуы керек. Автобустар мен троллейбустар үшін тоқтап-бұрылу алаңдарында бұрылыс радиусы 15м болуын қамтамасыз ету қажет.Автомобиль тұрағы үшін бұрылыс алаңдарын пайдалануға жол берілмейді.

8.2.16 ВСН 25-86 сәйкес қиылыс қауіптілігінің дәрежесі қиылыстан өткен 10 млн. автомобильге шаққандағы ЖКО санын сипаттайтын қозғалыс қауіпсіздігі көрсеткішімен бағаланады.

$$K_a = \frac{G \cdot 10^7 K_r}{(M+N)25},$$

мұндағы $G = \sum_{1}^{i=n} q_i$, -1 жылдағы ЖКО теориялық тұрғыдағы мүмкін саны; n-қиылыстағы қайшылықты нүктелер саны (3 сурет); М-басты жолдағы қарқындылық тәу./авт; N-жанама жолдар үшін; Kr-қозғалыстың 1 жылдағы бір қалыпты еместігінің коэффициенті (6 кесте).

K_a көрсеткіші (26 кесте) қиылыстағы қозғалыс қауіпсіздігін қамтамасыз ету дәрежесін сипаттайды

6-кесте - Қозғалыстың бір қалыпты еместігінің жылдық коэффициенті

Айлар	Қозғалыстың орташа жылдық тәуліктік қарқындылығы коэффициенті Kr авт./тәул.			
	1000дейін	1000-2000	2000-6000	> 6000
I	0,0885	0,0800	0,0510	0,0510
II	0,0860	0,0660	0,0550	0,0585
III	0,0860	0,0714	0,0550	0,0670
IV	0,0800	0,0750	0,0690	0,0790
V	0,0800	0,0850	0,0750	0,0850
VI	0,0860	0,0714	0,0860	0,0855
VII	0,0816	0,0784	0,1160	0,1000
VIII	0,0875	0,0850	0,1230	0,1320
IX	0,0900	0,1100	0,1130	0,1080
X	0,0840	0,0960	0,0870	0,0890
XI	0,0715	0,0850	0,0834	0,0800
XII	0,0775	0,0790	0,0760	0,0780

7-кесте- Көрсеткіш K_a

K_a	< 3	3,0-8,0	8,1-12	> 12
Қиылыс қауіптілігі	Қауіпсіз	Қауіптілігі аз	Қауіпті	Өте қауіпті

Жаңа жолдарды жобалау немесе бар көшелерді қайта жаңғырту кезінде қиылыстың әрбір нұсқасы үшін K_a көрсеткішін белгілейді. Ол қаншалықты аз болса, қиылыс сызбасы соншалықты сәтті. Қайта жобаланған жолдардағы қиылыстағы қауіпсіздік көрсеткіші бір деңгейде 8-ден аспауы керек, ал олай болмаған жағдайда қиылыстың одан да қауіпсіздірек сызбасы жасалуы тиіс.

8.2.17 Торапты көшелердің қиылыстары соңғысының категориясына байланысты төмендегідей жіктеуді жобалау қажет:

-1 класты көліктік шешім-максималды параметрлі толық көпдеңгейлі шешім 1 класты жалпықалалық маңызы бар торапты көшелердің қиылысында жобаланады.

-2 класты көліктік шешім-бағдаршамсыз реттеу желісіндегі барлық бұрылыс бағыттарын ұйымдастырумен, әр түрлі деңгейде ең аз параметрлермен негізгі бағыттардың толық шешімі; I және II кластағы торапты көшелердің қиылысында жобаланады.

-3 класты көліктік шешім- бағдаршаммен реттелетін жанама бағыттағы бұрылу қозғалысын ұйымдастырумен толық шешім, үздіксіз қозғалыстағы торапты көшелердің және қозғалысы реттелетін торапты көшелердің қиылысында жобаланады.

-4 класты көліктік шешім-әр түрлі деңгейдегі толық емес шешім, барлық кластардың жалпықалалық маңызы бар тораптарының қиылыстарындағы қалақұрылысының күрделі жағдайында жобаланады.

-5 класты көліктік шешім-бағдаршаммен реттелетін көшелер мен тораптардың қиылысы. Көше торабындағы бағдаршамдық реттеуді ұйымдастыру 52289 МЕМСТ Р, 52282 МЕМСТ Р талаптарымен белгіленеді.

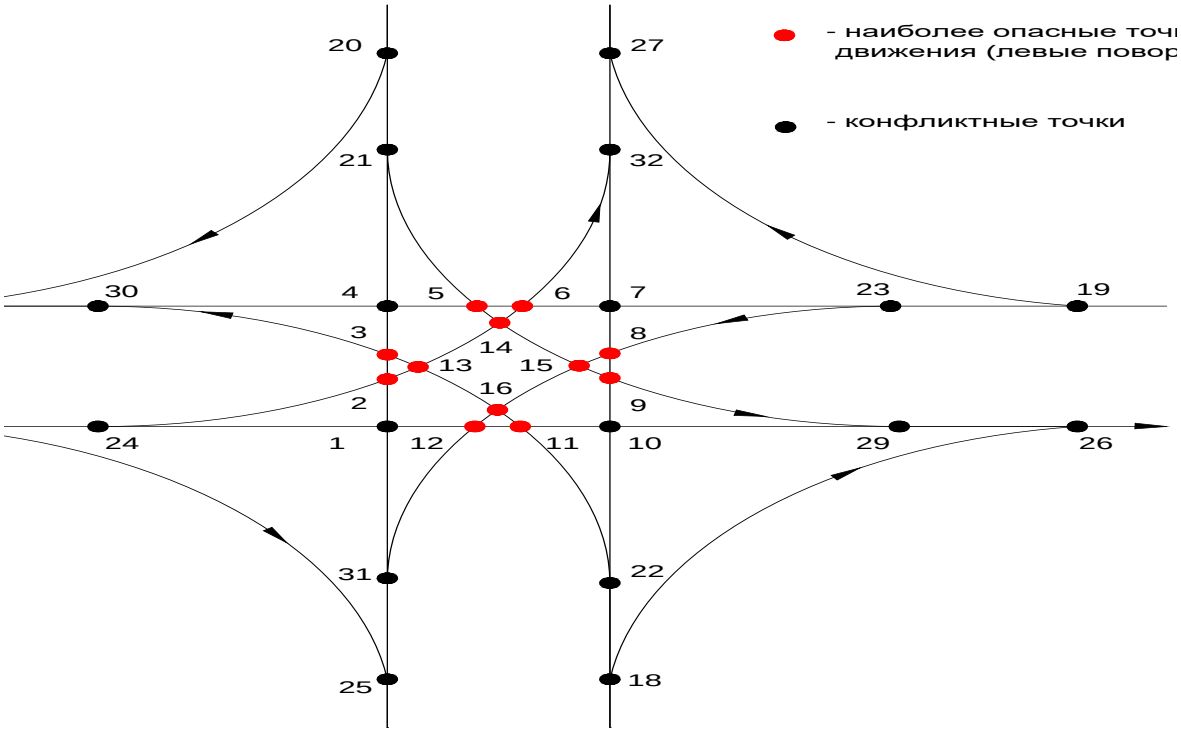

Рис. 3 Схема конфликтных точек

- наиболее опасные точки - қозғалықтың өң қауыпты нүктелері (сол жақ бұрылыс)
- конфликтные точки – қайшылықты нүктелер

3-сурет. Қайшылықты нүктелер сызбасы

8.2.18 Жолдардың бір деңгейде қиылысуы мен шектесіп жатуын қиылысу сызбасына байланыссыз оған тікелей немесе жақын бұрышпен орындау ұсынылады. Көлік ағыны қиылыспай, тарамдалып немесе тұтасып кеткен жағдайда, көрінуінің қамтамасыз етілуін ескере отырып жолдардың қиылысын кез келген бұрышпен жасау рұқсат етіледі.

8.2.19 Әр түрлі деңгейдегі көлденең және тік қисық көшелер мен жолдардың қиылысында жасанды ғимараттарды орналастыру торапты көшелердің жоспары мен бағыт-бағдарына бағынуы керек.

8.2.20 Торапты жолдардың әр түрлі деңгейдегі темір жолдармен қиылысуы кезінде темір жол жолдары рельсі басының жоғарысынан өтетін жолдағы аралық құрылыстың төменіне дейінгі қашықтықты МЕМСТ 9238 талаптарына сәйкес қабылдау керек.

8.2.21 Автомобиль жолдарының құбырлармен (су құбыры, кәріз, газ құбыры, мұнай құбыры, жылу құбырлары және т.б.), сонымен бірге байланыс пен электр беретін желілер кабельдерімен қиылысуы «Инженерлік инфрақұрылым аймағы» бөлімі талаптарын, сонымен қатар осы қатынасты жобалаудың нормативті құжаттары талаптарын сақтай отырып қарастырылуы тиіс.

Автомобиль жолдарының жер асты қатынасымен қиылысуын, әдеттегідей, тура бұрышпен жобалау керек. Қатынас жолдарын (жолдардың төсеме үймесі) астымен жүргізуге жол берілмейді.

Жүргіншілердің қозғалысын ұйымдастыруды талап ететін қалақұрылысы жағдайында жолдарда, көпірлерде, тоннельдерде ені ҚНжЕ 2.05.03 талаптарына сәйкес

есептеу бойынша анықталатын жүргіншілер қозғалысы үшін жаяусоқпақ құру қарастырылған.

Қалалық көпірлер мен тоннельдерді ҚНжЕ 2.05.03 талаптарына сәйкес жобалау керек.

8.3 Жол құрылымдарын жобалау

8.3.1 Құрылысы бітпеген және құрылыс салуға жатпайтын территориялармен жүретін топтық жеке-жеке орналасу жүйесіндегі елді мекендер арасындағы телімдердегі қалалық тез жүретін жолдардың жол киімдері ҚНжЕ 3.03.09 бөлімдері нормалары және қаладан тыс жатқан жолдарға арналған қолданыстағы басқа да нормативтер бойынша жобаланады.

8.3.2 Жол киімдері деп су-жылу режимінің кез келген өзгерістерінде жыл мезгіліне байланыссыз көлікті есептік жылдамдықпен және жүктememен өткізуді қамтамасыз ететін көшелердің жүріп өтетін бөлігін бекітудің құрылымын айтады. Осымен байланысты жол киімдері ерекшеленуі керек:

а) құрылымның қажетті беріктігі мен құрылым жұмысының есептік мерзім ішіндегі есептік жүктеменің әсерінен қалдық бұзылулардың болмауымен;

ә) көліктің есепті жылдамдықпен және қауіпсіз қозғалысын қамтамасыз ететін төсемдердің үстінің тегістігі және кедір-бұдырлығымен;

б) санитариялық талаптарды қанағаттандыруымен: шаңның болмауы, қарды, қоқысты, балшықты,жинаудың қолайлылығы, көлік шуының ж.б. болмауы;

Жалпы беріктігі бойынша жол киімдері 3.03-09 ҚР ҚНжЕ–ге сәйкес бөлінеді.

8.3.3 Киімнің құрылымын және жолдың жүретын бөлігінің төсем типін 3.03-09 ҚР ҚНжЕ сәйкес қозғалыстың құрамы мен алдағы қарқындылығын, көшелер мен жолдардың немесе алаңдардың категорияларын ескере отырып айқындайды. Әр түрлі категориядағы көшелер үшін ұсынылатын жол киімдері 8 кестеде берілген.

8-кесте - Жолдар категориясы бойынша ұсынылатын жол киімдері

Көше және жол категориясы	Жол киімдері типі
СД, МДРД торапты жолдары	Күрделі
МНД, МУРД торапты көшелері	Күрделі
УДМ жергілікті маңызы бар көшелер мен жолдар	Жеңілдетілген
Жүргіншілер жүретін көшелер мен жолдар	Жеңілдетілген
Жүк айналымы байқалмайтын жолдар, саябақ жолдары	Жеңілдетілген
Автомобильдік тұрақтары	Жеңілдетілген

8.3.4 Жол киімдерінің құрылымы құрылыстың жоғары үнемділігі, материалдың аз жұмсалуы, әсіресе сырттан әкелінетіндердің, жөндеу жұмыстары арасында көбірек қызмет ету шарты бойынша таңдалады (9 кестесі). 3.03-09 ҚР ҚНжЕ сәйкес ең төмен қалыңдықты пайдалану жөніндегі нұсқауды ескеру қажет.

9-кесте - Жол киімдерінің типтері мен категориялары бойынша жөндеу жұмыстары арасындағы қызмет ету мерзімдері

Көшелер мен жолдардың категориясы	Төсем түрлері бойынша жөндеу жұмыстары арасындағы мерзімдері, жыл		
	Монолиттік, цементтік-бетондық, құрама темірбетондық	асфальтты-бетонды незізде	
		ұсақ тасты м	цементті бетонды
Жалпықалалық маңызы бар шапшаң жолдар, торапты көшелер	18	12	15
Аудандық маңызы бар тораптық көшелер мен жүк қозғалысы жолдары (өнер кәсіптік)	21	12	18
Тұрғын үй көшелеріі мен жергілікті қозғалыс көшелері	24	15	21

8.3.5 Жергілікті материалдардың техникалық сипаттамалары зертханалық сынаулар мәліметтері бойынша, ал ол болмаған жағдайда-беріктігін, суыққа төзімділігін иілу кезендегі серпінділігі мен қарсыласу модульдерін анықтау бойынша арнайы осы жоба үшін жүзеге асырылатын жаңа зертханалық сынаулар бойынша қабылдануы тиіс. Жергілікті материалдарды қолдану жөніндегі мәселе жобалауға тапсырма құру кезенде шешілуі керек.

Жергілікті материалдарды пайдалану кезінде жол киімдерінің тек экономикалық көрсеткішін ғана емес, сонымен бірге жергілікті материалдардың қандай да бір түрін қолдану бойынша нұсқауларды, әдістемелік нұсқаулықтарды, арнайы нұсқауларды басшылыққа ала отырып, беріктігінің, өмірлігінің және құрылымды пайдалану шарттары көрсеткіштерін де ескеру қажет.

8.3.6 Қатты емес жол киімдерін есептеу ҚР СТ 3.03-19 келтірілген әдіс пен формула бойынша ең ақырғы жағдай бойынша жүргізіледі.

Жол киімдері, әдеттегідей, күрделі жөндеуге дейін, мерзімнің аяғына қарай күтілетін қозғалыстың қарқындылығына төзетіндей етіп жоспарлануы керек.

Қозғалыстың қарқындылығын әдетте, қоғамдық, жеңіл және жүк көліктері үшін қарқындылық бөлек-бөлек анықталған кешенді көліктік сызба материалдары бойынша немесе бас жоспар мәліметтері бойынша қабылдау ұсынылады. Мұндай мәліметтер болмаған жағдайда алдағы уақытта болатын қарқындылық сол көшедегі қозғалыс қарқындылығынан алынып анықталады; қарқындылықтың өсуі әр түрлі әдіспен анықталады. Ең көп қолданылатын әдіс өткен жылдардағы қозғалыс қарқындылығының өсуін зерттеу негізінде экстрополяция әдісі; мұнда қарқындылықтың өсуі математикалық заңдардың бірі бойынша анықталады: сызықтық өсім, күрделі пайыздардың теңдеуі ж.б.

Кішігірім көшелердегі қозғалыс қарқындығын анықтау үшін көлік ағындарының 10-12% жыл сайынғы ұлғаюын алуға болады.

Топырақтардың есептік сипаттамасы ҚР СТ 3.03-19 бойынша анықталады.

8.3.7 Қатты емес жол киімдерін, дәлірек айтқанда, цементтік бетондық құрамалар

мен монолиттік төсемдерді және әр түрлі маркілі бетоннан жасалған негіздерді жылдам жолдарда және жалпықалалық маңызы бар тораптарда, айрықша ауыр қозғалысы бар өнеркәсіптік және қоймалық аудандардың жолдары мен көшелерінде қолдануға ұсынылады.

Құрама төсемдер асфальтбетондардың жетіспеуі кезінде және тораптардың жедел құрылысында қолданылады.

Төсемдер мен қатаң типтегі негіздеулерді қолдану барлық жағдайларда техникалық-экономикалық есептеулермен негізделуі тиіс.

Қатты емес типтегі құрылымдарды жобалау ҚР ҚН 3.03-34 сәйкес орындалады.

8.3.8 Қатты және қатты емес жол киімдері төмендегідей жүктememен жобаланады:

- торапты көшелер оське жүктememен-$А_3$ тобы (оське 130 кН);

- аудандық маңызы бар көшелер, жергілікті маңызы бар көшелер мен жолдар – оське А1 тобы жүктememен (оське 100 кН). ***(Өзгерт. ред. – ҚТҮКШІК 08.09.2020 ж. №126-НҚ бұйрық).***

8.3.9 Жол киімдерін қайта жаңғыртуды көшелерді төмендегі жағдайларда қайта жаңғыртудың техникалық тапсырмасы бойынша белгілеу қажет:

- егер қозғалыстың жобаланып отырған немесе нақты қарқындылығы немесе құрамы өзгерсе;

- егер осының салдарынан немесе туындаған бұзылулардың кесірінен колданыстағы жол киімдері беріктік пен қозғалыс қауіпсіздігі шарттарын қамтамасыз етпесе.

Жасалған ізденулер негізінде және көшені қайта жаңғыртудың жалпы тапсырмасымен сәйкес төмендегі шешімдердің бірі қабылданады:

- жол киімдері толықтай пайдаланылады және кеңейту мен күшейтуді қажет етпейді.

Жолдың жүретін бөлігі қалыңдығы 5-8 см болатын асфальбетонның тозуының тек жаңа қабатымен жабылады;

- жол киімдерін өн бойымен және көлденеңінен кенейтіп тегістеу керек;

- жол киімдерінің беріктігі әлсіз болғанда ҚР СТ 3.03-19 сәйкес күшейту жүргізіледі.

8.3.10 Төсемнің кедір-бұдырлығын қозғалыс жағдайларына (жеңіл, қиындатылған және қауіпті) байланысты қамтамасыз ету қажет. Қозғалыс жағдайларына байланысты ұстасу коэффициентерінің және кедір-бұдырлығы параметрлерінің көлемі ҚР ҚНжЕ 3.03-09 келтірілген.

8.4 Жаяусоқпақтарды, жүргінші және велосипед соқпақтарын жобалау

8.4.1 Жүргінші өтетін жолдың жол киімдерінің көшелердегі жаяусоқпақпен немесе көгал алаңмен ілесуі типтік шешім бойынша ернеулік тас қондырғымен жүзеге асырылады. Ернеулік тастардың типтері қолданыстағы МЕМСТ бойынша қабылданады. Арнаулы тұрпаттағы ернеулік тастарды қолданудан басқа: ұзындығы 4-6 м армирленген; құмды бетоннан жасалған жеңілдетілген пішінді; бұрыштық пішінді (құрама цементбетондық төсемдерде қолданылатын); кеңейтілген негіздеулермен.

Көшенің қалыпты көлденең пішіні кезінде әдеттегі жағдайларда биіктігі 15 см ернеулік тас қойылады; қозғалыс қауіптілігі жоғары жерлерде ұзындығы 30 және 45 см биіктетілген ернеу қойылады.

Ернеулік тастың арнаулы типін таңдау жергілікті жағдайға, өндірістік базаның

мүмкіндігіне, төсем типіне, көшенің көлденең пішіні шешіміне және жобалаудың басқа да шарттарына байланысты жүргізіледі. Барлық жағдайда да ернеулік тас суыққа төзімділігі мен беріктігі бойынша МЕМСТ талаптарын қанағаттандыруы керек.

8.4.2 Жаяусоқпақ құрылымын таңдау төмендегілермен анықталады:

- көшенің категориясымен, оны қалақұрылысындағы маңызымен және жаяужүргінші қозғалысының қарқындылығымен;

- жергілікті материалдардың, жаяусоқпақ тақталарының немесе басқа да жекелеген материалдардың болуымен;

- топырақ жағдайларымен;

- жаяусоқпақтың өтетін жол мен көгал алаңға қатысты орналасуымен және жаяусоқпақ пен көгал алаңның еніне қатыстылығымен;

- жаяусоқпаққа түсетін жүктememен, онын ішінде жаяусоқпақпен қызмет көрсететін және қоқыс жинайтын машиналардың жүру мүмкіндігін ескере отырып.

8.4.3 Жаяусоқпақ төсемінің типтік құрылымы әдетте үш қабаттан тұрады:

а) өз төсемі;

ә) әкті үсақ тастан, қиыршық тастан, кірпішті үсақ тастан, нығайтылған топырақтар мен басқа материалдардан негіздер;

б) төселінетін және құрғататын құмды қабат.

Төсем құрылымы бойынша жаяусоқпақтар монолитті асфальтбетонды және цементбетонды; құрама-цементбетонды тақталарымен, басқа жекелеген материалдардың құрамасынан.

8.4.4 Жаяусоқпақтардың асфальтбетонды төсемі құмды, құйылған немесе үсақ түйірлі бір қабат, қалыңдығы 4-5 см асфальттан жасалады.

Асфальтбетонды жаяусоқпақтар төсемі астындағы негіздің қалыңдығын, см, 10 кестесі бойынша алу қажет.

10-кесте - Асфальтбетонды төсем астындағы негіздің қалыңдығы

Негіз материалі	Негіздің ең аз қалындығы, см	
	Торапты көшелер (жолдар)	Жергілікті маңызы бар көшелер
Дресва, құмды-қиыршықтасты қоспа, ұлутас және басқа жергілікті материалдар	15	13
Әкті ұсақ тас	12	10
Битумды-минералды қоспа	10	3
Цемент пен немесе битуммен нығайтылған топырақ	-	10
М 200 маркілі цементбетон	10	8

8.4.5 Жаяусоқпақтардың монолитті цементбетонды төсемдері М 300 маркілі қалыңдығы 10-12 см –ден асатын бетоннан-торапты көшелерде қалыңдығы 8 см бетоннан жасалған жергілікті маңызы бар көшелерде орналастырылады. Жаяусоқпақтардың монолитті цементбетонды төсемдері кедір-бұдырлықты арттыру үшін бұдырланған беттікпен немесе бетінің басқа өңделуімен жасалады.

Жаяусоқпақтардың монолитті цементбетонды төсемі негізінің қалыңдығы 10см битумминералдық, цементминералдық, қиыршық тасты құмды цементті қоспадан және басқа да қоспалар мен материалдардан құралады.

8.4.6 Жаяусоқпақтардың монолитті асфальтбетонды және цементбетонды төсемдерінің есебі ҚР СТ 3.03-19 ұсынған әдіс бойынша A_1 тобының өсіне жүктемені пайдалана отырып жүргізіледі (өске 100 кН). Жаяусоқпақтардың құрама төсемдері негізінің түрі мен қалыңдығынын 11 кестесі бойынша тағайындаған дұрыс.

8.4.7 Жаяусоқпақтардың, әдетте, аязға тұрақтылығы есепке алынбайды. Айрықша жауапты жағдайларда тораптардағы қаланың бас көшелерінің жаяусоқпақтарын және айрықша маңызды нысандарды жобалау кезінде аязға тұрақтылығын есепке алу және қабатының қалыңдығын сәйкесінше арттыру қажет.

8.4.8 Жоспарлы шешімге байланысты жаяусоқпақтар жаяусоқпақтық ернеулік таспен шектелумен немесе онсыз жасалады.

Жаяусоқпақтарды көгалды алаңдарға қарағанда басқа деңгейде (жоғары немесе төмен) шешуде немесе жоғары сәулеттік талаптарда жаяусоқпақтарды ернеулік таспен шектеу міндетті. Ернеу ретінде негізі бетоннан немесе қиыршық тастан жасалған негізде арнайы жаяусоқпақтық ернеулік тас қолданылады, ернеу жаяусоқпақтың (көгал алаңың) үстінен 10 см көтеріледі немесе оның үстіне беттестіріледі. Ернеулік типтерінің басқа да түрлері қолданыла алады.

Көшелердің әдеттегі құрылысын жүргізуде үстіңгі қабаттағы суды бұрып жіберу ыңғайлы болу үшін жаяусоқпақтарды ернеулік таспен шектемей-ақ көгалды алаңдармен бір деңгейде орналастыру орынды. Бұл жағдайда жаяусоқпақтың жиегі 1: 1 еңкіштікпен қисайтылып жасалады. Негіз қабаттары жаяусоқпақ енінен кеңірек етіліп, жаяусоқпақ төсемінің әр жағының қалыңдығына орналастырылады және 1:1 қисайтылумен де жасалады.

11-кесте – Жаяу соқпақтардың немесе брусчаткалардың құрама төсемі негізінің қалыңдығы

Негіз материалы	Негіз қалыңдығы, см
Қиыршық тасты-құмды қоспа	8-10
Орта түйірлі немесе ірі түйірлі құм	8-10
Тасты материалдардан жасалған қиыршықтас	10-12
Қалыңдығы 10 см қиыршықтасты негізге қалыңдығы 2-3 см цементті тұтастырғыш	12-13
Цементпен (6-15 цемент) бекітілген құм	10-12
М 200 маркалы бетон	8-10
Битумды-минералды қоспа	8-10

8.4.9 Велосипед соқпағының жол киімі жаяусоқпақ сияқты A_1 тобының өсіне (өске 100кН) салмақ салумен, бірақ аязға тұрақтылығын ескере отырып, дәл солай жобаланады.

8.4-1 Жолаушылардың бағдарлы көлігі
(Толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018 ж. №215-НҚ бұйрық)

8.4-1.1 Қалалардағы маршруттық жолаушылар тасымалы желілерінің тығыздығы қаланың белгілі бір аудандарындағы жоспарлау құрылымына байланысты қалашықтың 1,5-тен 2,5 км/км^2 дейін болады. Ірі және ірі қалалардың орталық аудандарында осы желінің тығыздығы 4,5 км/км^2 дейін көтерілуі мүмкін.

8.4-1.2 Жаяу жүргіншілердің жолаушыларды тасымалдаудың ең жақын аялдамасына жаяу жүргіншілер жолдарының ауқымы 11-1-кестеде келтірілген. Метро станцияларына жаяу жүргіншілер жолдары мен жоғары жылдамдықты трамвайларды тоқтату нүктелерін 600-ден 800 м дейін жеткізіледі.

8.4-1.3 Жаңа тұрғын алабтар мен жұмыс орындарын орналастыру кезінде еңбекке жарамды тұрғындардың 90 %-ы жұмыс орнына дейін көлікке баруға уақыттың (көлік аялдамасына жақындатпай, көлік аялдау уақытын есепке алмай) уақытынан аспайды, мин: үлкен қалалар - 45, ірі және орташа - 30, шағын - 20.

8.4-1.4 Бағыт жолаушылар көлігінің жер учаскелері магистральдық көшелер бойымен салынуы керек, автобус желілері негізгі тұрғын көшелер, өндірістік көшелер мен коммуналдық қоймалар бойымен орналастырылуы мүмкін. Автобустар мен троллейбустардың жалпы жиілігінде жолдың жүріс бөлігіндегі бір бағытта 30 бірлік/сағат немесе одан көп, жолдың жүру бөлігінің өтуі мен тоқтауын қамтамасыз ету үшін қосымша арнайы белдік қажет.

Ескертпе – алаңы 50 гектардан астам аумақты реконструкциялау жағдайында алаңы 100 гектардан астам магистральаралық аумақ арқылы қоғамдық жолаушылар көлігінің желісін жүргінші-көлік көшелері немесе оқшау жер төсемдері бойына төсеуге рұқсат беріледі. Қоғамдық көлік құралдарының қозғалыс қарқыны екі бағыт бойынша сағытына 30 бірліктен аспауға, ал қозғалыстың есептік жылдамдығы 40 км/сағ. болуға тиіс.

11-1-кесте - Жедел емес жолаушылар көлігінің жақын аялдамасына жаяу жүргіншілер жолдарының ауқымы берілген

Функционалдық аймақтар және жекелеген объектілер	Қалалардағы кірулердің көлемі, м, артық емес	
	ірі және үлкен	орта және шағын
Тұрғын үй құрылысы: көп қабатты, орташа қабатты, аз қабатты	 500 800	 350 600
Өнеркәсіптік және коммуналдық қоймалар (жаяу кәсіпорындардан)	400	300
Жалпыға ортақ демалыс және спорт, қоғамдық объектілер (негізгі кіруден)	500	400
Қаланың қоғамдық объектілері (жаппай келулер)	250	150

Ескертпе – Күрделі жер бедері жағдайларында, арнайы көтергіш жаолаушылар көлігі болмаған кезде көрсетілген қашықтықты жер бедерінің құлама жүріп өткен әрбір 10 метрі сайын 50 м азайту керек.

8.4-1.5 Мүгедектерді тасымалдау үшін жабдықталған қоғамдық көліктің арнайы құралдарын тоқтатуға арналған орындар қоғамдық және өндірістік ғимараттар мен құрылыстарға, жалпы қалалық көп функционалды парктерге, облыстық маңызы бар саябақтар мен спорттық орталықтарға кіре берістерден 100 метрден аспайтын қашықтықта, тірек-қозғалыс аппараты, соның ішінде мүгедектер арбасына жүретін адамдар, сондай-ақ осындай адамдар тұратын тұрғын үйлерге негізгі кіре берісінен 300 метрден аспайды.

8.4-1.6 Трансферлік түйіндердің коммуникация элементтері, метро станцияларының алдындағы түсіру алаңдары және жаппай сапарлардың басқа да объектілері ағындардың, адамдар/м^2 ағынының есептік тығыздығын қамтамасыз ету шарттарынан құрастырылады: 1.0 - бір жақты қозғалыс үшін; 0,8 - қарсы трафикпен; 0,5 - қиылысу нүктелерінде тарату учаскелерін орналастыру кезінде және 0,3 - орталықтан және түпкілікті өзара алмасу тораптарында экспресс-жеке автокөлік жолдарында.

Метрополитенге кіруге және ең жылдам трамвайдың тоқтау пунктіне өту ұзақтығы: көлік магистралінің соңғы нүктесінен 80 м, транзиттік маршруттың 120 м аралық аялдамасынан бастап, ірі қалаларда 200 м және теміржол көлігінің аялдау нүктесіне дейін қалғаны - 150 м.

Көліктік және трансферлік тораптардағы әртүрлі деңгейдегі жаяу жүргіншілер өткелдері сол құрылыс нормаларының талаптарына сәйкес жобаланады.

8.5 Трамвай мен троллейбустың жаңа желілерін және қолданыстағы желілерін қайта жаңғыртуды жобалау

8.5.1 Ірі және үлкен қалаларда, сонымен қатар 50000 не одан да көп тұрғыны бар аудандарда екі жаққа автобус пен троллейбус қозғалысы қарастырылатын көшелердің өтетін жолдарының ені 4 не одан да көп жолақ құрауы керек, тек троллейбус немесе автобусқа рұқсат етілген біржақты қозғалысты ұйымдастыруда көшенің жүретін бөлігінің ені 7,0 м кем болмауы керек.

Құрылысы орныққан аудандарда, тарылған жағдайларда және тиісті дәйектеме болған кезде жолдың жүретін бөлігінің м ені 9 м кем емес көшелер бойынша екі жақты қозғалыста жүретін автобус пен троллейбус желілерін жүргізуге рұқсат етіледі. Бір бағытта сағатына 10 бірліктен кем емес автобустар қозғалысының жиілігінде жүретін жол бөлігінің ені 7, м аялдама аумағында кеңейту құрылылары бар көшелер бойынша екі жақты желі жүргізуге рұқсат етіледі.

8.5.2 Трамвай мен троллейбустардың жаңа желілерін және қолданыстағы желілерін қайта жаңғыртуды жобалауды ҚР ҚН 3.03-04 талаптарына сәйкес орындау қажет. Жаңа трамвай жолдары көшенің жүргінші жүретін бөлігінен тыс жекелеген төсемдерге орналастырылуы керек, ал аялдама пункттерінің құрылғылары бар орындарда жүргіншілер жүретін бөлікпен бір деңгейде, жүргіншілер өтетін жер болған жағдайда – орталық меже жолағына орналастырылады. Трамвай жолдары телімдері тұрғыдағы қисықсызықты желілерді 12 кестесінде келтірілген 2000-нан кем не артық емес радиуспен жобалануы тиіс.

12-кесте – Минималды радиус

Трамвай жолдары телімдері	Пландағы ен кіші радиусы , м	
	құрылыс бабында	қайта жаңарту кезіндегі
Трамвай айырымдарында: жылдам әдеттегі	 400 50	 200 25
Бұрылыс дөңгелектерінде, желілерде, жүк және қызметтік жолдарда, депо мен жөндеу шеберханалары орналасқан жолдарда	25 25	20 20
Ескертпе – Трамвай жолдарының осінен тұрғын үй мен қоғамдық ғимараттарға дейінгі қашықтық 20 м кем болмауы тиіс.		

8.5.3 Айырымдардың тура телімдеріндегі екі жолды трамвай желілерінің енін былайша қабылдау, м:

- әдеттегі трамвай жолдарының:

- жоларалықтары түйісу желісінің тірегі болмаған кезде көшенің жүргінші жолымен бір деңгейдегі жекелеген төсімін -7,0

- мініп – түсетін алаң орналастыруды ескерген әдетегі трамвай жолдарын -8,8

- жылдам трамвай жолдарын -10

- мініп – түсетін алаң орналастыруды ескерген жылдам трамвай жолдарын -10

8.5.4 Маршруттағы жолаушы көлігінің жүретін жер үсті телімдеріндегі ұзына бойғы еңкіштер %, аспауы керек, желісі үшін:

- автобус, троллейбус, трамвай - 6;

- жылдам трамвай үшін -5.

Сәйкес дәйектемелер болған кезде жолдардың түзу телімдеріндегі ұзына бойғы еңкіштікті сәйкесінше 8 бен 6 % дейін ұлғайтуға рұқсат етіледі.

8.5.5 Қалалық құрылыс салу шегіндегі маршруттағы жолаушы көлігінің аялдайтын пункттері арасында төмендегідей арақашықтық қарастырылыуы тиіс:

Автобус мен троллейбустар үшін – 350-600 м, автобустар мен трамвайлар үшін – 800-1200 м, метро, электрленген темір жолдар үшін -1500-200 м. Аялдама пункттері арасындағы қашықтықты нақты жоспарлы шешімдерді ескере отырып, тұрғын үй құрылысы территориясынан тыс жерлерде және құрылыс салу тығыздығы төмен аудандарда ұлғайтуға рұқсат етіледі. Мініп – түсу алаңшалары жабық павильонмен немесе бастырмамен жабдықталуы тиіс. Аялдама пункттерін орналастыруды біратаулы құрылыс нормалары талаптарына сәйкес қарастыру керек.

8.6 Қоғамдық жолаушылар көлігінің аялдайтын пукттері мен автомобиль автотұрақтары

8.6.1 Қоғамдық жолаушылар көлігінің аялдайтын пункттері арасындағы арақашықтық кем болмауы тиіс:

- автобустар мен троллейбустар желілерінде – 350 м;
- трамвайдың – 400 м;
- жылдам қозғалатын трамвайдың – 600 м.

8.6.2 Автобустар мен троллейбустардың аялдайтын алаңшалары, әдеттегідей, қиылыстан соң жер үсті жүргіншілер жолынан 5,0 м кем емес арақашықтықта орналасуы тиіс.

Аялдама алаңшаларының ұзындығы бір автобусқа немесе троллейбусқа 20 м есебінен бірақ 60 м артық емес, бір мезгілде тұратын көлік құралдарына байланысты қабылданады.Трамвайлардың аялдама алаңшалары, әдетте, қиылыс алдына орналасуы тиіс. Бір пойыз тоқтаған кездегі трамвайлардың мінгізіп түсіретін алаңшаларының ұзындығы поезд ұзындығынан 4 м артық болуы тиіс. Екі трамвай пойызын бір мезгілде тоқтату мүмкіндігі болған жағдайда мініп-түсу алаңшасының ұзындығы екінші пойыздың ұзындығына және арақашықтығы 3,0 м тең поездар арасындағы арақашықтыққа ұлғайтылуы тиіс.

Аялдайтын пункт шегіндегі ұзына бойғы еңкіш 40% артық, қисық тұрғыдағы радиус – 100 м кем болмауы керек. Қисық тұрғыдағы 200 м радиустағы аялдайтын пункттерді қисықтың ішкі жағынан орналастыруға жол берілмейді.

Автобустар мен троллейбустрадың аялдайтын алаңшаларын қиылыс алдына арнаулы қозғалыс алқабы болған кезде стоп – сызыққа дейін 40 м кем емес арақашықтықта орналастыруға рұқсат етіледі. Қосымша алаптардың ені 3,5 м, кеңейту отгоны – 20 – 30 м етіп алынады.

8.6.3 Сағатына 30 бірлік автобус пен троллейбус қозғалысы жиілігінде бір бағытта алаптарында жүргінші жолы бар торапты көшелерде аялдама алаңшаларын «карман» жүргінші жолының кеңейтілген жеріне құру керек. Аялдама алаңшасының ені 3 м, отгон ұзындығы – 20-30 м етіп алынады.

8.6.4 Үздіксіз көлік қозғалысы бар көшелер мен жолдарда автобустар аялмадамасының ені 1 кем емес өту шапшандық белдеу құрылғысымен бөліп тұратын алабы бар негізгі жүргінші жолынан жекеленген «жабық кармандар» түрінде қарастыру керек. Аялдайтын алаңшаның енін 5,5 м, жылдамдық алабының ұзындығын осы нормалардың 5.2 кестесі бойынша қабылдау керек.

8.6.5 Отырғызу алаңшаларын бүйірлік бөліп тұратын алаптар немесе жаяусоқпақтарда орналастырған жөн. Отырғызу алаңшаларының енін 1 адамға 0,5 м кв, бірақ 1,5 кем емес нормасынан ала отырып, аялдамада түсетін және мінетін жолаушылардың есептік санына байланысты қабылдау тиіс. Павильонның жақын қыры аялдама алаңшасының жүргінші жүретін жолдағы ернеулік қоршаулардан 3,0 метрге, тарылған жағдайларда 2,0 м кем емес қашықтыққа алыстатылуы тиіс.

8.6.6 Автомобиль тұрақтарын, әдетте, тұрғын үйлердің, қоғамдық гимараттардың, мекемелердің, базарлардың, спорт пен демалыс орындарының, жанындағы зауыт алды және вокзал маңындағы алаңдарда торапаралық территорияларда нысандар жанына орналастыру қажет:

- жекелеген алаңшаларда;
- жергілікті маңызы бар көшелер мен өтетін жолдардағы ені 3,0 жүргінші жолының қосымша алаптарында.
- тереңдігі 2,5-5,5 м, кармандарда.

8.6.7 Жеңіл автомобильдерді уақытша және тұрақты сақтауға арналған автотұрақтардың сыйымдылығы оларды қызмет көрсететін нысандардан алыстату мен ғимарат пен құрылымға

дейінгі арақашықтықты жоспарлау нормалары мен елді мекен құрылыстары нормалары бойынша алынуы тиіс. Автотұрақтан тұрғындар дем алатын алаңдарға дейінгі арақашықтықты: сыйымдылығы 10 және одан аз автомобиль – 15 м автомобильге – мемлекеттік санитарлық қадағалау органдарымен келісім бойынша алу керек.

8.6.8 Торапты көшелер мен жолдардың қызыл сызығы шеңберінде автомобиль тұрақтарын автомобильдердің бүйірлік өтетін жолға кіруі мен шығуын ұйымдастыра отырып, орналастыру қажет.

8.6.9 Қайта жаңғырту жағдайында бүйірлік өтетін жол болмаған жағдайда жеңіл автомобильдерге арнлаған автотұрақтарды М категориясынан басқа, барлық категориядағы торапты жолдарда орналастыруға рұқсат етіледі:

- ені 3,0 м негізгі өтетін жолдың қосымша алаптарында;
- автокөлікті орналастырудың қабылданған сызбасына байланысты ені 2,5-5,5 м кармандарда;
- ені 5,5 м кем болмайтын өтетін жол мен жаяусоқпақ арасындағы бөліп тұратын алаптарда.

Бөліп тұратын алаптардағы автотұрақ орналасқан жерлерде биіктігі 0,05 м дейін ернеулік тас құрылғысын немесе автомобильдердің кедергісіз кіруі үшін биіктігі 0, 10 м кіру ернеулік тасын құрастыруы тиіс.

8.6.10 50 және одан да көп автомобиль сыймдылығы бар ашық автомобиль тұрақтарының арақашықтығы бір-бірінен 15 м кем болмайтын бөлек кіру және шығу жолдары болуы керек, ал сыйымдылығы төмен болса, ені 6 м кем емес бірлескен кіру және шығу жолдары бола алады.

50-ден астам автомобиль сыйымдылығы бір автотұрақтарға баратын жолдан тұрғын үйлер мен қоғамдық ғимараттарға дейінгі арақашықтықты 10 м кем емес етіп алу керек, жалпы білім беретін мектептерге, тұрғындардың дем алатын орындарына, емдеу-сауықтыру мекемелеріне дейін мемлекеттік санитариялық қадағалау органдарымен келісім бойынша алу тиіс.

8.6.11 Сыйымдылығы 10 жеңіл автокөлікке дейінгі бірқатарлы көше автотұрақтарынан тұрғын үйлер мен қоғамдық ғимараттарға дейінгі арақашықтық 5 м кем болмауы тиіс.

8.7 Қоғамдық жолаушылар көлігі мен жүргінші қозғалысының желісі

8.7.1 Жүргіншінің қоғамдық жолаушылар көлігі аялдамасына дейінгі жүретін жолының ұзақтығын 500 м. асырмай алу керек, бұл көрсетілген арақашықтықты климаттық IV ауданшаларда 400м дейін азайту керек.

Жалпықалалық орталықта жүргіншінің көпшілік жиналатын нысандардан қоғамдық жолаушылар көлігіне дейінгі 250 м артық болмауы керек; өндірістік және коммуналдық – қоймалық аймақтарға – кәсіпорындардың өтпелі жолынан – 400 м аспауы тиіс; басты кіру жолынан бұқаралық спорт және демалыс орындарына дейінгі ұзақтық 800 м аспауы керек.

Күрделі рельеф жағдайында, арнайы көтеретін жолаушылар көлігі болмаған кезде көрсетілген арақашықтықтарды рельефтің әрбір 10 метріне 50 м-ден азайту тиіс.

Ескертпе – Жеке үй-жай құрылысы бар аудандарда жүргіншінің жақын маңдағы қоғамдық көлік аялдамасына дейінгі жүріп өтетін жолының ұзақтығы үлкен, ірі, аса ірі қалаларда 600 м дейін, кіші және

орташа қалаларда 800 м дейін ұзартылуы мүмкін.

8.7.2 Аз ғана салынған метрополитен желілері бойында әдетте, ені 40 м болатын техникалық аймақ қарастырылуы тиіс, онда метрополитен құрылысы аяқталғанға дейін ағаш отырғызуға рұқсат етілмейді, ол іргелі ғимараттарды, көтеру мен жер асты инженерлік желілерін орналастыруға метрополитенді жобалаушы ұйымның келісімі бойынша рұқсат етіледі.

(8.7.3 – 8.7.5-тармақтармен толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018ж. №215-НҚ бұйрық)

8.7.3 Қоғамдық жолаушылар көлігінің түрі жолаушылар ағынын есептелген және жолаушылар майларының сапарларының негізінде таңдалуы керек. Әр түрлі көлік түрлерінің өткізу қабілеті, құрылғылар мен конструкциялардың параметрлері (платформалар, отырғызу алаңдары) жылжымалы құрамды 4 адам/м^2 құрайтын конструкциялық уақытқа жерасты көлігінің әдеттегі түрлеріне арналған жолаушылар бөлігін және 3 адам/м^2 - жылдамдығы жоғары көлік.

Ескертпе – алаңы 50 гектардан астам аумақты реконструкциялау жағдайында алаңы 100 гектардан астам магистральаралық аумақ арқылы қоғамдық жолаушылар көлігінің желісін жүргінші-көлік көшелері немесе оқшау жер төсемдері бойына төсеуге рұқсат беріледі. Қоғамдық көлік құралдарының қозғалыс қарқыны екі бағыт бойынша сағытына 30 бірліктен аспауға, ал қозғалыстың есептік жылдамдығы 40 км/сағ. болуға тиіс.

8.7.4 Елді мекендердегі қоғамдық жолаушылар тасымалы желісінің желілерінің тығыздығы, әдетте, 1,5-2,5 км/км^2 шегінде жолаушылардың қозғалысының функционалдық пайдалануына және қарқындылығына байланысты қабылдануы керек.

Ірі және ірі қалалардың орталық аудандарында осы желінің тығыздығы 4,5 км/км^2 дейін артуы мүмкін.

8.7.5 Бөлу тораптарында бағаланатын жолаушылардың қозғалысына қарамастан, жолаушыларды ауыстыру уақыты 3 минуттан аспайды (көлік күту уақытын есепке алмағанда).

Трансферлік түйіндердің коммуникация элементтері, метро станцияларының алдындағы түсіру алаңдары және жаппай сапарлардың басқа да объектілері ағындардың, адамдар/м^2 ағынының есептік тығыздығын қамтамасыз ету шарттарынан құрастырылуы керек: 1.0 - бір жақты қозғалыс үшін; 0,8 - қарсы трафикпен; 0,5 - қиылысу нүктелерінде тарату учаскелерін орналастыру кезінде және 0,3 - орталықтан және түпкілікті өзара алмасу тораптарында экспресс-жеке автокөлік жолдарында.

8.8 Көлік құралдарын сақтау мен оларға қызмет көрсетуге арналған ғимараттар мен құрылғылар

8.8.1* Қоныстану аумақтарында және оларға іргелес өндірістік аумақтарда тұрақты сақтауға арналған автотұрақтар жеке жеңіл автомобильдердің есептік санының кемінде 90% - ын, жаяу жүргіншілерге қолжетімділігі 800 м-ден аспайтын, ал қайта жаңарту аудандарында немесе гидрогеологиялық жағдайы қолайсыз аудандарда-1500 м-ден аспайтын автотұрақтар көзделеді.

Тұрғын үй құрылысы аумағының шегінде ҚР ЕЖ 3.02-101 сәйкес жеңіл автомобильдерді қоюға арналған ашық алаңдар көзделеді.

(Өзгерт.ред. – ҚТҮКШІК 27.04.2021 ж. №54-НҚ бұйрық)

8.8.2 Мүгедектерге арналған автомобильдер мен басқа да мотокөліктік құралдарды тұрақты сақтау үшін бокс типті гараждарды тұрғын үйлерге кіретін жерден жүргіншіге жетімділігі 200 м аспайтын радиуста қарастыру қажет. Орындар саны нормалармен белгіленеді немесе жобалауға берілген тапсырмалар бойынша қабылданады.

Ескертпелер

1 Жерасты гараждарын құру мүмкіндігін шектейтін немесе жоятын қолайсыз гидрогеологиялық жағдайы бар аудандарда бұл пункттің талаптарын жер асты немесе жер асты – жер үсті құрылыстарын салып, содан соң топырақпен жауып және спорт пен шаруашылық алаңшаларына арналған топырақ жабынын пайдалану жолымен қамтамасыз ету тиіс.

2 Қолайлы микроклиматты және ландшафтты орта жасау үшін негізгі арнайы технологиямен ұяшық түріндегі берік материалдардан орындаған көгал шөптерін өсіру үшін топырақпен толтырылған көгалды торлардан жасалған алаңшалар болып табылатын ашық типтегі автомобиль тұрақтарын қарастыру ұсынылады.

13-кесте – Тұрғын үй құрылысын көлік қою орындарымен қамтамасыз ету нормасы
(Алынып тасталды – ҚТҮКШІК 27.04.2021 ж. №54-НҚ бұйрық)

8.8.3 Жеңіл автомобильдерді уақытша сақтауға арналған тұрақтардан жүргінші жолдарының арақашықтығын алу, м, аса емес:

- тұрғын үйлерге кіруге дейін - 100
- вокзалдардың жолаушылар жайына дейін, ірі сауда мен қоғамдық тамақтану мекемелерінің кіре берісіне дейін - 150
- өзге де мекемелер мен кәсіпорындарға дейін – 250
- халыққа қызмет көрсету мен әкімшілік ғимараттарының, саябақтарға, көрмелер мен стадиондардың кіре-берісіне дейін – 400

8.8.4 Сұйық отынды сақтауға арналған жер асты резервуалары АҚБ-нен мектепке дейінгі мекемелерге, жалпы білім беретін мектептерге, мектеп-интернаттарға, стационары бар емдеу мекемелеріне дейінгі немесе тұрғын үй мен басқа да қоғамдық ғимараттар қабырғасына дейінгі арақашықтықты 50 м кем емес етіп алу керек. Көрсетіп отырған қашықтықты 3.03-01 ҚР ҚМ-сәйкес және техникалық регламент [26] талаптарына сәйкес жылу тарататын колонкалардан, автоцистернадан құюға арналған алаңшалардан және сұйық отын сақтауға арналған жер асты резервуаларынан алу қажет.

Тәулігіне 500 машинаға дейін тек қана жеңіл автомобильдерге бензин құюға арналған АҚБ-нен көрсетілген нысандарға дейінгі арақашықтықты 25 м дейін азайтуға рұқсат етіледі.

Май құю бекеттері арасындағы қашықтықтарды 100 м-ден кем емес етіп алу қажет (АҚБ аумағы шекаралары арасында).

(8.8.5 – 8.8.11-тармақтармен толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018ж. №215-НҚ бұйрық)

8.8.5 Түрлі функционалдық мақсаттағы объектілерге қызмет көрсететін автотұрақтарда мүгедектерге тиесілі жеке автокөлік құралдарына паркингтерді ҚНжЕ 3.02-05-2003 талаптарына сәйкес бөлу қажет.

8.8.6 Арнайы ғимараттар мен құрылыстары бар автотұрақтарда мүгедектердің жеке автокөліктеріне жалпы сыйымдылығы бар автотұрақтардың кемінде 10 %-ы бөлінеді. Тірек-қимыл аппаратының қалпына келтірілуімен ауыратын науқастарды емдеуге

мамандандырылған мекемелер - ғимаратқа кіре берістен 50 метрден аспайтын қашықтықта жалпы сыйымдылықтың 20%.

8.8.7 Гараждар мен автотұрақтардың жер учаскелерінің саны, олардың қабаттарының санына байланысты, осы нормативтік құжаттың 13-2-кестесіне сәйкес бір машинаға бір $м^2$ дейін деп қабылданады.

8.8.8 Гараждарға дейін және одан кіруге ең қысқа арқашықтық: басты көшелер қиылыстарынан - 50 м, жергілікті маңызы бар көшелер - 20 м, қоғамдық жолаушылар көлігінің аялдау нүктелерінен - 30 м.

Жолаушылар вагондарының жерасты гараждарына келуі және одан шығуы көп пәтерлі үйлердің терезелерінен, қоғамдық ғимараттардың жұмыс бөлмелері мен жалпы білім беру мектептердің, мектепке дейінгі және медициналық мекемелердің кем дегенде 15 м учаскелерінен алынады.

8.8.9 Тұрақты және уақытша сақтауға арналған автокөліктерге, тұрғын үйлерге және қоғамдық ғимараттарға, сондай-ақ мектептерге, балалар бақшаларына және стационарлы ауруханаларға техникалық қызмет көрсетуге арналған ашық автотұрақтар, тұрғын аудандарда орналасқан, кемінде 13-1-кестеде көрсетілгендерден алынады.

8.8.10 Автокөліктерге қызмет көрсететін станциялар өздерінің жер учаскелерінің өлшемдерін ескере отырып, 200 вагонға арналған бір пост бойынша есептелінеді, станциялар үшін:

10 пост үшін	1,0
" 15 "	1,5
" 25 "	2,0
" 40 "	3,5

8.8.11 ЖҚС (жанармай құю станциялары) 1200 вагонға бір отын диспенсері мөлшерінде, жер учаскелерінің мөлшерін, га, станциялар үшін есептелінеді:

2 колонка үшін	0,1
" 5 "	0,2
" 7 "	0,3
" 9 "	0,35
" 11 "	0,4

13-1-кесте. Жеңіл автомобильдер болған кезде гараждар мен ашық тұрақтардан және әртүрлі маңызы бар ғимараттарға дейін посылар болған кезде техникалық қызмет көрсету станцияларының арақашықтығы

Арақашықтыққа қарай анықталатын ғимараттар	Қашықтық, м					
	жеңіл автомобильдер саны мынадай болғанда гараждар мен ашық тұрақтардан				постылар саны мынадай болғанда техникалық қызмет көрсету станциясынан	
	10 және одан аз	11-50	51-100	101-300	10 және одан аз	11-30
Тұрғын үйлер	10**	15	25	35	15	25
Соның ішінде тұрғын үйлердің терезесі жоқ бүйір жақтары	10**	10**	15	25	15	25
Қоғамдық ғимараттар	10**	10**	15	25	15	20
Жалпы білім беретін мектептер, интернаттық білім беру ұйымдары және мектепке дейінгі мекемелер	15	25	25	50	50	*
Стационары бар емдеу мекемелері	25	50	*	*	50	*

_____

* Мемлекеттік санитариялық-эпидемиологиялық қадағалау органдардың келісімі бойынша анықталады.

** Отқа шыдамды III-V дәрежелі гараждардың ғимараттар үшін арақашықтығы 12 м кем емес деп қабылдау керек.

Ескертпе:

1 Арақашықтықты тұрғын үйлер мен қоғамдық ғимараттардың терезелерінен және жалпы білім беретін мектептердің, интернаттық білім беру ұйымдарының, мектепке дейінгі ұйымдар мен стационары бар емдеу мекемелерінің жер учаскелері шекараларынан гараждың қабырғасына немесе ашық тұрақтың шекарасына дейін айқындау керек. Ашық типті автотұрақ деп жоқ дегенде ұзындығы ең үлкен қарама-қарсы екі жағынан ашық құрылыс та саналады. Егер жақ бойынша бөлінген ойықтардың жалпы алаңы МСН 2.02-05-2000* бойынша әр қабатында осы жақтың сыртқы бетінің кемінде 50 % құрайтын болса, жақ ашық деп саналады.

2 Секциялық тұрғын үйлерден ұзына бойғы қасбет бойына орналасатын сыйымдылығы 101-300 машина болатын ашық алаңдарға дейінгі арақашықтықты кемінде 50 м деп қабылдау керек.

3 Кестеде көрсетілген отқа төзімділігі I-II дәрежелі гараждар үшін арақашықтықты гараждарда ашылатын терезелер, сондай-ақ тұрғын үйлер мен қоғамдық ғимараттар жағына бағытталған кіретін жерлер болмағанда 25 %-ке қысқартуға жол беріледі.

4 Сыйымдылығы 300 машина-орыннан артық жеңіл автомобильдерді сақтауға арналған гараждар мен ашық тұрақтарды және постылар саны 30-дан артық техникалық қызмет көрсету станцияларын тұрғын аудандардан тыс өндірістік, коммуналдық-қойма,санитариялық-қорғаныш аумақтарының аймақтарында тұрғын үйлерден кемінде 50 м арақашықтықта орналастырған дұрыс. Арақашықтық мемлекеттік санитариялық-эпидемиологиялық қадағалау органдарының келісімі бойынша айқындалады.

5 Кестеде көрсетілген сыйымдылығы 10 машинадан артық гараждар үшін арақашықтықты интерполяция бойынша қабылдауға жол беріледі.

6 Азаматтарға тиесілі бокс үлгісіндегі бір қабатты гараждарда жерқойма құрылысына жол беріледі.

13-2-кесте. Құрылыс салу алаңы және жеке тұрған автотұрақтардадың жер учаскелерінің өлшемдері

Автотұрақтың қабаты	Рампалық автотұрақтардың типтері					
	жерүсті		аралас		жерасты	
	1 автомобиль алаңы, м					
	құрылыс салу алаңы	учаске алаңы	құрылыс салу алаңы	учаске алаңы	құрылыс салу алаңы	учаске алаңы
1	27	30,0	-	-	25	5
2	15	19,2	15	18,0	15	4,1
3	10	13,0	10	11,6	10	3,3
4	8	10,0	8	8,8	8	2,4
5	6	8,0	6	6,5	6	1,8
6 - 8	4	5,5	4	4,8	-	-
9 және одан көп	-	-	3	3,5	-	-

_____

* - Көп қабатты жартылай механикаландырылған автотұрақтар (лифт көтергіштермен жабдықталған) 2 - 7-бағандардың көрсеткіштері 1,2-ге азаяды, механикаландырылған және автоматтандырылған автотұрақтар - 1,3 - 1,5 есеге;

** - жерасты автотұрақтардың учаскесінің алаңына жинау алаңның, қорғау көгаландыру, автомобильдердің кіру және шығу сыртқы пандустардың мөлшемдері кіреді.

Ескертпе: Механикаландырылған және автоматтандырылған конструкцияларды монтаждау - бұл механикалық және автоматтандырылған тәсілдермен сәйкес келетін автомобильдерді жөндеу және жөндеу жұмыстарына арналған конструкциялар.

8-1 Демалыс орындарын және курорттық аймақтарды жобалау ережелері

(Толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018 ж. №215-НҚ бұйрық)

8-1.1 Демалыс аймақтары санаторийлерден, балалар мен жастар лагерінен, мектепке дейінгі санаторийден, бау-бақша және саяжай серіктестіктерінен, 500 метрден кем жалпы желінің және темір жолдардың автокөлік жолдарынан, ал демалу үйлерінен кемінде 300 м.

8-1.2 Курорттық аймақтарды жобалау кезінде:

- шуылдың рұқсат етілген деңгейі бар жерлерде ұзақ демалуға арналған санаторийлік-курорттық мекемелерді; ересектерге арналған мекемелерден, оларды ені 100 м кем емес жасыл екпелердің жолақтарынан оқшаулай отырып балалар санаторийлік-курорттарын және сауықтыру мекемелерін орналастыру;
- өнеркәсіптік және коммуналдық-өоймалық объектілерді, емделушілерге және демалушыларға қызмет көрсетумен байланысты емес тұрғын үй құрылысы мен қоғамдық ғимараттарды шығару;
- көлік қозғалысын шектеу және транзиттік көлік ағынын толығымен алып тастау.

Санаторийлік-курорттық және сауықтыру мекемелерінің қызмет көрсететін персоналдарын орналастыру үшін тұрғын үй аудандарын орналастыруды жұмыс орындарына баруға кететін 30 минут шегінде уақыт шығындары қамтамасыз етілген жағдайда курорттық аймақтан тыс көздеген жөн.

8-1.3 Жаңадан құрылған санитариялық-гигиеналық және медициналық мекемелердің жер учаскелерінің шекарасынан қашықтығы, м, мынадан кем емес:

- тұрғын үй және қоғамдық ғимараттарға (курорттық және рекреациялық объектілерге байланысты емес), коммуналдық қызметтер мен қоймаларға - 500
- сондай, реконструкция жағдайында кем емес - 100
- жалпы желінің темір жолдарына дейін - 500
- көлік жолдарына дейін:

I, II, III санаттар - 500
IV санат - 200

- бау-бақша және саяжай серіктестіктерінің аумағы құрылысына дейін - 300

8-1.4 Курорттық аймақтардың жалпы аумақтарының мөлшері бір орынға 2: курорттық орталықтар үшін 10, жасыл аймақтар үшін 100 мөлшерінде белгіленеді.

Ескертпе - Дала учаскелерінің курорттық аумақтарында, дамыған жағалауда, сондай-ақ таулы курорттарда, қоғамдық пайдаланудың жасыл аймақтарының мөлшерін төмендетуге болады, бірақ 50 %-дан аспайды.

8-1.5 Курорттық аудандарда және демалыс аймағында орналасқан жағажайлар ауданының көлемі, келушінің $м^2$, мынадан кем емес:

- теңізді 5
- өзенді және көлді 8
- теңіз, өзен және көл (балалар үшін) 4

Ауыл шаруашылығында пайдалануға жарамды жерлерде орналасқан өзен мен көлдердің жағалауларының өлшемдері әрбір келуші үшін 5 $м^2$ мөлшерінде қабылданады.

Мүмкіндіктері шектеулі адамдарға арналған мамандандырылған терапевтикалық жағажайлар аумағының көлемі келушілерге 8-12 $м^2$ мөлшерінде қабылданады.

Жағалау жағалауының ең аз ұзындығы келушіге жағажайда қабылданады, м, мынадан кем емес:

- теңіз жағажайларына - 0,2;
- өзенді және көлді - 0,25.

Жағажайларда бір жолғы келушілердің санын есептеңіз жағажайларды бір уақытта жүктеудің коэффициенттерін ескеру керек:

- санаторийлер 0,6-0,8 кем емес
- демалыс және туризм мекемелері 0,7-0,9 кем емес
- балалар мен жастарға арналған лагерлер 0,5-1,0 кем емес
- жергілікті халық үшін жалпы пайдалану 0,2 кем емес
- жолдамасыз демалыс 0,5 кем емес»;

9 Инженерлік жабдықтарды жобалау ережелері

9.1 Сумен жабдықтау және суды бұрып жіберу

Қалалар мен басқа да елді мекендердегі шаруашылық-ауыз су және арналық кәріз жүйелерін жобалау ҚР СТ МЕМСТ Р 51232 сәйкес ауыз су алудың санитариялық-

эпидемиологиялық, сенімділігік, экологиялық және ресурсты сақтау талаптарын ескере отырып, ҚР ЕЖ 4.01-02, РҚ ҚН 4-01-03 талаптарына сәйкес жасалуы тиіс.

*Су тазарту қондырғыларына арналған жер учаскелерінің мөлшері олардың өнімдігіне байланысты, тәулігіне мың $м^3$, жоба бойынша қабылданады, бірақ мынадан артық емес, га:

0,8 дейін	1
0,8 жоғары 12 дейін	2
12 жоғары 32 дейін	3
32 жоғары 80 дейін	4
80 жоғары 125 дейін	6
125 жоғары 250 дейін	12
250 жоғары 400 дейін	18
400 жоғары 800 дейін	24

Ескертпе - 800 мың текше метрден астам ауыз су тазарту қондырғылары үшін жер көлемі тәуліктік су құбыры, қалалық сумен қамтамасыз ету пункттері, сорғы станциялары, ұқсас қондырғылар үшін белгіленген тәртіппен әзірленген жоба бойынша немесе Қазақстан Республикасының санитариялық-эпидемиологиялық қадағалау жөніндегі уәкілетті органының келісімі бойынша мамандандырылған ұйымдардың деректері бойынша анықталады.

Кәріздік тазарту құрылыстары үшін жер учаскелерінің мөлшері 13-3-кестеге сәйкес қабылданады.

13-3-кесте. Кәріздік тазарту құрылыстары үшін жер учаскелердінің өлшемі

Кәріздік тазарту құрылыстарының өндірімділігі, мың $м^3$/тәу.	Жер учаскелердің алаңы, га		
	тазарту құрылыстары	тұнба алаңы	Сарқынды суларды терең тазалайтын биологиялық тоған
0,7-ге дейін	0,5	0,2	-
0,7-ден 17-ге дейін	4	3	3
17-ден 40-қа дейін	6	9	6
40-тан 130-га дейін	12	25	20
130-дан 175-ке дейін	14	30	30
175-тен 280-ге дейін	18	55	-
Ескертпе - тәулігіне 280 мың $м^3$ жуық уақытқа созылған жобалар бойынша жер қойнауын пайдалану учаскелерінің аумақтарында, осыған ұқсас ұйымдарға арналған арнайы әзірленген жобалармен немесе Қазақстан Республикасындағы санитариялық-эпидемиологиялық қадағалау жөніндегі органмен келісілген мамандандырылған ұйымдардың негізінде құрылады.			

(Толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018 ж. №215-НҚ бұйрық)

9.2 Жаңбырлы арналық кәріз

9.2.1 Қалалар аумақтарында, әдетте суды бұрудың жабық жүйесі қолданылуы тиіс. Ашық су ағызып жіберетін қондырғыларын қолдану орта және кіші қалаларда, ауылдық елді мекендерде, жаяусоқпақтармен қиылысында қолдануға рұқсат етіледі.

Кюветті лоток түріндегі ашық субұру құрылғыларын аз қабатты құрылыс аудандарында да қолдану ұсынылады. Ашық жаңбырлық кәріз лотоктар және әр-түрлі көлемдегі жасанды немесе табиғи киімі бар жыралардан және құрылымы қарпайым жіберулерден тұрады.

9.2.2 20 ға дейін су жинайтын ауданы бар селитепті аумақтар, сонымен қатар қалалық орман бағы үстінгі бетіндегі суды экологиялық негіздеу мен барлық бақылаушы органдармен келісім болған жағдайда су ауданына тазартпай-ақ жіберуге болады.

Бұл талаптар ауыз сумен қамтамасыз ету көзі болып табылатын су өздігінен құйылатын су ауданына қатысты емес.

9.2.3 Үстіңгі ағын суды тиісті жобалау негіздеулері болған жағдайда тазартпай-ақ келесі территориялардан қалалық жаңбырлы кәріз жүйесіне жіберуге болады:

- тұрғын үй мен қоғамдық ғимараттар телімдерінен осы телімдер территориясына жеңіл автомобильдерді жуатын және жөндейтін аймақтарынсыз ашық сақтау алаңшаларымен қоса (жаңбырлы кәріздің тікелей ашық су қоймасына шығаруы бар болған жағдайдан басқа уақытта);

- жалпы қолданыстағы көгаландырылған территорияларға (саябақтар, бау-бақшалар, бульварлар, скверлер);

- көшелер мен алаңдар шекараларында автомобиль сақтауға бөлінген жерлерді қоса көше жолдары желісіне (жаңбырлы кәріздің тікелей ашық су қоймасына шығаруы бар болған жағдайдан басқа уақытта).

9.3 Санитарлық тазалау

Тұрмыстық қалдықтар мөлшері есеппен анықталады. Тұрмыстық қалдықтардың жинақталу нормасын Ж қосымшасымен сәйкес алуға болады.

Тұрмыстық қалдықтарды залалсыз дандыру, тасымалдау мен өңдеу бойынша кәсіпорындар мен құрылымдардың жер телімдері мен санитариялық-қорғаныс аймақтарының көлемін 14 кесте бойынша алуға болады.

14-кесте - Кәсіпорындар мен құрылымдардың жер телімдері мен санитариялық-қорғаныс аймақтарының көлемдері

Кәсіпорындар мен құрылымдар	1000 т тұрмыстық қалдықтарға жер телімдерінің ауданы	Санитариялық-қорғаныс аймақтары ауданы, м
Тұрмыстық қалдықтарды өнеркәсіптік қайта өңдеу кәсіпорындары, жылына мың т: - 100-ден төмен - 100 -ден жоғары	 0,05 0,05	 300 500
Компост қоймалары	0,02 - 0,05	500
Полигондар компостерлеу алаңы	0,5 - 1	500
Қоқыс тиейтін станциялар	0,04	100

14-кесте - Кәсіпорындар мен құрылымдардың жер телімдері мен санитариялық-қорғаныс аймақтарының көлемдері *(жалғасы)*

Құю станциялары	0,02	300
Залалсыздандырылған шөгінділерді (құрғақ заттар бойынша) жинап қоятын және көметін алаң	0,3	1000
Ескертпелер 1 Полигондардың ең аз көлемді алаңдары құмды топырақтарға орналасатын құрылымдарға жатады 2 Қоқысты қайта өңдейтін және қоқысты өртейтін кәсіпорындар үшін атмосфералық ауаға зиянды заттарды шығарған жағдайда санитариялық – қорғаныс аймақтарының көлемі біратаулы құрылыс нормалары талаптарын ескере отырып, ластануды ыдырату есебімен нақтылануы керек		

9.4 Жылумен жабдықтау

9.4.1 Тұрғын үй, қоғамдық ғимараттар мен құрылымдар жылумен, желдеткішпен және ыстық сумен жабдықтау жобаланбаған жағдайда жылудың есептік сағаттық жұмсалуын И Қосымшасы бойынша ғимараттың жалпы ауданының 1 $м^2$ есептелген жылудың жұмсалуын кешенді ірілендірілген көрсеткіштер бойынша анықтау ұсынылады.

9.4.2 Жеке тұрған қазандықтар үшін жер телімдерінің ауданын 15 Кесте бойынша алу керек.

9.4.3 Жылумен қамтамасыз етуді қалалық желіге қосуды тиісті негіздеулермен ортылық жылу пункттері (ОЖП) арқылы және жеке жылу пункттері (ЖЖП) арқылы жүзеге асыру керек.

15-кесте - Жеке тұрған жылу қазандықтары үшін жер телімдерінің ауданы

Қазандықтардың жылу өнімділігі	Жұмыс істеп тұрған қазандықтың жер телімінің ауданы, га	
	Қатты отында	Газды-мазутты отында
5-ке дейін	0,7	0,7
5 -тен 10-ға дейін (6-дан 12-ге дейін)	1,0	1,0
10-нан 50-ге дейін (12-ден 58-ге дейін)	2,0	1,5
50-ден 100-ге дейін (58-ден 116-ға дейін)	3,0	2,5
100-ден 200-ге дейін (116-дан 233-ге дейін)	3,7	3,0
200 ден 400-ге дейін (233-тен 466-ға дейін)	4,3	3,5

15-кесте - Жеке тұрған жылу қазандықтары үшін жер телімдерінің ауданы

(жалғасы)

Ескертпелер 1 Суды тікелей алу арқылы ыстық суды тұтынуды қамтамасыз ететін жылу қазандықтарының, сонымен бірге темір жол арқылы отын жеткізілу қарастырылған қазандықтардың жер телімдерінің ауданын 20% ұлғайту керек. 2 Күл, шлак үйінділерін құнарсыз территориялардан тыс орналастыруды қарастыру керек. Күл, шлак үйінділерін орналастыру шарттары мен оларға арналған алаң көлемін анықтау 4.02-08 ҚНжЕ бойынша қарастуру керек. 3 Қазандықтардың санитариялық-қорғаныс аймақтарының көлемі қолданыстағы санитарлық нормалармен сәйкес анықталады.

9.4.4 Қоғамдық ғимараттарға қазандықтарды бірге орналастыруға рұқсат етіледі:

- жарылыс – өрт қауіпсіздігі талаптарын қамтамасыз еткенде;
- апаттық желдеткішті қоса қазандықты желдетудің нормативін қамтамасыз еткенде;
- қызметкердің көмегінсіз автоматты тәртіпте жұмыс істейтін құрал-жабдықтарды пайдаланған кезде

9.4.5 Территорияны үнемдеу мақсатында бірге салынатын және жеке тұрған көп ярусты типтегі қазандықтарды салуға рұқсат етіледі.

9.4.6 Ғимараттар мен құрылымдарды ішкі жылумен қамтамасыз ету үшін қарастыру ұсынылады:

- энергияның жаңартылатын көздерін пайдалану (ЖЭК); жылу сорғыштары, күн және жел энергиялары және т.б;
- жылу мен суық аккумуляторлар құрылғылары;
- екінші қайтара энергоресурстар жылуын пайдаға асыратын құрылғылар (ЕЭР).

Ғимараттарды, құрылымдарды ішкі жылумен қамтамасыз етудегі ЕЭР мен ЖЭК пайдаланудың, жылу генерациялық құрылғылар сызбасын таңдаудың мақсатқа сәйкестілігі ЖЭК пен ЕЭР түсуінің біркелкі еместігін ескере отырып техникалық-экономикалық есептеулермен негізделуі тиіс.

9.5 Жылу желілері

9.5.1* Тұрғын және қоғамдық ғимараттардың жертөлелерінде (техникалық дәліздерінде) қауіпсіздік және пайдалану қиындықтары үшін диаметрі 150 мм астам жылу желілерін салуға болмайды. Тұрғын және қоғамдық ғимараттардың жылу торақтарын ғимаратқа жылу магистралдарының транзиттік өтуін қоспағанда, ғимаратқа кіретін жылу магистралының тікелей жақын жерінде орналастыру керек. Егер жертөледе төселген желілерді алып тастау мүмкін болмаса, диаметрі 150 мм дейінгі жылу магистралінің құбырларымен ғимараттың транзиттік көлденең қимасы, егер биіктігі 1,8 м кем емес, ені 1,5 м кем емес техникалық дәліз болса, құбырлардың үсіне бір рельсті құрылғы және дренаждын ғимараттың сыртына шығаруға рұқсат етіледі ***(Толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018 ж. №215-НҚ бұйрық)***.

Диаметрі 800 м дейінгі жылу желілерін жер астымен жүргізу, әдетте, заманауи

оқшаулағыш төсемдерді қолдана отырып арнасыз, ал диаметрі 800 мм асатын жылу желілерін арналармен жасалады.

Жылу жүйелерін өнеркәсіптік аймақтарда, жер үстімен жүргізуге рұқсат етіледі, ал тұрғындар тұратын аймақтарда жер астымен жүргізу мүмкін болмаған жағдайда – белгіленген тәртіпте берілген арнайы техникалық шарттармен сәйкес жүзеге асырыла алады.

9.5.2 Арнасыз жүргізуді адамдар көп жиналатын жерлерде (вокзал маңындағы алаңдардағы, сауда кешендерінің, дем алатын орындардағы кіреберіс жерлердің жанына), сонымен қатар жолдың өтетін жері астына жүргізуге тыйым салынады.

Ішкі жылумен қамтамасыз ету желілерін бір арнада жүргізуге (жылу, ыстық сумен қамтамасыз ету) рұқсат етіледі.

9.5.3 Оқшаулаудың жер асты құрылғыларына жылу желілерінің құбырларын көше жолдары тораптары шеңберінде жүргізу үшін арматураның камерасыз құрылғысы ұсынылады.

Оқшаулаудың жер асты құрылғыларына жылу желілерін жер асты суы көп жиналған топырақтарда монтаждау кезінде жүргізу аймағын сорғыту жолымен су деңгейін жасанды төмендетуді қолдану керек.

9.5.4 Сенімділік, пайдалану ұзақтығы арттыру мен пайдалануға кететін шығынды азайту үшін полиэтиленді гидроқорғаныс қабықтары пенополиуретаннан жасалған индустриялды жылу оқшаулығышы бар болат құбырларды қолдануға рұқсат етіледі.

9.5.5 Жылу желілерін жобалау және жасау кезінде жылуды гидроэзоляциялау құбырларының тиімділігі жоғары, энергияны үнемдейтін заманауи құрылымдарын қолдану қажет.

9.5.6 Өтетін жол арқылы жылу желілерінің өтуі тік бұрышта, күшейтілген жол тақталарымен жабылған өтпейтін арналарда, аз ғана тереңдікте, олардағы қозғалмайтын тіректің, бұрылыс бұрыштары мен компенсаторлардың болуы қарастырмай-ақ орындалуы керек, ал өтетін жолдан тыс аймақтарда жолдың асфальттанған төсемін ашпай-ақ құбырларды ауыстыру мүмкіндігін қамтамасыз ету үшін монтаждау арналары құрылғыларымен орындау керек. Ашық тәсілмен өтетін жол арқылы жүргізу мүмкіндігі болмаған жағдайда тесуді және жылу трассасы астында қаптама құрылғысын қарастыру, сонымен үшқабатты таттануға қарсы жабыны бар 3 гильза салу оның біреуі жылу беретін құбыры жағынан резервтік.

9.5.7 Күзету аймақтарын құру бойынша жүргізілетін жұмыстың Тәртібі ҚР Үкіметінің қаулысымен бекітілген [27] жылу желілері нысандарын күзету ережелерімен сәйкес жүргізіледі.

9.6 Суықпен жабдықтау

Суықпен жабдықтау жүйелерін жобалау кезінде ҚНжЕ 4.02-42 талаптарын ескеру қажет.

9.7 Газбен жабдықтау

9.7.1 Аз қабатты тұрғын үйлер құрылысын салатын топтар үшін жылу және ыстық сумен

қамтамасыз етуде, әдетте, газ отынымен жылу берудің жеке көздері қарастырылуы тиіс.

9.7.2 Тұрғындары газ пайдаланатын аудандарға газ шығысы есебін анықтау үшін 16 Кестеде келтірілген газдың меншікті максималды-сағаттық шығысын алу керек.

Елді мекендер ішінде орналасқан газ толтыратын бөлімшелерді (ГГБ), мүмкіндігінше, тұрғын үй құрылысына қатысты жел соғатын жақтан орналастыру қажет.

16-кесте - Газдың меншікті максималды-сағаттық шығысы

Құрылыс типттері	33,6 мДж/м3 (8000 ккал/м3) жылу беру мүмкіндігіндегі сағатына 1 адамға жұмсалатын
Орталықтан жылытылатын және ыстық сумен қамтамасыз етілген көпқабатты	0,04
Жылудың және ыстық сумен қамтамасыз етудің жеке көзімен аз	
- 1 адамға жалпы көлемі 20 м^2 қамтамасыз етілген нормада	0,63-0,45
- 1 адамға жалпы көлемі 30 м^2 қамтамасыз етілген нормада.	0,88-0,62
- 1 адамға жалпы көлемі 40 м^2 қамтамасыз етілген нормада	1,14-0,79
Ескертпе – Коммуналдық – тұрмыстық бағыттағы кәсіпорындарды (моншалар, кір жуатын мекемелер, химиялық тазалау қызметі) орналастыру қажет болған жағдайда олар ерекше ескерілуі керек. Коммуналдық-тұрмыстық секторы кәсіпорындарындағы газ шығысын анықтауда 1 тұрғынға жұмсалатын 0,0085 куб.м/сағат немесе 30 куб.м/жыл құрайтын газ жұмсалуының кешенді нормасы қолданылады.	

9.7.3 ГТП–не баллондардың аралық қоймаларына арналған жер телімдерінің аудандарын 0,5 га көп емес, ал ГТС үшін олардың өнімділігіне байланысты жоба бойынша га, көп емес, өнімділігі:

- жылына 10 мың т 6
- жылына 20 мың т 7
- жылына 40 мың т 8

болатын станциялар үшін алу керек

9.8 Электрмен және байланыс құралдарымен қамтамасыз ету

9.8.1 Электр желілері мен құрылымдарының жобалары құрылыс нормалары мен ережелеріне сәйкес келетін ҚР ҚБҚ 4.04-191, РҚ ҚН 4.04-23Қазақстан Республикасының электр қондырғыларын құру ережелері Талаптарын (ЭҚҚЕ) [24] қанағаттандыруы керек.

9.8.2 Электр энергиясының шығысы мен көздердің қуаттылығына қажеттікті белгілеу қажет:

- өнеркәсіп және ауыл шаруашылығы кәсіпорындары үшін жұмыс істеп тұрған кәсіпорындар өтініші, жаңа, қайта жаңғыртылып жатқан немесе сондай кәсіпорындардың жобалары бойынша, сонымен қатар жергілікті ерекшеліктерді ескере отырып, ірілендірілген салалық көрсеткіштер бойынша;
- шаруашылық-тұрмыстық және коммуналдық мұқтаждықтар үшін электрмен

жабдықтау бойынша қолданыстағы салалық нормаларға сәйкес.

Электр тұтынудың ірілендірілген көрсеткішін И Қосымшасына сәйкес қабылдауға рұқсат етіледі.

Тұтынылатын қосылған қуаттылықты анықтау кезінде және тұтынушылар қосқан электр энергиясы шығысының есептік көрсеткіштерін анықтау ҚР ҚБҚ 4.04-151 және ҚР ҚБҚ 4.04-11 сәйкес жүзеге асырылады.

9.8.3* Кернеуі 10 кв жабық трансформаторлық қосалқы станцияларда (ТҚС), тарату пункттерінде (ТП) және кернеуі 35 кв және одан да жоғары электр қосалқы станцияларында (ҚС) ХҚН 2.04-03 сәйкес шу қорғанысын көздеу қажет.

Жеке тұрған ТҚС мен ТП орналастыру кезінде олардан тұрғын және қоғамдық ғимараттарға дейінгі қашықтықты шу мен дірілдің рұқсат етілген деңгейін, сондай-ақ ҚС талаптарын ескере отырып қабылдау қажет.

Жеке тұрған ТҚС мен ТП салу орынсыз болған жағдайда оларды тұрғын үй мен қоғамдық ғимараттарға қосып салуға:

- ТҚС мен ТП-ны ғимараттың басқа үй-жайларынан өртке қарсы 1 типтегі қабырғалармен және 2 типтегі жабындармен бөлген;

- электромагниттік сәулелерден, шумен тербелістен нормативті қорғанысты қамтамасыз еткен;

- ҚР ҚН 4.04-23 (3-бөлім), ҚР ЭҚҚЕ (тараулардың және 7.1-тараудың бөлімдері) нормалары талаптарын сақтаған жағдайларда рұқсат етіледі.

ТҚС мен ТП қауіпсіздік, сенімді пайдалану нормаларын қамтамасыз еткен жағдайда және энергия беретін ұйымның келісімі бойынша жертөлелік үй-жайларда орналастыруға рұқсат етіледі.

Жобалауға арналған тапсырмада айқындалған және электрмен жабдықтаушы ұйыммен келісілген жертөлелік үй-жайларда ТҚС мен ТП орналастыру қажеттігі туған жағдайда РУ-10 кв үй-жайларына жедел-жөндеу персоналдары үшін қауіпсіздік, сенімді пайдалану нормаларын сақтаумен және сыртқа шығуды ұйымдастырумен қамтамасыз етілуі тиіс. ***(Өзгерт.ред. – ҚТҮКШІК 09.07.2021 ж. №98-НҚ бұйрық)***

9.8.4 Кернеулігі 110 кВ және одан да жоғары электр желілерін тұрғын үй мен қоғамдық-іскерлік аймақтарының, сонымен қатар курорт аймақтарының аумағында терең жүргізілген төмендетілген қосалқы бекеттерге кабельді желімен жүргізуді қарастыру керек.

9.8.5 Ғимараттар мен құрылымдарды электрмен жабдықтау кезінде энергияның жаңа көздерін: күн және жел энергиясын пайдалануға көңіл бөлген жөн. Ғимараттар мен құрылымдар үшін жаңа электр энергиясы көздерін пайдалану, электр генерациялаушы құрылғылар сызбасын таңдау техникалық-экономикалық есеппен негізделуі тиіс.

Жобалауға берілген тапсырмамен сәйкес электр энергиясын есептеуде автоматтандырылған бақылау жүйесін қолдануға рұқсат етіледі.

9.8.6 Электр берудің әуе және кабельді желілері үшін 1000 В дейін және одан жоғары электр желілері қорғау аймақтары Ережелеріне сәйкес күзет аймақтарын қарастыру. ТҚБ мен ТБ үшін күзет аймағын ғимараттың периметрі бойынша 3 м қашықтықта орналастыру керек.

(9.8.7 – 9.8.10-тармақтармен толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018ж. №215-НҚ бұйрық)

9.8.7 110 кВ немесе одан жоғары кернеуі бар жаңа ашық қосалқы станцияларды жаппай тұрғын үй құрылысы аудандарында және қолданыстағы тұрғын аудандарда орналастыруға тыйым салынады.

9.8.8 110 кВ және одан жоғары кернеуі бар әуе желілері тек қана тұрғын және қоғамдық-іскерлік аймақтардан тыс жерлерге орналастырылады.

220 кВ-ға дейінгі және одан жоғары кернеулі транзиттік электр жеткізу желілері резервтік аумақтарды қоспағанда, елді мекендер шекарасында таратуға жол берілмейді. Жоғары вольтты желілер дәлізінің ені мен оны қолданудың рұқсат етілген режимі, оның ішінде ауыл шаруашылығы өнімдерін алу үшін санитариялық қағидалар мен нормалар анықталады.

9.8.9 Қалаларды реконструкциялау кезінде 35-110 кВ және одан жоғары электр энергиясын қолданыстағы электр энергиясын шығаруды немесе тұрғын және қоғамдық бизнес аймақтарынан тыс кабель желілерін ауыстыруды қамтамасыз етіледі.

9.8.10 Қалалардың және басқа елді мекендердің барлық аумақтарында төрт қабатты және одан жоғары ғимараттарды салу кезінде, кернеуі 20 кВ дейінгі қоса алғанда (барлық кернеу желісінің курорттық аймақтары аумағында) электр желілері кабельдік желілермен жабдықталынады.

9.9 Инженерлік желілерді орналастыру

9.9.1 Жақын маңдағы жер асты инженерлік желілерінен ғимараттар мен құрылымдарға дейінгі көлденеңі бойынша арақашықтықты 17 кестемен сәйкес алу керек.

9.9.2 Іргелес жатқан инженерлік жер асты желілері арасындағы көлденеңі бойынша арақашықтықты олар қатар орналасқан жағдайда 9.5 кесте бойынша қабылдау керек, ал инженерлік желілерді елді мекендердегі ғимараттарға жүргізуде-05м кем болмауы тиіс. 9.5 кестеде көрсетілген іргелес жатқан құбырларына салу тереңдігіндегі айырмашылықта 0,4м жоғары арақашықтықты траншея (ор) баурайының құламалылығын ескере отырып, бірақ траншеяның үйме табанына және ойықтың бровкасына дейінгі тереңдігімен кем етпей үлкейту керек.

17-кесте - Жер асты инженерлік желілерінен ғимараттар мен құрылымдарға дейінгі көлденеңі бойынша арақашықтық

Инженерлік желілер	Жер асты желілерінен дейінгі, көлденеңінен арақашықтық, м								
	Ғимараттар мен имараттардың іргетас-тарына	Кәсіпорындардың, эстакадалардың,темір жол,байланыс пен түйісу желілері тіректерінің іргетастарына	ең шеткі жол осьтері		жолдың, көшенің ернеулік тасына дейін өтетін жол жиектеріне, жол шетінің бекітілген белдеуіне	Кюветтің сыртқа бровкасына немесе жолдың үйме табанына	Кернеулікте электрберудің әуе желілері тіректерінің		
			темір жол рельстерінің 1520 мм, бірақ траншеяның үйме табаны мен бровкасына дейінгі тереңдік тен кем емес	трамвай, темiржол рельстерінің 750мм			Сыртқы жарықтандырудың 1кВ дейін, троллейбус, трамвайлардың түйесу желілеріне дейін	1-ден 35 кВ аса	35-тен 110 кВ дейін және жоғары
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**
Су құбыры және қысымды кәріз арнасы	5	3	4	2,8	2	1	1	2	3
Өздігінен ағатын қәріз арнасы (тұрмыстық және жаңбырлық)	3	1,5	4	2,8	1,5	1	1	2	3
Сорғытқы	3	1	4	2,8	1,5	1	1	2	3
Ілеспелі сорғытқы Дренаж	0,4	0,4	0,4	0	0,4	-	-	-	-
Жанатын газ құбырлары, қысым, МП а (кгс/см):									
0,005 (0,05) дейін төмен	2	1	3,8	2,8	1,5	1	1	5	10
Орташа 0,005 (0,05) аса дейін	4	1	4,8	2,8	1,5	1	1	5	10
Жоғары:									
0,3 (3) аса 0,6 (6)	7	1	7,8	3,8	2,5	1	1	5	10
0,6 (6) аса 1,2 (12) дейін	10	1	10,8	3,8	2,5	2	1	5	10
Жылу желілері:									
Каналдың, тоннельдің сыртқы қабырғаларынан	2 (3 ескертпені қараңыз)	1,5	4	2,8	1,5	1	1	2	3

17-кесте - Жер асты инженерлік желілерінен ғимараттар мен құрылымдарға дейінгі көлденеңі бойынша арақашықтық *(жалғасы)*

Арнасыз жүргізу қабығынан	5	1,5	4	2,8	1,5	1	1	2	3
Барлық кернеуліктегі күштік кабельдер мен байланыс	0,6	0,5	3,2	2,8	1,5	1	0,5*	5*	10*
Каналдар, коммуникациялық	2	1,5	4	2,8	1,5	1	1	2	3*
Сыртқы пневмоқоқыс-салғыш	2	1	3,8	2,8	1,5	1	1	3	5

* Тек күштік кабельдерден кейінгі арақашықтыққа қатысты

Ескертпелер

1 Жер асты инженерлік желілерін түйісу желілерінің, құбырлардың тіректері мен эстакадаларының шегінде жүргізуді іргетастардың отыруы жағдайында желілердің зақымдану мүмкіндігін, желілердегі авария кезінде іргетастардың зақымдануын болдырмау шараларын орындаған жағдайда ғана қарастыруға болады. Құрылыстық суды төмендетуді қолданумен жүргізуге жататын инженерлік желілерді орналастыру кезінде олардың ғимараттар мен құрылымдарға дейінгі арақашықтығын негіз топырақтарының беріктілігінің бұзылу мүмкіндігін ескере отырып белгілеу қажет.

2 Арнасыз жүргізу кезінде жылу желілерінен ғимараттар мен құрылымдарға дейінгі арақашықтықты су құбыры үшін алынған арақашықтық сияқты қабылдау керек.

3 110-220 кВ кернеудегі күштік кабельдерден кәсіпорын қоршауларының, эстакадалардың, түйісу желілері мен байланыс желілері тіректерінің іргетастарына дейінгі арақашықтықты 1,5м қ етіп алу керек.

4 Метрополитеннің шойыннан сонымен қатар 20м тереңдікте орналасқан желімдегіш гидрооқшаулағышы бар темірбетоннан немесе бетоннан жасалған жер асты құрылғыларының төсемінен (төсем үстінен жер бетіне дейін) кәрізге, су құбырына, жылу желілеріне дейінгі арақашықтықты -5м; желімдегіш гидрооқшаулағышы жоқ төсеммен кәріз желілеріне дейін-6м; қалған су әкелетін желілер үшін-8м; төсемнен кабельге дейін 10кВ-1м, 35кВ-3м деп қабылдау керек.

5 Топырағы отырмайтын суарылатын аудандарда жерасты инженерлік желілерінен суаратын каналдарға (каналдардың бровкасына дейінгі) дейінгі арақашықтықты қабылдау керек, м: төмен және орташа қысымды газ құбырынан, сонымен бірге су құбырларынан, кәріздерден, суағарлардан және жанғыш сұйықтықтар құбырларынан-1; 0,6 МПа (6кгс/см) жоғары қысымды газ құбырларынан, жылу құбырларынан, шаруашылық-тұрмыстық және жаңбырлық кәріздерден -2; күштік кабельдер мен байланыс кабельдерінен-1,5; көше желілерінің суаратын каналдарынан ғимараттар мен құрылымдар

18-кесте - Қауіпсіздік пен сенімділік талаптарын қамтамасыз ететін арақашықтықтар

Инженерлік желілер	Көлденеңінен (жарыққа) дейінгі арақашықтық, м											
				Газ құбырының қысымы МПа (кгс/см^2)						Жылу желілерінің			
						жоғары							
	су құбырының	Тұрмыстық кәріздің	Сорғытқы мен жаңбырлық кәріздің	Төменгінің дейінгі 0,005 (0,05)	Орташаның 0,005 (0,05) аса 0,3 дейін (3)	0,3 (3) Аса 0,6 дейін (6)	0,6 (6) аса 1,2 дейін (12)	Барлық кернеуліктегі күштік кабельдерден	Байланыс кабелінен	Канал мен тоннельдің сыртқы қабырғасы	Арнасыз жүргізудің қабығы	Каналдар мен тоннельдер	Сыртқы қоқыс салғышатардың
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**
Су құбыры	1 ескертуды қара	См. прим. 2	1,5	1	1	1,5	2	0,5*	0,5	1,5	1,5	1,5	1
Тұрмыстық кәріз	2 ескертуды қара	0,4	0,4	1	1,5	2	5	0,5*	0,5	1	1	1	1
Жаңбырлық кәріз	1,5	0,4	0,4	1	1,5	2	5	0,5*	0,5	1	1	1	1
Газ құбырының қысымы МПа (кгс/см^2)													
Төменгі 0,005 (0,05) дейін	1	1	1	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	2	1	2	1
орташа. 0,005 (0,05) аса 0,3 (3)дейін	1	1,5	1,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	2	1	2	1,5
Жоғары													
0,3 (3) аса 0,6дейін (6)	1,5	2	2	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	2	1,5	2	2
0,6 (6) аса 1,2 (12)дейін	2	5	5	0,5	0,5	0,5	0,5	2	1	4	2	4	2
Барлық күштік кабельдер	0,5*	0,5*	0,5*	1	1	1	2	0,1-0,5*	0,5	2	2	2	1,5
Байланыс кабельдері	0,5	0,5	0,5	1	1	1	1	0,5	-	1	1	1	1

18-кесте - Қауіпсіздік пен сенімділік талаптарын қамтамасыз ететін арақашықтықтар *(жалғасы)*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Жылу желілері													
Каналдың, туннелдің сырт қабырғаларынан	1,5	1	1	2	2	2	4	2	1	-	-	2	1
Арнасыз жүргізу қабығынан	1,5	1	1	1	1	1,5	2	2	1	-	-	2	1
Каналдар, тоннельдер	1,5	1	1	2	2	2	4	2	1	2	2	-	1
Сыртқы қоқыс салғыштар	1	1	1	1	1,5	2	2	1,5	1	1	1	1	-

* ҚР Электрқондырғылары құру (ЭҚҚ) Ережелерінің 2-бөлімі талаптарына сәйкес.

Ескертпелер

1 құбырының бірнеше желілерін қатар жүргізу кезіндк олардың арасындағы арақашықтықты 4.01-02 ҚРН мен ЕЖ сәйкес техникалық және инженерлік-геологиялық жағдайларға байланысты қабылдау керек.

2 Тұрмыстық кәрізден шаруашылықтық ауыз су су құбырына дейінгі арақашықтықты қабылдау керек, м: темірбетонды және асбестцементті су құбырына дейін –ғ; диаметрі 200мм дейінгі шойын құбырлардан жасалған су құбырына дейін-1,5, диаметрі 200мм асса -3; пластмассадан жасалған су құбырына дейін -1,5.

Өндірістік су құбыры мен кәріз арналары арасындағы арақашықтық құбырлардың материалы мен диаметріне, сонымен бірге топырақтың сипаты мен номенклатурасына байланысты 1,5 м болуы тиіс.

3 Газ құбырларын қатарластырып жүргізуде диаметрі 300мм дейінгі құбырлар үшін олардың арасындағы арақашықтықты 0,4м және 300мм асса бір траншеяға екі не одан көп газ құбырларын бірге орналастыру кезінде -0,5м.

4 9.5 Кестеде болаттан жасалған газ құбыларына дейінгі арақашықтық көрсетілген. Металл емес газ құбырларын орналастыруды мен ХҚН 4.03-1 сәйкес қарастыру қажет.

9.9.3 17 және 18 кестелерде көрсетілген арақашықтықтарды қауіпсіздік пен сенімділік талаптарын қамтамасыз ететін техникалық іс-шараларға сәйкес орындау кезінде кішірейтуге рұқсат етіледі.

9.9.4 Өрт гидранттарын автомобиль жолдары бойынша өтетін жол шетінен 2,5-ден м артпайтын, бірақ ғимарат қабырғаларынан 5м арақашықтықта орналастыруды қарастыру керек; гидранттарды өтетін жолға орналастыруға рұқсат етіледі. Гидранттарды су құбыры желісінің тармақтарына құруға жол берілмейді.

Сыртқы сөндіру үшін 100 л/с мөлшерде су жұмсау ғимараттар мен құрылыстардан 150м аспайтын арақашықтықта дөңгелек су құбыры желілеріне құрылған 3 гидранттан қамтамасыз етілуі тиіс.

Ғимараттар қабырғаларында өрт гидранттарының жарық көрсеткіш құрылғыларын қарастырған жөн.

9.9.5 Ауладағы қасбетке және кіру аркаларының қабырғаларына газ желілерін ашық штрабта жүргізуге болады. Газ желілерін қасбеттің (фасадтың) бет жағына (оның ішінде кіру құрылғысын аркалық өту жолы жанында сырттан), сонымен қатар тарих пен мәдениет ескерткіштері болып табылатын ғимараттардың аулалық фасадына жүргізуге рұқсат етілмейді.

9.9.6 Газ құбырлары әр түрлі тағайындаулардағы тоннельдермен немесе каналдармен газ қиылысқан кезде осы құрылымдардың астына немесе үстіне каналдардың немесе тоннельдердің сыртқы қабырғаларынан екі жаққа 2 см шығып тұратын металл қаптамаларда орналастыру керек.

Газ құбырларын тоннельдер астына жүргізуге болмайды.

9.9.7 Метрополитен құрылымдарының инженерлік желілермен қиылысын 90 бұрышпен қарастыру керек, қайта жаңғырту кезінде қиылысу бұрышын кішірейтуге болады.

Қиылысатын телімдерде құбырлар бір жаққа еңкіш болуы керек (болат қаптамалар, монолитті бетонды және темірбетонды каналдар, коллекторлер, тоннельдер). Метрополитен құрылымы төсемнінің сыртқы бетінен қорғаныс құрылымдарына дейінгі арақашықтық әрбір жаққа 10м кем болмауы тиіс, ал тігінен рельс төсемі немесе табаны (жер үсті желілерінде) қорғаныс құрылымы арасында-1м кем болмауы керек.

Ескертпелер

1 20м және одан да көп тереңдікте метрополитен құрылымы орналасқан жерлерде (құрылымның жоғары жағынан жер бетіне дейінгі), сонымен қатар метрополитен құрылымы төсемінің жоғарғы жағы мен инженерлі желінің қорғаныс құрылымдарының төменгі жағы арасында саз, тасты немесе жартылай тасты куаттылығы 6м кем емес топырақ жатқан жерлерде бұл талаптар метрополитен құрылымдарының инженерлік желілермен қиылысына қойылмайды, ал қорғаныс құрылымдарының құру талап етілмейді.

2 Метрополитен құрылымының қиылысқан жерлерінде шойыннан жасалған құбырларды суағарлары және бекіту тиегі бар құдықтардың қиылысу телімінің екі жағынан қиылысу құрылғыларымен қарастыру қажет.

9.9.8 Жер асты инженерлік желілер жүргінші өтетін жермен қиылысқан кезде құбырларды туннель астына, ал күштік және байланыс кабельдерін тоннель үстіне жүргізу қарастырылуы керек.

9.9.9 Орамшілік (кварталішілік) инженерлік құрылымдарды мына жайларда орналастыру қарастырылуы мүмкін:

Ғимараттарға жапсарлай салынған; ғимараттарға қосылып салынған; жеке тұрған ғимараттарда; ашық қоршалған алаңшаларды; ғимараттардың сыртқы қабырғалары жанында немесе бөлек тұрған тіректерде.

(9.9.10 – 9.9.12-тармақтармен толықтырылды – ҚТҮКШІК 11.10.2017ж. №214-НҚ бұйрық).

9.9.10 Төменде берілген кестенің 1-тармағында белгіленген магистральдық құбырдан ең аз қашықтық шегінде елді мекендердің шекараларын белгілеуге рұқсат етілмейді.

Магистральдық құбыр елді мекен шекарасының (шегінің) ұлғаю салдарынан елді мекен шекарасында (шегінде) орналасқан жағдайда, магистральдық құбырға жатпайтын тұрғын және өзге объектілерді төменде берілген кестеде белгіленген ең аз қашықтық шегінде салуға тыйым салынады.

9.9.11 Жолдың ені 22 метрден асатын болса, көшенің екі жағында су құбыры желілерімен жабдықталады.

9.9.12 Кернеуі 10 кВ дейінгі жылумен, сумен жабдықтау желілерін, байланыс кабельдерін және қуат кабельдерін мезгілде орналастыру кезінде орамішілік инженерлік желілерді төсеуді өтпейтін және жартылай өтетін орамішілік каналдарда жүргізу қажет.

18-1- кесте - Газ құбырының, мұнай құбыры мен мұнай өнімдері құбырының осінен объектіге, ғимараттар мен құрылыстарға дейінгі ең аз қашықтық ***(Толықтырылды – ҚТҮКШІК 11.10.2017ж. №214-НҚ бұйрық)***

Объектілер, ғимарат және құрылыстар	Осінен ең аз қашықтық (м)											
	газ құбыры								мұнай құбыры және мұнай өнімдері құбыры			
	Сыныбы											
	I						II		IV	III	II	I
	Атаулы диаметр											
	300 және төмен	300-ден жоғ. 600-ге дейін	600-ден жоғ. 800-ге дейін	800-ден жоғ. 1000ға дейін	1000-жоғ. 1200-дейін	1200-жоғ. 1400-дейін	300 және төмен	300-жоғары	300 және төмен	300-ден жоғ. 500-ге дейін	500-ден жоғ. 1000-дейін	1000- жоғ. 1200-дейін
1.Тұрғын ғимараттар, адамдардың көп шоғырланатын ғимараттары (объектілері) (мектеп, емхана, клубтар, балабақшалар мен бөбекханалар, вокзалдар және т.б.); бау-бақшалы үйлері бар коллективтік бау-бақшалар, саяжай мекені, жеке өнеркәсіптік және ауыл шаруашылық кәсіпорындары; жылыжай комбинаттары мен шаруашылықтары; құс фабрикасы; сүт зауыттары; гараждар мен жеке автокөлік иелері үшін 20-дан аса көлікке арналған ашық тұрақтар; темір жол станциялары; әуежайлар; теңіз және өзен порттары мен жағалауы; көлемі 1000 $м^3$ жоғары тез тұтанатын және жанғыш сұйықтар мен газдарға арналған сақтау қоймалары; автожанармай құю станциялары; мачталар (мұнаралар) және көп каналды радио реле желілерді салатын технологиялық байланыс құбырлары,	100	150	200	250	300	350	75	125	75	100	150	200

18-1- кесте - Газ құбырының, мұнай құбыры мен мұнай өнімдері құбырының осінен объектіге, ғимараттар мен құрылыстарға дейінгі ең аз қашықтық *(жалғасы)*

мачталар (мұнаралар) және көп каналды радио реле желілік байланыс құрылыстары; телевизиялық мұнаралар												
2. Жалпы желілердің темір жолдары және параллель құбыр төселген I-III категориялық автожолдар; жеке тұрған: бақшалық үйлер, саяжайлар; желі тексерушілердің үйлері; зираттар; ауыл шаруашылық фермалары мен ұйымдастырылған мал жаятын қоршалған учаскелер; далалық қостар	75	125	150	200	225	250	75	100	50	50	75	100
3. Жеке тұрған тұрғын емес және көмекші құрылым; бұрғылау сағасы мен артизан ұңғымасын пайдалану; гараждар мен жеке автокөлік иелері үшін 20-дан аса көлікке арналған ашық тұрақтар; кәріз құрылымы; өнеркәсіп кәсіпорындарының темір жолдары; IV, V категориялық параллель құбыр төселген автокөлік жолдары	50	50	100	150	175	200	50	50	50	50	50	50
4. Өнеркәсіп кәсіпорындары-ның темір жол көпірлері, 20м –ден жоғары аралықтағы автокөлік жолдары (көпір астында ағыспен мұнай құбыры мен мұнай өнімдерінің құбырын төсегенде)	75	125	150	200	225	250	75	125	75	100	150	200
5. Мұнайды қайта айдау станцияларының аумағы, компрессорлық станция, мұнай мен газды кешенді дайындау қондырғысы, жер асты газ сақтау станциялары, кәсіпшіліктің топтық және жинау пункте-рі,кәсіпшіліктің газ тарату станциялары,	75	125	150	200	225	250	75	125	50	50	50	50

18-1- кесте - Газ құбырының, мұнай құбыры мен мұнай өнімдері құбырының осінен объектіге, ғимараттар мен құрылыстарға дейінгі ең аз қашықтық *(жалғасы)*

газды тазалау және кептіру қондырғысы												
6. Тік ұшақ айлағы мен базаға тік ұшақты тіркемей қондыру ауданы	50	50	100	150	175	200	50	50	50	50	50	50
7. Суасты мұнай және мұнай өнімдері құбырларының ағыстан жоғары жатқанында												
-темір және автокөлік жолдарының көпірлерінен, өнеркәсіптік кәсіпорындар мен гидротехникалық құрылымдардан;	-	-	-	-	-	-	-	-	300	300	300	500
- кемежай айлағы мен өзен вокзалдарынан;	-	-	-	-	-	-	-	-	1000	1000	1000	1500
- су қабылдағыштардан	-	-	-	-	-	-	-	-	3000	3000	3000	3000
*8. Газбен қамтамасыз етуге арналған газ тарату станциясының аумағы, автоматтандырылған газ тарату станциясы, реттеу станциясы, оның ішінде шкафты үлгідегі реттеу станциясы:												
а) қалаларды; елді мекенді; кәсіпорындарды; жеке тұрған ғимарат пен құрылыстарды; басқа да тұтынушыларды	100	100	100	125	150	175	100	100	-	-	-	-
б) газ құбырларының объектілерін (газ шығынын өлшеу орны, жылу электрогенераторлары және т.б.) *(Өзгерт.ред. – ҚТУКШІК 29.08.2018 ж. №185-НҚ бұйрық)*	100	100	100	100	100	100	100	100	-	-	-	-
9. Автоматтан-дырылған жылу электр генераторлы электр станциялары; телемеханика мен автоматиканың байланыс аппаратуралары *(Өзгерт.ред. – ҚТУК ШІК 29.08.2018 ж. №185-НҚ бұйрық)*	шеткі желіден кемінде 50											

18-1- кесте - Газ құбырының, мұнай құбыры мен мұнай өнімдері құбырының осінен объектіге, ғимараттар мен құрылыстарға дейінгі ең аз қашықтық *(жалғасы)*

10. Магистральдық суару ар-налары мен коллекторлар, жанында құбыр тартылған өзендер мен тоғандар; су жинау құрылғылары мен суару жүйесінің станциясы	50	50	50	50	50	50	50	50	75	100	150	200
11. Арнайы кәсіпорын құрылымдарыы, аудандар, қорғанатын аймақтар, жарылғыш заттар мен жарылыс қаупі бар заттардың қоймасы, пайдалы қазбаларды қазу (карьерлер), жарылыс жұмыстарын қолданатын өндіру жұмыстары, сұйытылған жанғыш газдар қоймасы	Мүдделі ұйымдар мен тиісті мемлекеттік қадағалау органдарымен келісім бойынша											
12. Параллель құбыр тартылған жоғары кернеулі ауалық электр тасымалдау желілері, трассаның тығыз шектеулі орналасқан жағ-дайында параллель құбыр тартылған жоғары кернеулі ауалық электр тасымалдау желілері; құбырлармен қиылысқандағы жоғары кернеулі электр тасымал-даудың ауалық желісінің негіздері; ашық және жабық трансформаторлық қосалқы станциялар және кернеуі 35 кВ және одан жоғары жабық тарату құрылғылары	ҚР электр қондырғыларын орнату қағидаларының талаптарына сәйкес											
13. Құбырдан апаттық жағдайда мұнай мен конден-саттың төгілуіне арналған жер асты қоймасы (қамбасы)	50	75	75	75	100	100	50	50	50	50	50	50
14. Қалааралық байланыс кабельдері мен күштік электр кабельдері	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

18-1- кесте - Газ құбырының, мұнай құбыры мен мұнай өнімдері құбырының осінен объектіге, ғимараттар мен құрылыстарға дейінгі ең аз қашықтық *(жалғасы)*

*15. Аз каналды радиореле байланыс құбырларымен қызмет көрсетпейтін діңгектер (мұнаралар) және құрылыстар, магистральдық құбыр объектілерінің жылу электрлік генераторлары *(Өзгерт.ред. – ҚТУКШІК 29.08.2018 ж. №185-НҚ бұйрық)*	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
*16. Жерасты жылу камераларындағы қызмет көрсетілмейтін күштік пунктің кабельдік байланысы *(Өзгерт.ред. – ҚТУКШІК 29.08.2018 ж. №185-НҚ бұйрық)*	30	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

Ескертпелер

1 Осы кестеде көрсетілген ара қашықтықты: қабылдау керек: өнеркәсіптік кәсіпорындарда, темір жол станцияларында, ұшақ айлақтарында, теңіз бен өзен порттары мен кемежай айлағында, гидротехникалық құрылымдарда, тез тұтанатын және жанғыш материалдар қоймасында, артезанды ұңғымаларда – өздеріне бекітілген шекара аумағынан олардың ұлғаюын ескере; темір жолдар үшін – табанның үйіндісінен немесе қазылған ор жиегінен құбырға қарай, жол жиегіндегі шектелген ұзындық шегіне 10м-ден кем емес; автокөлік жолдары үшін – жер төселімінің табан үйіндісінен; барлық көпірлер үшін – конустың табанынан; жеке тұрған ғимарат пен құрылымдар үшін – жақын арадағы бөліктерден.

2 4 және 7 поз. көрсетілмеген темір және автокөлік жолдарының көпірлерінен ең аз қашықтықты тиісті жолдарға сәйкестендіріп қабылдау қажет.

3 Газ құбырының осінен жер үстіндегі ғимарат пен құрылыстарға дейінгі ең аз қашықтықты, 1-поз. қарастырғандай, 2 есеге ұлғайтып қабылдаймыз. Ал 2-6 мен 8-10 және 13- поз.–ларды 1,5 есеге. Бұл талаптар жер үстіндегі ұзындығы 150м-ден жоғары аралықтағы учаске бөліктеріне қатысты.

4 Берілген кестеде жоқ объектілерге дейінгі ара қашықтықты тиісті мемлекеттік қадағалау органдары мен мүдделі ұйыммен келісіп қабылдайды.

5 Мұнай және мұнай өнімдері құбырларын жер үсті төселу кезінде өнеркәсіптік кәсіпорындардан, ғимараттар мен құрылыстардан құбыр осіне дейінгі рұқсат етілетін ең аз қашықтықты осы кестедегі жер асты мұнай құбырларына берілгендей қабылдаймыз, бірақ 50м-нен кем емес.

6 Атмосфераға газдың шығып кетуі немесе шығарылуы мүмкін газ құбырлары мен басқа да объектілерді ұшақ пен тік ұшақ айлағы әуе жолдарының жолағынан шектелген жерде орналастыру керек.

7 Кестедегі «-» белгі арақашықтықтың регламенттелмейтінін білдіреді.

8 Осы кестеде көрсетілген арақашықтықты елді мекеннің шекара шегінен (сызығынан) тыс жердегі тұрғын және магистральдық құбырға жатпайтын өзге объектілерді салған кезде қолдануға болады.

10 Аймақтың инженерлік дайындығы мен қорғанысын жобалау ережелері

10.1 Қоныс аймағының инженерлік дайындығы бойынша шараларды қалыптасқан инженерлік-геологиялық жағдайлардыескере отырып, олардың өзгеруін болжап, тұрғылықты жерлердің жоспарлық ұйымдасуын және функционалдық аймақтануын ескере отырып қарастырған жөн.

Су басу, су деңгейінің көтерілуі, шөгу, эрозия және т.б. сияқты табиғи және техногенді негіздегі қауіпті геофизикалық процесстердің аймақта өршуі кезінде ХҚН 2.03-02 және ҚР ҚНжЕ 2.03-10 талаптарына сәйкес осы үдерістердің әсерін тұрғындар өміріне қауіпсіз ететін немесе болдырмау жағдайын тудыратын олардыі инженерлік қорғанысы бойынша іс-шараларды жүзеге асыру қажет.

10.2 Су басу аймағын анықтау және сол жердің инженерлік қауіпсіздігі бойынша қажетті шараларды белгілеу үшін көтерілген сулардың есептеу үшін судың жоғарғы деңгейге көтерілуінің қайталануын қадағалай отырып, орындаған жөн:

– тұрғын-үй, қоғамдық және өндірістік аймақтарда 100 жылда бір рет (1% қамтамасыз етілуімен);

– транспортты және инженерлік инфроқұрылымдары бар шекараларда арнайы нормалар бойынша;

– тұрғындардың демалу орындары үшін 10 жылда бір рет (10 % қамтамасыз етілуімен).

Есептеу кезінде қорғаныс және транспортты құрылыстардың ағындарының қысымы есебінен судың деңгейінің көтерілуін ескеру қажет. Су сақтау бөгеттері мен тоғандарының бұзылу немесе жарылу жағдайы туған кезде «бұзылу толқындары» көкжиегін белгілеуді арнайы есеп жүргізу арқылы анықтаған жөн.

Инженерлік қорғаныс тәсілдерін, сонымен қатар су басу және су деңгейінің көтерілуінен қорғаныстағы құрылыстардың сипатын ҚР ҚНжЕ 2.03-10 талаптарына сәйкестендіре отырып анықтаған жөн.

Ескертпе – Апаттық су басу аймағының шекарасы судың ағыны 1,5 м және одан да көп болатын шекарасы болып табылады және ғимараттың, құрылыстың бұзылуына және адамдардың өліміне әкеліп соғады.

10.3 Жер суының тұрып қалуы жоғары болатын елді мекен аумағында, батпақтанған жерлердежабық дренаждар орнату арқылы күрделі құрылыс жасалатын аймақта топырақтың су деңгейін төмендетуін ескеру қажет. Қалалардың үй-жайлық құрылыс аумағында, ауылдық елдімекендерде және стадиондар, саябақтар, басқа да ортақ қолдануға арналған көгалдандырылған аумақтарда ашық кептіретін жүйе орнатуға жол беріледі.

Аталған іс-шаралартопырақтың су деңгейін төмендету территорияларында: күрделі құрылыста-бетінің жобалық белгілеуінен2 м кем емес; стадиондар, саябақтар, гүл бақтары және тағы басқа жасыл көшеттерден 1 м кем емес ҚРҚН 2.03-04 сәйкес қамтамасыз етілуі керек.

10.4 Қалалық елдімекендердің шекарасын жер суларының уақытша және тұрақты су басуы қаупінен қорғау қажет. Көпқабатты құрылыс аймақтарындағы жер суларының деігейін төмендеті үшін жабық типтегі дренаждарды қолданған жөн. Ашық кептіру желісін уйжайлық құрылыс аймақтарында және саябақтар шекараларында тұрғызуға рұқсат беріледі. Құрылыстың барлық түрлері үшін су құрылымдары жүйесімен

біріктірілген ландшафтты мелиоративті жүйелер қолдануға рұқсат беріледі.

Су басып кетуден қорғауды жобалау кезінде жобалық белгілеуден топырақты сулардың деңгейінің түсуінің минималды тереңдігін былайша қамтамасыз еткен жөн:

– Тұрғын-үй және қоғамдық көпқабатты құрылыстар үшін – 2,0;

– Аз қабатты құрылыстың тұрғын-үй шекаралары және рекреациялы шекаралар үшін – 1,0.

Тұрғылықты жерлердің басқа аймақтарын оларды су басып кетпеуден қорғауды олардың арнайы нормалары бойынша жасау қажет.

10.5 Орнату топырақтары орналасқан шекараларды жоспарлау және салу кезінде үстіңгі ағымның табиғи жағдайларын максималды сақталуын қарастыру қажет. Үстіңгі суларды шығару қиын болған ғимараттар мен құрылыстарға орналастыруға рұқсат етілмейді.

Ірі еңістер түріндегі жергілікті жердің рельефі кезінде салынушы аймақтардың жоспарлауды террасалар арқылы жүзеге асыру қажет. Террассалардан үстіңгі ағымның шығуы жылдам ағыстармен сәйкестендіре отырып құлама негізінде пайда болған жолдың екі жағындағы салынған жыра бойынша жүргізілуі қажет.

10.6 Карьерлер, үйінділер, қайта салынған жер бөліктері тектес антропогендік жұмыстар салдарынан бұзылған шекараларды саябақтар, су қоймалары, тұрмыстық-сақтау орындары арналған қалақұрылыстық пайдану үшін сол шекараның жерінің құнарлылығын қайта қалпына келтіру қажеттілігі туындайды.

Қайта салу аймақтарында немесе топырақ салынған аймақтарда орналасқан құрылыстарды ҚНжЕ 2.01.09 талаптарына сәйкес жүзеге асыру қажет.

10.7 Тұрғылықты жерлердің тік жоспарын мына пункттерді ескере отырып жобалау қажет:

– Аты бірдей құрылыс нормаларының талаптарына сәйкес көше желісі бойынша автокөліктердің қозғалуына және жаяу жүргіншілер жолы үшін қолайлы жағдайлар жасау;

– табиғи рельеф пен отырғызуларды максималды сақтау;

– топырақтың эрозиясын тудырмайтын ашық төбелердегі су ағымының жылдамдығымен үстіңгі ағымның шығарылу ұйымдары;

– тұрғылықты жердің толықтай шегіндегі және жекелеген аймақтардағы жер жұмыстарының көлемінің төбендеуі мен топырақ массаларының балансы.

10.8 Тұрғылықты жерлердің шекарасынан үстіңгі ағымды шығаруды қауіпті инженерлік-геологиялық процесстерден инженерлік қорғанысы бар байланысында аты бірдей құрылыс нормаларына және ҚНжЕ 2.04.03 сәйкес қарастырған жөн. Жабық коллекторлар, каналдар, науалар, жыралар, түріндегі су шығаратын құрылғылар түрін шекараның функционалды қолдануды, архитектуралық-жобалық, санитарлық-қорғаныстық және экологиялық талаптарды ескере отырып жүзеге асырған жөн.

10.9 Үстіңгі ағымды су қабылдағыштарға (өзендер мен суайдындар) шығару алдында оны тазалығын қарастыру қажет. Жаңбыр ағымы тазалау құрылыстарын орналастыруды құрастырушы және техникалық шешімдердің қабылданған тазарту технологиясы негізінде ҚНжЕ 2.04.03 талаптарына сәйкес СЗЗ ұйымын ескере отырып жүзеге асыру қажет. Үстіңгі ағымды су ағуға арналмаған суайттарға, жағажайларға

арналған жерлерге, бұзылу қаупі төніп тұрған жабық төменгі рельеф, шайылып кетуден қорғау жұмыстары жүргізілмеген аңғарларға шығаруға болмайды.

Үстіңгі суларды шоғырланған шұңқырларға шығару қолдануға берілген жерасты су сақтағыш көкжиектердің ластануын болдырмайтын инженрлік-геологиялық жағдайларда ғана жол беріледі.

10.10 Тұрғылықты жерлер шекарасына бұрынғы болған суайттар мен су сақтағыш орындардың қайта қалпына келтірілген және жаңаларын салу кезінде олардағы су сапасы қолдануға байланысты санитарлық нормалардың талаптарын қанағаттандыру қажет. Суаттарда судың сипаты мен айнасының алқабына байланысты жаздық-күздік кезеңдік су алмасып тұруын қарастырған жөн: декоративтік суаттарда су айнасының аумағы 3 га-ға дейін болған кезде — 2 рет, 3 га-дан жоғары болған кезде — 1 рет, суға шомылуға арналған суаттарда – сәйкесінше 4 және 3 рет, ал 6 га және одан да көп аумақта 2 рет. Тұрғылықты жерлер шекарасы орналасқан суаттардың орташа тереңдігі көктемгі-жазғы мезгілде 1,5 м кем емес болуы керек, ал жағалау аймақтарында өсімдіктердің кезеңдік жойылып тұруы жағдайында 1 м төмен болмауы керек.

Декоративтік суаттар мен жағажай аудандарының үстіңгі сулармен ластануын болдырмайтын шараларды қарастырған абзал.

Үстіңгі көздердің ластануы кезінде жобаланған суаттардағы су алмасуды өзі ағып келетін жерасты сулары, жерасты ағыстарын құю есебінен немесе саңлаулардан әкеп құю есебінен ұйымдастырған жөн.

10.11 Демалуға қолдану қажеттілігі үшін суаттар мен су сақтайтын орындардың шеттік сызығын белгілеуді өзгерту жұмыстарын қорғаныстағы су нысандары үшін экологиялық әсерлерді бағалау және қалақұрылыстық талптарды ескере отырып жүзеге асырған жөн. Су нысандарының аумағы мен жағалауын қолайлы ету үшін су сақтағыш орындардың режимін және осы нысандардың жағалаулық жиектерін есепке ала отырып жобалаған жөн. Жалпы қолданыстағы автомобильді жолдар және тұрғылықты жерлердің көшелерімен арналардың қиылысуы кезінде сужіберу құбырларын қолдануға болады. Шағын тұрғылықты жерлер арқылы өтетін шағын өзендерді канализациялауға жол берілмейді.

(10.12 – 10.15-тармақтармен толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018ж. №215-НҚ бұйрық)

10.12 Жерасты сулары жоғары тұрған елді мекендерінде, батпақты учаскелерде жабық кәрізді орналастыру арқылы күрделі құрылыс саласындағы жерасты суларының деңгейін төмендету көзделуі керек. Қалалардың қалалық даму аумағында, ауылдық елді мекендерде және стадиондар, парктер және қоғамдық пайдаланудың басқа да жасыл аумақтарында ашық құрғату желісіне рұқсат етіледі.

10.13 Көрсетілген іс-шаралар ҚР ҚН 2.03-02 бойынша аумақтағы жерасты сулары деңгейінің төмендеуін қамтамасыз етіледі: күрделі құрылыс салынған аумақта – жер бетінің жобалық белгісінен 2 м кем емес; стадиондар, парктер, орамдар және басқа жасыл алаңдар аумағында - 1 м кем емес.

10.14 Жағалау учаскелерінде орналасқан елді мекендердің аумағы тасын суының басуынан, судың желдің айтап келуінен және жерасты суларының басуынан және құйылған (су шаю) немесе құлаған жерасты су басуынан қорғалынады. Төгілген аумақтың

қалыңдығы желдің шапшаңдықтағы толқындардың биіктігін ескере отырып, жоғары судың есептелген көкжиегінен кемінде 0,5 м жоғары болуы керек. Дамбаның үстіңгі қабатынан судың асып кетуі ҚР ҚН 2.03-02 және ҚР ЕЖ 3.04-101 бойынша құрылыстардың сыныбына байланысты орнатылады.

10.15 Жоғары судың есептелген көкжиектері үшін ең жоғарғы су деңгейінің белгісі 100 жылдан кейін - тұрғын үйлер мен қоғамдық ғимараттар салынған немесе салынатын аумақтар үшін қажет; 10 жылда бір рет – парктер мен жалпақ спорт ғимараттарының террасалары үшін.

19-кесте- Жер асты инженерлік желілерінен ғимараттар мен құрылымдарға дейінгі көлденеңі бойынша арақашықтыры

Жерасты инженерлік желілерінің атауы	Қашықтық, м, көлденеңнен жерасты желілерінен бастап								
	Ғимараттар және құрылыстар іргетастары	Мекеме коршауының, эстакаданың, байланыс тірегінің, теміржолдардың іргетасы	Шеткі жолдар өсі		Көшелер, жолдардың бүйірлі тастары (жолдың ернеулі алқабынабекітілген өтпелі бөліктің жиегі)	Дейін Жолдың екі жағындағы жыраның сыртқы жиегі немесе жолдың үйіндісінің табаны	кВ қуаты арқылы электрөтізудің әуе желісі тірегінің әргетасы		
			1520 мм табанды теміржолдар, үйінділер мен жиектердің табандарына дейінгі терендіктен кем болмуы қажет	750 мм табанды лдар мен трамвай жолдары			Трамвайлар мен троллейбустардың байланыс желілерінің, сыртқы жарықтың 1 кВ дейін	1Ден 35 кВ дейін	35 Тен 110кВ дейін және оғары
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**
Суқұбыры және кәріз жүйесі	5,0	3,0	4,0	2,8	2,0	1	1,0	2	3
Өзі ағатын (тұрмыстық және жаңбырлық) кәріз жүйесі	3,0	1,5	4,0	2,8	1,5	1	1,0	2	3
Дренаж	3,0	1,0	4,0	2,8	1,5	1	1,0	2	3
Жалғаспалы дренаж	0,4	0,4	0,4	—	0,4	—	—	—	—
Жану газ қысымындағы газқұбырлары, МПа:									
төменгі — 0,005 дейін қосқанда.	2,0	1,0	3,8	2,8	1,5	1	1,0	5	10
орташа — св. 0,005 " 0,3 "	4,0	1,0	4,8	2,8	1,5	1	1,0	5	10
жоғарғы — " 0,3 " 0,6 "	7,0	1,0	7,8	3,8	2,5	1	1,0	5	10

19-кесте- Жер асты инженерлік желілерінен ғимараттар мен құрылымдарға дейінгі көлденеңі бойынша арақашықтыры *(жалғасы)*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
жоғарғы — " 0,6 " 1,2 "	10,0	1,0	10,8	3,8	2,5	2	1,0	5	10
Жылу желілері:									
Каналдың, тоннельдің сыртқы қабырғасынан	2,0	1,5	4,0	2,8	1,5	1	1,0	2	3
Каналсыз төсеніштің қаптамасынан	5,0	1,5	4,0	2,8	1,5	1	1,0	2	3
Барлық қысымдағы күштік кабельдер және байланыс кабельдері	0,6	0,5	3,2	2,8	1,5	1	0,5*	5*	10*
Каналдар, тұрмыстық тоннельдер	2,0	1,5	4,0	2,8	1,5	1	1,0	2	3*

* Күш кабельдерінен қатысты ара-қашықтықтарға ғана байланысты.

Ескертпелер

1.Іргетастардың шөгуі жағдайында желілердің зақымдануын, сонымен қатар осы желілірде апат болған жағдайларда іргетастың зардап шегуін алдын алатын шараларды жүзеге асыру кезіндегі байланыс желілері, құбырлар эстакадалары және тіреуіш іргелері шегіндегі жерасты инженерлік желілерінің төсеніштерін қарастыруға рұқсат етіледі. Төсенішке жататын инженерлік желілерді құрылыстық судытөмендетуді қолдана отырып орналастыру кезінде олардың ғимараттары мен құрылыстарына дейінгі қашықтықты іргесінің топырағының беріктігінің бұзылуын ескере отырып орнатқан абзал.

2 110-220 кВ қуаттылықтағы күш кабельдерінен мекеменің, эстакаданың іргетастарына дейінгі қашықтықты, байланыс желісінің және жолының тіреуішін 1,5 м қолдану қажет.

3 Шойын тюбингілі, сонымен қатар 20 м кем тереңдікте орналасқан (қондырманың үстінен жердің беткі қабатына дейінгі жер) жапсырылған гидрооқшаулығы бар темірбетонды және бетонды метрополитеннің жерасты құрылысының қаптамасынан көлденең қашықтықты жылу желілері, суқұбырлары, кәріз жүйесі желілеріне дейін 5 м; жапсырылмаған гидрооқшаулық қондырғыларынан кәріз жүйесіне дейін 6 м, басқа сутасымалдайтын желілер үшін 8 м қолдану қажет; қондырғыдан кабельдерге дейінгі қашықтық: 10 кВ - 1 м дейін, 35 кВ - 3 м дейін болуы қажет.

20-кесте - Жер асты инженерлік желілерінің параллельді төсеу кезінде олардың арасындағы қашықтықтары

Инженерік желілердің атауы	Қашықтық, м, көлденеңнен бастап												
	Су құбырлары	Тұрмыстық кәріз жүйесі	Жаңбыр кәріз жүйелерінің дренаждары	Қысымның газқұбырлары, МПа				Барлық күш қуаттарының кәріз жүйелері	Байланыс кабельдері	Жылу желілері		Каналдарды, тоннельдерді	Сыртқы қалдық құбырларын
				0,005 дейін төмен	Жаңбыр кәріз жүйелерінің дренаждары	высокого				Тоннель-каналының сыртқы қабырғасы	Каналсыз төсеніштің кабықшасы		
						0,3 ден 0,6 дейін жоғары	0,6 ден дейін 1,2						
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**
Суқұбыры	1 Ескертпені қарау	2 Ескертпені қарау	1,5	1,0	1,0	1,5	2,0	0,5*	0,5	1,5	1,5	1,5	1,0
Тұрмыстық, кәріз жүйесі	2 Ескертпені қарау	0,4	0,4	1,0	1,5	2,0	5,0	0,5*	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0
Жаңбыр кәріз жүйесі	1,5	0,4	0,4	1,0	1,5	2,0	5,0	0,5*	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0
Қысым газқұбырлары, МПа													
0,005 дейін төменвключ.	1,0	1,0	1,0	0,5	0,5	0,5	0,5	1,0	1,0	2,0	1,0	2,0	1,0
орташа — св. 0,005"0,3	1,0	1,5	1,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1,0	1,0	2,0	1,0	2,0	1,5
жоғары — " 0,3 " 0,6 "	1,5	2,0	2,0	0,5	0,5	0,5	0,5	1,0	1,0	2,0	1,5	2,0	2,0
жоғары — " 0,6 " 1,2 "	2,0	5,0	5,0	0,5	0,5	0,5	0,5	2,0	1,0	4,0	2,0	4,0	2,0
Барлық қуат күштерінің кабельдері	0,5*	0,5*	0,5*	1,0	1,0	1,0	2,0	0,1-0,5*	0,5	2,0	2,0	2,0	1,5

20-кесте - Жер асты инженерлік желілерінің параллельді төсеу кезінде олардың арасындағы қашықтықтары *(жалғасы)*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Жылу желілері:													
Каналдың, туннелдің сыртқы қабырғасынан	1,5	1,0	1,0	2,0	2,0	2,0	4,0	2,0	1,0	—	—	2,0	1,0
Каналсыз төсеніштердің қабығынан	1,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,5	2,0	2,0	1,0	—	—	2,0	1,0
Байланыс кабельдері	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	—	2,0	2,0	1,0	1,0
Кабельді кәріз жүйесі	1,0	1,0	1,0	1,0	1,5	2,0	3,0	1,0	—	2,0	2,0	1,0	1,0
Каналдар, туннелдер	1,5	1,0	1,0	2,0	2,0	2,0	4,0	2,0	1,0	2,0	2,0	—	1,0

* тәжірибелік алқаптар мен сынақ аудандарын, қосымша аймақтар және санитарлы-қорғаныс аймақтарын есептемегенде

Ескертпелер

1 Суқұбырларының бірнеше желілерін параллельді төсеу кезінде олардың арасындағы қашықтықты ҚР ҚНжЕ 4.01-02 сәйкес техникалық және инженерлі-геологиялық жағдайларға байланысты қабылдау қажет. .

2 Тұрмыстық кәріз құбырынан шаруашылық-ауызсу суқұбырына дейінгі қашықтықты мынандай көлемде қабылдау қажет: темірбетонды және асбестоцементті құбырларға дейін -5 м; шойын түтіктен суқұбырларына дейін 200 мм - 1,5, 200 мм – 3 ден жоғары диаметрмен, пластмасс түтіктерден суқұбырларына дейін - 1,5..

3 300 мм дейінгі диаметр түтіктері үшін газқұбырларының параллельді төсеніші кезінде олардың арасындағы қашықтықты 0,4 және 300 мм - 0,5м ден жоғары және бір траншта екі және одан да көп газқұбырларын бірігіп орналастыру кезінде мүмкін болады.

4 кестеде болатты газқұбырларына дейінгі қашықтық көрсетілген. Металл емес түтіктерден газқұбырларын орналастыруды ХҚН 4.03-01 сәйкес қарастыру қажет.

11 Қоршаған ортаны қорғау бөлімін әзірлеу қағидалары
(Толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018 ж. №215-НҚ бұйрық)

Су айдындарының және су жолдарының жағалауларында орналасқан қалыптасқан және жобаланған демалыс аймақтарында суды қорғау іс-шаралары 17.1.5.02 МЕМСТ талаптарына сәйкес болуы керек.

Елді мекендерді жобалау кезінде әрбір жағалау бойынша су қорғау аймағының ең тар ені көп жылдық межелік деңгейі кезіндегі су жиегінен су тасқыны кезеңіндегі көп жылдық деңгейі кезіндегі су жиегіне дейінгі (өзен жайылымын, жайылым жылғаларын, түпкі жағалауындағы тік жарларды, шұңқырлар мен сайларды қоса алғанда) және мынадай қосымша қашықтықтар қоса есептеліп, белгіленеді:

шағын өзендер (ұзындығы 200 км-ге дейін) үшін - 500 м;

басқа өзендер үшін:

шаруашылыққа пайдаланудың қарапайым жағдайлары мен су жинаудағы қолайлы экологиялық жағдайында - 500 м;

шаруашылыққа пайдаланудың күрделі жағдайлары мен су жинаудағы қауырт экологиялық жағдайында - 1000 м.

Су қорғау белдеулерінің ең тар ені өзен бойы алаптарының нысаны мен түрі, іргелес дөңдердің тік-еңістігін жағалаулар мен ауыл шаруашылығы алқаптары құрамының қайта өңделуі болжамын есепке ала отырып, айқындалады әрі барлық су объектілері үшін мынадай көлемдерде 21-кестеге сәйкес белгіленеді:

21-кесте - Дөңдердің тік-еңістігіне қарай су қорғау белдеуінің ең тар ені

Су объектілері жағалауына іргелес алқаптар түрлері	Дөңдердің тік-еңістігіне қарай су қорғау белдеуінің ең тар ені (м)		
	Жағадан еңістегі (нөлдік еңіс)	Жағалауға еңістігі	
		3 градусқа дейін	3 градустан аса
егістік	35	55	100
жайылымдар, шабындық	30	50	75
ормандар, бұта	25	35	55
өзгелер	35	35	100

Минералды тыңайтқыштар мен химиялық өсімдіктерді қорғауға арналған өнімдердің қоймалары балық шаруашылығының резервуарларынан 2 км кем емес қашықтықта орналасуы керек. Қажет болған жағдайда, балық қорларын қорғауды жүзеге асыратын органдармен келісе отырып, осы қоймалардан балық шаруашылығы су қоймаларына дейінгі қашықтықты азайтуға жол беріледі.

Декоративтік су айдынында және елді мекендердің аумағында орналасқан және жуынуға пайдаланылатын жабық су айдынындарында күз-жаз мезгілінде олардың айна аудандарына байланысты мерзімді су алмасу көзделінеді. 3 гектарға дейін айналы алаңы бар декоративтік резервуарларда - 2 есе, ал 3 гектардан көп - 1 рет; шомылуға арналған жабық су айдынында - тиісінше 4 және 3 есе, ал алаңы 6 гектардан артық болған кезде - 2 есе.

Қоныстар аумағында орналасқан жабық айдындарында судың тереңдігі көктем-жаз мезгілінде 1,5 м кем емес болуы тиіс, ал 1 м кем емес су өсімдіктерін мезгілік жою жағдайында жағалау аймағында су айна мен су қоймаларын жағалауларында МЕМСТ 17.1.5.02 бойынша қабылданады.

Қорғаныш орман жолақтарының енін мынадан кем емес деп қабылдау қажет: ең ірі және ірі қалалар үшін - 500, ірі және орта қалалар үшін - 100, шағын қалалар мен ауылдық елді мекендер үшін - 50.

Ені 500 метрден асатын санитариялық-қорғаныш аймағын салуды талап ететін технологиялық іс-шаралар жүргізгеннен кейін атмосфералық ауаның зиянды заттармен ластау көздері бар өнеркәсіптік кәсіпорындарды жылдамдығы 1 метр/секундқа дейін желі басым, ұзақ және жиі қайталанатын тымықтары, өзгерулері, тұмандары бар (бір жылда 30-

40 % астам, қыс аралығында қыстық кезеңнің 50-60 % астамы) аудандарға орналастырылмайды.

Көлік айлақтарын, пирстерді және басқа порт құрылыстарын орнатуды талап ететін өндірістік кәсіпорындар өзен ағынын 200 м кем емес қашықтықтағы қоныстану аумақтан төмен орналастыруға тиіс.

9 немесе одан көп қабатты ғимараттар салынған жағдайында, тұрғын үй-жайларды инсоляциялаудың біржолғы бұзылуы, әрбір аймақ үшін тәуліктегі инсоляцияның жалпы ұзақтығы тиісінше 0,5 сағатқа көбейтілген жағдайда ғана жол беріледі.

12 Тарихи-мәдени ескерткіштерді қорғау

(Толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018 ж. №215-НҚ бұйрық)

Көлік және инженерлік коммуникацияларға дейінгі тарихи және мәдени ескерткіштерінен қашықтығы, м, мынадан кем емес:

үздіксіз және үзіліссіз қозғалыстың магистральдық жолдарының жүргінші бөліктеріне дейін,

- күрделі жер бедері жағдайында 100
- жазық жер бедері 50
- сумен жабдықтау, кәріз және жылу желілеріне дейін (дистрибьюторлардан басқа) 15
- басқа жерасты инженерлік желілеріне 5

Реконструкциялау жағдайында инженерлік желілерге көрсетілген арақашықтықты қысқартуға рұқсат етіледі, бірақ:

- су өткізетін желілерге дейін - 5;
- су өткізбейтін желілерге дейін - 2.

Сонымен қатар, құрылыс жұмыстарын жүргізу кезінде арнайы техникалық шараларды жүзеге асыруды қамтамасыз ету қажет.

13 * Өртке қарсы талаптар

(Толықтырылды – ҚТҮКШІК 09.10.2018 ж. №215-НҚ бұйрық және 01.10.2026 ж. №119-НҚ бұйрық)

(Өзгерт. ред. – ҚТҮКШІК 08.09.2020 ж. №126-НҚ бұйрық)

Өнеркәсіптік кәсіпорындардың тұрғын, қоғамдық және қосалқы ғимараттарының өртке қарсы арақашықтығы 22-кесте бойынша, өнеркәсіптік және ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының өндірістік ғимараттары арасындағы арақашықтық – ҚР ЕЖ 3.01-103 және ҚР ЕЖ 3.01-104 бойынша қабылданады.

Отқа төзімділік деңгейі I және II тұрғын, қоғамдық және қосалқы ғимараттардан бастап өндірістік ғимараттар мен отқа төзімділігі I және II гараждарға дейінгі ең аз аралықты 9 м кем емес, ал полимерлі немесе жанғыш материалдардан жасалған жылытқышты қолданатын жабыны бар өнеркәсіптік ғимараттарға дейін ең аз арақашықтық - 15 м деп қабылданады.

Аз қабатты тұрғын үй құрылысын жоспарлы шешу (3 қабатқа дейінқоса алғанда) өрт сөндіру техникасының тұрғын үйлер мен құрылыстарға 50 м-ден аспайтын қашықтыққа кіруін қамтамасыз етуі тиіс.

Жолдың шетінен ғимараттың қабырғасына дейінгі қашықтықты биіктігі 10-нан 28 м-ге дейінгі ғимараттар үшін 5-8 м және биіктігі 28 м-ден асатын ғимараттар үшін 8-10 м қабылдау қажет. Бұл аймақта ғимараттар мен құрылыстар салуға, қоршаулар, электр беру әуе желілерін орналастыруға және ағаштарды қатармен отырғызуға жол берілмейді. Көрсетілген қашықтық ғимарат қасбетіндегі сыртқы бос қабырғалары учаскелері үшін реттелмейді.

Кіреберісі жоқ ғимараттардың қасбеттерінде, өрт сөндіру көліктеріне рұқсат етілген жүктемені ескере отырып, қақпақ немесе жерге рұқсат етілген жүктемені ескере отырып, ені 6 м жолақ көздеуге рұқсат етіледі.

Тұрғын үй және қоғамдық ғимараттардан бастап мұнай және мұнай өнімдерін сақтауға арналған қоймаға дейінгі өртке қарсы аралық ҚР ҚН 3.02-15-2003 талаптарына сәйкес, тұрғын және қоғамдық ғимараттарға қызмет көрсететін қазандық, дизельді электрлік станция және басқа энергетикалық объектілер құрамында қаралатын II топтағы жанармай сұйықтық қоймаларына дейінгі аралық 23-кестеде белгіленген шамадан кем емес болады.

Өзендер мен су қоймаларына өрт машиналары арқылы суды алу үшін кіреберістермен қамтамасыз ету қажет.

22-кесте. Ғимараттардың өтке төзімділік деңгейілері кезіндегі қашықтық

Ғимарат пен құрылыстың отқа төзімділік деңгейі	Ғимараттың отқа төзімділік деңгейлері кезіндегі ең кіші қашықтық, метрмен		
	I, II	III	IIIа, IIIб, IV, IVа, V
I, II	6	8	10
III	8	8	10
IIIа, IIIб, IV, IVа, V	10	10	15

Ескертпе

1 Отқа төзімділік деңгейі бойынша ғимараттарды жіктеуді ҚР ҚНжЕ 2.02-05-2009 бойынша қабылдау керек.

2 Ғимарат және құрылыстың сыртқы қабырғасы және конструкциясы арасындағы қашықтық ғимарат және құрылыстар арасындағы қашықтық деп саналады. Ғимараттар немесе құрылыстарда жанғыш материалдардан орындалған 1 м артық емес конструкциялар шығып тұрған кезде арақашықтық осы материалдардың арасындағы қашықтық бойынша қабылданады.

3 Терезе ойығы жоқ ғимараттар, құрылыстар және құрылыс арасындағы өртке қарсы қашықтықты отқа төзімділігі III, IIIа, IIIб, IV, IVа және V деңгейдегі ғимараттарды қоспағанда, 20 % кішірейтуге рұқсат етіледі.

4 Сейсмикалығы 9 балл және одан жоғары аудандарда тұрғын ғимараттар, сондай-ақ отқа төзімділігі IV, IVа және V деңгейдегі тұрғын және қоғамдық ғимараттары арасындағы өртке қарсы қашықтықты 20 % арттырылады.

22-кесте. Ғимараттардың өтке төзімділік деңгейілері кезіндегі қашықтық

(жалғасы)

4 Сейсмикалығы 9 балл және одан жоғары аудандарда тұрғын ғимараттар, сондай-ақ отқа төзімділігі IV, IVa және V деңгейдегі тұрғын және қоғамдық ғимараттары арасындағы өртке қарсы қашықтықты 20 % арттырылады.

5 IВ климаттық қосалқы аудандағы отқа төзімділігі IV және V деңгейдегі тұрғын ғимараттардың арасындағы қашықтықты 50 % арттырылады.

6 Отқа төзімділігі V деңгейдегі каркас және қаңқалы конструкциялы екі қабатты ғимарат, сондай-ақ жанғыш материалдан жасалған төбесі бар ғимараттар үшін өртке қарсы қашықтықты 20 % арттырылады.

7 Отқа төзімділігі I және II деңгейдегі ғимараттары арасындағы өртке қарсы қашықтықты, егер басқа ғимаратқа қарсы орналасқан одан жоғары ғимарат қабырғасы өртке қарсы болып табылса, 6 м дейін арттыруға рұқсат етіледі.

8 Тұрғын үйлерге дейін үй жанындағы жер учаскесінде шаруашылық құрылысы (сарай, гараж, монша) және бір пәтерлі, екі пәтерлі тұрғын үйден бастап көршілес үй маңының жер учаскесіндегі тұрғын үй және шаруашылық құрылысына дейінгі өртке қарсы қашықтықты 9-ескертпені ескере отырып, 22-кестеге сәйкес қабылдаған жөн.

Тұрғын үй және шаруашылық құрылысы арасындағы, сондай-ақ үй маңындағы бір учаске шегінде шаруашылық құрылысы арасындағы өртке қарсы қашықтық нормаланбайды.

9 Тұрғын үйлердің, сондай-ақ тұрғын ғимарттар мен шаруашылық құрылыстары (сарай, гараж, монша) арасындағы арақашықтық олардың арасындағы құрылыс салынбаған алаңды қоса алғанда, ҚР ЕЖ 3.02-101 талаптарына сәйкес өртке қарсы қабырғалары жоқ отқа төзімділік дәігейі бойынша бір ғиматарры (қабатты) құрылысының ең үлкен рұқсат етілген алаңына тең құрылыс салудың жиынтық алаңы кезінде нормаланбайды.,

10 Үй маңындағы учаске аумағынан тыс орналасқан шаруашылық құрылыстары (сарай, гараж, монша) арасындағы арақашықтық, егер қоршалған шаруашылық құрылыстарының құрылыс алаңы 800 м^2 аспайтын болса, нормаланбайды. Қоршалған шаруашылық құрылыстарының арасындағы қашықтық 22-кесте бойынша қабылданады.

11 Ғимарттарда иіске әсер ететін көзддер, сондай-ақ шу әсерінің деңгейі жоғары желдету және басқа да инженерлік жабдытар дүкендер болған кезде осы арақашықтықты ҚР ЕЖ 3.02-122 бойынша қабылданады.

Қалалық мекендер құрылысы шекарасынан бастап орман алқабына дейінгі өртке қарсы қашықтық 100 м кем емес, ал ауылдық елді мекендердегі және бау-бақша мен саяжай серіктестіктеріндегі құрылыстардан - 50 м кем емес болады.

Қалалық мекендерде үй маңындағы учаскесі бар бір-екі қабатты жеке құрылысы бар аудандар үшін үй маңындағы учаске шекарасынан бастап орман алқабына дейінгі қашықтықты 15 м кем емес деп қабылдау қажет.

Ескертпе - Осы тармақтың талаптары жаңа жобаланған және салынып жатқан ғимараттар мен құрылыстарға қолданылады.

Өрт сөндіру қызметінің радиусы 3 км аспайды. Елді мекендерде өрт сөндіру станцияларының саны, оларды салу алаңы, сондай-ақ өрт сөндіру көлік құралдарының саны өртке қарсы қызметтің объектілерінің жобалау нормаларына сәйкес қабылданады.

23-кесте. Тұрғын және қоғамдық ғимараттардың өртке төзімділік деңгейі

Қойма сыйымдылығы, м^3	Ғимараттар мен құрылыстардың отқа төзімділік деңгейі жағдайында қашықтық, м		
	I, II	III	IIIа, IIIб, IV, IVа, V
800 ден 10000 дейін	40	45	50
" 100 " 800	30	35	40
100 дейін	20	25	30
Ескертпе - Мектепке дейінгі мекемелер, жалпы білім беру мектептері, интернаттық білім беру ұйымдары, денсаулық сақтау және демалыс мекемелері, сауық және спорт құрылыстары ғимарттарынан бастап сыйымдылығы 100 м^3 қоймаларға дейінгі арақашықтық екі есе арттырылады, ал сыйымдылығы 100 м^3 астам қоймаларға дейін – ҚР ҚН 3.02-15-2003 бойынша қабылданады.			

200 тұрғын пәтерден асатын көпқабатты тұрғын объектілер өрт сөндіру техникасына арналған бір-бірінен бөлектелген екі кіреберіс жолымен толық жабдықталуы тиіс.

400-ге дейін тұрғын пәтерді көздейтін көппәтерлі тұрғын объектілер үшін мынадай шарттар бір мезгілде орындалған жағдайда өрт сөндіру техникасына арналған бір кіреберіс жолды орнатуға жол беріледі:

стилобатпен біріктірілген көппәтерлі тұрғын объектінің биіктігі 50 м-ден аспауға тиіс;

тұрғын бөліктің қабатаралық дәліздері түтінге қарсы желдету жүйесімен жабдықталуға тиіс;

эвакуациялау жолдарындағы есіктер магниттік-контактілі сигнализаторлармен (СМК) жабдықталып, олардың жай-күйі («ашық/жабық») туралы ақпарат өрт постына шығарылуға тиіс;

стилобатқа шығатын жолдан 10 м-ден аспайтын қашықтықта өрт сөндіру гидранты көзделуге тиіс;

стилобатқа шығатын жолдың беті тайғанамайтын жабынмен және жылыту жүйесімен жабдықталуға тиіс;

өрт сөндіру техникасына арналған кіреберіс жолдардың бұрылу радиусы кемінде 9,8 м болуға тиіс;

өрт сөндіру техникасына арналған ішкі жол өрт сөндіру техникасының айналма қозғалысын қамтамасыз етуі тиіс. Ұзындығы 150 м-ден аспайтын тұйық жолды ұйымдастыруға жол беріледі. Тұйық жолдар өрт сөндіру техникасының бұрылуына арналған өлшемі кемінде 15 × 15 м алаңмен аяқталуы тиіс.

Ескертпе. Егер барлық тұрғын пәтерлердің терезе ойықтары көппәтерлі тұрғын объектінің сыртқы жағынан өрт сөндіру техникасына арналған кіреберіс жағына қарайтын болса немесе барлық тұрғын пәтерлер екіжақты бағдарлануға ие болса, көппәтерлі тұрғын объектінің биіктігін 75 м-ге дейін арттыруға жол беріледі.

400-ден астам тұрғын пәтерді көздейтін көппәтерлі тұрғын объектілер жоғарыда көрсетілген техникалық шешімдерге қарамастан, бір-бірінен оқшауланған өрт сөндіру техникасына арналған екі кіреберіс жолмен толық жабдықталуға тиіс.

А қосымшасы
(*ақпараттық*)

Қалақұрылысы функционалды аймақтары құрылысы тығыздығының нормативтік көрсеткіштері

Қалалар үшін қалақұрылыстық басқару аймақтарының бөлімелерінің құрылысының тығыздығын А.1-кестесінде көрсетілген көрсеткіштерден асырмаған жөн.

Құрылыстың тғыздығының негізгі көрсеткіштері мыналар болып табылады:

Құрылыс коэффициенті застройки – ғимараттар мен құрылыстар алып тұрған аумақ пен жер бөлімі аумағының қатысы;

Құрылыстың тығыздығының коэффициенті - ғимараттар мен құрысытардың барлық қабаттарының аумағының жер бөлімі аумағының қатысы.

Жергілікті қала салу ерекшеліктеріне байланысты (тұрғылықты жердің көрініс, тарихи ортасы, көкжиегі және т.б.) жер бөлігіне қатысты ғимараттар мен құрылыстардың рұқсат берілетін құрылыстық көлемін сипаттамайтын қосымша көрсеткіштер бекітілуі мүмкін; толық қабаттар саны, нақтылы аймақтардағы ғимараттар мен құрылыстардың мүмкін болатын биіктігі, және басқа да жоспарлы жектеулер.

А.1-кестесі - Қалақұрылысы функционалды аймақтары құрылысының тығыздығының көрсеткіштері

Қалақұрылысы функционалды аймақтары	Құрылыс коэффициенті	Құрылыс тығыздығының коэффициенті
Тұрғын-үй аймағы:		
Көпквартал ды және көпқабатты тұрғын үйлерді салу		
Магистралға дейінгі аймақтарда	0,7	2-2,5
100 га – дейінгі магистраларлық аймақтарда	0,6	1,5-2
100 га көп емес магистраларалық аймақтарда	0,4	1,2
Бұл да – қайта салынған	0,6	1,6
Шағын және орташа қабатты көппәтерлі тұрғын үйлерді салу	0,4	0,8
Пәтерлердің сыртындағы жер бөлімшелері бар блок қойылған тұрғын үйлерді салу	0,3	0,6
Қоныстық жер бөліктері бар бір-екі пәтерлі құрылыстар	0,2	0,4
Қоғамдық-іскерлік аймақ:		
Көпқызметті құрылыс	1,0	3,0
Арнайы қоғамдық құрылыс	0,8	2,4
Өндірістік аймақ:		
Өнеркәсіптік	0,8	2,4
Ғылыми - өндірістік 1	0,6	1,0
Тұрмыстық-қоймалық	0,6	1,8

1 анықтама жалпықалалық орталығының радиалды-сақиналық, орамдық-тұрақты және басқа да осы тектес жағдайдағы жобалау құрылымдары құрылысын салу орталығында орналасқан елді мекендерге жатады

Ескертпелер

1 Тұрғын-үй, қоғамдық-іскерлік аймақтар үшін құрылыс коэффициенті және құрылыс тығыздығының коэффиценті қызмет көрсету, гараждар мекемелері мен ғимараттарының қажетті есебі көрсетіліп келтірілген; автомобильдер тұрақтары, жасыл бақтар, алқаптар және баса да тұрмысқа қажетті жерлер.

Өндірістік аймақтар үшін көрсетілген коэффиценттер бір немесе бірнеше нысанды қосатын өндірістік құрылыс кварталдары үшін келтірілген.

2 Құрылыстың тығыздығының коэффицентін есептеу кезінде қабаттар аумағы мекеменің ішкі өлшемі бойынша анықталады. Мансардтықты қоскандағы, тек қана жер үстіндегі қабаттар ескеріледі. Жерасты құрылыстары, егер оның үстіндегі жер үсті жасылдандыру, алқаптарды ұйымдастыру жіне құрмыстың басқа да түрлері үшін қолданылған болса, онда олар есепке алынбайды.

3 магистралға дейінгі және қаланың көпқызметті орталығына орналасқан I санаттағы араласқан тұрғын үй құрылыстарының жекелеген қалыптасу жағдайларында тұрғын үй бөлімшесінің құрылысын 2,5 құрылыстың тығыздық коэффицентімен қабылдауға болады, ал үйге дейінгі аумақ элементтерін есептеу нақты орналастыруда жүргізіледі.

4 Тұрғын үй, қоғамдық-іскерлік аймақтарының қалыптасқан кварталдарын қайта қлпына келтіру кезінде (қабаттар, мансардтарды қосқандағы) есеп бойынша талап етілетін осы кварталдарда тұрып жатқан тұрғындар үшін қызмет көрсету ғимараттары мен мекемелерінің көлеміне мән берген жөн. Көрші кварталдарындағы бар қызмет көрсету мекемелерінің ескеруге жол беріледі мынандай кездерде. Олардың қол жетімділігінің нормативті радиусын қадағалау кезінде. Әрекеттегі құрылысты қайта қалпына келтіру жағдайында құрылыстың тығыздығын санитарлы-эпидемиологиялық, өртке қарсы нормаларды сақтай отырып, 30 % аспайтын деңгейде көтеруге болады.

Б қосымшасы
(*ақпараттық*)

Аулалық және пәтер маңындағы жер бөлімдерінің өлшемі

Тұрғын үй немесе пәтер маңындағы жер бөлімдерінің тұрғын үйлердің қолданған түрлеріне қатысыты, салынып кел жатқан құрылыстың сипатының, әр түрлі көлемдегі оның орналасуының өлшемі келесідей:

- Ауылдық мекендердегі аулалық және аумақтық бөлімдерді қосқанда 600-1500 м^2 (суармалы жерлерде), 600-2500 м^2 (суармалмайтын жерлерде);
- Аулалық түріндегі құрылыстарда 600-1000 м^2 және одан да көп;
- 90-150 м^2 (құрылыстың аумағынсыз) – блокталған типіндегі құрылыстарда көппәтерлі, көпқабатты уйлерде;
- 40-80 м^2 (құрылыс алқабынсыз) – тығыз азқабатты құрылыс қолдану кезінде және құрылыс жағдайындағы кез-келген көлемдегі қалалардағы көппәтерлі азқабатты блокталган үйлерде және күрделі-кеңістіктік құрылымды (соның ішінде бірінші қабатты пәтерлер үшін) 2-5 қабатты үйлер кезінде.

Ескертпе – Тұрғылықты жерлерді шағын етіп салуды жүзеге асыру кезінде үйдің (пәтердің) жанындағы жеке ұқсас шаруашылықты жүргізу үшін жер бөліктері тұрғылықты жерлердің тұрғын-үй аумағының шетіне қалған жер бөлігінің ең төменгі көлемде шығарылуы арқылы жүзеге асырылады.

Қоймалардың жер бөлімшелерінің аумағы мен өлшемі

Б.1-кестесі - 1 мың тұрғындарға арналған жалпытауарлық қоймалардың жер бөліктерінің аумағы мен өлшемі

Жалпытауарлық қоймалар	Қоймалардың аумағы, м^2		Жер бөлімдерінің өлшемдері, м^2	
	Қалалар үшін	Ауылдыққ елдімекендер үшін	Қалалар үшін	Аулдық елдімекендер үшін
Азық-түлік тауарлары	77	19	310* 210	60
Азық-түлікті емес тауарлар	217	193	740* 490	580

*Алымда бірқабатты қоймаларға арналған нормалар келтірілген, ал бөлгіштерде көпқабатты қоймалар үшін (қабаттардың орташа биіктігі м).

Ескертпелер

1 Арнайы топтар құрамындағы жалпытауарлық қоймаларды орналастыру кезінде жер бөліктерінің өлшемдерін 30 % дейін қысқартуға болады.

2 Тауарларды жедел тасымалдау аймақтарында жер бөліктерінің өлшемдерін 40 % дейін ұлғайтуға болады.

3 Жекелеген сату күндерінің есебі бойынша жалпытауарлық қоймалар үшін тауарлы қорлардың деңгейі құзіреттілігіне сауда сұрақтары қатысты болатын Қазақстан Республикасының министрлігімен (қаулысымен) және жергілікті атқарушы органдардың департаментімен белгіленеді.

4 Тауарлы қорларды ауылдық елдімекендер бөліктерінде сақтау кезіндежер бөліктерінің өлшемі мен қойма аумағы қалалардағы осы көрсеткіштердің біруақытта төмендеуіне байланысты көтерілуі мүмкін.

Б.2-кестесі – 1 мың адамға арналған арнайы жер бөліктерінің өлшемі мен сыйымдылығы

Жалпытауарлық қоймалар	Қоймалар аумағы, м^2		Жер бөліктерінің өлшемі, м^2	
	Қалалар үшін	Ауылдық елдімекендер үшін	Қалалар үшін	Ауылдық елдімекендер үшін
Бөлектеу мұздатқыштары (ет және ет өнімдерін, балық және балықөнімдерін, май, жануарлар майын, сүт өнімдерін, жұмыртқа сақтау үшін)	27	10	190 70	25
Жеміссақтаушы	17			
Көкеніс сақтаушы	54	90	1300* 610	380
Картоп сақтаушы	57			

* Алымда бірқабатты қоймаларға арналған, ал алмастырғышта көпқабатты қоймаларға арналған нормалар келтірілген.

Ескертпелер

1 Картоп, көкеніс және жеміс өсіру және дайындау аймақтарында қоймалардың сиымдылығы және жер бөліктерінің аумақтарының көлеміне сәйкес 0,6 коэффицентімен қабылданады.

2 Картоп пен жемістерді сақтаудың сиымдылығын қалалардағы қоймаларға арналған жер бөліктерінің өлшемі қаланың сыртындағы қойма ұйымдарының есебінен төмендеткен жөн. Олардың үлесі мемлекет, облыс және мемлекеттік маңызы бар қалалардың басқару органдары арқылы белгіленеді.

Б.3-кестесі – 1 адамға вахталық және экспедициялық елдімекендердің қоймаларының сыйымдылығы.

Қоймалар, өлшем бірліктері	Елдімекендерге арналған қоймалардың сиымдылығы	
	вахталық	экспедициялық
Құрғақ өнімдердің, $м^3$	0,3	3,5
Тоңазытқыштар, т	0,01	0,1
Көкеніссақтағыштар, картопсақтағыштар, жеміссақтағыштар, т	0,5	0,5
Ескертпе – Құрғақ өнімдердің қоймаларының және тоңазытқыштардың нормасы вахталық елдімекендер үшін айлық қор және экспедициялық елдімекендер үшін жылдық қорға байланысты белгіленеді. Көкеніс, картоп және жеміс сақтау нормалары жылдық қорға байланысты белгіленеді.		

Б.4-кестесі - 1 мың адамға арналған құрылыс материалдары мен қатты жанармай қорларының жер бөліктерінің өлшемі.

Қоймалар	Жер бөліктерінің өлшемі, $м^2$
Құрылыс материалдары қоймасы (қолданбалы)	300
Өндірістік қолданудағы қатты жанармай қоймалары:	
Көмірдің	300
Ағаштардың	300
Ескертпе – IV климаттық аймақ жағдайы үшін қатты жанармай қоймаларының жер бөліктерінің өлшемін 0,6 коэффицентімен қабылдау қажет.	

В* қосымшасы

(*ақпараттық*)

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі

Мектепке дейінгі мекемелер, ғимараттар.	Саны	Жер телімдерінің көлемі	Ескертпелер
1	**2**	**3**	**4**
Мектепке дейінгі мекемелер			
Мектепке дейінгі мекемелер, орын	Елді мекендердің демографиялық құрлымына байланысты орнайды, балалардың мектепке дейінгі мекемелермен қаматамасыз етілуі 85% шегінде, соның ішінде жалпы түрде 70%, мамандандырылған- 3%, сауықтыру - 12%. Демографиялық деректемелердің болмауынан елді мекендерде жаңа құрылыстарда 180 орынға 1000 адам деп қабылдау керек. Алайда, тұрғын құрылыс аймағында 100 орынға 1000 адамнан аспауы қажет.	Шағын балабақшалардың сыйымдылығы м^2 1 орын: 100 орынға дейін - 40 бос. 100-35; шағын балабақша кешенінде бос 500 орын - 30. Жер телімдеренің көлемі 25% қысқарылуы мүмкін. - Қайта қалпына келтіру жағдайында 15%-ға - Жер бедерінің төмен орналасқанда 20% аспауы керек.; 10%-ға елді мекендер жаңа құрылыстарда (көгаландару аумағының қысқару есебінде)	Балалардың ойын аланының көлемі 7,5 м^2 1 орынға. Мектепке дейінгі балаларға арналған ойын алаңын мекеменің учаскінің сыртына шығуына болады.
*Жалпы білім беретін мектептер, білім алушылар ***(Өзгерт.ред. – ҚТҰКШІК 05.03.2018ж. №45-НҚ бұйрық)***	Толық емес, орташа білімі бар балалар 100% - (I-IX сыныптар) және 75%-ке дейін балалар- орташа білімі бар (X-XI сыныптар) бір ауысымдағы оқу барысындағы есебінен қабылдау керек. Елді мекендердегі жаңа құрылыс-тарда кемінде 180 орын 1000 адамға қабылдау қажет.	Жалпы білім беретін мектептердегі оқушылардың сыйымдылығы бойынша: 25-тен жоғ. 300-ге дейінгі оқушыларға 43 м2 1 алушыға "300"600 34" "600"900 23" "900"1200 19"	Жалпы білім беру ұйымдарының жер бөлімдерінің өлшемдері спорт кешенінің және жалпы білім беру ұйымдары ғимаратының аумағын ескере отырып қабылданды.

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

1	2	3	4
Жалпы білім беру ұйымдары			
Интернат білім ұйымы, тәртиеленуші	Жобалау тапсырмалары	Жалпы білім беретің - Итретнат білім мектебі сыйымдылығы, тәрбиеленуші : бос 200-ден 300-ге дейін. 72 м^2 1 тәрбиеленушіге " 300 " 500 55 " " 500 және артық...40 "	Мектептің жер бөлімшесіне интернат ғимаратын (тыныгу корпусын) орналастыру кезінде жер бөлігінің аумағын 0,2 га дейін ұлғайтуға болады.
Жалпы білім беретін мекемелерге арналған жабық бассейіндер, нысан	Жобалау тапсырмасы бойынша		
Мектеп аралық оқу-өндірістік комбинат, орын[3)]	оқушылардың ортақ санының 8%	мектеп аралық оқу-өндірістік комбинаттық жер телімінің өлшемдерін 2 га кем емес қабылдау ұсынылған, автополигонның немесе трактородрома құрылымында - 3 га	Автотрактородромды сыртқы селитебті аумақтарға орналастыру қажет
Мектеп сыртындағы мекемелер, орын3)	оқушылар ортақ санының 10%, соның ішінде ғимараттың көріністері бойынша: оқушылар сарайының(Үй) - 3,3 %; жас техниктің бекеті - 0,9 %; жас табиғи бекеттер - 0,4 %; жас туристің бекеті - 0,4 %; балалар - жастық кездің спорт мектебі - 2,3 %: өнердің балалар мектебі немесе музыкалық, хореографиялық көркем мектеп - 2,7 %	тапсырмаға жобалаған	

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

1	2	3	4
Оқу мекемелері, техникалық және кәсіби білім алушылар	тапсырмаға жобалар-есебімен қаланың-орталықтың халқының және сырттарда елдімекендер де оның ықпалының аймағында	сыйымдылықта кәсіби техникалық училищесі және ортаның арнаулы оқу мектептерінің оқушылары: 300.....75 м^2-ға дейін 1 оқушыдан жоғ. 300-ден дейін 900... 50-65 " " 900 " 1600... 30-40 "	Жердің телімінің өлшемдері азайтылыуы мүмкін: қпайта салу кезінде 50% гуманитарлық бағыттағы оқу мекемелері үшін -30%; ауылдвқ елдімекендерде орналасқан ауылшаруашылық қызметі оқу мекемелерінде 50% көбейтуге рұқсат етіледі.. Оқу мектептерінің кооперациялауында және оқу орталықтарының пайда болуында жер телімінің өлшемдерін арасындағы тәуелділік оқу орталығының сыйымдылығына байланысты азайту ұсынылған. Оқушылар үшін: 1500 ден 2000 дейін 10%. 2000 " ден жоғары 3000 " 20 " " 3000 ....." 30 " Тұрғын-үй аймағының, оқу және көмекші шаруашылықтар, полигондар және автотрактородромдар аумақтарының өлшемі аталған өлшемдерге жатпайды. Оқушылар үшін: 1500 ден 2000 дейін 10%. 2000 " ден жоғары 3000 " 20 " " 3000 ....." 30 " Тұрғын-үй аймағының, оқу және көмекші шаруашылықтар, полигондар және автотрактородромдар аумақтарының өлшемі аталған өлшемдерге жатпайды.
Жоғары оқу орындары, студенттер ***(Өзгерт.ред. – ҚТҮКШІК 01.04.2019 ж. №46-НҚ бұйрық)***	Жобалауға тапсырма бойынша	Жоғары оқу орындарының аймақтары (оқу аймағы), га 1 мың студентке: университеттер, техникалық ЖОО – лар - 4 - 7; ауылшаруашылық - 5-7; медициналық, фармацевтикалық – 3 - 5; экономикалық, педагогикалық, мәдениет, өнер, сәулет - 2 - 4; біліктілікті арттыру институттары және сырттай ЖОО - олардың бейініне сәйкес	ЖОО-ның жер учаскесінің көлемі қайта жаңарту жағдайында 40% - ға азайтылуы мүмкін. Бірнеше жоғары оқу орындарын бір учаскеде кооперациялап орналастыру кезінде жиынтық аумақ - оқу орындарының жер учаскелерін 20%-ға қысқарту ұсынылады.

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

1	2	3	4
		коэффициентімен - 0,5; мамандандырылған аймақ – жобалауға тапсырма бойынша; спорт аймағы - 1 - 2; студенттік жатақханалар аймағы-жобалауға тапсырма бойынша. Дене шынықтыру ЖОО жобалауға тапсырма бойынша жобаланады.	
Денсаулық сақтау, әлеуметтік қамтамасыз ету, спорттық және спорттық-сауықтыру нысандары			
Интернат –үйлер			
Өндірістік бірлестіктер ұйымдастырған қарт адамдарға, соғыс және еңбек ардагерлеріне арналған интернат – үйлер – ақылы пансионаттар болып табылады. 1 мың адамға (60 жастан бастап)	28	Жобалау тапсырмасы бойынша	Шамалар есеп мекеме әлеуметтік қамсыздандыру ара тәуелділік от аймақтың әлеуметтік-демографиялық өзгешеліктерінің анықтау тиіс.
Физикалық ауытқуы бар ересек мүгедектердің үйлер-интернаттары, 1 мың адамға арналған(18 жастан)	28	тағы″	
Балалар үйлер-интернат, 1 мың адамға арналған.(4 жастан 17 жасқа дейін)	3	″	
Психоневрологиялық интернаттар, 1 мың адам. (18 жастан)	3	интернаттың,қасындағы жердің сыйымдылығында: 200 дейін125 $м^2$ на 1 жер жоғары. 200 дейін 400 .100 м2 " "	
Соғыстың және Еңбек ардагерлеріне және жалғыз басты қарттарға арналған арнаулы тұрғын үйлер және пәтер. 1 мың адам.(60 жастан)	60		

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

1	2	3	4
Креслоларда-коляскаларда отырған мүгедектерге және олардың жанұяларына арнаулы тұрғын үйлер және пәтерлер. барлық халықтың 1 мың адамы.	0,5		
Денсаулық сақтау мекемелері			
Көмекші ғимаратары мен мекемелері бар үлкендерге арналған барлық үлгідегі стационарлар, кереует	Қажетті сыйымдылық және дәрілік-профилактикалық мекеменің құрылымы денсаулық сақтау органдарымен анықталады және жобалар тапсырмаларында көрсетіледі	стационардың, кереуеттің алымдылығында: 50 .... м дейін 1 кереуетке жоғ. 50-ден дейін 100...300-200 " " 100 " 200 . 200-140 ' " 200 " 400 ... 140-100 " " 400 " 800 .100- 80 " " 800 " 1000 ... 80-60 " " 1000 60	Стационардың аумағының өлшемі бала-шағалар 1,5 еселікпен қабылдау тиіс есептік ауданнан. Екі немесе одан да көп стационарды орналастыру кезінде стационарлардың сыймдылығының жиынтық нормасы бойынша қабылдау қажет. Ірі және орташа қалалардағы ауруханалар жер телімдерін қайта қалпына келтіру кезінде жер бөлігін 25% азайту қажет. Ауруханаңың жердің телімінің қала маңымда орналастыратын өлшемдері. 0009 аймаққа, көбейту тиіс: инфекция және онкология - бас туберкулез және психиатриялық 15% - бас 25%, үлкендердің қайта қалпына келтіру шипасын - 20%, бала-шағалар - 40%. Перзентханалардың жер аумағын стационарлар бойынша нормативке сәйкес 0,7 коэффициентпен алуы тиіс

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

1	2	3	4
Емхана, амбулатория, диспансерлер стационармен, қатынасу	00090,1 га 100	келіске ауысуға, бірақ 0,3 га кем емес	Бір дәрілік-профилактикалық мекемеге деген бірлескен стационардың және емхананың (диспансердің) жердің телімінің өлшемдері бөлек лайықты шамаларға және кейін анықталалып жинақталады
Бекеттер (қосалқы станциялар) медициналық асығыс хабар, автомобиль	1 на 10 мың адам. шегінде 15-минуттың қолжетімділігінің зонасының арнаулы автомобильде	0,05 га 1 автомобилге, 0,1 га кем емес	
Бекеттің жолсапардың бригадасы жүрдек және шұғыл көмек,			
автомобиль	1 на 5 мың ауылдық халықтың шегінде 30-минуттың қолжетімділігінің аймағының арнаулы автомобильде	тағы	
Фельдшерлік немесе фельдшерлік-акушерлік бөліктер, нысандар	Жобалауға берілген тапсырма бойынша	0,2 га	
Дәріханалар тобы:	Жобалау тапсырмасы бойынша		
I II		0,3 га немесе кіріктірілген	
III V		0,25 " "	
VI VIII		0,2 " "	
Сүт асханалары, тәулігіне 1 балаға 1 өлшем (1 жылға дейін)	4	0,015 га тәулігіне 1 мың үлес, бірақ 0,15 га-дан кем емес	
Сүт асханаларын тарату бекеттері 1 балаға (1 жылға дейін) жалпы аумағы $м^2$	0,3	Кіріктірілген	
Шипажайлық-курортты және сауықтыру, демалу және туризм мекемелері			Көрсетілген шамадағы жер телімдері нормативтерінің нақты мағынасы жергілікті шарт бойынша қабылданады. Жер телімдерінің өлшемі шаруашылық аймақтар

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

1	2	3	4
			аудандарын есебінсіз осы ереженің 3.15 т. Сәйкес қабылданған.
Шипажайлар (туберкулезсіз), орын	Жобалауға берілген тапсырма бойынша	125 - 150 м^{2}ға 1 орын	Орныққан курорттарда және олардың қайта жаңарту шарттарында,сондай-ақ ірі және ұсақ қалалар маңындағы аймақтарындағы демалыс базаларына арналған жер телімінің өлшемдерін азайтуға жол беріледі, бірақ 25% артық емес
Ата-аналар мен балалары шипажайлары және балалар шипажайлары (туберкулезсіз), орын	" "	145-170 "	
Шипажайлар- емдеу-сауықтыру орны, орын	" "	70-100 "	Қала шегінде орналастыратын шипажайлар- емдеу-сауықтыру орындарында жер телімінің өлшемдерін азайтуға жол беріледі, бірақ 10% көп емес
Шипажайлар балалар лагерлері, орын	" "	200 "	
Демалыс үйлері (пансионаттар), орын	" "	120-130 "	
Демалыс үйлері (пансионаттар) балалы отбасыларына арналған орын	" "	140-150 "	
Кәсіпорынның және ұйымның демалыс базалары, жастар лагерлері, орын	" "	140-160 "	
Курорттық қонақ үйлер, орын	" "	65-75 "	
Балаларға арналған демалыс лагерлері, орын	" "	150-200 "	
Жоғарғы сынып балаларына арналған сауықтыру лагерлері, орын	" "	175-200 "	

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

1	2	3	4
Мектепке дейінгі балалар демалыс лагерлері, орын	" "	120-140 "	
Туристтік қонақүйлер, орын	" "	50-75 "	Ірі және орташа қалаларда, қоғамдық орындарда орналасқан
			туристік қонақүйлердегі жер телімдерінің өлшемі тұрмыстық қонақүйлер үшін белгіленген нормалар бойынша рұқсат етіледі.
Турисстік базалар, орын	" "	65-80 "	
балалары бар жанұяларға арналған туристік базалар, орындар	" "	95-120 "	
Қонақ үйлер, орын	" "	75-100 "	
Кемпингтер,орын	" "	135-150 "	
Жетімханалар, орын	" "	35-50 "	
Дене-шынықтыру спорттық имараттар			
Ауданы		1 адамға 0,7 - 0,9 га	Жалпы қолданыстағы денешынықтыру-спорттық құрылыстар желісін, ережеге сай білім меетептері және басқа да білім мекемелерінің, демалыс бөлімдері және мәдениет орындарындағы спорт нысандарымен біріктірген жөн.
Ықшам аудандағы денешынықтыру-тынықтыру жұмыстарына арналған ғимараттар, 1 мың адамға арналған жалпы көлемі м2.	70-80		Шағын елдімекендер үшін залдар мен бассейндердің есеп нормаларын нысандардың технологиялық талаптары бойынша төменгі сиымдылығын еспке ала оотырып қолданған жөн. Денешынықтыру-тынықтыру аумақ кешендері әрбір елдімекенде қарастырылады. Қалалық негіздегі
Жалпы қолданыстағы спорт залдар, 1адамға арналған еденнің аумағы м2	60-80		

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

1	2	3	4
Жалпы қолданысқа ашық және жабық бассейндер, 1мың адамға арналған су айнасы м^2	20-25	-	денешынықтыру-спорттық құрылымдардың қолжетімділігі 30 мин аспауы қажет. Тұрғын-үй аудандарында орналастырылған денешынықтыру-спорттық имараттардың үлесін % жалпы нормасына байланысты қабылдау қажет: шекаралар – 35, спорт залдары – 50, бассейндер -45
Тұрғындардың мәдени-бұқаралық және саяси-тәрбиелік жұмыстарына арналған мекемелер 1 мың адамға арналған аумақ көлемі м^2	50 - 60	Жобалауға арналған тапсырма бойынша	500 м аспатын жаяу жүруге мүмкін болатын шектегі оқушылар және тұрғындардың пайдануы үшін (нормативтерді қажетті жиынтығымен) мәдени-бұқаралық, дене-шынықтырулық-тынықтыру және саяси-тәрбиелік ұйымдар үшін бірегей кешендерді құру ұсынылады. Аудандық негіздегі би залдары, кинотеатрлар және клубтардың үлесті салмағы 40-50% мөлшерінде ұсынылады. Ірі және орташа қалаларда мәдениет және өнер мекемелерінің шағын көлемін қабылдаған жөн. Көрме залдары және музейлерді жобалаудың жер көлемінің өлшемі, сиымдылығы және орнналастыру жобалауға арналған ғимаратпен анықталады. Цирктер, концерттік залдар, театрларды ережеге сай, 250 мың тұрғыны бар қалаларда салуды қарастыру қажет, ал

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

1	2	3	4
			кинотеатрларды 10 мың адамнан кем емес тұрғындары бар елдімекендерде салуды қарастыру әмбебап спорттық-демалу орындарын ережеге сай, 100 мың астам тұрғыны бар қалалық орталық жүйелерінде салуды қарастырған жөн.
1мың адамға арналған би залдары.	6	Бұл да	
1 мың адамға арналған клубтар	80	" "	
1 мың адамға арналған орны бар кинотеатрлар	25-35	" "	
1 мың адамға арналған театрлар	5-8	" "	
1мың адамға арналған концерттік залдар	3,5-5	" "	
1 адамға арналған цирктер.	3,5-5	" "	
1 мың адамға арналған дәрісханалар, 1 мың адамға арналған орын	2	" "	
1 мың адамға арналған аттракциондар және	3	" "	
ойын автоматтары залдарының аумағы, $м^2$			
Әмбебап спорт-көріністің қонақ бөлмелері, соның ішінде жасанды мұздан жасалған бөліктер, 1 мың адамдық орын Қалалық жаппай кітапханалар 1 мың адам күту аймағының чел. при халықта қала, 4 мың адам):	6-9	" "	
Қалалық жаппай кітапханалар 1 мың адамға, қаланың тұрғындарына қызмет көрсету орындары. 4 мың адам):		" "	

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

1	2	3	4
50 жоғ.	4 мың сақтау 2 оқу орны	" "	
" 10 дейін 50	4-4,5 2-3 "	" "	
Қосымша орталықтың қалалық кітапханасында 1 мың адамға, тұрғылықты халыққа қызмет көрсету орындары 4 мың адам.):			
500 және артық	0,1 мың бірлік қорындағы 0,1 оқу орны	-	
250	0,2 0,2	-	
100	0,3 0,3	-	
50 және кем	0,5 0,3	-	
Елдімекен будақтар және ауылдық кітапханалар			
Будақтар, келушінің жері 1 мың адам үшін ауылдық елдімекендердің немесе оның топтарының, мың адам			Клубтар мен кітапханалардың азырақ сыйымдылығын үлкен елдімекендер үшін қабылдау керек.
0,2 жоғ. 1дейін	500-300	-	
" 1 " 2	300-230	-	
" 2 " 5	230-190	-	
" 5 " 10	190-140	-	
Ауылдық бұқаралық кітапханалар 1 мың адам. күтудің(есептен 30-минуттылығын) зоналары үшін ауылдық елдімекендердің немесе олардың топтарының, мың адам			
св. 1 до 2	6-7,5 мың сақтау бірлігіндегі5-6 оқу орны	-	
" 2 " 5	5-6 4-5 "	-	

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

1	2		3	4
" 5 " 10	4,5-5 3-4 "		-	
Қосымша орналастыру(әкімшілік аудан) жергілікті жүйесінің орталықтың кітапханасында 1 мың адам үшін	4,5-5 3-4 "		-	
Сауда, қоғамдық тамақтану және қызмет ету мекемелері				
				Тұрмыстық-сауда қызмет көрсету желілері кәсіпорындарының бәрін қоса есебінің шамалары олардың ведомстволық қатыстылығына қарамастан, белгіленген тәртіпте аймақ ерекшеліктері есебімен нақтылауға жатады. Егер кәсіпорынның автономдық қамсыздандыруының инженерлік жүйемен және коммуникациялармен, сондай-ақ олардың аумақтарында орналасқан қосалқы ғимараттың және имарат ауданы 50 % дейін
Дүкендер, м^2 сауда аумағы 1 мың адам үшін	280 (100)	300	Сауда орталықтары жергілікті тұрғындарға қызмет көрсету жергілікті маңына күт-халықтың санымен, мың адам: 4 тен 6-ға дейін 0,4-0,6 га нысанға	Қалалардағы өндірістік емес тауар дүкенінің есебінің нормасына қалаларда 10 м2 шамасындағы, сауда аумағы 1 мың адам болатын комиссиялық дүкендер жатады.

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

1	2		3	4
Соның ішінде азық-түлік тауарлар нысаны	100 (70)	100	6 жоғ. « 100,60,8 " " 10 " 15 0,81,1 " " 15 " 20 1,11,3 "	Тапсырыс дүкендері және кооперативтік дүкендерді қабылдау жобалау тапсырмасы бойынша азық-түлік дүкендерінің өндірістік тауары 1 мың адамға шамамен алғанда - сауда ауданның 5-10 м^2. Бақ және саяжай серіктестіктерінің аумақтарындағы азық-түлік дүкендеріні сауда ауданның 80 м^2 1 мың адам есебімен қарастыру.
Азық-түлікке жатпайтын тауарлар, нысан	180 (30)	200	Сауда орталықтары мен жас қала және ауылдық елдімекендердегі халық санымен,.мың адам 10,1-0,2 га дейін 1-ден 3... 0,2-0,4 " " 3 " 4... 0,4-0,6 " " 5 " 6 0,6-1,0 " " 7 " 10... 1,0-1,2 "	
			Сауда кәсіпорындары, сауда ауданның м2: 250-ден дейін..0,08 га сауда ауданның 100 м^2 250-ден 650 дейін жоғары. 0,08-0,06 " " 650 " 1500.... 0,06-0,04 " " 1500 " 3500	Өндірістік кәсіпорындарда және басқа орындардың еңбек қосымшаларында м^{2}ауданнына шамамен1 мың жұмысшы есебімен өндірістік тапсыру пүнктерін қарастыру: 60 - селитебті аймақтан қашықта орналасқан өндірістік мекеме жағдайында; 36
			0,04-0,02 " " 3500 0,02 "	- селитебті аймақтағы өндірістік кәсіпорындарды шекараларын орналастыру кезінде; 24 – еңбек қосымшасының жерінің орналастыр-шегінде селитебті аумақтың(дүкеннің ауданында және жеке нысандарда)

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

1	2		3	4
Нарықтық кешендер, сауда ауданның $м^2$ баста 1 мың адам үшін	24-40[6)]		7 ден 14 $м^2$ дейін нарық кешеннің сауда ауданының 1 $м^2$ сыйымдылығына қарай: 14 м2 - сауда ауданы кезінде 600 $м^2$ дейін, 7 м2 - 3000 $м^2$ жоғ.	Нарықтық кешен үшін 1 саудалық жерге 6 $м^2$ сауда аудандарын қабылдау керек
Қоғамдық тамақтану кәсіпорындары 1 мың адамға арналған	40(8)	40	Га-на 100 орынға дейінгі орын санына 50 0,2-0,25 50 ден жоғары 150 0,2-0,15 " 150 0,1	Курортты қалаларда және туризмнің орталықтары қалаларында қоғамдық тамақтандыру кәсіпоры желісінің есебін уақытша тұрғын халықты ескере отырып қабылдау керек: бальнеологиялық курорттарда 1 мың адамға есептегенде 90 орынға дейін, климаттық курорттарда 120 орынға дейін. Өнеркәсіптік кәсіпорындарындағы, мекемелердегі, ұйымдардағы және оқу орындарындағы қоғамдық тамақтандыру кәсіпорындарына қажеттілік ең толық ауысымдағы 1 мың жұмысшыға (оқушыға) арналған мекемелік норматив бойынша есептелінеді. Ауылдық елді мекендердің өндірістік аймақтарында және еңбек етілетін өзге де орындарда, сондай-ақ дала қостарында жұмыс істеушілерге қызмет көрсету үшін бір мың ең толық маусымда жұмыс істеушілерге арнап 220 орын есебімен қоғамдық Тамақтандыру кәсіпорындары қарастырылуы тиіс. Дайындамалар 1 мың адамға. Ірі және ірірек қалаларда тұрғын халық жаппай демалатын қалалық аймақтарға арнап қоғамдық тамақтандыру кәсіпорындары нормаларын былайша есептеу керек: 1 мың адамға-1,1 - 1,8 орын.

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

1	2		3	4
Аспаздық дүкендері, 1 мың адамдық сауда алаңының м2	6 (3)			
Тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорындары, 1 мың адамға арналған жұмыс орны	9 (2,0)	7		Өндірістік кәсіпорындарға және еңбектің басқа орындарына арнап тұрмыстық қызмет көрсету есебінің көрсеткішін жалпы нормаға шаққанда 5-10 % мөлшерінде алу керек.
Соның ішінде :				
Тұрғын халыққа қызмет көрсету	5 (2)	4	10 жұмыс орнына арналған, жұмыс орындарының қуаты төмендегідей кәсіпорындар үшін:0,1 - 0,2 га ... 10-50 0,05-0,08 " ... 50-150 0,03-0,04 "... 150 жоғ.	
тапсырыстарды бір орталықтан орындайтын өндірістік кәсіпорында, нысан	4	3	0,5-1,2 га	
Коммуналдық қызмет көрсету кәсіпорындары				
Кір жуу орындары, ауысымына 1 мың адамға арналған 1 кг. кір. Соның ішінде:	120 (10)	60		
Өзін-өзі қамтамасыз ететін кір жуу орындары, нысан	10 (10)	20	0,1-0,2 га нысанға	
Кір жуу фабрикалары, нысан	110	40	0,5-1,0 га нысанға	Кір жуу-фабрикасы орындар есебінің көрсеткіші ауысымына 40 келіге дейінгі қоғамдық секторға қызмет көрсету есебімен берілген
Химиялық тазалау, ауысымына 1 мың адамға арналған кг зат. Соның ішінде:	11,4 (4,0)	3,5		

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

1	2		3	4
Химиялық өзіне өзі қызмет ету, нысан	4,0 (4,0)	1,2	0,1-0,2 "	
Химиялық тазалау фабрикалары, нысан	7,4	2,3	0,5-1,0 "	
Моншалар, 1 мың адамға арналған орын.	5	7	0,2-0,4 га нысанға	Тұрмысқа қолайлы тұрғын үй қорымен қамсыздандырылған елді мекендерде 1 мың адамға арналған монша және монша-сауықтыру кешендерін есептемесі нормаларын 3 орынға дейін қысқартуға; ал жаңадан салынған елді мекендерде 10 орынға дейін көбейтуге болады.
Басқару ұйымдары мен мекемелері, жобалау ұйымдары, несие-қаржы мекемелері және байланыс кәсіпорындары				
Байланыс бөлімшелері,нысан.	Байланыс бөлімдерін ірілендірілген жеткізу байланыс бөлімдерін (ІЖББ), байланыс тораптарын,поштамттарды, баспасөз агенттіктерін,телеграфтарды, қалааралық, қалалық, және де ауылдық телефон бекеттерін, радио және телехабарлар нысандарының сымды тарату бекеттерін, олардың топтарын орналастыру олардың қуатын (сыйымдылығы) және де оларға қажетті жер телімдерінің көлемін байланыс мәселелері құзіретіне кіретін Қазақстан Республикасы Министрлігінің (мекемелерінің) нормалары және ережелеріне сәйкес қабылдау қажет.	Орамдардағы (шағын аудандардағы),тұрғын аудандардағы байланыс бөлімдері, га, қызмет көрсетілетін тұрғын халыққа топтарға арналған: IV- V (9 мың адамға дейін) ..0,07-0,08 III-IV(9-18 " ") 0,09-0,1 II- III (20-25 " ") 0,11-0,12 Қызмет көрсетілетін тұрғын халық, топтарға арналған ауылдық елдімкендегі байланыс бөлімдері:: V- VI (0,5-2 мың.адам.) ...0,3-0,35 III- IV (2-6 " ") 0,4-0,45	

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

1	2	3	4
Банк бөлімшелері, операциялық касса	операциялық касса 10-30 мың. адамға.	Га нысанға: 0,2 - 2-операциялық кассасы болған жағдайда 0,5 - 7 "	
Жинақ банкінің бөлімшелері мен филиалдары, операциялық орны:			
қалаларда	1 операциялық орын 2-3 мың. адамға.	0,05 - 3-операциялық орын болғанда.	
Ауылдық елдімекендерде	1 операциялық орын 1-2мың. адамға.	0,4 - 20 болғанда"	
Ұйым және басқарма мекемелері,нысан.	Тапсырма бойынша жобалауға.	Ғимараттың қабатына байланысты, $м^2$ 1 қызметкерге: 44 - 18,5 3 – 5 қабат болған жағдайда 13.5 - 11 қабат болған жағдайда 9 - 12 10.5 16 қабат болған да немесе одан асқанда.	
		Облыстық, қалалық, аудандық басқару мекемелерінде, , $м^2$ 1 қызметкерге 54-30, 3-5 қабат болғанда 13-12 ,9-12 қабат болғанда,	
		Кенттік және ауылдық басқару органдарында, $м^2$ 1 қызметкерге: 60-40,2-3 қабат болған жағдайда.	
Жобалау ұйымы және құрастыру бюросы нысан.	Жобалауға тапсырыс бойынша.	Ғимараттың қабатына байланысты, $м^2$ 1 қызметкерге: 3015 2-5 қабат болғанда 9,5-8,5, 9-12 қабат болғанда, 7, 16 қабат әне одан аса болған жағдайда	

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

1	2	3	4
Аудандық (қалалық халық соттары), жұмыс орны.	1 сот 30 мың. адамға.	0,15га нысанға - 1 сотқа 0,4 га нысанға - 5 судьяға 0,3 га сотқа - 10 сот мүшелері 0,5 га нысанға- 25 сот мүшесі болған жағдайда	
Облысттық соттар, жұмыс орны	1 сот мүшесі 60 мың. адам. облыс		
Заңды кеңестер, жұмыс орны	1 заңгер-адвокат 10 мың. адам.		
Нотариалдық кеңсе, жұмыс орны	1 нотариус 30 мың. адам.		
Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық мекемелері			
Тұрғын үй-пайдалану ұйымдары, нысан:			
Шағын аудандар	1 нысан 20 мың тұрғыны бар шағын ауданға.	0,3 га нысанға	
Тұрғын үй ауданы.	1 нысан 80 мың адам халқы бар тұрғын үй ауданға.	1 га нысанға	
Шикізатты қайта өңдеу бекеті, нысан	1 нысан 20 мың адам тұрғыны бар шағын ауданға.	0,01 га нысанға.	
Қонақ үй , 1 мың адамға орны бар.	6	Қонақ үйдің орнының саны бойынша, $м^2$ 1 орынға: 25-тен 100-ге дейін 55 бос. 100 " 500-30 " 500 " 1000-20 " 1000 " 2000-15	
Қоғамдық дәретханалар.	1 аспап 1 мың . адамға.		
Жерлеу қызметтерін көрсету бюросы			
Қаралы рәсімдер үйі.	1 нысан 0,5 - 1 млн. адам.		
Дәстүрлі жерлеу моласы.		0,24 га 1 мың. адам.	Жерлеуге арналған жер телімдерінің көлемін аңықтау үшін, дәстүрлі жерлеу моласы мен крематориден кейінгі жерлеу моласы арақатынасына байланысты және де жергілікті шаттармен тағайындалуына байланысты анықталады.
Крематориден кейінгі сауыттық жерлеу моласы		0,02 га на 1 тыс. чел.	

В.1*-кестесі - Мекемелердің есептік нормасы және кәсіпорындардың қызметі және жер телімдерінің көлемі *(жалғасы)*

Ескертпелер

1 Ұйымдар мен қызмет көрсету кәсіпорындарының есептік нормалары, ұйымдар мен қызмет көрсету кәсіпорындарды жобалауна тарамайды егер де олар өндірістік кәсіпорындар,вуздар және де басқа да еңбек ету орындарының аумағында орналасқан жағдайында. Көрсетілген нормалар есептік мерзімге дейін мақсатты болып табылады және де алдын ала есептеу үшін әлеуметтік норма мен еорматив терге сәкес анықталып отырылуы қажет.Ұйымдар мен кәсіпорындардың құрылымы мен сыйымдылығы жобалауға тапсырмамен орнығады,сонымен қатар әлеуметтік мәні де ескерілуі қажет.

2 Жаңа құрылыстарға бар және қайта жасалып жатқан қалалық және ауылдық пунктер де жатады, халықтың саны құрылысшылардың есебі бойынша , өндірстік және өндірістік емес құрылыс нысандарында жұмсалғандар саны, бірінші іске қосу уақыт аралығында екі және одан аса рет көбейеді.

3 Қалаларда оқу-өндірістік комбинаттар және мектептен тыс мекемелер 30 мин. аспайтын қолжетімді транспорт есебімен селитебнік аумақта жайғастырылады. Ауылдық пунктерде мектептен тыс ұйымдарға орын жалпы білім беру мектерінің ғимараттарында ескеру қажет.

4 Жоғарыда көрсетілген нормалар ғылыми, әмбебап,мамандандырылған кітапханаларға тарамайды өйткені олардың сыйымдылығы жобалауға тапсырыспен аңықталады.

5 Жақшада жергілікті мәні бар кәсіпорындардың есептік нормасы келтірілген.

6 Климаттық шарттарға және аумақтың ерекшелігіне байланысты қабылдау. Көбірек мәнді IV климаттық ауданды ескеру. Жылдық және маусымдық сауда аумағының арақатынасын жобалауға тапсырмамен бекітіледі.

Г қосымшасы

(*ақпараттық*)

Г.1-кестесі - Автомобилдік жолдар мен қала маңындағы аймақтардың санаты мен параметрлері және жайғастыру жүйесі

Жолдар санаты (категория)	Қозғалыстың есептік жылдамдық есптігі, км/ч	Қозғалыс сызығының кеңдігі. движения, м	Қозғалыс сызығының саны.	Қисықтың ең аз радиусы жіне жоспарда,	Ең көп бойлық еніс, ‰	Жердің кеңдігі, м
Магистралдық:						
Қозғалыстың	150	3,75	4-8	1000	30	65
Негізгі секториалды толассыз ,үздіксіз реттеу қозғалысы	120	3,75	4-6	600	50	50
Негізгі аймақтық үздіксіз және реттеу қозғалысы	100	3,75	2-4	400	60	40
Жергілікті мағынасы:						
Жүктің қозғалысы	70	4,0	2	250	70	20
Парктің	50	3,0	2	175	80	15

Ескертпелер

1.Қиын топографиялық және табиғаттық шарттарда есептік қозғалыстың жылдамдығын жолдың кейінгі санатының аумағына дейін төмендетіге болады,көлденең қисықтың және бойлық еңістің параметрінің лайықты түзетуімен.

2 Автомобилдік тасқынның биік әркелкілігінде "шоқы"(пик) деген сағаттарда бағыттарға оғаш орталықтың жолшы бөлігінің құрылымы жеңіл автомобильжәне автобустың реверстік қозғалысы жіберіледі.

3 Жүк тасушы автомибильдер көп магистральдық жолдарда қозғалыс сызығының кеңдігін 4 метрге дейін үлкейту қажет.

Д қосымшасы
(*ақпараттық*)

Д.1-кестесі – Автотұрақтармен қамтамасыз ету нормасы

№ р/б	Қатынасу нысандары	Есептік бірліктер	1 машиналық-орын есептік бірлікке
1	**Әкімшілік-іскер мақсаттың нысандары**		
1.1	Басқарма мекемелері несие-қаржы және заңды мекемелер, мәні:		
1.1.1	Республикалық	Жұмыс істеп жатқандар	4 - 8
1.1.2	Жергілікті	"	11 - 17
1.2	Коммерциялық-іскер орталық, кеңсенің ғимараттары және бөлмелер	есептік аумағы $м^2$	9 - 17
1.3	Банктер және банк мекемелері	Банк залының қоғамдық аумағындағы – Қызметкер, Клиенттер - $м^2$	Әрбір басқарушыға және + 4-6 қызметкерге. 10
2	**Ғылым нысандары және оқыту-білім беру мәні**		
2.1	Ғылыми-зерттеу және жобалық ұйымдар	Жұмыс істеп жатқандар.	5 - 8
2.2	Жоғары оқу орындары	Қызметкерлер, студенттер,бір ауысым.	4 - 6 13 -15
2.3	Оқу мектептері, техникалық және кәсіби білім (кәсіби лицей, колледждер, училищелер және т.б.)	- " -	5 - 8, 15 -17
2.4	Жалпы білім беруші мектеп ,интернатты ұйымдар ,лицей,гимназиядар және т.б.	Бір аусымдағы оқытушылар,жоғарғы сынып оқушылары	5- 8, 10 - 13 және мектеп автобусының аялдау орнымен қамтамыз ету

Д.1-кестесі – Автотұрақтармен қамтамасыз ету нормасы *(жалғасы)*

№ р/б	Қатынасу нысандары	Есептік бірліктер	1 машиналық-орын есептік бірлікке
2.5	Мектепке дейнгі мекемелер	қызметкерлер, келушілер үшін орын.	4-6 4 - 8* ,50 м^2 тұрақтың аудандары және автобустың аялдамасы үшін Орынмен қамтамасыз ету
3	**Өндірістік мақсаттағы нысандар**		
3.1	Өндірістік ғимараттар	Жұмыс істеушілер	10 - 14 ,2 аусым
3.2	Тігін өнеркәсібі	жалпы аумақ м^2	35 - 40
3.3	Нан пісіру өнеркәсібі және шөлмекке құюы кәсіпорындары және басқа да өндіріс	- " -	60 - 70
3.4	Консерві зауыттары	- " -	650 - 700
3.5	Сатусыз тетік жөндеу	- " -	20 - 25
3.6	Полиграфия	Жұмыс істеушілер	5 - 7
3.7	Граверлік	жалпы аумағы м2	35 - 40
3.8	Коммуналдық-қоймалық нысандар, қоймалар	Жұмыс істеушілер, жалпы аумағы м^2	1 немесе 300 - 340, мағынасы жағынан көбірегі
4	Сауда-тұрмыстық және коммуналдық мақсаттың нысандары		
4.1	Дүкендер-қоймалар (көтерме және бөлшек сауда, гипермаркеттер)	жалпы аумағы м^2	40 - 45

Д.1-кестесі – Автотұрақтармен қамтамасыз ету нормасы *(жалғасы)*

№ р/б	Қатынасу нысандары		Есептік бірліктер	1 машиналық-орын есептік бірлікке
4.2	Сауда мақсаты нысандары азықтық және азықтық емес тауарлардың кең ассортименті бар топтар(сауда орталықтары,сауда кешендер,супермаркеттер және т.б.)		- " -	Қызметкер: 110-130 Келушілер: 32-35 Жалпы аумағы 2000 м^2 асатын супермаркеттерде - 18-22
4.3	Эпизодтық тауарлар сату бойынша мамандандырылған дүкендер(спорттық, автосалондар, жиһаз, музыка аспаптары, әшекей бұйымдары т.б)	- " -	90 - 105	
4.4	Бағбан және саяжай серіктестіктің қоғамдық-сауда орталығы	Телім саны	5-7	
4.5	Азық-түлік дүкені	- " -	25-30	
4.6	Сауда базарлары			
4.6.1	Әмбебап және азық-түліктік емес	м^2 жалпы аумағы	40-45	
4.6.2	Азықтық және ауыл шаруашылық	- " -	50-60	
4.7	Дәріханалар	- " -	25-30	
4.8	Мейрамхана, қалалық дәмхана	Қызметкерлер, Орын саны	4-6 4-7	
4.9	Коммуналдық қызмет көрсету нысандары.			
4.9.1	Моншалар	Бір уақытта келушілер	6-8	

Д.1-кестесі – Автотұрақтармен қамтамасыз ету нормасы *(жалғасы)*

№ р/б	Қатынасу нысандары		Есептік бірліктер	1 машиналық-орын есептік бірлікке
4.9.2	Ателье, қалалық мақсаттағы фотосалондар, шаштараз- салондар, сұлулық салондары, солярийлер, сән салондары, той салондары	$м^2$ жалпы аумағы	25-30	
4.9.3	Рәсімдік қызмет атқару салондары	- " -	25-30	
4.9.4	Химиялық тазалаулар, кір жуу орындары, ремонттық шеберханалар, күрделі тұрмыстық техниканы жөндеуге арналған мамандандырылған орталықтар және т.б.	Қабылдаушының жұмыс орны	2-3	
4. 10	Қонақ үйлер			
4.10.1	Жоғары санатты (4-5*)	нөмірі- жалпы аумағы $м^2$	3-4 5-8	
4.10.2	Басқа	Нөмір	5-7	
4.10.3	өткінші қонақ үйлер, мотельдер, кемпингтер	қызметкерлер, нөмірлер	5-7 2	
4.11	Мола	Бір уақытта келушілер	6 - 9, 20 м/орын	
5	**Мәдениет және бос уақытқа арналған нысандары**			
5.1	Көрме залдары, көрме-мұражай кешендері, мұражай-қорықтар, музейлер, галереялер,	қызметкер, келушілер- $м^2$ экспозия көлемі.	3-4, 30-40	
5.2	Театр, концерттік бөлмелер	қызметкер, тамашалаушының жерлері	4-5 10-12,5	
5.3	Киноорталықтар мен кинотеатрлар	- " -	6-8 25-38	

Д.1-кестесі – Автотұрақтармен қамтамасыз ету нормасы *(жалғасы)*

№ р/б	Қатынасу нысандары		Есептік бірліктер	1 машиналық-орын есептік бірлікке
5.4	Қалалық кітапханалар	Қызметкерлер, орын	4-5 12,5-15	
5.5	Діни конфессия (шіркеу, костелдер, мешіттер, синагогалар және т.б.) нысандары	Бір уақытта келушілер.	12,5 - 15, 10 орын	
5.6	Ойын орталықтары,би алаңдары	- " -	10-12,5	
5.7	Бильярдтық, кегельбандар	"	6-8	
6	**Емдеу мекемелері**			
6.1	Мамандандырылған емханалар	Келушілер	25-33	
6.2	Көппрофильды консультациялық¬ диагностикалық орталықтар	- " -	20-25	
6.3	Ауруханалар	Қызметкерлер, орын	6-8 10 8 авто тұрақ ішінде 1 міндетті түрде жедел көмек машинасы	
6.4	Демалыс үйлері, шипажайлар және туристтік базалар	Қызметкерлер,орын	4-5 15-20	
6.5	Мамандандырылған клиникалар,орталықтар.	- " -	5-7 20-25	
6.6	Кәрілер мен мүгедектерге арналған интернаттармен и пансионаттар	- " -	4-5 25-35	

Д.1-кестесі – Автотұрақтармен қамтамасыз ету нормасы *(жалғасы)*

№ р/б	Қатынасу нысандары		Есептік бірліктер	1 машиналық-орын есептік бірлікке
7	**Спорттық-сауықтыру нысандары**			
7.1	Спорттық кешен және мінбелермен стадиондар.	орын	25-30	
7.2	Сауықтыру кешендері (фитнес- клубы,спорттық және жатықтырушы залдары)	персонал, Біруақытта келушілер	4-5 6-8	
7.3	Мамандандырылған спорт клубтары мен кешендер (теннис,ат спорты т.б.)	Біруақытта келушілер	5-8	
7.4	Аквасаябақ, бассейн	Қызметкерлер, біруақытта келушілер - м2 бассейннің аумағы	4-5 12-15	
8	**Транспорттық қызмет көрсерсету нысандары**			
8.1	Темір жолдық вокзалдар	Жолаушылардың ұзақ Сағат	8-12	
8.2	Автовокзалдар	жолаушылардың сағат	8-12	
8.3	Аэровокзалдар	- " -	6-9	
9	**Рекреация аумақ және демалыстың нысандары**			
9.1	Жағажай және саябақтар демалыс аймақтарымда	Біруақытта келушілер	4-5	
9.2	Орман парктері және қорықтар	- " -	8-11	
9.3	Қысқа уақытқа демалу орындары(спорттық,аң аулау,балық аулау және т.б.)	- " -	5-8	
9.4	жағаның базалары кішігірім флот	- " -	5-8	
9.5	Мәдени және демалу парктері	- " -	4-5	

* келушілер үшін орынның жалпы көлемінің нормативті көрсеткіші.

Е қосымшасы
(*ақпараттық*)

Е.1-кестесі - **Гараждардың жер учаскелерінің нормасы және көлік құралдарының саябақтары**

Нысандар	Есептік бірлік	Нысан сыйымдылығы	Нысан учаскенің ауданы, га
жеңіл таксомотрлар үшін көп қабатты гараждар мен жеңіл автокөліктерді жалға беру	Таксомотор, Автокөлікті жалға беру	100 300 500 800 1000	0,5 1,2 1,6 2,1 2.3
Жүк автокөліктің гараждары	Автокөлік	100 200 300 500	2 3,5 4,5 6
Трамвай депосы:			
жөндеу ұсталарсыз	Вагон	100 150 200	6 7,5 8
жөндеу ұсталармен	Вагон	100	6,5
Троллейбус паркіжөндеу ұсталарсыз	Машина	100 200	3,5 6,0
Сондай бірақ жөндеу ұсталармен	Машина	100	5,0
Автобус паркі (гараждар)	Машина	100 200 300 500	2,3 3,5 4,5 6,5

Ескертпе – Қайта құрудың шарттарының жер учаскелерінің өлшемдері үшін тиісті дәлелдеуде кішірейтуге рұқсат береді, бірақ аса емес 20 %ке қарағанда.

Ж қосымшасы

(*ақпараттық*)

Ж.1-кестесі - Тұрмыстық қалдықтар жинақтау нормасы

Тұрмыстық қалдықтар	Тұрмыстық қалдықтар жылына 1 адамға санағандағы мөлшер	
	кг	л
Қатты:		
жабдықталған су құбырынан, тұрғын ғимараттардан, орталық жалыту мен газ	190-225	900-1000
Бпсқа тұрғын ғимараттардан	300-450	1100-1500
Қоғамдық ғимараттармен бірге қала бойынша жалпы саны	280-300	1400-1500
(кәріз жоқ болғанда) күренділердің сұйығы	-	2000-3500
алаң және саябақтардың, қатты жабындармен көшелердің1 м·сметалары	5-15	8-20

Ескертпелер

1 Қалдықтарды қорланудың үлкен мәндер нормасы үшін ірі және ірі қалалар. қабылдау керек

2 III және IV климаттық аудандары қалалар үшін жылына тұрмыстық қалдықтарының жинақтау нормасын10 %ке ілгерілету керек.

3 Ірі тұрмыстық қалдықтарды жинақтау әкелінген мәндер нормасының құрамында 5 % өлшемде қатты тұрмыстық қалдықтарды қабылдауын ескеру керек

И қосымшасы

(ақпараттық)

И.1-кестесі - Электрді тұтынудың іріленген көрсеткіштері

Тұрғын пункттерін абаттандыру дәрежесі	Электр тұтынушылық 1 адамға кВт сағ/жылына.	Электр жүктеменің көп бөлігін қолдану, сағат/ жылына
Тұрақты электр пешімен жабдықталмаған қалалар:		
кондиционерсіз	1700	5200
кондиционермен	2000	5700
(100% қамту) тұрақты электр пешімен жабдықталған қалалар:		
кондиционермін	2100	5300
кондиционермен	2400	5800
Ауылдық тұрғын пунктері(кондиционерсіз):		
тұрақты электр пештермен жабдықталмағаны):	950	4100
тұрақты электр пештермен жабдықталғаны: (100%-пен қамтуы)	1350	4400

Ескертпелер

1 Электр қуатын тұтынудың ірілендірілген көрсеткіштері үлкен қалалар үшін тура келеді. Олардың қалаларды топтар үшін еселіктермен қабылдау керек:

Ең ірі 1,2

ірі.....1,1

орташа.....0,9

аз.....0,8

Әкелінген ірілендірілген көрсеткіштер тұрғын және қоғамдық ғимараттардың, сыртқы жарықтың, (метрополитенсіз) қалалық электр көліктің, , коммуналдық-тұрмыстық қызмет көрсетукәсіпорынның және сумен қамту жүйелермен су бөлу, жылумен жабдықтаудың электр қуатын тұтынуын ескереді.

2 Тұрғын құрылыс ошағында тұрақты электр пештердің қолданудың шарты, сонымен бірге халықтың тұрмыстық кондиционерлерді қолданудың аудандары ҚР ҚНжЕ сәйкес 3.02-01 қабылдануы тиіс.

И.2-кестесі - Кешенді жылу жұмсаудың ірілендірілген көрсеткіштері

Кешенді көрсеткіштің құрылымы	Кешенді меншікті көрсеткіштер энергия үнемдеудің есептеуімен тұрғын ғимараттарды (1 кв.м / 1 ккал/сағ жалпы ауданда) есептелген кезеңіне жұмсау
1 Жылудың тұрғын үйлерді жылыту үшін кететін шығынының жоғарғы шегі	68,0
2Жылудың тұрғын қоғамдық ғимараттарды жылыту үшін кететін шығынының жоғарғы шегі	35,4 41,16
3Жылудың тұрғын қоғамдық ғимараттарды желдету үшін кететін шығынының жоғарғы шегі	47,7 55,46
4 Орта есеппен тұрғын және қоғамдық ғимараттарды жылыту кезеңінде бір сағаттық ыстық сумен жабдықтауға жұмсалатын жылу	14,0 16,27
5 Тұрмыстық-коммуналдық секторындажұмсаалатын жылудың кешенді көрсеткіші	165,0 191,86
6Қоғамдық және тұрғын сектордыңжылу жүктемелердің ара қатынасы	0,52
7 Қаланың қоғамдық ғимараттарында желдету және жылу жүктемелердің ара қатынасы	1,35
БАРЛЫҒЫ	165,0 191,86

К қосымшасы
(ақпараттық)

Жаяу жүргіншілер өткелілерін жобалаудың ережесі

Жаяу жүргіншілер қозғалысы көшенің жүретін бір бөлігінің қиылысумен қатысты. Мұндай қиылысулар жол жүретінбөліктіңбір деңгейінде (жер бетіндегі өткелдер) және — көлік жүретін бөлікпен (көшеден тыс өткелдер) әр түрлі деңгейлерінде немесе оның үстінде болуы мүмкін.

Жаяу өткелілердің басым бөлік саны жер бетінде: көшенің барлық қиылысуларына жаяу ағынын жинайтын айдауларда олардың, ғимараттарда және құрылыста орналастырады. Қаланың көлік жоспарлау шеңберінде жаяу өтпе жол жобалауының ортақ міндеттері олардың өткізгіштік қабілетінің есептеулеріжәне оларды орналастырылу үшін көшенің ұзындығы бойымен орнын таңдауы болып көрінеді.

Жаяу өтпе жолдың өткізгіштік қабілеттін есептеу үшін жол бөлігімен қиылысуда жаяулардың қозғалыс жылдамдығын, көшедегі қозғалыстың реттеу тәсілін және жаяулардың өткелі үшін қабылданатын көлік ағындағы автокөліктердің арасындағы аралықты білу керек.

Реттелмейтін жаяу өткелдері. Осындайөткелдердегі қозғалыс жылдамдығы тротуар бойыменқарағанда жоғары. Жылдамдықты бөлгіш жолаққа тротуардан қозғалыста 25-30 %-ға тротуардың бөлгіш жолағынақарағанда төменірек. Дегенмен (4сурет): есеп айырысу ретінде өткелде жаяудың орташа жылдамдығын алады:

Қозғалыс жылдамдығының сипаттамасы	Ең аз	Орташа	Ең көп
Қамтамасыз етілген, %	15	50	95
Жаяу жүргіншілер қозғалысының жылдамдығы, м/с	1,10	1,35	1,80

Өткелдерде қозғалыс жылдамдығында әсіресе жаяу жүргіншілердіңжас ерекшелігі мен әлеуметтік құрамы білінеді. Мектеп және балалар мекемелерінің (оқушылар сарайы, клубтар) жанындағы өткелдерде жаяу жүргіншілер легінің жылдамдығы көбірек те, зауыт, және фабрика жанында, әсіресе жұмыс күнінің соңында көбірек болады. (5 сурет).

Көшелер қиып өту үшін жаяу жүргіншілерге қажет автокөліктер аралығындағы қашықтықты есептеу кезінде жаяу жүргіншілердің қозғалысының жылдамдығы туралы мәліметтерді пайдаланады.

$$\Delta t_{min}=b_{пч}/\bar{\upsilon}, \qquad (К.1)$$

мұнда b —өткел жолдың ені м.

Орталық бөлу жолағы болған жағдайда келесі бетке екі рет өтуге болады. Бұл жағдайда $b_{пч}$ (К.1) қашықтықты формулада бір реттік өту кезінде кесіп өтілетін өту бөлігі еніне тең етіп алынады.

Жаяу жүргіншілер өту үшін қабылдайтын Δt_i ағынындағы автокөліктер арасындағы аралық жергілікті шарттарға байланысты 1,5-2,0 есе үлкендікпен Δt_{min}–ден ерекшеленеді. Бұл аралық көлік ағынының қарқындылығына, автокөліктердің тұрпаты мен қозғалу жылдамдығына байланысты болып келеді. Бұдан басқа, жаяу жүргіншілердің жасы және жынысы ескеріледі. Жаяу жүргіншілер қабылдаған қандайда бір Δt_i аралығын басқа топ қабылдамауы мүмкін. Жаяу жүргіншілер тарапынан келесі бетке өту үшін қабылдану ықтималдылығы берілген мәнге тең Δt_i , аралығы шекаралық ($\Delta t_{шек}$) атауына ие болады. Бұл аралық (6 сурет) бақылау арқылы анықталады.

Біржолақты көлік ағыны кезінде $\Delta t_{гр}$ осы ағындағы автокөліктердің арасындағы аралық ретінде, көп жолақты ағын кезінде бүкіл жүру бөлігінде көліктер арасында созылған аралық ретінде анықталады (7-сурет). Жүру бөлігі көп жолақты болған жағдайда $\Delta t_{гр}$ -ны таңдауға бірінші неғұрлым қозғалысы көп жолақ бойындағы қозғалыс және қозғалысы неғұрлым көп болу жолағына таяу жатқан жүру бөлігіндегі қозғалыс неғұрлым көбірек ықпал етеді. Шекаралық екі аралық бар: 50 - және 85 %. Қамтамасыз етілуі 50 % аралықты өтпе жолдың ең жоғары өткізу қабілетін есептеу кезінде пайдаланады. Бұл орайда жаяу жүргіншілердің 50 % қиын жағдайларда қалады, өйткені олар үшін қолайлы аралық 50% -дан көбірек болуы тиіс. Қамтамасыз етілуі 85 % шекаралық аралықты жаяу жүргіншілердің көпшілігі қабылдайды және ол жаяу жүргінші өткелінің іс жүзіндегі өткізу қабілетін есептеу үшін қолданылады.

Есептеулердегі бір жолаққа арналған орташа қозғалыс жеделдігіне $И_{орт}$-ге қарай мынадай мәндер $\Delta t_{гр}$ (с) қабылданады.

$И_{ср}$	До 300	500	750	1000
$\Delta t_{гр}$ при числе полос проезжей части:				
2×2	10,5	9,0	7,5	7,0
3×2	13,5	12,0	10,5	10,0
4×2	16,0	14,8	13,5	13,0

Өту бөлігінің саны мынадай болғанда

Жаяу жүргіншілердің өту жолының өткізгіштік қабілеті аралықтардың ағын бойында бөліну сипатымен анықталады, ол реттелмейтін жаяу өткел ең таяу бағдаршамнан қандай қашықтықта орналасқанына байланысты Δt_{max} –ге жақындайтын ағынның бөліктерге бөлінуі де соғұрлым айқындала түседі. Бұл аралықты анықтау үшін эмперикалық формула (К.2) пайдаланады:

$$\Delta t_{max}=T_ц-t_{жасыл}-15\ l_y \qquad (К.2)$$

мұндағы$T_ц$ – бағдаршам циклінің ұзақтығы; $t_{жасыл}$ – жасыл белгінің ұзақтығы; l_y– бағдаршамнан аулақтығы, l_y<=0,8 км.

Жаяу жүргіншілер өтпе жолдан екі рет өткен жағдайда қауіпсіздіктің аралшықтарының шамасын жаяу жүргіншілердің оған бір аралық бойында келген жаяу жүргіншілердің Л-ге тең неғұрлым көп санын есепке алып анықтайды. Жаяу жүргіншілер өтпе жолмен $\delta t_п$ аралықпен қозғалады, ол аралық жаяу жүргіншілердің тығыздығы мен жылдамдығына байланысты болады және 0,9—1,5 с. шегінде өзгеріп отырады. Тығыз ағын үшін $\delta t_п$=1,2 с.-ті қабылдауға болады. Жаяу жүргіншілер өтудегі бастапқы уақыттан өздеріне қолайлы аралықтың басталу сәтіне қатысты $t_{зап}$ уақытына кешігетіндіктен $n_п$ жаяу жүргіншілерді өткізу үшін $\Delta t_i=\Delta t_{гр}+t_{зап}+n_i\ \delta t_п$ аралығы қажет.Есептердегі $t_{зап}$ тең 1,5с. деп қабылданады.

Әр $\Delta t_i > \Delta t_{гр}$ аралығы бойында өтпе жолдың бір жолағымен $n_п$ жаяу жүргіншілер өте алады: $n_п=(\Delta t_i-\Delta t_{гр}-t_{зап})/\delta t_п$. Ал $\Delta t_i=\Delta t_{гр}$ болған жағдайда бір ғана жаяу жүргінші өтеді, $\Delta t_i=\Delta t_{max}$ кезінде n_{max} жаяу жүргіншілер өтеді. Жаяу жүргіншілер өткелінің өткізу қабілеті (К.3)

$$N_п=\sum n_{пi} \qquad (К.3)$$

мұндағы $n_{пi}$ – Δt аралығы бойындағы жолдан өтетінжаяу жүргіншілер саны. Аралықтардың саны келесі (К.4) формуласымен анықталады:

$$n_{\Delta ti}=(P\Delta t_i-P(\Delta t_i+n_{пi}\ \delta t_п))И \qquad (К.4)$$

мұндағы $P\Delta t_i$ – көлік ағынындағы интервалдың мүмкіндігі, ол (К.5)-ге қарағанда көбірек формуламен (11.5), ал соңғысы н Δt_i; $P(\Delta t_i+\delta t_п)$және $\Delta t_i+n_{пi}\ \delta t_п$; формуласына қарағанда көбірек формуламен анықталады; И – автокөліктердің қозғалыс қарқындылығы бөлігіндегі барлық жолақтары бойынша қосынды жеделділігі, авт./сағ.

Көлік ағындағы автомокөліктер аралығындағы аралықтарды бөлу Пуассон бөлуі бойынша суреттеле алады деп білген жағдайда Δt аралығының пайда болу ықтималдығы Δt_i

$$P\Delta t_i=e^{-\Delta tiИ/3600} \qquad (К.5)$$

Осыны ескере келгенде жаяу жүргеншіні өткелінің бір жолағының өткізу қабілеті болады $N_{п1}=e^{-(1,5+\Delta tгрИ/3600}/1-e^{-\delta tпИ/3600}$. Барлық жаяу жүргінші өткелінің өткізу қабілеттілігі

$$N_п=b_п / b_{п1}N_{п1}K_р \qquad (К.6)$$

мұнда $b_п$ – жаяу өткелінің ені, м; $b_{п1}$– көшенің көшенің үстіңгі бетіндегі жаяу жүргіншілер қозғалысының бір жолағының ені; $b_{п1}$=0,75-1м; $K_р$– бағдаршамдық реттелу ықпалын ескеретін коэффициент.

Бағдаршамдық реттеу кезіндегі көлік ағыны бірқатар себеп-салдарлық сипаттамалары бар едәуір күрделі бөлу жағдайына ие. Мысалы, Δt_{max} аралығы және осы аралықтардың саны белгілі. Аралықтардың кездейсоқ пайда болуын ғана болжайтын Пуассон бөлуімен әлгіндей ағынды сипаттау есептеулерге кездейсоқтық енгізеді. Бұл кездейсоқтық 15 %-ға жетуімүмкін. Ол жаяу жүргіншілер өткелі бағдаршамнан

қашықтауына қарай азая береді және 800 м қашықтыққа аулақтаған жағдайда мүлде дерлік байқалмайтындай болады.

Көшеден өту ықтималдығы көлік ағында үлкен аралықтарды саннан байланысты болады, жаяу өткелдің өткізу қабілетң онының бағдаршамнан сәл ғана аластау орналасуынан артық болады.

Удаление от светофора, км	**0,2**	**0,4**	**0,6**	**0,8**	**и более**
Коэффициент K_p	**1,5**	**1,08**	**1,04**	**1,0**	

Удаление от светофора - Бағдаршамнан алып тастау

(K_p коэффициентін есептеуісіз) жаяу өткелін бір жолақ шамамен өткізгіштік қабілеті (есепсіз) К.1кестеде берілген.

К.1-кестесі

Қозғалыстың жиынтық қарқындылығы, авт./сағ.	Жол жүру бөлігінің қиылысатын жолақтардың саны		
	2	3	4
300	680	650	600
500	180	130	80
1000	90	70	50

Жер бетіндегі реттелмейтін жаяу өтулерді ен есептеу бойымен қабылдау, бірақ магистралдық көшелерге кемінде 6 м және жергілікті қозғалыс көшелеріндегі кемінде 2,5 м ұсынылады:

$$b_п=И_п/N_{п1} \qquad (К.7)$$

мұнда $И_п$ — бұрылыстағы жаяу қозғалысының қарқындылығы, адам./ч; $N_{п1}$— өткелдің бір жолағын өту қабілеті, адам.сағ.

Енін есептеуде $b_п$ тек көп жаққа үлкейтеді. **Реттелетін жаяу өтулер.** Жаяу өтулерінің бұл түрін600 ед./сағ аса көлікағынықарқындылығы кезіндекөше айдауында, едтен астам ұнайды./ч, ал 1000 ед./сағ бөлгіш жолақпен өткелден өткен 150 астам адам санында немесе өткелдегі биік апаттылықта (3 ЖТО және 1 жылдан көп) жүргізеді.

Жаяуларды қозғалыс жылдамдығының жасыл белгі жанғаннан кейінуақытты есептеу үшін: $t_п= b_{пч}/ U_п+ t_{зап}$ жаяу жүргіншінің қозғалыс жылдамдығы мен кешігу уақытын есептеуімен анықтайды және кешігу уақыты.Жаяу жүргіншілердің өткелді өту үшін жасыл белгінің ұзақтығы$t_{пі}=b_{пч}/U_п+ t_{зап}+\delta t_п(i-1)$. Берілген созылыңқылықта $t_{зел}$және $T_ц$ өткелдің бір жолағын өту қабілеті

$$N_{п1}=(1+\frac{tзел-tп1}{\delta\, tп})\frac{3600}{Tц} \qquad (К.8)$$

(К.7) формуласы бойынша жаяу өткелінің енін анықтайды.

Реттелетін жаяу өтулер. Реттелетін жаяу өткелін қозғалыс қауіпсіздігінің жаяу өткелінің бұл түріжаяу жүргіншілердің тәртібіне бағынышты болады. Мүмкін, өте ұзақ белгіне рұқсат беретін кезде жаяу жүргінші кенеттен шыдамсызданып, өткелді тыюшы сигналда өте бастайды. (шыдамды күткен уақыт) сындық уақыт жаяу - жүрісті ағынды құрам, тәуліктің уақыты, жылына, көлік ағынды қарқындылығына бағынышты болады. Шыдамды күтуді уақыттың бөлінуі орта шарттар үшін 8-ші суретте көрсеткен. Бұзушыларды саны бағдаршамның тыюшы сигналын ұзақтықтығымен өсуімен және көлік қарқындылығыныңағыны үлкейеді (9-сурет).

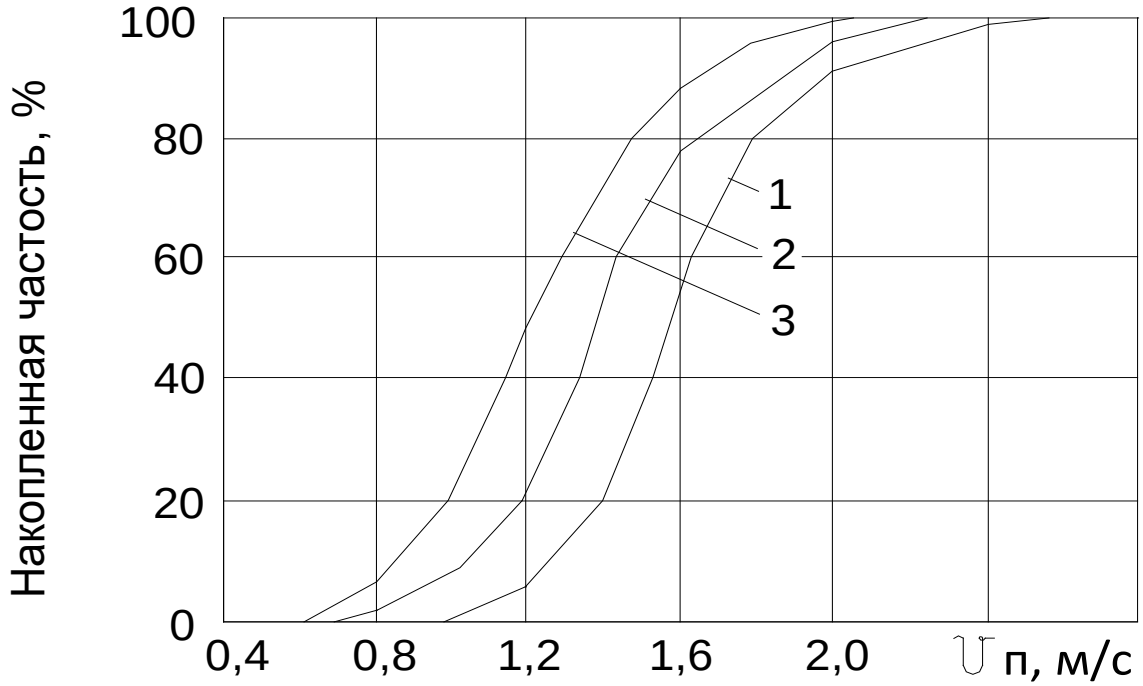
Реттелетін жаяу өтулерді пайдаланудың тәжірибесі бойынша сигналдыңұзақтығы есептік мәннің сапасы ретінде 30 с аралық шыдамды күту уақытын қабылдануы мүмкін.Жаяу ағынын құрамында мұндай бұзушыларды тыюшы саны 15 %тен аса емес болған.

Үңгіжол жаяу өткеліне жататын көшеден тыс жаяу өтулер, және көпір, магистралдік көшелерге ұнайды және жаяу ағынын қарқындылықтың жанында үздіксіз қозғалыс көшелері көлік жүретін бөлік арқылы 3000 адам./сағ. маңдайдан, сонымен бірге *(жүктеу z деңгейі 0,6*) биік көлік жүктеумен көшк қиылысындағы және көлік түйінін шешулерде. Ұзындық оны бойымен көшесін өткел қажеттілігі көшесін ұзындығы бойымен мұндай өткелдерін орналастырылуының барлық жиілігі: өткел мектептерде, аурухана басқа көшелермен қиылысуларда орналасуы керек қамтамасыз етуі керек, жаяу ағындарының генерациию нүктелері маң. Көшеден тыс арасындағы қашықтық жүрісі 400—600м болуы керек.

Оның іргетасы көлік жүретін бөлікті бет жағы 4, 5— 5, 0 м тереңдікке қатысты орналасатын түрде көшеден тыс өткелді қоныстың таңдауында ие болу керек. Қалалық инженерлік тораптарды орналастырылу бұл екі есе дерлік тереңірек. Жаяу үңгіжолының төсем аралығыкөше қиылысуда әсіреседе, инженерлік байланыстар бәрі үңгіжолын айналып басқа жерге салуға болып келеді. Бұл реттегі ең үлкен қиындық жаңбыр суының канализацияның өз бетімен ағуы басқа жерге салу таныстырады.

Жаяу үңгіжолдары ең төменгі тереңдетуді жобалауы керек және 2,3—2,5 м жарықта биіктікпен. Кемінде 2,0 м болу тиісті үңгіжол жағалай ригельдің төменгі жағына дейін биіктігі екі аралық үңгіжолдаорналасқан. Жаяу үңгіжолын ұзына бойына бұрыш 40 %одан аспайтын болуы керек. Жағалай тірейтін қабырғалардың тартпалары бойымен 5 %одан кем көлбеуде судың науасы үшін ара тәрізді бойлық кескінді ұнайды. Үңгіжолда көлденең еңістік кемінде 10 ‰ болуы керек.

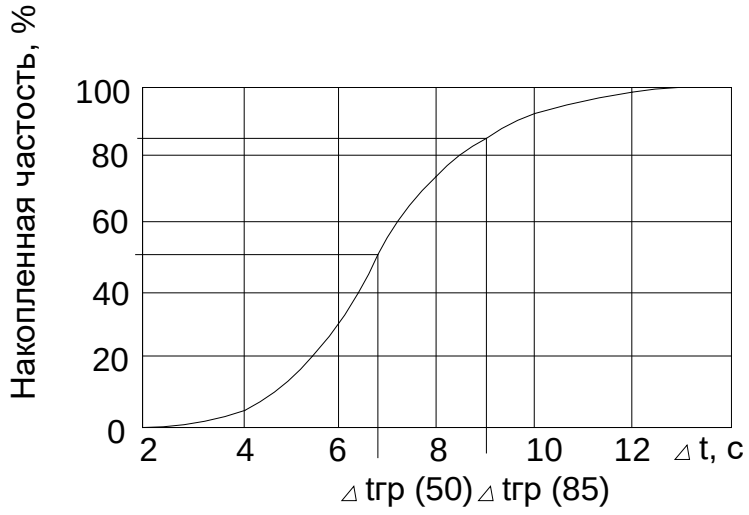
Жаяу үңгіжолын ен есептеу бойымен, 2000 адам/сағ. үңгіжолдың бір жолағы өткізгіштік қабілеттен сүйене қабылдайды./— 1500 адам/сағ, баспалдақтарда/үңгіжолда бір жолақтың ені және 1 м баспалдақта. Бұл параметрлер есеп айырысу және жаяу көпірлері үшін болып көрінеді. Жаяу үңгіжолдарын ең төменгі ен кемінде 3 м қабылдайды, ал баспалдақтар —2, 25м.Үңгіжолдарда кіре берістікөлік жүретін бөлікті жақтан тротуарда жақсы орналастырған жөн. Еркін тротуардың бір бөлігі кемінде 4 м болуы керек.

Накопленная частотность – Жинақталған жиіктік

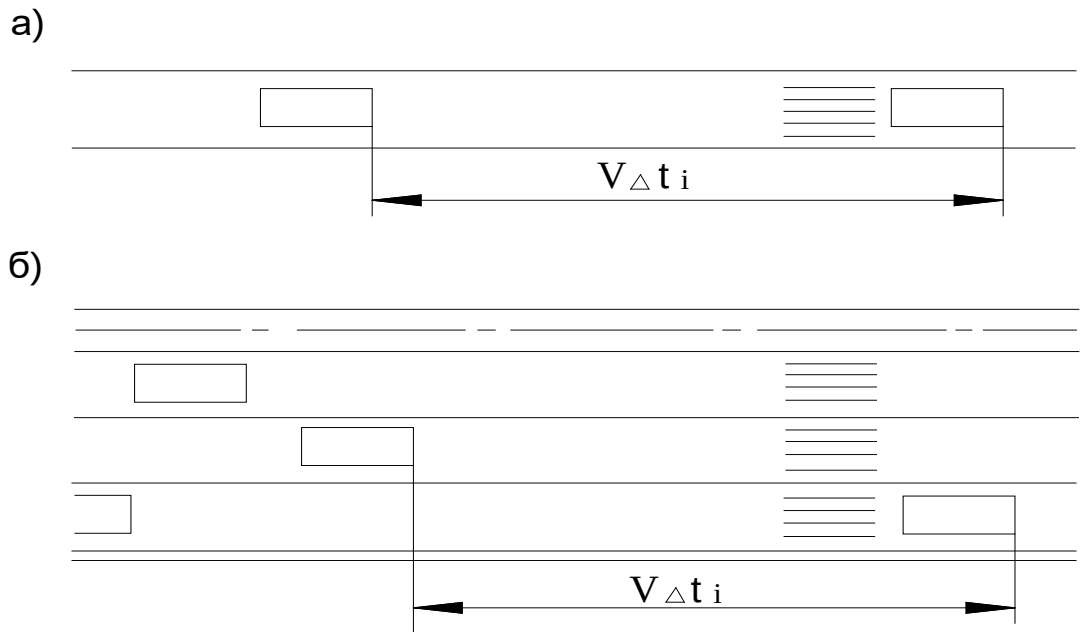
1 – жұмыс күнінің соңында зауыттардың есік аузында; 2 – магистралды көшенінің өткелінде; 3 – мектепте

5-сурет-Жаяу ағынынының әр түрлі құрамдағы қозғалыс жылдамдығының үлестірімі:

Жинақталған жиіктік

6-сурет-Реттелмейтін өткелдегі жаяу қабылданатын шекті аралықтың анықтамасы

7-сурет-Аралықтарды қалыптастыру: а – бір жолақты қозғалыста; б – көп жолақты қозғалыста

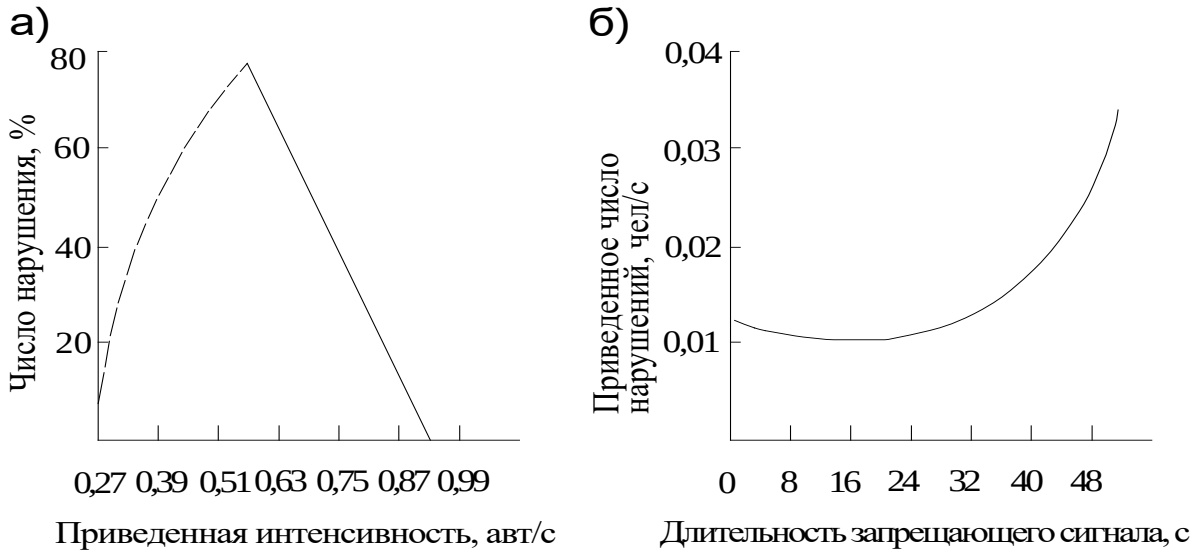

Накопленная частотность – Жинақталған жиіктік

Время ожидания – күту уақыты

1 - үлестіру тығыздықтың функциясы; 2 - үлестірудің интегралдық функциясы.

8 сурет-Көлік жүретін бөлікті кесіп өту мүмкіндігінің шыдамды күту уақыттын үлестіру:

Число нарушения-Бұзушылықтың саны
Приведенная интенсивность- өткізілген қарқындылық
Приведенная число нарушении – бұзушылықтың келтірілген саны
Длительность запрещающего сигнала – тыйым салынатын белгінің ұзақтығы

9 сурет- Жаяу жүргіншілердіңбағдаршамдар белгілеріне қойылатын талаптарын бұзу санытөмендегілерге байланысты:
а – жүріс қарқындылығы ; б -(Ю.Д. Шелковтың мәліметтері бойынша) тыюшы белгінің ұзақтығы

Л қосымшасы

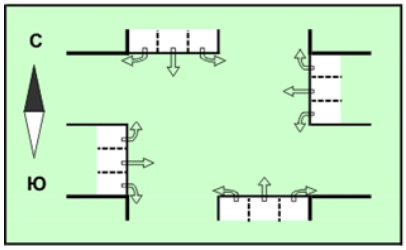
(ақпараттық)

Көлік құралдарының бастапқы есеп бері бланкісі

Интенсивность движения по типу ТС

Время начала подсчета: _____ *Время завершения подсчета:* _____

Тип ТС	направление потока		
Мотоциклы и мопеды			
Легковые и микроавтобусы			
Автобусы средние			
Автобусы большие и троллейбусы			
Гузовые 2-х осные до 2 тн			
Грузовые 2-х осные 2-5 тн			
Грузовые 2-х осные 5-10 тн			
Грузовые 3-х осные до 10 тн			
Грузовые 3-х осные 10-12 тн			
Грузовые 3-х осные более 12 тн			
Грузовые 4-х осные			
Автопоезда с прицепом 11-11			
Автопоезда с прицепом 11-12			
Автопоезда с прицепом 12-11			
Автопоезда с прицепом 12-12			
Седельные тягачи 111 и 112			
Седельные тягачи 113			
Седельные тягачи 122			
Седельные тягачи 123			
Трактор легкий (с прицепом и без)			
Трактор тяжелый (с прицепом и без)			

Наименование улицы _____
ось Запад-Восток

Наименование улицы _____
ось Север-Юг

Заполнил _____

Дата _____

отметить соответствующие направления номерами в таблице и на схеме!!!

Суточная интенсивность движения, АТС/сутки

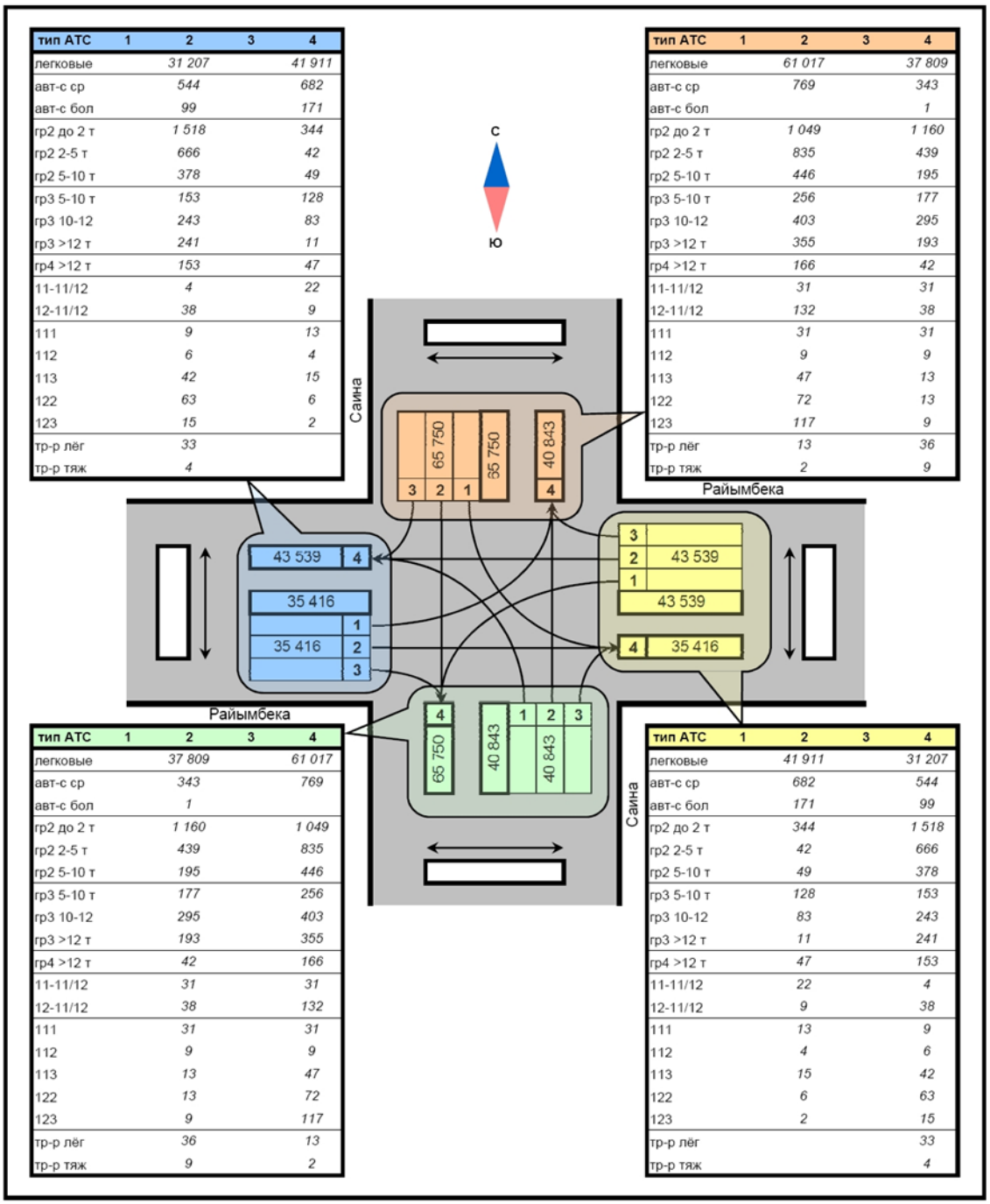
Улицы:
Ось ЗАПАД-ВОСТОК *Райымбека*
Ось СЕВЕР-ЮГ *Саина*

Дата *05 августа 2009 г.*

Итого (АТС) *185 548* *АТС/сутки*
Итого (Пешеходов) *пеш/сутки*

Итого в сечении

Северном	*106 593*	*АТС/сутки*	Восточном	*78 955*	*АТС/сутки*
Южном	*106 593*	*АТС/сутки*	Западном	*78 955*	*АТС/сутки*

тип АТС	1	2	3	4
легковые		*31 207*		*41 911*
авт-с ср		*544*		*682*
авт-с бол		*99*		*171*
гр2 до 2 т		*1 518*		*344*
гр2 2-5 т		*666*		*42*
гр2 5-10 т		*378*		*49*
гр3 5-10 т		*153*		*128*
гр3 10-12		*243*		*83*
гр3 >12 т		*241*		*11*
гр4 >12 т		*153*		*47*
11-11/12		*4*		*22*
12-11/12		*38*		*9*
111		*9*		*13*
112		*6*		*4*
113		*42*		*15*
122		*63*		*6*
123		*15*		*2*
тр-р лёг		*33*		
тр-р тяж		*4*		

тип АТС	1	2	3	4
легковые		*61 017*		*37 809*
авт-с ср		*769*		*343*
авт-с бол				*1*
гр2 до 2 т		*1 049*		*1 160*
гр2 2-5 т		*835*		*439*
гр2 5-10 т		*446*		*195*
гр3 5-10 т		*256*		*177*
гр3 10-12		*403*		*295*
гр3 >12 т		*355*		*193*
гр4 >12 т		*166*		*42*
11-11/12		*31*		*31*
12-11/12		*132*		*38*
111		*31*		*31*
112		*9*		*9*
113		*47*		*13*
122		*72*		*13*
123		*117*		*9*
тр-р лёг		*13*		*36*
тр-р тяж		*2*		*9*

тип АТС	1	2	3	4
легковые		*37 809*		*61 017*
авт-с ср		*343*		*769*
авт-с бол		*1*		
гр2 до 2 т		*1 160*		*1 049*
гр2 2-5 т		*439*		*835*
гр2 5-10 т		*195*		*446*
гр3 5-10 т		*177*		*256*
гр3 10-12		*295*		*403*
гр3 >12 т		*193*		*355*
гр4 >12 т		*42*		*166*
11-11/12		*31*		*31*
12-11/12		*38*		*132*
111		*31*		*31*
112		*9*		*9*
113		*13*		*47*
122		*13*		*72*
123		*9*		*117*
тр-р лёг		*36*		*13*
тр-р тяж		*9*		*2*

тип АТС	1	2	3	4
легковые		*41 911*		*31 207*
авт-с ср		*682*		*544*
авт-с бол		*171*		*99*
гр2 до 2 т		*344*		*1 518*
гр2 2-5 т		*42*		*666*
гр2 5-10 т		*49*		*378*
гр3 5-10 т		*128*		*153*
гр3 10-12		*83*		*243*
гр3 >12 т		*11*		*241*
гр4 >12 т		*47*		*153*
11-11/12		*22*		*4*
12-11/12		*9*		*38*
111		*13*		*9*
112		*4*		*6*
113		*15*		*42*
122		*6*		*63*
123		*2*		*15*
тр-р лёг				*33*
тр-р тяж				*4*

ӘӨЖ (69+711.4**Х**083.74) МСЖ 91.020

Негізгі сөздер: қалалық және ауылдық елді мекендер, қоғамдық орталықтар, тұрғын құрылыс ошағы, инженерлік тораптар, аудан және өлшемдер, есептеу нормасы.

СОДЕРЖАНИЕ

ВВЕДЕНИЕ IV
1 ОБЛАСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ 1
2 НОРМАТИВНЫЕ ССЫЛКИ 1
3 ТЕРМИНЫ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ 3
4 ПРАВИЛА ОРГАНИЗАЦИИ ЖИЛЫХ ЗОН И ОБЩЕСТВЕННО-ДЕЛОВОЙ ЗОНЫ 3
5 ПРАВИЛА ОРГАНИЗАЦИИ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ЗОН, ЗОН ТРАНСПОРТНОЙ И ИНЖЕНЕРНОЙ ИНФРАСТРУКТУР 14
6 ПРАВИЛА ОРГАНИЗАЦИИ ЗОНЫ РЕКРЕАЦИОННОГО НАЗНАЧЕНИЯ И ОСОБО ОХРАНЯЕМЫХ ТЕРРИТОРИЙ 18
7 ПРАВИЛА ПРОЕКТИРОВАНИЯ УЧРЕЖДЕНИЙ И ПРЕДПРИЯТИЙ ОБСЛУЖИВАНИЯ 22
8 ПРАВИЛА ПРОЕКТИРОВАНИЯ И ОРГАНИЗАЦИИ ТРАНСПОРТА И УЛИЧНО-ДОРОЖНОЙ СЕТИ 26
8-1 ПРАВИЛА ПРОЕКТИРОВАНИЯ ЗОН ОТДЫХА И КУРОРТНЫХ ЗОН 58
9 ПРАВИЛА ПРОЕКТИРОВАНИЯ ИНЖЕНЕРНОГО ОБОРУДОВАНИЯ 59
10 ПРАВИЛА ПРОЕКТИРОВАНИЯ ИНЖЕНЕРНОЙ ПОДГОТОВКИ И ЗАЩИТЫ ТЕРРИТОРИИ 78
11 ПРАВИЛА РАЗРАБОТКИ РАЗДЕЛА ОХРАНЫ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ ... 83
12 ОХРАНА ПАМЯТНИКОВ ИСТОРИИ И КУЛЬТУРЫ 85
13 ПРОТИВОПОЖАРНЫЕ ТРЕБОВАНИЯ 85
Приложение А (информационное) Нормативные показатели плотности застройки градостроительных функциональных зон 89
Приложение Б (информационное) Размеры приусадебных и приквартирных земельных участков 91
Приложение В (информационное) Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков 94
Приложение Г (информационное) Категории и параметры автомобильных дорог пригородных зон городов и систем расселения 115
Приложение Д (информационное) Норма обеспеченности парковочными местами 116
Приложение Е (информационное) Нормы земельных участков гаражей и парков транспортных средств 122
Приложение Ж (информационное) Нормы накопления бытовых отходов 123
Приложение И (информационное) Укрупненные показатели электропотребления 124
Приложение К (информационное) Правила проектирования пешеходных переходов 126
Приложение Л (информационное) Бланк первичного учета транспортных средств 134

ВВЕДЕНИЕ

Настоящий свод правил разработан с целью развития и обеспечения обязательных требований, заложенных в строительных нормах «Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских населенных пунктов» и описывает приемлемые решения проектирования.

Настоящий свод правил устанавливает оправдавшие себя и проверенные практикой положения в развитие и обеспечение обязательных требований строительных норм «Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских населенных пунктов» или по отдельным самостоятельным вопросам, не регламентированным обязательными нормами.

Настоящие правила, применяемые совместно с другими нормативными актами и техническими документами, приведенными в разделе «Нормативные ссылки» образуют комплекс взаимосвязанных документов, рекомендуемых для применения в области планировки и застройки городских и сельских населенных пунктов.

ҚР ЕЖ 3.01-101-2013*
СП РК 3.01-101-2013*

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЕРЕЖЕЛЕР ЖИНАҒЫ
СВОД ПРАВИЛ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

ГРАДОСТРОИТЕЛЬСТВО. ПЛАНИРОВКА И ЗАСТРОЙКА ГОРОДСКИХ И СЕЛЬСКИХ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ

URBAN PLANNING
LAYOUT AND DEVELOPMENT OF URBAN AND RURAL COMMUNITIES

Дата введения - 2015-07-01

1 Область применения

1.1 Настоящий свод правил разработан в развитие требований строительных норм «Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских населенных пунктов».

1.2 Главной целью разработки настоящего свода правил является описание приемлемых решений процессов проектирования планировки и застройки городских и сельских населенных пунктов в помощь пользователям.

Приемлемые решения не являются единственным способом выполнения требований строительных норм.

1.3 Настоящий свод правил носит рекомендательный характер при планировке и застройке городских и сельских населенных пунктов в целях устойчивого развития населенных пунктов, обеспечения условий жизнедеятельности, необходимых для сохранения здоровья населения и охраны окружающей природной среды от воздействия техногенных факторов, а также на создание условий для реализации установленных законодательством Республики Казахстан социальных гарантий граждан, включая маломобильные группы населения, в части обеспечения объектами социального и культурно-бытового обслуживания, инженерной и транспортной инфраструктуры, благоустройства.

2* Нормативные ссылки

Для применения настоящего свода правил необходимы следующие ссылочные нормативные документы:

Закон Республики Казахстан от 22 июня 2012 года «О магистральном трубопроводе».

СН РК 2.03-02-2012 «Инженерная защита в зонах затопления и подтопления».

СН РК 3.01-02-2012 «Планировка и застройка районов индивидуального жилищного строительства».

СН РК 3.02-07-2014 «Общественные здания и сооружения».

СН РК 3.02-10-2011 «Дошкольные объекты образования».

СН РК 3.02-01-2023 «Здания жилые многоквартирные».

Издание официальное

СН РК 3.03-01-2013 «Автомобильные дороги».

СН РК 4.02-05-2013 «Котельные установки».

СН РК 4.02-01-2011 «Отопление, вентиляция и кондиционирование воздуха».

СН РК 3.03-12-2013 «Мосты и трубы».

СН РК 2.03-01-2011 «Здания и сооружения на подрабатываемых территориях и просадочных грунтах».

СН РК 2.03-07-2013 «Строительство электросетевых объектов в сейсмических районах».

СН РК 3.01-03-2011 «Генеральные планы промышленных предприятий».

СН РК 3.03-07-2012 «Технологическое проектирование. Автозаправочные станции стационарного типа».

СН РК 3.03-04-2011 «Системы скоростного транспорта. Нормы проектирования».

СН РК 3.03-03-2014 «Проектирование жестких дорожных одежд».

СН РК 4.01-03-2013 «Наружные сети и сооружения водоснабжения и канализации».

ВСН 25-86 «Указания по обеспечению безопасности движения на автомобильных дорогах».

МСН 2.02-05-2000* «Стоянки автомобилей».

МСН 2.03-02-2002 «Инженерная защита территории, зданий и сооружений от опасных геологических процессов. Основные положения проектирования».

МСН 2.04-03-2005 «Защита от шума».

МСН 4.03-01-2003 «Газораспределительные системы».

СП РК 4.04-103-2013 «Правила расчета электрических нагрузок городских квартир и коттеджей повышенной комфортности»

СП РК 2.03-30-2017 «Строительство в сейсмических зонах».

СП РК 2.03-101-2012 «Здания и сооружения на подрабатываемых территориях и просадочных грунтах».

СП РК 2.03-102-2012 «Инженерная защита в зонах затопления и подтопления».

СП РК 3.03-101-2013 «Автомобильные дороги».

СП РК 3.01-102-2012 «Планировка и застройка районов индивидуального жилищного строительства».

СП РК 3.03-112-2013 «Мосты и трубы».

СП РК 3.02-107-2014 «Общественные здания и сооружения».

СП РК 3.02-110-2012 «Дошкольные объекты образования».

СП РК 3.02-101-2012 «Здания жилые многоквартирные».

СП РК 3.03-103-2014 «Проектирование жестких дорожных одежд».

СП РК 3.03-107-2013 «Технологическое проектирование. Автозаправочные станции стационарного типа».

СП РК 4.01-103-2013 «Водоснабжение. Наружные сети и сооружения».

СП РК 4.02-101-2012 «Отопление, вентиляция и кондиционирование воздуха».

СП РК 4.02-105-2013 «Котельные установки».

СП РК 4.04-104-2013 «Наружное электрическое освещение городов,поселков и сельских населенных пунктов».

СП РК 4.04-106-2013 «Электрооборудование жилых и общественных зданий.Правила проектирования».

СТ РК ГОСТ Р 51232-2003 «Вода питьевая. Общие требования к организации и методам контроля качества».

Правила устройства электроустановок РК ПУЭ., утвержден приказом Министра энергетики Республики Казахстан от 20 марта 2015 года № 230. г.

ГОСТ Р 52289-2019 «Технические средства организации дорожного движения. Правила применения дорожных знаков, разметки, светофоров, дорожных ограждений и направляющих устройств».

ГОСТ Р 52282-2004 «Технические средства организации дорожного движения. Светофоры дорожные. Типы и основные параметры. Общие технические требования. Методы испытаний».

ГОСТ 9238-2022 «Габариты приближения строений и подвижного состава железных дорог колеи 1520мм.

СТ РК 4044-2026 Системы видеонаблюдения Требования к типам и размещению видеокамер.

Примечание - При пользовании целесообразно проверить действие ссылочных документов по информационным каталогам «Перечень нормативных правовых актов и нормативных технических документов в сфере архитектуры, градостроительства и строительства, действующих на территории Республики Казахстан», «Указателю нормативных документов по стандартизации Республики Казахстан» и «Указателю межгосударственных нормативных документов по стандартизации Республики Казахстан», составляемым ежегодно по состоянию на текущий год и соответствующим ежемесячно издаваемым информационным бюллетеням – журналам и информационным указателям стандартов, опубликованным в текущем году. Если ссылочный документ заменен (изменен), то при пользовании настоящим нормативом следует руководствоваться замененным (измененным) документом. Если ссылочный документ отменен без замены, то положение, в котором дана ссылка на него, применяется в части, не затрагивающей эту ссылку.

(Изм.ред. – Приказ КДСиЖКХ от 25.09.2026 г. №117-НҚ)

3 Термины и определения

В настоящем своде правил применяются следующие термины с соответствующими определениями:

Стандарт зоны: Часть «Правил землепользования и застройки», определяющая параметры земельных участков для каждой зоны населенного пункта (количественные зависимости между размерами участков и объемами зданий, между местными градостроительными условиями и плотностью застройки и т.д.).

4 Правила организации жилых зон и общественно-деловой зоны

4.1 Жилые зоны

4.1.1 При планировочной организации жилых зон необходимо выделять следующие структурно-планировочные элементы:

– до 10 га включ. (квартал) — территория, не расчлененная улицами, в структуре которой размещаются жилая застройка, объекты общественного социально-гарантированного обслуживания;

– от 11 до 50 га включ. (группа кварталов или микрорайон) — территория, не расчлененная магистральными и районными улицами, в пределах которой размещаются жилая застройка, учреждения и предприятия социально-бытового обслуживания, учебно-воспитательные учреждения, иные объекты, не противоречащие жилой функции;

– более 50 га (группа микрорайонов или жилой район) — территория, не расчлененная улицами общегородского значения и магистральными улицами, в пределах которой размещаются жилая застройка, общественно-деловые, производственные объекты, объекты коммунального назначения, озелененные территории общего пользования районного

значения.

4.1.2 В состав жилых зон могут включаться:

- зона застройки жилыми домами повышенной этажности (выше 12 этажей);
- зона застройки многоэтажными жилыми домами (6 -12 этажей);
- зона застройка средне-этажными жилыми домами (4 - 5 и 6* этажей);
- зона застройки блокированными малоэтажными жилыми домами (1 - 3-х этажей) с приквартирными земельными участками;
- зона застройки одноквартирными индивидуальными малоэтажными жилыми домами (1 - 3 этажей) с приусадебными земельными участками;
- зона застройки в пригородной зоне и сельских населенных пунктах с одно и (или) более квартирными индивидуальными малоэтажными жилыми домами для объектов малой предпринимательской деятельности;

В жилых зонах также могут размещаться:

- отдельно стоящие, встроенные или пристроенные объекты социального и культурно-бытового обслуживания населения с учетом требований Раздела 10 настоящего нормативного документа;
- гаражи и автостоянки для легковых автомобилей, принадлежащих гражданам;
- культовые объекты в зависимости от принятого проектного решения.

Допускается размещать отдельные объекты общественно-делового и коммунального назначения с площадью участка, как правило, не более 0,5 га, а также минипроизводства, не оказывающие вредные воздействия на окружающую среду (включая шум, вибрацию, магнитные поля, радиационное воздействие, загрязнение почв, воздуха, воды и иные вредные воздействия) за пределами установленных границ участков этих объектов. При этом, доля указанных объектов не должна превышать 10% от общей территории жилой застройки. Размер санитарно-защитных зон для объектов, не являющихся источником загрязнения окружающей среды, должен быть не менее 25 м.

6-ти этажную застройку допускается считать зоной застройки средней этажности, в случаях, когда квартиры 6-го мансардного этажа являются вторыми уровнями квартир 5-ых этажей.

Примечания

1 В градостроительной документации при соответствующем обосновании допускается уточнять типологию жилой застройки, а также предусматривать дополнительные ограничения по размещению отдельных объектов в зонах жилой застройки.

2 При размещении объектов малой предпринимательской деятельности следует соблюдать санитарно-эпидемиологические и экологические требования.

3 Для городов, расположенных в районах сейсмичностью 7-9 баллов, размещение и этажность жилых и общественных зданий необходимо предусматривать с учетом требований СП РК 2.03-30, СН РК 2.03-07.

4.1.3 Для предварительного определения общих размеров жилых зон допускается принимать укрупненные показатели в расчете на 1000 чел.:

в городах, га:

1) для районов с преобладающей усадебной застройкой 35 - 40;
2) при застройке до 3 этажей:

- без земельных участков 10 - 11;
- с земельными участками 20 - 22;

3) при застройке от 4 до 8 этажей 8 - 9;

4) при застройке 9 этажей и выше 7 - 8;

в сельских поселениях, га:

- преимущественно с усадебной застройкой 40 - 65.

При определении размера территории жилых зон следует исходить из необходимости по-этапной реализации государственной программы жилищного строительства. Объем жилищного фонда и его структура определяются на основе анализа фактических и прогнозных данных о семейном составе населения, уровнях его дохода, существующей и перспективной жилищной обеспеченности, исходя из необходимости обеспечения каждой семьи отдельной квартирой или домом, а также прогнозируемого уровня автомобилизации. Для государственного жилищного фонда - с учетом норм предоставления жилища в соответствии с законом о жилищных отношениях Республики Казахстан и СНиП РК 3.02-43.

Примечание - Укрупненные показатели приведены при средней расчетной жилищной обеспеченности 20 м^2/чел. жилой площади. При соответствующем обосновании допускается уточнять средний расчетный показатель жилищной обеспеченности с соответствующими изменениями их укрупненных показателей для предварительного определения общих размеров жилых зон.

4.1.4 Расчетные показатели объемов и типов жилой застройки должны производиться с учетом сложившейся и прогнозируемой социально-демографической ситуации и доходов населения. При этом рекомендуется предусматривать разнообразные типы жилых домов, дифференцированных по уровню комфорта в соответствии с Таблицей 1. Средний расчетный показатель жилищной обеспеченности зависит от соотношения жилых домов и квартир различного уровня комфорта и определяется расчетом.

В случае отсутствия необходимых данных, количество и площади жилых домов и квартир различных типов и класса комфортности следует принимать в соответствии со СНиП РК 3.02-43.

Таблица 1 - Классификация жилых зданий, дифференцированных по уровню комфорта

Классификация жилых зданий	Норма жилой площади дома и квартиры в расчете на одного человека, кв. м	Количество рекомендуемых жилых комнат	Формула заселения жилого дома и квартиры
I класс	более 25	1 - 7	k = n + 2; k > (n + 2)
II класс	от 19 до 25	1 -6	k= n +1 k= n + 2
III класс	от 16 до 18	1 - 4	k = n k = n + 1
IV класс	15	1 - 2	k = n - 1 k = n

Примечания

1 Общее количество жилых комнат в квартире или доме *(k)* и количество проживающих человек *(n).*

2 В числителе - на первую очередь, в знаменателе - на расчетный срок.

3 Указанные нормативные показатели не являются основанием для установления нормы реального заселения.

4.1.5 * При реконструкции жилой застройки должна быть, как правило, сохранена и модернизирована существующая капитальная жилая и общественная застройка. Допускается строительство новых зданий и сооружений, изменение функционального использования нижних этажей существующих жилых и общественных зданий, надстройка зданий, устройство мансардных этажей, использование надземного и подземного пространства при соблюдении санитарно-эпидемиологических и противопожарных требований, а также норм настоящего нормативного документа. При этом необходимо также обеспечивать нормативный уровень обслуживания населения в соответствии с требованиями Раздела 7 настоящего нормативного документа, а также модернизацию инженерной и транспортной инфраструктур с сохранением особо охраняемых объектов природы, истории и культуры.

При размещении объектов производственного назначения необходимо руководствоваться требованиями Раздела 5 настоящего нормативного документа.

Суммарная поэтажная площадь застройки в подземном пространстве составляет для крупнейших и крупных городов до 30 % суммарной поэтажной площади наземной части застройки в центральном районе города и градостроительных узлах, в периферийных районах до 10 % и в промежуточных районах до 20 %. Объем освоения подземного пространства может уточняться проектным решением в зависимости от градостроительной потребности при соответствующем обосновании. ***(Дополнен – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НК)***.

4.1.6 Территории жилой зоны организуются в виде функционально-планировочных жилых образований: кварталы (микрорайон) и жилой район.

4.1.7 Кварталы (микрорайон) - основной планировочный элемент застройки жилого района, размер территории которого, как правило, должен составлять от 10 до 100 га. Кварталы (микрорайон) предназначены для размещения группы жилых домов и объектов приближенного и повседневного их обслуживания с радиусом доступности не более 500 м (кроме общеобразовательных школ, дошкольных учреждений, радиус обслуживания которых определяется в соответствии с таблицами 10.1 и 10.2 одноименного нормативного документа).

4.1.8 Границами территории кварталов (микрорайона), как правило, являются красные линии магистралей общегородского, районного значений и жилых улиц, а также границы территорий иного функционального назначения и естественных рубежей природных объектов.

4.1.9 Расчетная территория кварталов (микрорайона) включает группы жилой, смешанной жилой застройки и территории общего пользования (участки дошкольных учреждений, общеобразовательных школ, учреждений повседневного обслуживания, коммунальных объектов, автостоянок, территории зеленых насаждений, в том числе сады, скверы, бульвары, улицы, проезды, автостоянки открытого типа).

4.1.10 На территории кварталов (микрорайона) допускается размещение объектов малого бизнеса и экологически безвредных производственных предприятий малой мощности, дополняющих комплекс учреждений обязательного обслуживания.

4.1.11 Потребность в дошкольных учреждениях определяется в соответствии с реальными демографическими условиями по показателям предпроектных исследований. Проектирование дошкольных учреждений осуществляется в соответствии со

СНиП РК 3.02-24.

Дошкольные учреждения, как правило, следует проектировать на обособленных участках.

4.1.12 Жилой район - основной планировочный элемент застройки жилой зоны, размер территории которого, как правило, должен составлять от 100 до 300 га. Жилой район предназначен для размещения группы кварталов, микрорайонов с объектами их обслуживания, а также объектов общего пользования жилого района, спортивных и коммунальных сооружений, зеленых насаждений (парк, бульвары и др.), улиц, площадей, автостоянок.

Границами территории жилого района, как правило, являются границы территорий иного функционального назначения, магистрали общегородского значения, линии железных дорог и другие искусственные рубежи, а также границы естественных природных объектов.

Примечание

1 Жилой район, кварталы (микрорайон) являются объектами документов комплексных схем градостроительного планирования и документов по планировке территории.

2 Территория групп жилых домов, как правило, не должна превышать 10 га.

4.1.13 На территории жилого района при соответствующем обосновании на обособленных участках допускается размещение участков общественного, производственного, природно-рекреационного назначения городского значения. При этом доля фонда объектов нежилого назначения в общем фонде застройки жилого района не должна превышать 30%, а территории объектов нежилого назначения не должны превышать 15% территории жилого района.

4.1.14 В расчетный баланс территории жилого района не включаются:

- технические зоны инженерных коммуникаций и технические коридоры ЛЭП и газопроводов высокого давления;

- санитарно-защитные зоны производственных предприятий, железных и скоростных дорог, не используемых для размещения коммунальных объектов жилого района;

- особо охраняемые природные территории, производственные зоны.

Примечание - В балансе территории жилого района, площади зон приведенных в 5.28 должны трактоваться, как показатели информационного характера.

4.1.15 В больших, крупных и крупнейших городах блокированную и малоэтажную жилую застройку рекомендуется предусматривать с ограниченным использованием земельных участков при доме (квартире) под хозяйственные цели (без содержания домашнего скота и птицы).

В периферийных районах малых и средних городов допускается усадебная жилая застройка с земельными участками для хозяйственных целей (с возможностью содержания домашнего скота и птицы), площадями соответствующим требованиям нормативно-правовых актов и рекомендации Приложения Г.

4.1.16 При определении размеров приусадебных и приквартирных земельных участков учитываются демографическая структура населения, особенности градостроительной ситуации в населенных пунктах разной величины, типы жилых домов, характер формирующейся жилой застройки, условия ее размещения в структуре населенного пункта, руководствуясь нормативно-правовыми актами и рекомендации Приложения В.

Предельные размеры приусадебных и приквартирных земельных участков, в том числе для индивидуального жилищного строительства и личного подсобного хозяйства устанавливаются исходя из вышеуказанных нормативно-правовых актов, СНиП РК 3.01-02 и рекомендации Приложения Г.

Допускается для ведения личного подсобного хозяйства выделение части земельного участка, недостающей до установленной максимальной нормы, за пределами жилой зоны.

4.1.17 Для жителей многоквартирных домов хозяйственные постройки для скота и птицы могут выделяться за пределами жилой зоны; при многоквартирных домах допускается устройство встроенных или отдельно стоящих коллективных подземных хранилищ сельскохозяйственных продуктов, площадь которых определяется правилами застройки населенных пунктов, а при их отсутствии - заданием на проектирование.

(Дополнено пунктами 4.1.18 – 4.1.20 – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НК)

4.1.18 На территории жилого района не допускается размещать нежилые объекты с площадями территорий более 2 га.

4.1.19 На территории кварталов (микрорайона) не допускается размещение нежилых объектов с участками площадью более 0,5 га, не связанных с обслуживанием населения кварталов (микрорайона).

Доля фонда объектов нежилого назначения в объеме фонда застройки кварталов (микрорайона) не превышает 25 %. При этом, территории объектов нежилого назначения не превышает 12 % территории кварталов (микрорайона).

4.1.20 Проектирование блоков-помещений группы продленного дня для учащихся начальных классов встроенными или встроенно-пристроенными к жилым зданиям и установления их расчетной вместимости осуществляется по заданию на проектирование.

При этом, площадь земельного участка примыкающего к встроенно-пристроенному блоку не менее 150 кв.м. При отдельно расположенных площадках их не менее 100 кв.м. на один класс, удаленность от наружных стен блоков-помещений не более 50 м, а от окон жилого здания - не менее 12 м.

Площадь земельных участков дошкольных учреждений и общеобразовательных школ принимается в соответствии с Приложением В.

При формировании системы общеобразовательных учреждений населенного пункта в качестве общеобразовательных учреждений с полным средним образованием могут предусматриваться лицеи. Радиус доступности лицеев не нормируется.

4.2 **Общественно-деловая зона**

4.2.1 Общественная (общественно-деловая) зона населенного пункта предназначается для размещения административно-деловых, финансовых, научно-исследовательских центров, общественных учреждений и гостиничных комплексов, объектов культуры, образования, здравоохранения, спорта, торговли и общественного питания, бытового обслуживания, открытых стоянок автотранспорта, наземных и подземных гаражей и иных объектов, связанных с обеспечением жизнедеятельности граждан, не требующих специальных мероприятий по обеспечению санитарной, экологической и взрывопожарной безопасности.

В перечень объектов, разрешенных к размещению в общественной (общественно-

деловой) зоне, могут быть включены жилые здания (дома), а также памятники истории и культуры при соблюдении требований к их охране и рациональному использованию, приведенных в одноименных строительных нормах.

Состав и размещение общественных центров принимаются с учетом величины города, его социального значения в системе расселения и функционально-планировочной организации территории. В крупных и крупнейших городах, а также в городах с расчлененной структурой общегородской центр, как правило, дополняется подцентрами городского значения. В малых городах и сельских поселениях, как правило, формируется единый общественный центр, дополняемый объектами повседневного пользования в жилой застройке.

4.2.2 Общественно-деловые зоны формируются как центры деловой, финансовой и общественной активности и размещать их в центральных частях городов, на территориях, прилегающих к магистральным улицам, общественно-транспортным узлам, промышленным предприятиям и другим объектам массового посещения.

По типу застройки и составу размещаемых объектов общественно-деловые зоны городов могут подразделяться на многофункциональные (общегородские и районные) зоны и зоны специализированной общественной застройки.

4.2.3 В многофункциональных (общегородских и районных) зонах, предназначенных для формирования системы общественных центров с наиболее широким составом функций, высокой плотностью застройки при минимальных размерах земельных участков, преимущественно размещаются предприятия торговли и общественного питания, учреждения управления, бизнеса, науки, культуры и другие объекты городского и районного значения, жилые здания с необходимыми учреждениями обслуживания, а также места приложения труда и другие объекты, не требующие больших земельных участков (как правило, не более 1,0 га), и устройства санитарно-защитных разрывов шириной более 25 м.

Жилая застройка городских градостроительных узлов должна быть представлена жилой частью в составе застройки общественных многофункциональных центров, в пределах 20 - 50% от общей застройки градостроительного узла.

4.2.4 В составе общегородской многофункциональной зоны могут быть выделены территории общегородского центра, исторической застройки, в том числе ее особые сложившиеся морфотипы. Конкретные регламенты определяются градостроительной документацией, территориальными правилами застройки.

В исторических городах территорию общегородского центра допускается формировать полностью или частично в пределах зоны исторической застройки при условии обеспечения целостности сложившейся исторической среды. При этом необходимо сохранять, восстанавливать и развивать наряду с общественной исторической застройкой жилую застройку, обеспечивая комплексность функционирования среды.

Тип и этажность жилой застройки в исторических зонах определяются проектом на базе историко-градостроительных исследований, выявляющих функциональные и архитектурно-пространственные особенности развития исторического города, его историко-культурные традиции, и устанавливающих требования и рекомендации к реконструкции существующей застройки, в том числе регламенты по использованию надземного и подземного пространства.

4.2.5 Зоны специализированной общественной застройки формируются как специализированные центры городского значения - административные, медицинские, научные, учебные, торговые (в том числе ярмарки, вещевые рынки), выставочные, спортивные и другие, размещаемые как в пределах городской черты, так и за ее пределами.

При размещении указанных зон следует учитывать особенности их функционирования, потребность в территории, необходимость устройства автостоянок большой вместимости, создание развитой транспортной и инженерной инфраструктур, а также степень воздействия на окружающую среду и прилегающую застройку.

4.2.6 Смешанные зоны формируются в сложившихся частях городов, как правило, из кварталов с преобладанием жилой и производственной застройки. В составе этих зон допускается размещать: жилые и общественные здания, учреждения науки и научного обслуживания, учебные заведения, объекты бизнеса, промышленные предприятия и другие производственные объекты (площадь участка, как правило, не более 5 га) с пожаро-взрывобезопасными производственными процессами, не создающие шума, вибрации, электромагнитных и ионизирующих излучений, загрязнения атмосферного воздуха, поверхностных и подземных вод, не превышающих установленных для жилой и общественной застройки норм, не требующие устройства санитарно-защитных зон более 50 м, подъездных железнодорожных путей, а также не требующие большого потока грузовых автомобилей (не более 50 автомобилей в сутки в одном направлении).

4.2.7 * При реконструкции сложившейся жилой и производственной застройки в смешанных зонах следует предусматривать мероприятия по устранению вредного влияния предприятия на окружающую среду (изменение технологии с переходом на безвредные процессы, уменьшение мощности, перепрофилирование предприятия или отдельного производства или его перебазирование за пределы смешанной зоны в производственную зону).

Площадь территории, для которой может быть установлен режим смешанной производственно-жилой зоны, должна быть не менее: в городах: - 10 га, в сельских населенных пунктов - 3 га.

Выполнение нормативных требований по размещению обязательного комплекса объектов обслуживания и предусматриваемое размещение объектов общественного и производственного назначения должны обеспечить местами приложения труда на территории жилого района до 40% трудоспособного населения. ***(Дополнен – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НК).***

4.2.8 Общественный центр жилого района рекомендуется совмещать с остановками городского транспорта, обеспечивая при этом нормативное время его доступности для жителей - не превышающем 15 минут.

Общественный центр жилого района следует формировать, как правило, объектами периодического обслуживания, размещаемыми на участках общественной застройки, участках и в группах смешанной жилой застройки.

В состав центра, кроме учреждений торговли, культуры, искусства, как правило, следует включать парк и спортивный комплекс.

4.2.9 При формировании планировочной структуры жилых районов, в зонах влияния общественных центров и вдоль магистральных улиц районного значения допускается проектирование жилой и общественной застройки нормы плотности которых превышают показатели приведенных Приложении В настоящего свода правил.

4.2.10 В малых городах и поселках в районах усадебной застройки, а также в сельских населенных пунктах допускается формировать смешанные зоны с включением малых предприятий по переработке сельскохозяйственного сырья, а также других производственных объектов, размещение которых допустимо в жилых зонах с учетом экологических и санитарно-эпидемиологических требований.

В сельских населенных пунктах по согласованию с органами санитарно-эпидемиологического надзора в составе смешанных зон допускается размещать малые предприятия, мини-фермы и другие сельскохозяйственные объекты, не требующие устройства санитарно-защитных зон шириной более 50 м.

4.3 Параметры застройки жилых и общественно-деловых зон

4.3.1 Параметры застройки жилых и общественно-деловых зон определяются утвержденными стандартами зон и градостроительными регламентами, разработанными и утвержденными в установленном законодательством порядке.

4.3.2 В исторических зонах надстройка мансардных этажей допускается при соблюдении общего стилевого единства исторической среды, сохранении исторически сложившегося визуально-ландшафтного восприятия памятников истории и культуры в соответствие с требованиями нормативно-правовых актов по охране памятников истории и культурного наследия.

(Дополнено пунктами 4.3.3 – 4.3.14 – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ)

4.3.3 Городские и сельские населенные пункты в зависимости от проектной численности населения на расчетный срок подразделяются на группы в соответствии с таблицей 1-1.

Таблица 1-1 - Группы населенных пунктов

Группы населенных пунктов	Население, тыс. чел.
Города	
Крупнейшие, в т. ч. города республиканского и областного значения, столицы	свыше 500
Большие, в т. ч. города областного значения	-«- 100 -«- 500
Средние, в т. ч. города областного значения	-«- 50 -«- 100
Малые*, в т. ч. города районного значения	-«- 50
Сельские населенные пункты	
Крупные (поселки)	Свыше 3
Большие (расположенные в местности, имеющей лечебное значение)	-«- 1 -«- 3
Средние	-«- 0,2 -«- 1
Малые (аул, село, крестьянские и иные поселения)	-«- 0,2
*В группу малых городов включаются поселки, находящиеся на территории их административной подчиненности.	

4.3.4 Жилые и общественные здания, как правило, располагаются с отступом от красных линий магистральных улиц не менее 6 метров, а жилых улиц - не менее 3 метров.

4.3.5 В условиях реконструкции сложившейся застройки по красной линии допускается размещать жилые и общественные здания с учетом требований СН РК 3.01-01 и мер по пылешумозащите зданий.

4.3.6 * Между длинными сторонами жилых зданий принимаются расстояния: для жилых зданий высотой 2 - 3 этажа – не менее 15 м; в 4 этажа – не менее 20 м, а 5 и более этажей – с учетом требовании инсоляции по СП РК 2.04-01-2017 и Санитарным нормам и правилам обеспечения инсоляцией жилых и общественных зданий и территорий жилой застройки. Между длинными сторонами и торцами этих же зданий с окнами из жилых комнат – не менее 10 м. В условиях реконструкции и в других сложных градостроительных условиях указанные расстояния могут быть сокращены при соблюдении норм инсоляции, освещенности и противопожарных требований, а также обеспечении непросматриваемости жилых помещений (комнат и кухонь) из окна в окно.

В районах усадебной застройки и застройки территорий садоводческих и дачных товариществ, расстояния от окон жилых помещений (комнат, кухонь и веранд) до стен дома и хозяйственных построек (сарая, гаража, бани), расположенных на соседних земельных участках, должно быть не менее 6 м (при соблюдении требования непросматриваемости, а также затеняемости соседних земельных участков), а расстояния до сарая для содержания скота и птицы - в соответствии с п.4.3.8 настоящего нормативного документа. Расстояние от границы участка не менее: 3 м - до стены жилого дома; 1 м - до хозяйственных построек. При отсутствии централизованной канализации расстояние от туалета до стен жилого дома необходимо принимать не менее 12 м, до источника - водоснабжения (колодца) - не менее 25 м.

Примечание - Допускается блокировка жилых домов, а также хозяйственных построек на смежных приусадебных земельных участках по взаимному согласию домовладельцев с учетом обеспечения противопожарной защиты.

Общая площадь застройки садового (дачного) дома и хозяйственных построек не должна превышать 10 процентов площади участка. ***(Изм.ред. – Приказ КДСиЖКХ от 07.06.2024 г. №91-НҚ).***

4.3.7 В сельских населенных пунктах и в районах усадебной застройки городов размещаемые в пределах жилой зоны группы сараев содержат не более 30 блоков каждая с количеством крупного рогатого скота не более 60 голов. Сараи для скота и птицы предусматриваются на расстоянии от окон жилых помещений дома с учетом санитарно-эпидемиологических требований, но не менее: одиночные или двойные - не менее 10 м, до 8 блоков - не менее 25 м, свыше 8 до 30 блоков - не менее 50 м.

Площадь застройки сблокированных сараев не превышает 800 кв. м. Расстояния между группами сараев принимаются в соответствии с разделом 13 настоящего нормативного документа.

Расстояние от сараев для скота и птицы до шахтных колодцев не менее 20 м.

Примечание - Допускается пристройка хозяйственного сарая (в том числе для скота и птицы), гаража, бани, теплицы к усадебному дому с соблюдением требований СП РК 3.02-101, санитарных и противопожарных норм.

4.3.8 В жилых кварталах (микрорайонах) предусматривается размещение площадок общего пользования различного назначения с учетом демографического состава населения, типа застройки, природно-климатических и других местных условий. При этом общая площадь территории, занимаемой площадками для игр детей, отдыха взрослого населения

и занятий физкультурой, не менее 10 % общей площади жилого квартала (микрорайона).

Размещение площадок предусматривается на расстоянии от окон жилых и общественных зданий, не менее, м:

для игр детей дошкольного и младшего школьного возраста - 12,

для отдыха взрослого населения - 10,

для занятий физкультурой (в зависимости от шумовых характеристик *) - 10 – 40,

для хозяйственных целей - 20,

для выгула собак - 40.

для стоянки автомашин - по таблице 13-1.

_____

*) Наибольшие значения принимать для хоккейных и футбольных площадок, наименьшие - для площадок для настольного тенниса.

4.3.9* Расстояния от площадок для сушки белья не нормируются; расстояния от площадок для мусоросборников до физкультурных площадок, площадок для игр детей и отдыха взрослых, а также до границ дошкольных, лечебных учреждений и учреждений питания следует принимать не менее 25 м, а от площадок для хозяйственных целей до наиболее удаленного входа в жилое здание - не более 100 м (для домов с мусоропроводами) и 50 м (для домов без мусоропроводов). ***(Изм.ред. – Приказ КДСиЖКХ от 09.07.2021 г. №98-НҚ)***

Примечание - Допускается уменьшать, но не более чем на 50% удельные размеры площадок: для игр детей, отдыха взрослого населения и занятий физкультурой в климатических подрайонах IVA, IVГ, в районах с пыльными бурями при условии создания закрытых сооружений для хозяйственных целей, при застройке зданиями 9 этажей и выше; для занятий физкультурой при формировании единого физкультурно-оздоровительного комплекса кварталов (микрорайона) для школьников и населения.

4.3.10 Рекомендуемые предельные значения коэффициентов застройки и коэффициентов плотности застройки территории кварталов (микрорайонов) жилых, общественно-деловых и смешанных зон, приведены в Приложении А настоящего нормативного документа.

В зависимости от величины города и типа застройки, при соответствующем обосновании допускается изменения значений плотности застройки различных зон, в пределах 10 % от показателей Приложения А настоящего нормативного документа.

4.3.11 Расстояние между проектируемой линией жилой застройки и ближним краем паркового массива не менее 30 м.

4.3.12 Расстояние от края основных проезжих частей улиц районного значения до линии застройки не более 25 м, в ином случае - предусматривают полосу для проезда пожарных машин шириной 6 м, но не ближе 5 м от линии застройки.

4.3.13 Въезды на территории жилых кварталов с улиц районного значения следует проектировать с шагом не более 200 м.

4.3.14 Расстояние от края основной проезжей части магистральных дорог до линии регулирования жилой застройки не менее 50 м, а при условии применения шумозащитных устройств, обеспечивающих требования МСН 2.04-03-2005, не менее 25 м.

Расстояние от края основной проезжей части улиц, местных или боковых проездов до линии застройки не более 25 м. В случаях превышения указанного расстояния предусматривают на расстоянии не ближе 5 м от линии застройки полосу шириной 6 м, пригодную для проезда пожарных машин.

5 Правила организации производственных зон, зон транспортной и инженерной инфраструктур

5.1 В состав производственных зон, зон инженерной и транспортной инфраструктур могут включаться:

- промышленные (производственные) зоны (районы) - зоны размещения промышленных предприятий и их комплексов, других производственных объектов с различными нормативами воздействия на окружающую среду, как правило, требующие устройства санитарно-защитных зон шириной более 50 м, а также железнодорожных подъездных путей;
- иные виды производственной (научно-производственные, сельскохозяйственного производства) зоны (районы);
- коммунально-складские зоны (районы) - зоны размещения коммунальных и складских объектов, объектов жилищно-коммунального хозяйства, объектов транспорта, объектов оптовой торговли;
- зоны инженерной и транспортной инфраструктур;
- санитарно-защитные зоны.

5.2 В промышленных (производственных) зонах (районах) допускается размещать сооружения и помещения объектов аварийно-спасательных служб, обслуживающих расположенные в производственной зоне предприятия и другие объекты.

В пределах производственных и санитарно-защитных зон предприятий не допускается размещать жилые дома, гостиницы, общежития, застройку садоводческих и дачных товариществ, дошкольные и общеобразовательные учреждения, зданий интернатных организаций образования, лечебно-профилактических учреждений и отдыха, спортивные сооружения, другие общественные здания, не связанные с обслуживанием производства.

5.3 Предприятия пищевой, медицинской, фармацевтической и других отраслей промышленности с санитарно-защитной зоной до 100 м не допускается размещать на территории промышленных зон (районов) с предприятиями металлургической, химической, нефтехимической и других отраслей промышленности с вредными производствами, а также в пределах их санитарно-защитных зон.

5.4 Занятость территории промышленной зоны определяется в процентах как отношение суммы площадок промышленных предприятий и связанных с ними объектов в пределах ограждения (или при отсутствии ограждения - в соответствующих ей условных границах), а также учреждений обслуживания с включением площади, занятой железнодорожными станциями, к общей территории промышленной зоны, определенной генеральным планом населенного пункта. Занятые территории могут включать резервные участки на площадках предприятий и других объектов, намеченные в соответствии с заданием на проектирование для размещения на них зданий и сооружений.

Нормативный размер участка промышленного предприятия принимается равным отношению площади его застройки к показателю нормативной плотности застройки площадок промышленных предприятий в соответствии с СН РК 3.01-03.

5.5 * Территория, занимаемая площадками промышленных предприятий и других

производственных объектов, учреждениями и предприятиями обслуживания, составляет как правило, не менее 60 % всей территории промышленной зоны ***(Дополнен – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ)***.

Территория, занимаемая площадками промышленных предприятий и других производственных объектов, учреждениями и предприятиями обслуживания при соответствующем обосновании могут уточняться.

5.6 В составе научно-производственных зон (районов) следует размещать учреждения науки и научного обслуживания, опытные производства и связанные с ними высшие и средние учебные заведения, гостиницы, учреждения и предприятия обслуживания, а также инженерные и транспортные коммуникации и сооружения.

Состав научно-производственных и условия размещения отдельных НИИ и опытных производств, следует определять с учетом факторов влияния на окружающую среду.

При размещении опытных производств, не требующих санитарно-защитных зон шириной более 50 м, в научно-производственных зонах допускается размещать жилую застройку, формируя их по типу зон смешанной застройки.

5.7 Производственные зоны сельских населенных пунктов, как правило, не должны быть разделены на обособленные участки железными и автомобильными дорогами общей сети.

5.8 При размещении складов всех видов необходимо максимально использовать подземное пространство. Допускается при наличии отработанных горных выработок и участков недр, пригодных для размещения в них объектов, осуществлять строительство хранилищ продовольственных и промышленных товаров, ценной документации, распределительных холодильников и других объектов, требующих обеспечения устойчивости к внешним воздействиям и надежности функционирования. Размещение объектов осуществляется в соответствии с требованиями нормативных документов органов Государственного контроля за промышленной безопасностью в Республике Казахстан, регламентирующих использование подземного пространства в целях, не связанных с добычей полезных ископаемых.

5.9 Размеры земельных участков, площадь зданий и вместимость складов, предназначенных для обслуживания населенных пунктов, определяются генеральным планом населенного пункта или на основе градостроительного расчета согласно рекомендуемым Приложением Д настоящего нормативного документа.

5.10 Зоны транспортной и инженерной инфраструктур следует предусматривать для размещения сооружений и коммуникаций железнодорожного, автомобильного, воздушного, морского, речного транспорта, связи, инженерного оборудования с учетом их перспективного развития.

В целях обеспечения нормальной эксплуатации сооружений, устройства других объектов внешнего транспорта допускается устанавливать охранные зоны.

5.11 В санитарно-защитных зонах, вне полосы отвода железной дороги, допускается размещать автомобильные дороги, гаражи, стоянки автомобилей, склады, учреждения коммунально-бытового назначения. Не менее 50% площади санитарно-защитной зоны должно быть озеленено.

(Дополнено пунктами 5.12 – 5.20 – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ)

5.12 Размеры земельных участков научных учреждений следует принимать (на 1000 м^2 суммарной поэтажной площади зданий), га, не более:

естественных и технических наук....0,12-0,17

общественных наук..... .0,08-0,1

Примечания

1 Вышеуказанные показатели не распространяются на объекты, требующие особых условий и режимов работы (ботанические сады, обсерватории, ускорители элементарных частиц и др.).

2 В приведенную норму не входят опытные поля, полигоны, резервные территории, санитарно-защитные зоны.

3 Меньшие значения показателей следует принимать для крупнейших и крупных городов и для условий реконструкции.

5.13 В пределах участков научных учреждений выделяются территории, занимаемые: зданиями, площадками и озеленением, дорогами, проездами и автостоянками. При этом, здания занимает не более 50 % площади участка, спортивные площадки и озелененные территории не менее 10 %, дороги и проезды - от 15 до 25 %. Расчет потребности в автостоянках ведется исходя из нормы 1 автомобиль на 25 м^2 общей площади научных учреждений, площадь участка для одного автомобиля принимается равной 25 м^2.

5.14 На территории животноводческих комплексов и ферм и в их санитарно-защитных зонах не допускается размещать предприятия по переработке сельскохозяйственной продукции, объекты питания и объекты, к ним приравненные.

Объекты с размерами санитарно-защитной зоны свыше 300 м размещают на обособленных земельных участках.

5.15 Автомобильные дороги общей сети I, II, III категорий, как правило, проектируют в обход населенных пунктов в соответствии со СП РК 3.01-102. Расстояния от бровки земляного полотна указанных дорог до застройки принимают в соответствии со СП РК 3.01-102 и требований раздела 15, но не менее: до жилой застройки - 100 м, застройки территорий садоводческих и дачных товариществ - 50 м; для дорог IV категории - соответственно 50 и 25 м.

Со стороны жилой и общественной застройки населенных пунктов, садоводческих и дачных товариществ предусматривают вдоль дороги полосу зеленых насаждений шириной не менее 10 м.

В случае транзитного прохождения автомобильных дорог общей сети по территории населенного пункта необходимо предусматривать мероприятия по обеспечению безопасности движения пешеходов и местного транспорта, а также по выполнению экологических и санитарно-эпидемиологических требований к застройке.

5.16 Предприятия и организации, с которыми необходимо согласование, определяет штаб объединения ВВС военного округа, в зоне ответственности которого предполагается строительство. Адрес штаба представляется заказчикам проектной документации или проектным организациям республиканскими или местными исполнительными органами.

Согласованию подлежит размещение:

1) всех объектов в границах полос воздушных подходов к аэродромам, а также вне этих границ в радиусе 10 км от контрольной точки аэродрома (КТА);

2) объектов в радиусе 30 км от КТА, высота которых относительно уровня аэродрома 50 м и более;

- независимо от места размещения;

3) объектов высотой от поверхности земли 50 м и более линий связи, электропередачи, а также других объектов радио- и электромагнитных излучений, которые могут создавать помехи для нормальной работы радиотехнических средств;

4) взрывоопасных объектов;

5) факельных устройств для аварийного сжигания газов;

6) промышленных и иных предприятий и сооружений, деятельность которых может привести к ухудшению видимости в районах аэродромов.

Размещение объектов, указанных в п. 3) - 6) независимо от места их размещения, кроме того, подлежит согласованию с штабом военного округа и штабом объединения ВВС, на территории и в зоне ответственности которых предполагается строительство.

Запрещается размещение на расстоянии ближе 15 км от КТА мест выброса пищевых отходов, звероферм, скотобоен и других объектов, отличающихся привлечением и массовым скоплением птиц.

Примечания

1 Указанные согласования утрачивают силу, если в течение трех лет возведение соответствующих объектов не начато.

2 Контрольная точка аэродромов располагается вблизи геометрического центра аэродрома:

- при одной взлетно-посадочной полосе (ВПП) - в её центре;
- при двух ВПП - в середине прямой, соединяющей их центры.

3 В документах, представляемых на согласование размещения высотных сооружений, во всех случаях необходимо указывать координаты расположения проектируемых сооружений.

4 При определении высоты факельных устройств учитывается максимально возможная высота выброса пламени.

5.17 Морские и речные порты размещаютр на расстоянии не менее 100 м от жилой застройки.

Расстояния от границ специализированных районов новых морских и речных портов до жилой застройки принимают, м, не менее:

от границ районов, предназначенных для размещения складов легковоспламеняющихся и горючих жидкостей (при размещении складов ниже по течению реки)*.....…….…….…..…..500

от границ районов перегрузки и хранения пылящих грузов……..….300

от резервуаров и сливно-наливных устройств в районах перегрузки легковоспламеняющихся и горючих жидкостей на складах категории:

I……..……..200

II и III……..…….100

от границ рыбного порта (без рыбообработки на месте)…….....100

* Указанное расстояние принимают также от мест массового отдыха, пристаней, речных вокзалов, рейдов отстоя судов, гидроэлектростанций, промышленных предприятий и мостов.

При размещении складов выше по течению реки расстояние от перечисленных объектов, м, не менее:

для складов категорий:

I…….…….....5000

II и III…….……..…..3000

Примечания

1 На территории речных и морских портов предусматривают съезды к воде и площадки для забора воды пожарными машинами.

2 В портах с малым грузооборотом пассажирский и грузовой районы объединяют в один грузопассажирский.

5.18 Размер участка при одноярусном стеллажном хранении судов принимают (на одно место), м^2; для прогулочного флота - 27, спортивного - 75.

5.19 Минимальную площадь озеленения санитарно-защитных зон принимают в зависимости от ширины зоны, %:

до 300 м - 60

св. 300 до 1000 м - 50

св. 1000 до 3000 м - 40

св. 3000 - 20.

В санитарно-защитных зонах со стороны жилых и общественно-деловых зон предусматривают полосу древесно-кустарниковых насаждений шириной не менее 50 м, а при ширине зоны до 100 м - не менее 20 м.

5.20 Жилую застройку отделяют от железных дорог санитарно-защитной зоной шириной не менее 100 м, считая от оси крайнего железнодорожного пути. При размещении железных дорог в выемке или при осуществлении специальных шумозащитных мероприятий, обеспечивающих требования МСН 2.04-03-2005, ширина санитарно-защитной зоны может быть уменьшена, но не более чем на 50 м. Ширину санитарно-защитной зоны до границ садовых участков принимают не менее 50 м.

6 Правила организации зоны рекреационного назначения и особо охраняемых территорий

6.1 В состав зон рекреационного назначения могут включаться зоны в границах территорий, занятых городскими лесами, скверами, парками, городскими садами, прудами, озерами, водохранилищами, пляжами, зоопарками, водоемами, аквапарками, объектами ландшафтной архитектуры, также в границах иных территорий, используемых и предназначенных для отдыха, туризма, здания и сооружения досугового и (или) оздоровительного назначения.

В пределах черты городских, сельских населенных пунктов могут выделяться зоны особо охраняемых территорий, в которые включаются земельные участки, имеющие особое природоохранное, научное, историко-культурное, эстетическое, рекреационное, оздоровительное и иное особо ценное значение.

6.2 * В крупнейших, крупных и больших городах наряду с парками городского и районного значения необходимо предусматривать специализированные - детские, спортивные, выставочные, зоологические и другие парки, ботанические сады, размеры которых принимаются по заданию на проектирование.

Ориентировочные размеры детских парков принимают из расчета 0,5 м2/ чел., включая площадки и спортивные сооружения, нормы расчета которых приведены в рекомендуемом Приложении В. ***(Изм.ред. – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ).***

Размеры стоянок автомобилей, размещаемых у границ лесопарков, зон отдыха и

курортных зон, следует определять по заданию на проектирование, а при отсутствии данных по Приложению К.

(Дополнено пунктами 6.3 – 6.13 – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ)

6.3 Размещение объектов массового кратковременного отдыха населения, расположенных в зонах рекреационного назначения предусматривают с учетом доступности этих зон на общественном транспорте, как правило, не более 1,5 ч.

Размеры территорий объектов массового кратковременного отдыха (далее зон отдыха) принимают из расчета не менее 500 м2 на 1 посетителя, в том числе интенсивно используемая ее часть для активных видов отдыха не менее 100 м2 на одного посетителя. Площадь участка отдельной зоны массового кратковременного отдыха не менее 50 га, в зоне пустынь и полупустынь - не менее 30 га.

6.4 Расчетное число единовременных посетителей территории парков, лесопарков, городских лесов принимают, чел./га, не более:

для городских парков	100
для парков зон отдыха	70
для парков курортов	50
для лесопарков (лугопарков, гидропарков)	10
для городских лесов	1-3

При числе единовременных посетителей 10 - 15 чел/га предусматривают дорожно-тропиночную сеть для организации движения, а на опушках полян - почвозащитные посадки; при числе единовременных посетителей 50 чел/га и более предусматривают мероприятия по преобразованию лесного ландшафта в парковый.

6.5 В городских и сельских населенных пунктах необходимо предусматривать, как правило, непрерывную систему озелененных территорий и других открытых пространств. Удельный вес озелененных территорий различного назначения в пределах застройки городов (уровень озелененности территории застройки) не менее 40 %, а в границах территории жилого района не менее 25 % (включая суммарную площадь озелененной территории микрорайона).

Примечание - В городах с предприятиями, требующими устройства санитарно-защитных зон шириной более 1 км, уровень озелененности территории застройки увеличивают не менее чем на 15 %.

6.6 Площадь озелененных территорий общего пользования - парков, садов, скверов, бульваров, размещаемых на территории городских и сельских населенных пунктов, принимают по Таблице 1-2.

В крупнейших, крупных и больших городах существующие массивы городских лесов преобразовывают в городские лесопарки и относить их дополнительно к указанным в таблице 1-2 озелененным территориям общего пользования исходя из расчета не более 5 $м^2$/чел.

В структуре озелененных территорий общего пользования крупные парки и лесопарки шириной 0,5км и более составляет не менее 10 %.

Время доступности городских парков не более 20 мин, а парков планировочных районов - не более 15 мин.

Примечание - В сейсмических районах обеспечивают свободный доступ парков, садов и других озелененных территорий общего пользования.

Таблица 1-2 - Площадь озелененных территорий общего пользования

Озелененные территории общего пользования	Площадь озелененных территорий, $м^2$/чел.			
	крупнейших, крупных и больших городов	средних городов	малых городов	сельских населенных пунктов
Общегородские	10	7	8 (10)*	12
Жилых районов	6	6	-	-

* В скобках приведены размеры для малых городов с численностью населения до 20 тыс. чел.

Примечания

1 Для городов-курортов приведенные нормы общегородских озелененных территорий общего пользования следует увеличивать, но не более чем на 50 %.

2 Площадь озелененных территорий общего пользования в населенных пунктах допускается уменьшать для районов полупустыни и пустыни - на 20-30 %; увеличивать для степи и лесостепи на 10-20 %.

3 В средних, малых городах и сельских населенных пунктах, расположенных в окружении лесов, в прибрежных зонах крупных рек и водоемов площадь озелененных территорий общего пользования допускается уменьшать, но не более чем на 20 %.

6.7 При размещении парков и садов максимально сохраняют участки с существующими насаждениями и водоемами.

Площадь территории парков, садов и скверов принимают в га, не менее: городских парков - 15, парков планировочных районов - 10, садов жилых районов - 3, скверов - 0,5; для условий реконструкции площадь скверов может быть меньших размеров.

В общем балансе территорий парков и садов площадь озелененных территорий принимают не менее 70 %.

6.8 При строительстве парков на пойменных территориях соблюдают требования настоящего нормативного документа и СН РК 2.03-04.

6.9 Бульвары и пешеходные аллеи предусматривают в направлении массовых потоков пешеходного движения. Размещение бульвара, его протяженность и ширину, а также место в поперечном профиле улицы определяют с учетом архитектурно-планировочного решения улицы и ее застройки. На бульварах и пешеходных аллеях предусматривают площадки для кратковременного отдыха.

Ширину бульваров с одной продольной пешеходной аллеей принимают в м, не менее, размещаемых:

по оси улиц…….18

с одной стороны улицы между проезжей частью и застройкой……...10

6.10 Расстояния от зданий, сооружений, а также объектов инженерного благоустройства до деревьев и кустарников принимают по таблице 1-3.

Таблица 1-3 – Минимальные расстояния от зданий, сооружений, а также объектов инженерного благоустройства до деревьев и кустарников

Здание, сооружение, объект инженерного благоустройства	Минимальные расстояния, м, от здания, сооружения, объекта до оси	
	ствола дерева	кустарника
Наружная стена здания и сооружения	5,0	1,5
Край трамвайного полотна	5,0	3,0
Край тротуара и садовой дорожки	0,7	0,5
Край проезжей части улиц, кромка укрепленной полосы обочины дороги или бровка канавы	2,0	1,0
Мачта и опора осветительной, трамвайной сетей, мостовая опора и эстакада	4,0	-
Подошва откоса, террасы и др.	1,0	0,5
Подошва или внутренняя грань подпорной стенки	3,0	1,0
Подземные сети:		
- газопровод, канализация	1,5	-
- тепловая сеть (стенка канала, тоннеля или оболочка при бесканальной прокладке)	2,0	1,0
- водопровод, дренаж	2,0	-
- силовой кабель и кабель связи	2,0	0,7

Примечания

1 Приведенные нормы относятся к деревьям с диаметром кроны не более 5 м и увеличеваются для деревьев с кроной большего диаметра.

2 Расстояния от воздушных линий электропередачи до деревьев следует принимать по правилам устройства электроустановок .

3 Деревья, высаживаемые у зданий, не препятствуют инсоляции и освещенности жилых и общественных помещений в соответствии с требованиями санитарных норм и правил и настоящего нормативного документа.

6.11 В зеленых зонах городов предусматривают питомники древесных и кустарниковых растений и цветочно-оранжерейные хозяйства с учетом обеспечения посадочным материалом группы городских и сельских населенных пунктов. Площадь питомников принимают из расчета 3-5 $м^2$/чел. в зависимости от уровня обеспеченности населения озелененными территориями общего пользования, размеров санитарно-защитных зон, развития территорий садоводческих и дачных товариществ, особенностей природно-климатических и других местных условий. Общую площадь цветочно-оранжерейных хозяйств принимают из расчета 0,4 $м^2$/чел.

6.12 Территории садоводческих и дачных товариществ размещают с учетом перспективного развития городских и сельских населенных пунктов за пределами резервных территорий, предусматриваемых на расстоянии доступности на общественном транспорте, как правило, не более 1,5 ч, а для крупнейших и крупных городов - не более 2 ч., а также в соответствии с проектом пригородной зоны или проектом районной

планировки.

6.13 Дорожную сеть территорий рекреационных зон (дороги, аллеи, тропы) трассируют по возможности с минимальными уклонами в соответствии с направлениями основных путей движения пешеходов и с учетом определения кратчайших расстояний к остановочным пунктам, игровым и спортивным площадкам. Ширина дорожки кратна 0,75 м (ширина полосы движения одного человека) с учетом возможности проезда детской и инвалидной коляски в обоих направлениях.

6.14* Зоны рекреационного назначения оборудуются системой видеонаблюдения в соответствии с требованиями СТ РК 4044. ***(Дополнен – Приказ КДСиЖКХ от 25.09.2026 г. №117-НҚ)***

7 ПРАВИЛА ПРОЕКТИРОВАНИЯ УЧРЕЖДЕНИЙ И ПРЕДПРИЯТИЙ ОБСЛУЖИВАНИЯ

7.1 * Учреждения и предприятия обслуживания размещают на территории городских и сельских населенных пунктов, в местах проживания и приложения труда, предусматривая формирование общественных центров в увязке с сетью общественного пассажирского транспорта.

При расчете учреждений и предприятий обслуживания принимают социальные нормативы обеспеченности, разрабатываемые в установленном порядке. Для ориентировочных расчетов число учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков принимаются в соответствии с рекомендуемым Приложением В.

Примечание - Размещение, вместимость и размеры земельных участков учреждений и предприятий обслуживания, не указанных в настоящем разделе и в Приложении В, следует принимать по заданию на проектирование.

(Изм.ред. – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ)

7.2 Общественные туалеты следует подразделять по условиям размещения на подземные и надземные, по типам застройки на встроенные в застройку и отдельно расположенные на территории города, по типам капитальности на стационарные (капитальные и модульные) и временные.

7.3 Сооружениями стационарного типа являются общественные туалеты, подключаемые к городским сетям электро - водоснабжения и канализации. Туалеты временного типа не подключаются к городским сетям.

Таблица 2* - Расстояния от зданий и границ земельных участков учреждений и предприятий обслуживания

Объекты обслуживания	Расстояния от зданий и границ земельных участков учреждений и предприятий обслуживания, м			
	до красной линии в		до стен жилых домов	до зданий общеобразовательных учреждений, интернатных организаций образования, дошкольных и лечебных учреждений
	в городах	в сельских населенных пунктах		
Дошкольные учреждения (стены здания)	25 (5)	10 (3)	По нормам инсоляции и освещенности	
Общеобразовательные учреждения (стены здания)	25	10	По нормам инсоляции и освещенности	
Приемные пункты вторичного сырья	-	-	20*	50
Пожарные депо	10	10	-	-
Кладбища традиционного захоронения и крематории	(6)	(6)	В соответствии с требованиями Санитарных правил «Санитарно-эпидемиологические требования по установлению санитарно-защитной зоны производственных объектов», утвержденных приказом Министра национальной экономики Республики Казахстан от 20 марта 2015 года № 237 и Санитарных правил «Санитарно-эпидемиологические требования к кладбищам и объектам похоронного назначения», утвержденных приказом Министра национальной экономики Республики Казахстан от 26 февраля 2015 года № 138	
Кладбища для погребения после кремации	(6)	(6)		

Таблица 2* - Расстояния от зданий и границ земельных участков учреждений и предприятий обслуживания *(продолжение)*

В скобке - расстояния от красных линий до границ земельных участков объектов обслуживания * С входами и окнами. Примечания 1 Участки дошкольных, общеобразовательных учреждений и больниц не должны примыкать непосредственно к магистральным улицам. 2 Приемные пункты вторичного сырья следует изолировать полосой зеленых насаждений и предусматривать к ним подъездные пути для автомобильного транспорта. 3 На земельном участке больницы необходимо предусматривать отдельные въезды в зоны хозяйственную и корпусов: лечебных - для инфекционных, неинфекционных и патолого-анатомического отделений.

(Изм.ред. – Приказ КДСиЖКХ от 25.12.2019 г. №228-НҚ)

(Дополнено пунктами 7.4 – 7.9 – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ)

7.4 Расстояния от зданий и границ земельных участков учреждений и предприятий обслуживания принимают не менее приведенных в таблице 2.

7.5 При определении числа, состава и вместимости учреждений и предприятий обслуживания в городах-центрах систем расселения дополнительно учитывают приезжающее население из других городских и сельских населенных пунктов, расположенных в зоне, ограниченной затратами времени на передвижения в большой, крупный и крупнейший город-центр не более 2 ч, в малые и средние города-центры или подцентры систем расселения - не более 1 ч; в исторических городах учитывают также контингент туристов.

7.6 Расчетное количество приборов (кабин) составляет с учетом среднестатистических характеристик: - пропускная способность одного прибора (кабин) порядка 20 чел/час, количество посещений туалетов порядка 10 % от дневной нагрузки (тыс. чел/час «пик»). На территории бульвара при его ширине менее 25 м и на территории сквера размещают подземные туалеты.

7.7 Радиус обслуживания населения учреждениями и предприятиями, размещенными в жилой застройке, как правило, принимает не более указанного в таблице 2-1.

Таблица 2-1 - Радиус обслуживания населения учреждениями и предприятиями, размещенными в жилой застройке

Учреждения и предприятия обслуживания	Радиус обслуживания, м
1 Дошкольные учреждения[1]:	
- в городах	300
- в сельских населенных пунктах и в малых городах, при малоэтажной застройке	500
2 Общеобразовательные школы[1]	500

Таблица 2-1 - Радиус обслуживания населения учреждениями и предприятиями, размещенными в жилой застройке *(продолжение)*

3 Помещения для физкультурно-оздоровительных занятий	500
4 Физкультурно-спортивные центры жилых районов	1500
5 Поликлиники и их филиалы в городах[2]	1000
6 Раздаточные пункты молочной кухни в городах при застройке: - многоэтажной;	500
- малоэтажной	800
7 Аптеки в городах при застройке: - многоэтажной; - малоэтажной	500 800
8 Предприятия торговли, общественного питания и бытового обслуживания местного значения:	
в городах при застройке:	
- многоэтажной	500
- малоэтажной	800
в сельских населенных пунктах	2000
9 Отделения связи и филиалы сберегательного банка	500

[1]Указанный радиус обслуживания не распространяется на специализированные и оздоровительные дошкольные учреждения и общеобразовательные школы (языковые, математические, спортивные и т. п.).

Радиусы обслуживания общеобразовательных школ в сельской местности допускается принимать по Таблице 2-2.

В населенных пунктах со сложными планировочными структурами (вытянутой конфигурацией и др.), обусловленной рельефом местности, очертанием береговой полосы и другими природно-ландшафтными факторами и в условиях реконструкции, при соответствующем обосновании, по заданию на проектирование, указанные радиусы доступности увеличивают до 10 %, а также в пределах радиуса транспортной доступности.

Размещение общеобразовательных учреждений допускается на расстоянии транспортной доступности: для учащихся начального образования - 15 минут (в одну сторону), для учащихся остальных уровней - не более 50 минут (в одну сторону).

[2]Доступность поликлиник, амбулаторий, фельдшерско-акушерских пунктов и аптек в сельской местности принимается в пределах 30 мин (с использованием транспорта).

Примечания

1 В зоне пустынь и полупустынь, в условиях сложного рельефа указанные в таблице радиусы обслуживания следует уменьшать до 30%.

2 Пути подходов учащихся к общеобразовательным школам с начальным образованием (1-4 классы) не должны пересекать проезжую часть магистральных улиц в одном уровне.

7.8 При проектирование учреждений и предприятий обслуживания расстояния от зданий и границ земельных участков принимают по таблице 2-2.

Таблица 2-2- Размещение общеобразовательных учреждений в сельской местности

Уровень образования	Радиус пешеходной доступности не более, км	Радиус транспортной доступности не более, мин. (в одну сторону)
Начальное образование	не более 2	не более 15
Основное среднее образование и среднее образование (общее среднее образование, техническое и профессиональное образование)	не более 4	не более 30

Примечания

1 Предельный радиус обслуживания учащихся общеобразовательных учреждений не превышает 15 км.

2 В сложных природно-климатических условиях и в условиях реконструкции, при соответствующем обосновании, по заданию на проектирование, указанные радиусы доступности допускается увеличивать до 10%, а также в пределах радиуса транспортной доступности.

3 Транспортному обслуживанию подлежат учащиеся сельских образовательных учреждений, проживающие на расстоянии свыше 1 км от учреждения. Предельный пешеходный подход учащихся к месту сбора на остановке не более 500 м.

Остановка транспорта оборудуется навесом, огражденным с трех сторон, защищена барьером от проезжей части дороги, имеющая твердое покрытие и обзорность не менее 250 м со стороны дороги.

4 Для учащихся, проживающих на расстоянии свыше предельно допустимого транспортного обслуживания, а также при транспортной недоступности в период неблагоприятных погодных условий, предусматривается пришкольный интернат в соответствии с требованиями СН РК 3.02-01.

7.9 При проектировании временных туалетов на территории города соблюдают требования санитарно-гигиенических, эпидемиологических и экологических норм.

8* Правила проектирования и организации транспорта и улично-дорожной сети

8.1* Общие требования

Пропускную способность сети улиц, дорог и транспортных пересечений, число мест хранения автомобилей следует определять исходя из уровня автомобилизации на расчетный срок, автомобилей на 1000 чел.: 250 - 300 легковых автомобилей, включая 4 - 5 такси и 3 - 4 ведомственных автомобиля, 35 - 55 грузовых автомобилей в зависимости от состава парка. Для районов малоэтажной застройки уровень насыщения легковыми автомобилями на расчетный срок следует принимать 400 единиц на 1000 жителей. Число мотоциклов и мопедов на 1000 чел. следует принимать 65 - 115 единиц для городов с населением свыше 100 тыс. чел. и 115 - 165 единиц для остальных населенных пунктов. Показатели уровня автомобилизации, в зависимости от местных условий, при соответствующем обосновании могут уточняться. Площадь участка для стоянки одного автомобиля на автостоянках следует принимать по Таблице 3; при примыкании участков для стоянки к проезжей части улиц и проездов - 18,0 м2 на автомобиль. Рекомендуемую ширину проездов на стоянках для автомобилей принимать согласно Таблице 4.

Число автомобилей, прибывающих в город-центр из других населенных пунктов системы расселениях, и транзитных, определяется специальным расчетом.

Таблица 3 - Площадь участка для стоянки одного автомобиля на автостоянках

В квадратных метрах

Парковочное сооружение	Общие квадратные метры на место
Наземная парковка	25 - 30
Многоэтажная / подземная	30 - 37

Таблица 4 - Рекомендуемая минимальная ширина проездов между рядами автомобилей на стоянке

Угол парковки, градусов	Транспортный поток	Ширина проезда, м	Ширина парковочного места, м
90	Двусторонний	6,95	Полная ширина – 3,0
90	Односторонний	6,0	Полная ширина – 3,0
60	Односторонний	4,2	3,0
45	Односторонний	3,6	3,0

Места для личных транспортных средств лиц с инвалидностью предусматриваются вблизи входа, доступного для маломобильных групп населения, общественного здания – не далее 50 м, а при жилых зданиях – не далее 100 м. Количество мест парковок транспортных средств маломобильных групп населения предусматриваются в соответствии с СП РК 3.06-101-2012. Парковочные места, предназначенные для транспортных средств лиц с инвалидностью, проектируются шириной не менее 3,66 м, и длиной не менее 5,38 м. Уклон парковочных мест для маломобильных групп населения не превышают 2%.

Затраты времени в городах на передвижение от мест проживания до мест работы для 90% трудящихся (в один конец) не превышает, мин, для городов с населением, тыс. чел.:

2000	45
1000	40
500	37
250	35
100 и менее	30

Для ежедневно приезжающих на работу в город-центр из других населенных пунктов указанные нормы затрат времени допускается увеличивать, но не более чем в два раза.

Для жителей сельских населенных пунктов затраты времени на трудовые передвижения (пешеходные или с использованием транспорта) в пределах сельскохозяйственного предприятия, как правило, не превышают 30 мин.

Примечание - Для промежуточных значений расчетной численности населения городов указанные нормы затрат времени следует интерполировать ***(Изм.ред. – Приказ КДСиЖКХ от 09.07.2021 г. №98-НҚ)***

8.2 Сеть улиц и дорог

8.2.1 В стесненных условиях (реконструкции), на магистральных улицах, организация транзитного движения автотранспортных средств допускается в надземном (подземном) варианте.

(Дополнено пунктами 8.2.1-1–8.2.1-22–приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ)

8.2.1-1 Улично-дорожную сеть населенных пунктов проектируют в виде непрерывной системы с учетом функционального назначения улиц и дорог, интенсивности

транспортного, велосипедного и пешеходного движения, архитектурно-планировочной организации территории и характера застройки. В составе улично-дорожной сети выделяются улицы и дороги магистрального и местного значения, а также главные улицы. Категории улиц и дорог городов назначаются в соответствии с классификацией, приведенной в таблице 5-1.

Расстояние от края основной проезжей части магистральных дорог до линии регулирования жилой застройки не менее 50 м, а при условии применения шумоащитных устройств, обеспечивающих требования МСН 2.04-03-2005, не менее 25 м.

Расстояние от края основной проезжей части улиц, местных или боковых проездов до линии застройки принимается не более 25 м. В случаях превышения указанного расстояния предусматриваются на расстоянии не ближе 5 м от линии застройки полосу шириной 6 м, пригодную для проезда пожарных машин.

Расчетные параметры улиц и дорог городов принимаются по 5-2, сельских населенных пунктов - по таблице 5-3.

Таблица 5-1 - Категории улиц и дорог городов и их назначение

Категория дорог и улиц	Аналог категории дорог общего пользования	Основное назначение дорог и улиц
Магистральные дороги: скоростного движения СД	I-II	Скоростная транспортная связь в крупнейших и крупных городских округах и поселениях: выходы на внешние автомобильные дороги, к аэропортам, крупным зонам массового отдыха и поселениям в системе расселения. Пересечения с магистральными улицами и дорогами в разных уровнях.
регулируемого движения МДРД	I-II	Транспортная связь между районами крупнейших и крупных городских округов, городских поселений на отдельных направлениях и участках преимущественно грузового движения, осуществляемого вне жилой застройки, выходы на внешние автомобильные дороги, пересечения с улицами и дорогами в одном уровне
Магистральные улицы: общегородского значения: непрерывного движения МНД	I-II	Транспортная связь между жилыми, производственными зонами и общественными центрами в крупнейших, крупных и больших городских округах и городских поселениях, а также с другими магистральными улицами, городскими и внешними автомобильными дорогами. Обеспечение движения транспорта по основным направлениям в разных уровнях

Таблица 5-1 - Категории улиц и дорог городов и их назначение *(продолжение)*

регулируемого движения МУРД	I-II	Транспортная связь между жилыми, производственными зонами и центром городского округа, городского поселения, центрами планировочных районов; выходы на магистральные улицы и дороги и внешние автомобильные дороги. Пересечения с магистральными улицами и дорогами в одном уровне
Районного значения: РМ транспортно-пешеходные	II	Транспортная и пешеходная связи между жилыми районами, а также между жилыми и производственными зонами, общественными центрами, выходы на другие магистральные улицы и дороги.
пешеходно-транспортные	II	Пешеходная и транспортная связи (преимущественно общественный пассажирский транспорт) в пределах планировочного района
Улицы и дороги местного значения: УДМ улицы в жилой застройке	III	Транспортная (без пропуска грузового и общественного транспорта) и пешеходная связи на территории жилых районов (микрорайонов), выходы на магистральные улицы и дороги регулируемого движения
улицы и дороги в производственных, в том числе коммунально-складских зонах	III	Транспортная связь преимущественно легкового и грузового транс-порта в пределах зон, выходы на магистральные дороги. Пересечения с улицами и дорогами устраиваются в одном уровне
пешеходные улицы и дороги	III	Пешеходная связь с местами приложения труда, учреждениями и предприятиями обслуживания, в том числе в пределах общественных центров, местами отдыха и остановочными пунктами общественного транспорта
парковые дороги	III	Транспортная связь в пределах территории парков и лесопарков преимущественно для движения легковых автомобилей
проезды	III	Подъезд транспортных средств к жилым, общественным зданиям, учреждениям, предприятиям и другим объектам внутри районов, микрорайонов (кварталов)

Таблица 5-1 - Категории улиц и дорог городов и их назначение *(продолжение)*

велосипедные дорожки	-	По свободным от других видов транспорта трассам.

Примечания

1 В тексте приняты следующие обозначения:

скоростные дороги - СД; регулируемого движения МДРД ; магистральные улицы и дороги общегородского значения: непрерывного движения - МНД; регулируемого движения - МУРД; магистральные улицы районного значения – РМ; дороги грузового движения - ГД; улицы и дороги местного значения – УДМ.

2 Главные улицы выделяются из состава транспортно-пешеходных, пешеходно-транспортных и пешеходных улиц, и являются основой архитектурно-планировочного построения общегородского центра.

3 В зависимости от величины и планировочной структуры городов, объемов движения, указанные основные категории улиц и дорог дополняют или применяют их неполный состав. Если расчетные затраты времени на трудовые передвижения превышают установленные настоящими нормами, допускается при наличии специальных обоснований принимать категории магистральных улиц и дорог, приведенные в настоящей таблице для групп городов с большей численностью населения.

4 В условиях реконструкции, а также для улиц районного значения допускается устройство магистралей или их участков, предназначенных только для пропуска средств общественного транспорта с организацией трамвайно-пешеходного, троллейбусно-пешеходного или автобусно-пешеходного движения.

5 В исторических городах предусматривается исключение или сокращение объемов движения наземного транспорта через территорию исторического ядра общегородского центра: устройство обходных магистральных улиц, улиц с ограниченным движением транспорта, пешеходных улиц и зон; размещение стоянок автомобилей преимущественно по периметру этого ядра.

Таблица 5-2 - Расчетные параметры улиц и дорог городов

(Изм.ред. – Приказ КДСиЖКХ от 26.05.2026 г. №57-НҚ)

Категория дорог и улиц	Расчетная скорость движения, км/ч	Ширина полосы движения, м	Число полос движения	Наименьший радиус кривых в плане, м	Наибольший продольный уклон, +	Ширина пешеходной части тротуара, м
Магистральные дороги:						
скоростного движения СД	120	3,75	4-8	600	30	-
регулируемого движения МДРД	80	3,50	2-6	400	50	-
Магистральные улицы						
общегородского значения:						
непрерывного движения МНД	100	3,75	4-8	500	40	2,25-4,5
регулируемого движения МУРД	80	3,50	4-8	400	50	2,25-3,0
районного значения: РМ						
транспортно-пешеходные	70	3,50	2-4	250	60	2,25
пешеходно-транспортные	50	4,00	2	125	40	3,0

Таблица 5-2 - Расчетные параметры улиц и дорог городов *(продолжение)*

Улицы и дороги местного значения: УДМ						
улицы в жилой застройке	40	3,50	2-3*	90	70	1,5
	30	3,50	2	50	80	1,5
улицы и дороги научно-производственных, промышленных и коммунально-складских районов	50	3,50	2-4	90	60	1,5
	40	3,50	2-4	90	60	1,5
парковые дороги	40	3,00	2	75	80	-
Проезды:						
основные	40	3,00	2	50	70	1,0
второстепенные	30	3,50	1	25	80	0,75
Пешеходные улицы:						
основные	-	1,00	По расчету	-	40	По проекту
второстепенные	-	0,9-1 м	То же	-	60	То же
Велосипедные дорожки:						
обособленные	20	1,50	1-2	30	40	-
изолированные	30	1,50	2-4	50	30	-

* С учетом использования одной полосы для стоянок легковых автомобилей.

Примечания

1 Ширина улиц и дорог определяется расчетом в зависимости от интенсивности движения транспорта и пешеходов, состава размещаемых в пределах поперечного профиля элементов (проезжих частей, технических полос для прокладки подземных коммуникаций, тротуаров, зеленых насаждений и др.), с учетом санитарно-эпидемиологических требований и требований гражданской обороны. Ширина улиц и дорог в красных линиях принимается, м: магистральных дорог - 50-75; магистральных улиц - 40-80; улиц и дорог местного значения - 15-25.

2 В условиях сложного рельефа или реконструкции, а также в зонах с высокой градостроительной ценностью территории снижают расчетную скорость движения для дорог скоростного и улиц непрерывного движения на 10 км/ч с уменьшением радиусов кривых в плане и увеличением продольных уклонов.

3 Для движения автобусов и троллейбусов на магистральных улицах и дорогах в больших, крупных и крупнейших городах предусматривают крайнюю полосу шириной 4 м; для пропуска автобусов в часы «пик» при интенсивности более 40 ед./ч, а в условиях реконструкции - более 20 ед./ч допускается устройство обособленной проезжей части шириной 8-12 м. На магистральных дорогах с преимущественным движением грузовых автомобилей увеличивают ширину полосы движения до 4 м.

4 В ширину пешеходной части тротуаров и дорожек не включаются площади, необходимые для размещения киосков, скамеек и т.п.

5 В местностях с объемом снегоприноса за зиму более 200 м3/м ширину тротуаров на магистральных улицах принимаются по заданию на проектирование, но не менее 3 м.

6 В условиях реконструкции на улицах местного значения, а также при расчетном пешеходном движении менее 50 чел./ч. в обоих направлениях допускается устройство тротуаров и дорожек шириной 1 м.

7 При непосредственном примыкании тротуаров к стенам зданий, подпорным стенкам или оградам увеличивают их ширину не менее чем на 0,5 м.

8 Допускается предусматривать поэтапное достижение расчетных параметров магистральных улиц и дорог, транспортных пересечений с учетом конкретных размеров движения транспорта и пешеходов при обязательном резервировании территории и подземного пространства для перспективного строительства.

Таблица 5-2 - Расчетные параметры улиц и дорог городов *(продолжение)*

9 В малых, средних и больших городах, а также в условиях реконструкции и при организации одностороннего движения транспорта используют параметры магистральных улиц районного значения для проектирования магистральных улиц общегородского значения. 10 Устраивают укрепленные обочины шириной 0,5-1,0 м с обеих сторон проезжей части

Таблица 5-3 - Расчетные параметры улиц и дорог сельских населенных пунктов

Категория сельских улиц и дорог	Основное назначение	Расчетная скорость движения, км/ч	Ширина полосы движения, м	Число полос движения	Ширина пешеходной части тротуара, м
Поселковая дорога	Связь сельского населенного пункта с внешними дорогами общей сети	60	3,5	2	-
Главная улица	Связь жилых территорий с общественным центром	40	3,5	2-3	1,5-2,25
Улица в жилой застройке:					
основная	Связь внутри жилых территорий и с главной улицей по направлениям с интенсивным движением	40	3,0	2	1,0-1.5
второстепенная (переулок)	Связь между основными жилыми улицами	30	2,75	2	1,0
проезд	Связь жилых домов, расположенных в глубине квартала, с улицей	20	2,75-3,0	1	0 или 1,0 (по возможности)
Хозяйственный проезд, скотопрогон	Прогон личного скота и проезд грузового транспорта к приусадебным участкам	30	4,5	1	-

Таблица 5-4 – Уширение на каждую полосу движения на горизонтальных кривых

Радиусы кривых, м	Уширение на каждую полосу движения, м
700-800	0,2
500-600	0,25
400	0,30
300	0,35
200	0,4
150	0,5
100	0,7
80	1,0
60	1,0
50	1,2
40	1,5

8.2.1-2 На магистральных улицах общегородского значения при обратном сопряжении кривых в плане обеспечивается возможность прямой вставки между ними не менее 50 м.

8.2.1-3 Переходные кривые, обеспечивающие плавность трассы магистральных улиц общегородского значения, применяют при сопряжении следующих элементов трассы:

- прямых участков и круговой кривой радиусом 2000 м и менее;
- односторонних круговых кривых в плане, если их радиусы различаются более чем в 1,3 раза;
- обратных круговых кривых.

8.2.1-4 Наименьшие длины переходных кривых принимаются по таблице 5-5.

Таблица 5-5 - Наименьшие длины переходных кривых

Радиус круговой кривой, м	150	200	250	300	400	500	600-1000	1000-2000
Длина переходной кривой, м	60	70	80	90	100	110	120	100
Примечание - В сложных градостроительных условиях при соответствующем технико-экономическом обосновании применяются только круговых кривых.								

8.2.1-5 При проектировании трасс магистральных улиц общегородского значения необходимо:

- радиусы кривых в плане при малых углах поворота трассы принимают по таблице 5-6;
- совмещать горизонтальные кривые с вогнутыми вертикальными с совпадением их середин и незначительным превышением длины горизонтальной кривой над вертикальной;
- начало кривой в плане располагать над вершиной выпуклой вертикальной кривой не менее чем на расстояние, указанное в таблице 5-7.

Таблица 5-6 - Радиусы кривых в плане при малых углах поворота трассы

Угол поворота, град.	1	2	3	4	5	6	8	10
Минимальный радиус кривой, м	20000	10000	6000	5000	4000	4000	3000	3000

Таблица 5-7 – Расположение начала кривой в плане

Расстояние видимости, м	Смещение начала кривой при радиусе в плане, м				
	600	1000	1500	2000	2500
200	40	45	55	60	65
150	30	35	45	50	55
100	20	25	35	40	8

8.2.1-6 При проектировании улиц обеспечивается видимость по трассе в плане и профиле не менее указанной в таблице 5-8.

Таблица 5-8 - Видимость по трассе в плане и профиле при проектировании улиц

Категория улиц и магистралей	Расстояние видимости, м	
	Поверхности проезжей части	Встречного автомобиля
Магистральные улицы:		
общегородского значения: МУРД, МУРД	100	200
районного значения РМ	100	200
Улицы и дороги местного значения: УДМ		
улицы в жилой застройке	75	150
улицы в производственных зонах	75	150

8.2.1-7 На участках подъемов предельную длину участков с наибольшим уклоном необходимо принимать по таблице 5-9. При большей длине участка подъема добавляют одну полосу движения. Протяженность дополнительной полосы за подъемом принимается от 50 до 200 м.

Таблица 5-9 - Предельная длина участков с наибольшим уклоном

Продольный уклон, %	30	40	50	60
Предельная длина участка, м	1200	600	400	300

8.2.1-8 На магистральных улицах общегородского значения с двух сторон от проезжей части устраиваются полосы безопасности шириной 0,75 м – при непрерывном движении, 0,5 м – при регулируемом движении.

8.2.1-9 Для разделения отдельных элементов поперечного профиля улиц и разных

направлений движения предусматриваются разделительные полосы. Центральные разделительные полосы проектируются в одном уровне с проезжей частью с выделением их разметкой. Ширина разделительных полос принимается по таблице 5-10.

***Таблица 5-10– Ширина разделительных полос**

Местоположение полосы	Ширина полосы, м			
	Магистральных улиц			Улицы местного значения Улицы в жилой застройке
	Общегородского значения		Районного значения	
	с непрерывным движением	с регулируемым движением		
Центральная разделительная	4,0	4,0	-	-
Между основной проезжей частью и местными проездами	3,0	3,0	-	-
Между проезжей частью и тротуаром	3,0	3,0	3,0	2,0

Примечания

1 В условиях реконструкции допускается уменьшать ширину разделительных полос между основной проезжей частью и местным проездом на магистральных улицах общегородского значения до 2 м.

2 В условиях сложившейся застройки допускается уменьшать ширину центральной разделительной полосы на магистральных улицах общегородского значения до 2 м.

8.2.1-10 В конце проезжих частей тупиковых улиц и дорог устраивают площадки с островками диаметром не менее 16 м для разворота автомобилей и не менее 30 м при организации конечного пункта для разворота средств общественного пассажирского транспорта. Использование поворотных площадок для стоянки автомобилей не допускается.

8.2.1-11 Радиусы закругления проезжей части улиц и дорог по кромке тротуаров и разделительных полос принимаются не менее, м:

–для магистральных улиц и дорог регулируемого движения - 8;

–местного значения - 5;

–на транспортных площадях - 12.

В стесненных условиях и при реконструкции, радиусы закругления магистральных улиц и дорог регулируемого движения принимать не менее 6 м, на транспортных площадях - 8 м.

При отсутствии бордюрного ограждения, а также в случае применения минимальных радиусов закругления ширину проезжей части улиц и дорог увеличивают на 1 м на каждую полосу движения за счет боковых разделительных полос или уширения с внешней стороны.

Примечание - Для общественного транспорта (трамвай, троллейбус, автобус) радиусы закругления устанавливаются в соответствии с техническими требованиями эксплуатации этих видов транспорта.

8.2.1-12 Пересечения и примыкания автомобильных дорог располагаются на свободных площадках и на прямых участках пересекающихся или примыкающих дорог.

На пересечениях производится фактический учет интенсивности по направлениям движения транспорта и определение уровня безопасности движения по показателю

аварийности всего пересечения.

Продольные уклоны дорог на подходах к пересечениях на протяжении расстояний видимости для остановки автомобиля не превышают 40 ‰.

8.2.1-13 В целях увеличения пропускной способности перекрестков устраивают на подходах к ним дополнительные полосы. Длина дополнительной полосы не менее 50 м, а длина отгона ширины дополнительной полосы – 30 м.

8.2.1-14 Радиусы кривых на пересечениях в разных уровнях принимают для правоповоротных съездов 100 м (исходя из расчетной скорости движения 50 км/ч), на левоповоротных съездах – 30 м (при расчетной скорости 30 км/ч).

Примечание - В условиях реконструкции при соответствующем технико-экономическом обосновании уменьшают радиусы правоповоротных съездов до 25-30 м со снижением расчетной скорости движения до 20 - 25 км/час.

8.2.1-15 Пересечения автомобильных дорог с железными дорогами проектируют вне пределов станций и путей маневрового движения преимущественно на прямых участках пересекающихся дорог. Острый угол между пресекающимися дорогами в одном уровне не менее 600.

При пересечении магистральных улиц с железными дорогами в разных уровнях расстояние от верха головки рельса железнодорожных путей до низа пролетного строения путепровода принимают в соответствии с требованиями ГОСТ 9238.

8.2.1-16 В расположенных на магистралях тоннелях, эстакадах и путепроводах, где в соответствии с градостроительной ситуацией не допускается пешеходное движение, предусматривают только служебные тротуары шириной не менее 0,75 м.

На путепроводах, мостах и в тоннелях, где градостроительная ситуация требует организации движения пешеходов, предусматривается устройство тротуаров для пешеходного движения, ширина которых определяется по расчету в соответствии с требованиями СН РК 3.03-12 и СП РК 3.03-112.

Городские мосты и тоннели проектируют в соответствии с требованиями СН РК 3.03-12 и СП РК 3.03-112.

8.2.1-17 Расчетную скорость на съездах и въездах в пределах транспортных пересечений в зависимости от категорий пересекающихся магистралей принимают по данным таблицы 5-11 (при условии примыкания справа).

Таблица 5-11- Расчетную скорость на съездах и въездах в пределах транспортных пересечений

Основное направление	Пересекающее направление	Расчетная скорость на съездах и въездах, км/ч		
		Магистральные улицы		
		Общегородского значения с движением		Районного значения
		непрерывным	регулируемым	
Магистральные улицы общегородского значения с непрерывным движением	Съезд	50	40	40
	Въезд	50	50	50
Примечание - В условиях реконструкции на съездах и въездах транспортных развязок при соответствующем обосновании расчетная скорость может быть уменьшена, но не более чем на 20 км/ч.				

8.2.1-18 Минимальные радиусы кривых как элементов переходных кривых на съездах принимаются в зависимости от расчетной скорости движения на основном направлении с учетом виража в соответствии с таблицей 5-12.

Таблица 5-12 – Минимальные радиусы как элементов переходных кривых на съездах

Расчетная скорость, км/ч (на основном направлении)	Минимальный радиус круговой кривой, м, при уклоне виража	
	20 +	40 +
90	375	350
80	300	275
70	225	200
60	175	150
50	100	100
40	75	75
30	40	40
Примечание - Радиусы кривых на виражах при коэффициенте поперечной силы, равном 0,15.		

8.2.1-19 Длину переходных кривых принимают согласно таблице 5-13.

Таблица 5-13 – Длина переходных кривых

Расчетная скорость на съездах и въездах, км/ч	Вираж, +	Радиусы круговых кривых, м	Длина переходных кривых, м
40	20	75	35
	40	75	35
50	20	100	55
	40	100	55
60	20	175	55
	40	150	8

8.2.1-20 Ширину проезжей части съездов и въездов на кривых в плане без учета дополнительных уширений принимают, не менее, м:

–при одностороннем движении: на однополосной проезжей части – 5, на двухполосной проезжей части – 8;

– при двустороннем движении: на трехполосной проезжей части – 11, на четырехполосной проезжей части – 14.

Величину уширения принимает в зависимости от радиуса кривых в плане согласно таблице 5-12.

8.2.1-21 На съездах и въездах пересечений магистральных улиц с непрерывным движением предусматривают переходно-скоростные полосы. Длину переходно-скоростных полос разгона и торможения для горизонтальных участков принимает согласно таблице 5-14.

Таблица 5-14– Длина переходно-скоростных полос разгона и торможения для горизонтальных участков

Расчетная скорость движения, км/ч		Длина переходно-скоростных полос, м	
на основном направлении	на съезде	для торможения	для разгона
60	20	130	175
	40	110	140
80	30	175	260
	40	160	230
	50	150	185
100	20	250	390
	30	240	380
	40	230	345
	50	210	320

Примечания

1 Длина переходно-скоростной полосы разгона определена из условия свободного входа автомобилей на крайнюю правую полосу основного направления и полосы торможения - при условии свободного входа автомобилей на полосу торможения.

2 Скорость движения автомобилей по основному направлению принимают в зависимости от режима движения по крайней правой полосе основного направления.

3 При увеличении продольного уклона от 0 до 40 + на спуске длина полосы разгона уменьшается на 10-20 %, торможения - увеличивается на 10-15 %. При увеличении продольного уклона от 0 до 40 + на подъеме длина полосы разгона увеличивается на 15-30 %, торможения - уменьшается на 10-15 %.

8.2.1-22 В конце проезжих частей тупиковых улиц и дорог устраивают площадки с островками диаметром не менее 16 м для разворота автомобилей и не менее 30 м при организации конечного пункта для разворота средств общественного пассажирского транспорта. Использование поворотных площадок для стоянки автомобилей не допускается.

8.2.2 Проезжую часть на прямолинейных участках улиц всех категорий при двустороннем движении транспорта и, как правило, с четным количеством полос, а также на кривых в плане радиусом 800 м и более для магистральных улиц общегородского значения с непрерывным движением и радиусом 600 м и более для магистральных улиц с регулируемым движением следует предусматривать с двускатным поперечным профилем.

8.2.3 Учет интенсивности и состава транспортных потоков заключается в определении количества и типа транспортных средств, следующих по каждому разрешенному направлению движения в выбранном сечении элемента городской улично-дорожной сети в единицу времени.

8.2.4 Подсчет количества транспортных средств допускается производить как визуально, так и при помощи приборов автоматического учета транспортных средств.

Визуальный подсчет транспортных средств производится специально подготовленными счетчиками с использованием бланков первичного учета транспортных средств.

Бланк первичного учета транспортных средств (Приложение Л) должен содержать:

- схему элемента улично-дорожной сети с указанием его пространственной ориентации (север-юг);
- перечень типов транспортных средств, подлежащих учету, и их схематическое изображение;
- указание направлений транспортных потоков, подлежащих учету.

8.2.5 Каждый счетчик может вести подсчет транспортных средств по одному или нескольким направлениям движения, одного или нескольких типов транспортных средств.

При этом в городских условиях рекомендуется, чтобы нагрузка на одного счетчика в час не превышала:

- 7500 легковых автомобилей для одного направления движения;
- 5000 легковых автомобилей для двух направлений движения;
- 2500 легковых автомобилей для трех и более направлений движения;
- 1000 транспортных средств разного типа для двух и более направлений движения.

Не рекомендуется использовать одного счетчика для одновременного подсчета легковых автомобилей и транспортных средств других типов, движущихся по двум и более направлениям, если общая интенсивность потоков превышает 2500 транспортных средств в час.

8.2.6 Визуальный подсчет транспортных потоков может производиться как непосредственно на улично-дорожной сети, так и по соответствующим видеозаписям.

В процессе визуального подсчета транспортных средств могут использоваться различные механические и электронные устройства для облегчения счета (Приложение Л). При этом необходимо следовать требованиям инструкций по эксплуатации соответствующих приборов, а индивидуальная нагрузка на счетчиков может быть увеличена на 25 - 50% в зависимости от типа прибора и квалификации счетчика.

8.2.7 На магистральных улицах регулируемого движения допускается предусматривать велосипедные дорожки, выделенные разделительными полосами. В зонах массового отдыха населения и на других озелененных территориях следует предусматривать велосипедные дорожки, изолированные от улиц, дорог и пешеходного движения. Велосипедные дорожки могут устраиваться одностороннего и двустороннего движения при расстоянии безопасности от края велодорожки, м:

до проезжей части, опор, деревьев – не менее 0,75;

до тротуаров – не менее 0,5;

до стоянок автомобилей и остановок общественного транспорта - не менее 1,5.

Примечание - Допускается устраивать велосипедные полосы по краю проезжей части улиц и дорог с маркировкой их двойной линией. Ширина полосы должна быть не менее 1,2 м при движении в направлении транспортного потока, и не менее 1,5 м при встречном движении. Ширина велосипедной полосы, устраиваемой вдоль тротуара, должна быть не менее 1 м.

8.2.8 При отсутствии бордюрного ограждения, а также в случае применения минимальных радиусов закругления ширину проезжей части улиц и дорог следует увеличивать на 1 м на каждую полосу движения за счет боковых разделительных полос или уширения с внешней стороны.

Примечание - Для общественного транспорта (трамвай, троллейбус, автобус) радиусы закругления устанавливаются в соответствии с техническими требованиями эксплуатации этих видов транспорта.

8.2.9 На нерегулируемых перекрестках и примыканиях улиц и дорог, а также

пешеходных переходах необходимо предусматривать треугольники видимости. Размеры сторон равнобедренного треугольника для условий «транспорт-транспорт» при скорости движения 40 и 60 км/ч должны быть соответственно не менее, м: 25 и 40. Для условий «пешеход-транспорт» размеры прямоугольного треугольника видимости должны быть при скорости движения транспорта 25 и 40 км/ч соответственно 8 × 40 и 10 × 50 м.

В пределах треугольников видимости не допускается размещение зданий, сооружений, передвижных предметов (киосков, фургонов, реклам, малых архитектурных форм и др.), деревьев и кустарников высотой более 0,5 м.

Размещение объектов сервиса и наружной (визуальной) рекламы на землях полосы отвода автомобильных дорог, предусмотренных проектом строительства и не используемых дорожными органами, осуществляется в соответствии с требованиями Правил размещения в полосе отвода автомобильных дорог общего пользования, объектов сервиса и наружной (визуальной) рекламы.

Примечание - В условиях сложившейся капитальной застройки, не позволяющей организовать необходимые треугольники видимости, безопасное движение транспорта и пешеходов следует обеспечивать средствами регулирования и специального технического оборудования.

8.2.10 В жилых районах, в местах размещения домов для престарелых и инвалидов, учреждений здравоохранения и других учреждений массового посещения населением следует предусматривать пешеходные пути, оборудованные специальными приспособлениями с возможностью проезда механических инвалидных колясок (детских колясок). При этом высота вертикальных препятствий (бортовые камни, поребрики) на пути следования не должна превышать 5 см; не допускаются крутые (более 100‰) короткие рампы, а также продольные уклоны тротуаров и пешеходных дорог более 50‰. На путях с уклонами 30-60‰ необходимо не реже чем через 100 м устраивать горизонтальные участки длиной не менее 5 м.

8.2.11 На магистральных улицах и дорогах регулируемого движения в пределах застроенной территории следует предусматривать пешеходные переходы в одном уровне с интервалом 200 - 300 м (Приложение К).

Пешеходные переходы в разных уровнях, оборудованные лестницами и пандусами, следует предусматривать с интервалом:

- 400 - 800 м на дорогах скоростного движения, линиях скоростного трамвая и железных дорогах;

- 300 - 400 м на магистральных улицах непрерывного движения.

Примечания

1 Допускается устройство пешеходных переходов в разных уровнях на магистральных улицах регулируемого движения при пешеходном потоке через проезжую часть более 3000 чел./ч.

2 Пешеходные пути (тротуары, площадки, лестницы) у административных и торговых центров, гостиниц, театров, выставок и рынков следует проектировать из условий обеспечения плотности пешеходных потоков в час «пик» не более 0,3 чел./м^2; на предзаводских площадях, у спортивно-зрелищных учреждений, кинотеатров, вокзалов - 0,8 чел./м^2.

8.2.12 Тротуары должны отделяться от проезжей части улиц разделительной полосой из зеленых насаждений, бордюрами, перилами или другими элементами.

Вдоль проездов магистральных улиц следует предусматривать полосу с твердым покрытием шириной не более 0,8 м для высадки и посадки пассажиров.

8.2.13 Вдоль магистральных улиц общегородского значения с регулируемым

движением при необходимости транспортного обслуживания прилегающей застройки, а также для увеличения пропускной способности магистрали следует предусматривать боковые проезды.

На боковых проездах допускается организовывать как одностороннее, так и двустороннее движение транспорта.

Ширину боковых проездов следует принимать:

- при одностороннем движении транспорта и без устройства специальных полос для стоянки автомобилей – не менее 7,0 м;

- при одностороннем движении и организации по местному проезду движения массового пассажирского транспорта – 10,5 м;

- при двустороннем движении и организации движения массового пассажирского транспорта – 11,25 м.

8.2.14 Для обеспечения подъездов к группам жилых зданий и иных объектов, а также к отдельным зданиям в кварталах следует предусматривать проезды.

Ширину проезжих частей проездов следует принимать не менее 5,5 м; ширину тротуаров следует принимать 1,5 м.

Для подъезда к отдельно стоящим трансформаторным подстанциям, газораспределительным пунктам, участкам школ и детских садов допускается предусматривать проезды с шириной проезжей части 3,5 м.

Тупиковые проезды к отдельно стоящим зданиям должны быть протяженностью не более 150 м и заканчиваться разворотными площадками размером в плане 16 × 16 м или кольцом с радиусом по оси улиц не менее 10 м.

Размеры разворотных площадок в конце тупиковых проездов для возможности разворота пожарных машин принимаются в соответствии с требованиями раздела «Пожарная безопасность» одноименных строительных норм.

8.2.15 В конце проезжих частей тупиковых улиц следует устраивать площадки для разворота автомобилей с учетом обеспечения радиуса разворота 12 - 15 м. На отстойно-разворотных площадках для автобусов и троллейбусов должен быть обеспечен радиус разворота 15 м. Использование разворотных площадок для стоянки автомобилей не допускается.

8.2.16 Согласно ВСН 25-86 степень опасности пересечения оценивается показателем безопасности движения, характеризующим количество ДТП на 10 млн. автомобилей, прошедших через пересечение,

$$K_a = \frac{G \cdot 10^7 K_r}{(M + N)25},$$

где

$G = \sum_{1}^{i=n} q_i$ — теоретически вероятное количество ДТП на пересечении за 1 год; n — число конфликтных точек на пересечении (Рис.3); M — интенсивность на главной дороге, авт./сут; N — то же, для второстепенной дороги; Kr — коэффициент годовой неравномерности движения (Таблица 6).

Показатель K_a (Табл. 7) характеризует степень обеспечения безопасности движения на пересечении.

Таблица 6 – Коэффициент годовой неравномерности движения

Месяцы	Коэффициент K_r при среднегодовой суточной интенсивности движения, авт./сут			
	до 1000	1000-2000	2000-6000	> 6000
I	0,0885	0,0800	0,0510	0,0510
II	0,0860	0,0660	0,0550	0,0585
III	0,0860	0,0714	0,0550	0,0670
IV	0,0800	0,0750	0,0690	0,0790
V	0,0800	0,0850	0,0750	0,0850
VI	0,0860	0,0714	0,0860	0,0855
VII	0,0816	0,0784	0,1160	0,1000
VIII	0,0875	0,0850	0,1230	0,1320
IX	0,0900	0,1100	0,1130	0,1080
X	0,0840	0,0960	0,0870	0,0890
XI	0,0715	0,0850	0,0834	0,0800
XII	0,0775	0,0790	0,0760	0,0780

Таблица 7 - Показатель K_a

K_a	< 3	3,0-8,0	8,1-12	> 12
Опасность пересечения	Неопасное	Мало опасное	Опасное	Очень опасное

При проектировании новых дорог или реконструкции существующих для каждого варианта пересечения определяют показатель K_a. Чем он меньше, тем удачнее схема пересечения. На вновь проектируемых дорогах показатель безопасности на пересечениях в одном уровне не должен превышать 8, в противном случае должны быть разработаны более безопасные схемы пересечения.

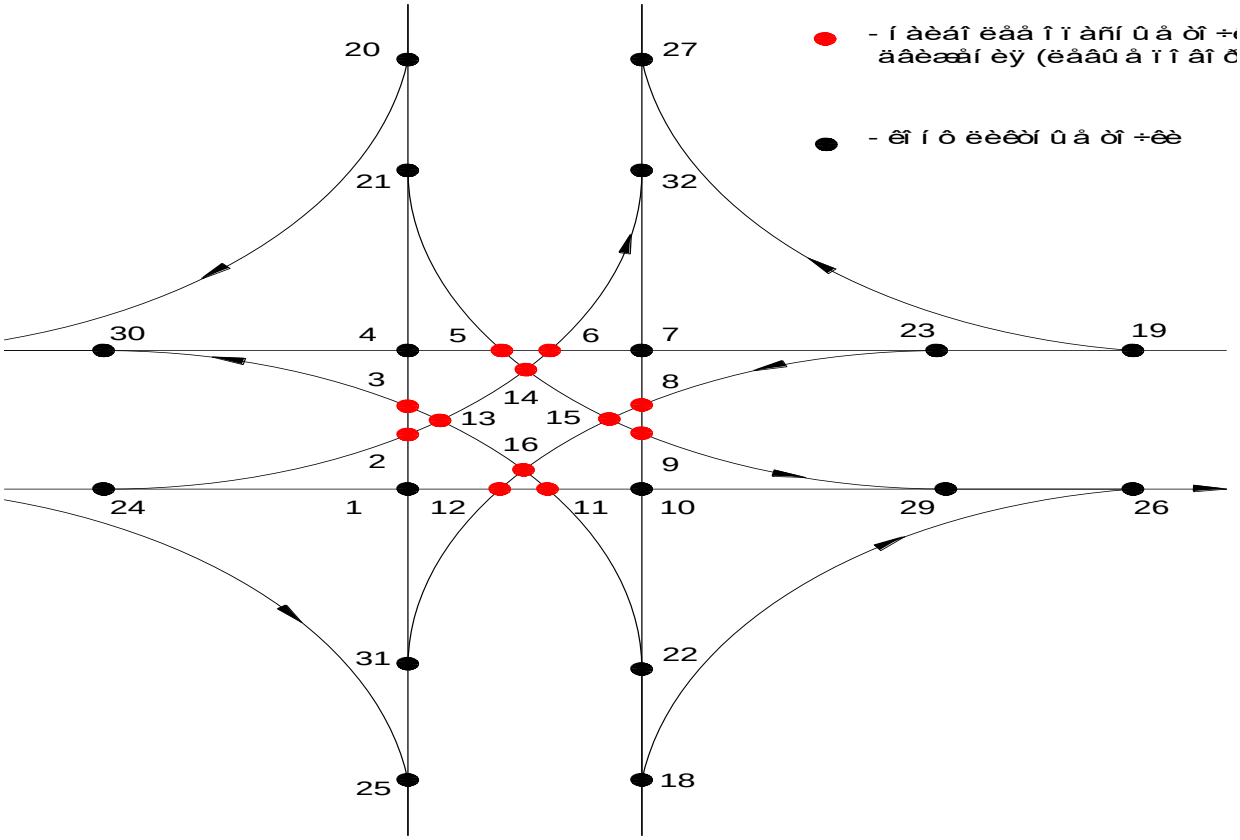
8.2.17 Пересечения магистральных улиц в зависимости от категорий последних следует проектировать следующих классов:

- транспортная развязка 1-го класса – полная многоуровневая развязка с максимальными параметрами; проектируется на пересечениях магистральных улиц общегородского значения I класса.

- транспортная развязка 2-го класса – полная развязка основных направлений в разных уровнях с минимальными параметрами, с организацией всех поворотных направлений в узле без светофорного регулирования; проектируется на пересечениях магистральных улиц I и II классов.

- транспортная развязка 3-го класса – полная развязка с организацией поворотного движения на второстепенном направлении со светофорным регулированием; проектируется на пересечениях магистральных улиц с непрерывным движением с магистральными улицами с регулируемым движением.

- транспортная развязка 4-го класса – неполная развязка в разных уровнях; проектируется в сложных градостроительных условиях на пересечениях магистралей общегородского значения всех классов.

Ðèñ. 3 Ñõåì à êî í ô ëèêòí û õ òî ÷åê

- транспортная развязка 5-го класса – пересечение улиц и магистралей со светофорным регулированием. Организация светофорного регулирования на уличной сети определяется требованиями ГОСТ Р 52289 «Технические средства организации дорожного движения. Правила применения дорожных знаков, разметки, светофоров, дорожных ограждений и направляющих устройств», ГОСТ Р 52282 «Технические средства организации дорожного движения. Светофоры дорожные. Типы и основные параметры. Общие технические требования. Методы испытаний».

8.2.18 Пересечения и примыкания дорог в одном уровне независимо от схемы пересечений рекомендуется выполнять под прямым или близким к нему углом. В случаях, когда транспортные потоки не пересекаются, а разветвляются или сливаются, допускается устраивать пересечения дорог под любым углом с учетом обеспечения видимости.

8.2.19 Расположение искусственных сооружений на горизонтальных и вертикальных кривых улиц и дорог на пересечениях в разных уровнях должно быть подчинено плану и профилю магистральных улиц.

8.2.20 При пересечении магистральных улиц с железными дорогами в разных уровнях, расстояние от верха головки рельса железнодорожных путей до низа пролетного строения путепровода следует принимать в соответствии с требованиями ГОСТ 9238 «Габариты железнодорожного подвижного состава и приближения строений».

8.2.21 Пересечения автомобильных дорог с трубопроводами (водопровод, канализация, газопровод, нефтепровод, теплофикационные трубопроводы и т.п.), а также с

кабелями линий связи и электропередачи следует предусматривать с соблюдением требований раздела «Зоны инженерной инфраструктуры», а также нормативных документов на проектирование этих коммуникаций.

Пересечения автомобильных дорог с подземными коммуникациями следует проектировать, как правило, под прямым углом. Прокладка коммуникаций (кроме мест пересечений) под насыпями дорог не допускается.

На путепроводах, мостах и в тоннелях, где градостроительная ситуация требует организации движения пешеходов, должно быть предусмотрено устройство тротуаров для пешеходного движения, ширина которых определяется по расчету в соответствии с требованиями СНиП 2.05.03.

Городские мосты и тоннели следует проектировать в соответствии с требованиями СНиП 2.05.03.

8.3 Проектирование дорожных одежд

8.3.1 Дорожная одежда городских скоростных дорог на участках, между населенными пунктами в системе группового расселения, трассируемых по незастроенным и не подлежащим застройке территориям, проектируется по нормам главы СНиП РК 3.03-09 и другим действующим нормативам для внегородских дорог.

8.3.2 Дорожной одеждой называется конструкция укрепления проезжей части улиц, обеспечивающая пропуск транспорта с расчетными скоростями и нагрузками независимо от времени года, при любых изменениях водно-теплового режима. В соответствии с этим дорожная одежда должна отличаться:

а) необходимой прочностью и отсутствием остаточных деформаций под воздействием расчетных нагрузок в течение расчетного срока работы конструкции;

б) ровностью и шероховатостью поверхности покрытия, обеспечивающей движение транспорта с расчетной скоростью и безопасностью;

в) удовлетворением санитарных требований: беспыльности, удобства уборки снега, мусора и грязи, отвода дождевых вод, бесшумности движения транспорта и т.п.

По общей прочности дорожные одежды делятся в соответствии со СНиП РК 3.03-09.

8.3.3 Конструкцию одежды и тип покрытия проезжей части намечают с учетом перспективной интенсивности и состава движения, категории улицы, дороги или площади согласно СНиП РК 3.03-09. Рекомендуемые дорожные одежды для улиц различных категорий приведены в таблице 8.

Таблица 8 – Рекомендуемая дорожная одежда по категориям дорог

Категория улиц и дорог	Тип дорожной одежды
Магистральные дороги СД, МДРД	Капитальный
Магистральные улицы МНД, МУРД	Капитальный
Улицы и дороги местного значения УДМ	Облегченный
Пешеходные улицы и дороги	Облегченный
Дороги без выраженного грузооборота, парковые дороги и т.п.	Облегченный
Автомобильные стоянки	Облегченный

8.3.4 Конструкции дорожных одежд выбираются по условию наибольшей

экономичности строительства, наименьшего расхода материалов, в особенности привозных, наибольших межремонтных сроков службы в годах (см. таблицу 9). При этом необходимо учитывать указания минимальных толщин согласно СНиП РК 3.03-09.

Таблица 9 – Межремонтные сроки службы по типам и категориям дорожных одежд

Категория улиц и дорог	Межремонтные сроки по видам покрытия, лет		
	монолитные цементо-бетонные, сборные железобетонные	асфальтобетонные на основании	
		щебеночном	цементобетонном
Скоростные дороги, магистральные улицы общегородского значения	18	12	15
Магистральные улицы районного значения и дороги грузового движения (промышленные)	21	12	18
Жилые улицы и дороги местного движения	24	15	21

8.3.5 Технические характеристики местных материалов должны приниматься по данным имеющихся лабораторных испытаний, а в случае их отсутствия - по новым лабораторным испытаниям, осуществляемым специально для данного проекта по определению прочности, морозостойкости, истираемости, модуля упругости и сопротивления при изгибе. Вопрос о применении местных материалов должен быть решен при составлении задания на проектирование.

При использовании местных материалов необходимо учитывать не только экономические показатели дорожной одежды, но и показатели прочности, долговечности и условий эксплуатации конструкции, руководствуясь специальными инструкциями, методическими указаниями и рекомендациями по применению тех или иных видов местных материалов.

8.3.6 Расчет дорожных одежд нежесткого типа производится по предельным состояниям по методике и формулам, приведенным в СНиП РК 3.03-09

Дорожные одежды рассчитывают, как правило, на перспективную интенсивность движения, которая ожидается к концу срока до капитального ремонта.

Перспективную интенсивность движения рекомендуется принимать по данным генерального плана или по материалам комплексной транспортной схемы, где, как правило, интенсивность определена раздельно для общественного, легкового и грузового транспорта. В случае отсутствия таких данных перспективная интенсивность определяется исходя из существующей интенсивности движения на данной улице; рост интенсивности определяется разными методами. Наиболее употребительным является метод экстраполяции на основе изучения роста интенсивности движения за прошлые годы; при этом рост интенсивности определяется по одному из математических законов: линейного

роста, уравнений сложных процентов, степенных уравнений и др.

Для определения интенсивности движения на небольших улицах можно принимать ежегодное увеличение транспортных потоков на 10-12%.

Расчетные характеристики грунтов определяются по СНиП РК 3.03-09.

8.3.7 Дорожные одежды нежесткого типа, а именно цементобетонные сборные и монолитные покрытия и основания из бетона разных марок рекомендуется применять на скоростных дорогах и магистралях общегородского значения, на дорогах и улицах промышленных и складских районов при наличии особо тяжелого движения.

Сборные покрытия применяются также при ускоренном строительстве магистралей и недостатке асфальтобетонов.

Применение покрытий и оснований жесткого типа во всех случаях должно быть обосновано технико-экономическими расчетами.

Проектирование конструкций нежесткого типа выполняются согласно СН РК 3.03-34.

8.3.8 Дорожные одежды жесткого и не жесткого типа проектируются с нагрузкой:

- магистральные улицы с нагрузкой на ось - группа $А_3$ (130 кН на ось);

- улицы районного значения, улицы и дороги местного значения – с нагрузкой на ось группы А1 (100 кН на ось). ***(Изм.ред. – Приказ КДСиЖКХ от 08.09.2020 г. №126-НҚ)***

Реконструкцию дорожных одежд необходимо устанавливать по техническому заданию на реконструкцию улицы в следующих случаях:

- если изменились проектируемая или фактическая интенсивность или состав движения;

- если вследствие этого или благодаря возникшим деформациям существующая дорожная одежда перестала удовлетворять условиям прочности и безопасности движения.

На основе произведенных изысканий и в соответствии с общим заданием на реконструкцию улицы принимается одно из следующих решений:

- дорожная одежда используется полностью и не нуждается в уширении и усилении. Проезжая часть покрывается только новым слоем износа из асфальтобетона толщиной 5 - 8 см;

- дорожную одежду необходимо уширить и выровнять в продольном и поперечном направлениях;

- при слабых прочностных характеристиках дорожной одежды производится усиления согласно СНиП РК 3.03-09.

8.3.9 Обеспечивать шероховатость покрытия необходимо в зависимости от условий движения (легких, затрудненных и опасных). Величины коэффициентов сцепления и параметров шероховатости в зависимости от условий движения приведены в СНиП РК 3.03-09.

8.4 Проектирование тротуаров, пешеходных и велосипедных дорожек

8.4.1 Сопряжение дорожной одежды проезжей части с тротуаром или газоном на улицах по типовому решению осуществляется установкой бортового камня. Типы бортовых камней принимаются по действующим ГОСТам. Кроме применения бортовых камней специальных типов: армированных длиной 4 - 6 м; облегченного профиля из песчаного бетона; углового профиля (применяемых при сборных цементобетонных

покрытиях); с уширенным основанием.

При нормальном поперечном профиле улицы в обычных условиях бортовой камень ставится высотой 15 см; в местах с повышенной опасностью движения ставится повышенный борт высотой 30 и 45 см.

Выбор специального типа бортового камня производится в зависимости от местных условий, возможностей производственной базы, типа покрытия, решения поперечного профиля улицы и других условий проектирования. Во всех случаях бортовой камень должен удовлетворять требованиям ГОСТов по морозостойкости и прочности.

8.4.2 Выбор конструкции тротуаров определяется:

– категорией улицы, ее градостроительным значением и интенсивностью пешеходного движения;

– наличием местных материалов, тротуарных плит или других штучных материалов;

– грунтовыми условиями;

– расположением тротуара по отношению к проезжей части и газону и отношением ширины тротуара и газона;

– нагрузкой на тротуар, в частности, с учетом возможности проезда по тротуару уборочных и обслуживающих машин.

8.4.3 Типовая конструкция тротуарного покрытия состоит обычно из трех слоев:

а) собственно покрытия;

б) основания из известнякового щебня, гравия, кирпичного щебня, дресвы, укрепленных грунтов и других материалов;

в) песчаного подстилающего и дренирующего слоя.

По конструкции покрытия тротуары делятся на монолитные асфальтобетонные и цементобетонные; сборные - из сборных цементобетонных плит и плиток и других штучных материалов.

8.4.4 Асфальтобетонные покрытия тротуаров устраиваются из песчаного, литого или мелкозернистого асфальта в один слой толщиной 4 - 5 см.

Толщину оснований, см, под асфальтобетонные тротуарные покрытия следует принимать по таблице 10.

Таблица 10 – Толщина основания под асфальтобетонные покрытия

Материал оснований	Минимальная толщина основания, см	
	магистральные улицы (дороги)	улицы местного значения
Дресва, песчано-гравийная смесь, ракушечник и другие местные строительные материалы	15	13
Известняковый щебень	12	10
Битумно-минеральная смесь	10	3
Грунт, укрепленный цементом или битумом	-	10
Цементобетон марки М200	10	8

8.4.5 Монолитные цементобетонные покрытия тротуаров устраиваются из бетона марки М300 и выше толщиной 10 - 12 см - на магистральных улицах, 8 см - на улицах

местного значения. Монолитные цементобетонные покрытия тротуаров делаются с рифленой поверхностью или другой обработкой поверхности для повышения шероховатости.

Основания под монолитные цементобетонные покрытия тротуаров устраиваются из песчано-цементной смеси толщиной 10 см из гравийных, битумоминеральных, цементоминеральных и других смесей и материалов.

8.4.6 Расчет монолитных асфальтобетонных и цементобетонных покрытий тротуаров производится по СНиП РК 3.03-09 используя нагрузку на ось группы $А_1$ (100 кН на ось). Вид и толщину основания под сборные покрытия тротуаров следует назначать по Таблице 11.

8.4.7 Тротуары, как правило, не рассчитываются на морозоустойчивость. В особо ответственных случаях при проектировании тротуаров главных улиц города на центральных магистралях и особо важных объектов необходим расчет на морозоустойчивость и соответственное увеличение толщины слоя песка.

8.4.8 В зависимости от планового и высотного решения тротуар может устраиваться с ограничением его тротуарным бортовым камнем или без него.

При решении тротуара в другом уровне, чем прилегающие газоны (выше или ниже), или при повышенных архитектурных требованиях ограничение тротуара бортовым камнем обязательно. В качестве борта применяется специальный тротуарный бортовой камень на основании из бетона или из щебня, борт возвышается над поверхностью тротуара (газона) на 10 см или устраивается заподлицо с ним. Могут применяться и другие типы бортов.

Для удобства отвода поверхностных вод при обычном строительстве улиц целесообразно устраивать тротуары в одном уровне с газонами без ограничения бортовым камнем. В этом случае кромка тротуара делается скошенной с уклоном 1 : 1, слои основания устраиваются шире ширины тротуара на толщину тротуарного покрытия в каждую сторону и делаются также со скосом 1 : 1.

Таблица 11 – Толщина основания под сборные покрытия тротуаров или брусчатку

Материал основания	Толщина основания, см
Гравийно-песчаная смесь	8 - 10
Песок среднезернистый или крупнозернистый	8 - 10
Щебень из каменных материалов	10 - 12
Цементная стяжка толщиной 2 - 3 см на щебеночном основании толщиной 10 см	12 - 13
Песок, укрепленный цементом (6-15% цемента)	10 - 12
Бетон марки М200	8 - 10
Битумно-минеральные смеси	8 - 10

8.4.9 Дорожная одежда велосипедных дорожек проектируется такой же, как и для тротуаров (с нагрузкой на ось группы $А_1$ (100 кН на ось), но с проверкой на морозоустойчивость.

8.4-1 Маршрутный пассажирский транспорт
(Дополнен – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ)

8.4-1.1 Плотность сети линий маршрутного пассажирского транспорта в городах составляет от 1,5 до 2,5 км/км2 застроенной территории в зависимости от планировочной структуры отдельных районов города. В центральных районах крупных и крупнейших городов плотность этой сети допускается увеличивать до 4,5 км/км2.

8.4-1.2 Дальность пешеходных подходов к ближайшей остановке не скоростных видов пассажирского транспорта приведена в таблице 11-1. Дальность пешеходных подходов к станциям метрополитена и остановочным пунктам скоростного трамвая принимается от 600 до 800 м.

8.4-1.3 При размещении новых жилых районов и мест приложения труда учитывать, что затраты времени на поездку в транспорте (без времени подхода к ближайшей остановке и времени ожидания транспорта) от мест проживания до места работы для 90 % трудоспособного населения не превышают, мин: в крупных городах - 45, в больших и средних - 30, в малых - 20.

8.4-1.4 Наземные линии маршрутного пассажирского транспорта прокладывают по магистральным улицам, линии автобуса прокладывают по основным жилым улицам, улицам производственной и коммунально-складской застройки. При суммарной частоте движения автобусов и троллейбусов 30 ед./час и более в одном направлении на проезжей части предусматриваются дополнительную специальную полосу для пропуска и остановки маршрутных транспортных средств.

Примечание – Через межмагистральные территории площадью свыше 100 га, в условиях реконструкции свыше 50 га, допускается прокладывать линии общественного пассажирского транспорта по пешеходно-транспортным улицам или обособленному полотну. Интенсивность движения средств общественного транспорта не должна превышать 30 ед./ч в двух направлениях, а расчетная скорость движения - 40 км/ч.

Таблица 11-1 - Дальность пешеходных подходов к ближайшей остановке не скоростных видов пассажирского транспорта приведена

Функциональные зоны и отдельные объекты	Величина подходов в городах, м, не более	
	крупных и больших	средних и малых
Жилая застройка: многоэтажная, среднеэтажная, малоэтажная	 500 800	 350 600
Промышленные и коммунально-складские объекты (от проходных предприятий)	400	300
Общественные объекты массового отдыха и спорта (от главного входа)	500	400
Общественные объекты общегородского центра (массового посещения)	250	150

Примечание – В условиях сложного рельефа, при отсутствии специального подъемного пассажирского транспорта указанные расстояния уменьшаются на 50 м на каждые 10 м преодолеваемого перепада рельефа.

8.4-1.5 Площадки для остановки специализированных средств общественного транспорта, оборудованных для перевозки инвалидов, предусматриваются на расстоянии не более 100 м от входов в общественные и производственные здания и сооружения, в общегородские многофункциональные парки, в парки и спортивные центры районного значения, доступные лицам с повреждением опорно-двигательного аппарата, включая лиц, передвигающихся на креслах-колясках, и не более 300 м от главных входов в жилые здания, в которых такие лица проживают.

8.4-1.6 Коммуникационные элементы пересадочных узлов, разгрузочные площадки перед станциями метрополитена и другими объектами массового посещения проектируются из условий обеспечения расчетной плотности движения потоков, чел./м^2, не более: 1,0 - при одностороннем движении; 0,8 - при встречном движении; 0,5 - при устройстве распределительных площадок в местах пересечения и 0,3 - в центральных и конечных пересадочных узлах на линиях скоростного внеуличного транспорта.

Длина перехода до входа на станцию метрополитена и до остановочного пункта скоростного трамвая не превышает: от конечного пункта подвозящего маршрута 80 м, от промежуточной остановки транзитного маршрута 120 м, до остановочного пункта железнодорожного транспорта в крупных городах 200 м и в остальных - 150 м.

Пешеходные переходы в разных уровнях в транспортно-пересадочных узлах проектируются в соответствии с требованиями одноименных строительных норм.

8.5 Проектирование новых и реконструкцию существующих линий трамвая и троллейбуса

8.5.1 В крупных и больших городах, а также в жилых районах с населением 50 000 чел и более, ширина проезжей части улиц, по которым предусматривается движение троллейбусов и автобусов в обе стороны должна составлять 4 полосы и более, при организации одностороннего движения с пропуском только троллейбуса или автобуса ширина проезжей части улицы должна быть не менее 7,0 м.

В районах сложившейся застройки, в стесненных условиях и при соответствующем обосновании допускается прокладка троллейбусных и автобусных линий при двухстороннем движении по улицам с шириной проезжей части не менее 9,0 м. При частоте движения автобусов менее 10 ед./ч в одном направлении допускается прокладка двухсторонних линий по улицам с шириной проезжей части 7,0 м с устройством уширений в зонах остановок.

8.5.2 Проектирование новых и реконструкцию существующих линий трамвая и троллейбуса следует выполнять в соответствии с требованиями СН РК 3.03-04. Новые трамвайные пути следует размещать на обособленном полотне вне проезжей части улиц, а при наличии пешеходных переходов в разных уровнях с проезжей частью в местах устройства остановочных пунктов — на центральной разделительной полосе. Криволинейные в плане участки трамвайного пути следует проектировать с радиусом не более 2000 м и не менее, приведенных в таблице 12.

Таблица 12 – Минимальный радиус

Участки трамвайного пути	Наименьшие радиусы кривых в плане, м	
	при строительстве	при реконструкции
На перегонах трамвая: скоростного обычного	 400 50	 200 25
На разворотных кольцах, узлах, грузовых и служебных путях, на путях, расположенных на территории депо и ремонтных мастерских (заводов)	25	20
Примечание - Расстояние от оси трамвайных путей до жилых и общественных зданий следует принимать не менее 20 м.		

8.5.3 Ширину двухпутных трамвайных линий на прямых участках перегонов следует принимать, м:

– путей обычного трамвая:

в одном уровне с проезжей частью улицы при отсутствии опор контактной сети в междупутье — 7,0

на обособленном полотне — 8,8

– путей обычного трамвая с учетом размещения посадочных площадок — 10

– путей скоростного трамвая — 10

– путей скоростного трамвая с учетом размещения посадочных площадок — 12

Ширину однопутной трамвайной линии следует принимать 3,8 м.

8.5.4 Продольные уклоны на прямых участках наземных путей сообщения маршрутного пассажирского транспорта не должны превышать, %, для линий:

– автобуса, троллейбуса, трамвая — 6;

– скоростного трамвая — 5.

При соответствующих обоснованиях допускается увеличение продольного уклона на прямых участках путей соответственно до 8 и 6%.

8.5.5 Между остановочными пунктами маршрутного пассажирского транспорта в пределах городской застройки необходимо предусматривать следующие расстояния: для автобусов и троллейбусов — 350—600 м, трамваев — 400—600 м, скоростных автобусов и трамваев — 800—1200 м, метрополитена, электрифицированных железных дорог — 1500—2000 м. Увеличение расстояния между остановочными пунктами допускается вне территории жилой застройки и в районах с низкой плотностью застройки с учетом конкретных планировочных решений. Посадочные площадки должны быть оборудованы крытыми павильонами или навесами. Размещение остановочных пунктов следует предусматривать в соответствии с требованиями одноименных строительных норм.

8.6 Остановочные пункты общественного пассажирского транспорта и автомобильные автостоянки

8.6.1 Расстояния между остановочными пунктами общественного пассажирского транспорта должны быть не менее: - на линиях автобусов и троллейбусов - 350 м; - трамвая - 400 м; - скоростного трамвая - 600 м.

8.6.2 Остановочные площадки автобусов и троллейбусов должны размещаться, как правило, за перекрестками на расстоянии не менее 5,0 м от наземных пешеходных переходов.

Длина остановочной площадки принимается в зависимости от одновременно стоящих транспортных средств из расчета 20 м на один автобус или троллейбус, но не более 60 м. Остановочные площадки трамваев должны размещаться, как правило, перед перекрестком. Длина посадочной площадки трамваев при остановке на ней только одного поезда должна быть больше длины поезда на 4 м. При возможности одновременной остановки двух трамвайных поездов длина посадочной площадки должна быть увеличена на длину второго поезда и на расстояние между поездами, равное не менее 3,0 м.

Продольный уклон в пределах остановочного пункта должен быть не более 40‰, радиус кривой в плане - не менее 100 м. При этом размещение остановочных пунктов на кривых в плане радиусом менее 200 м с внутренней стороны кривой не допускается.

Размещение остановочных площадок автобусов и троллейбусов перед перекрестками допускается как исключение на расстоянии не менее 40 м до стоп-линии при наличии специальной (полной или укороченной) полосы движения. Ширина дополнительной полосы принимается 3,5 м, отгон уширения – 20 - 30 м.

8.6.3 На магистральных улицах с проезжей частью в одну-две полосы движения в одном направлении при частоте движения автобусов и троллейбусов более 30 ед. в час остановочные площадки следует устраивать в уширениях проезжей части - "карманах". Ширина остановочной площадки принимается не менее 3 м, протяженность отгонов – 20 - 30 м.

8.6.4 На улицах и дорогах с непрерывным движением транспорта остановки автобусов следует предусматривать в виде "закрытых карманов", обособленных от основной проезжей части разделительной полосой шириной не менее 1,0 м с устройством переходно-скоростных полос. Ширину остановочной площадки принимают 5,5 м, длину переходно-скоростных полос - по Таблице 5.2 настоящих норм.

8.6.5 Посадочные площадки следует размещать в пределах боковой разделительной полосы или тротуара. Ширину посадочной площадки следует принимать в зависимости от расчетного числа входящих и выходящих на остановке пассажиров, исходя из нормы 0,5 кв.м на одного человека, но не менее 1,5 м. Ближайшая грань павильона должна быть удалена от бортового ограждения проезжей части остановочной площадки не менее 3,0 м, в стесненных условиях - не менее 2,0 м.

8.6.6 Автомобильные стоянки следует размещать, как правило, на межмагистральных территориях у жилых домов, общественных зданий, учреждений, рынков, объектов спорта и отдыха, на предзаводских и привокзальных площадях и у других объектов тяготения:

- на обособленных площадках;

- на дополнительных полосах проезжей части шириной 3,0 м на улицах местного значения и проездах;

- в карманах (уширениях проезжей части) глубиной 2,5 - 5,5 м.

8.6.7 Вместимость автостоянок для временного и постоянного хранения легковых автомобилей, их удаление от обслуживаемых объектов и расстояния до зданий и сооружений следует принимать по нормам планировки и застройки населенных мест. Расстояние от автостоянок до площадок отдыха населения следует принимать: при вместимости 10 и менее автомобилей – 15 м, более 10 до 100 автомобилей - 25 м, более 100 автомобилей - по согласованию с органами Государственного санитарного надзора.

8.6.8 В пределах красных линий магистральных улиц и дорог автомобильные стоянки следует устраивать с организацией въезда и выезда автомобилей на боковые проезды.

8.6.9 В условиях реконструкции в случае отсутствия боковых проездов допускается размещение автостоянок для легковых автомобилей на магистральных улицах всех категорий, кроме категории М:

- на дополнительных полосах основной проезжей части шириной 3,0 м;

- в карманах шириной (глубиной) 2,5 - 5,5 м в зависимости от принятой схемы расстановки автотранспорта;

- на разделительных полосах между проезжей частью и тротуаром при ширине не менее 5,5 м.

В местах размещения автостоянок на разделительных полосах следует предусматривать устройство бортового камня высотой до 0,05 м или скошенного въездного бортового камня высотой 0,10 м для беспрепятственного заезда автомобилей.

8.6.10 Открытые автомобильные стоянки вместимостью 50 и более автомобилей должны иметь раздельные въезд и выезд на расстоянии не менее 15 м друг от друга, при меньшей вместимости могут иметь совмещенный въезд и выезд шириной не менее 6 м.

Расстояние от проездов к автостоянкам вместимостью более 50 автомобилей до жилых и общественных зданий следует принимать не менее 10 м, до границ участков общеобразовательных школ, детских дошкольных учреждений, площадок отдыха населения, лечебно-профилактических учреждений - не менее 15 м, до границ участков лечебных учреждений со стационаром - по согласованию с органами Государственного санитарного надзора.

8.6.11 Расстояние от однорядных уличных автостоянок вместимостью до 10легковых автомобилей до жилых домов и общественных зданий должно быть не менее 5 м.

8.7 Сеть общественного пассажирского транспорта и пешеходного движения

8.7.1 Дальность пешеходных подходов до ближайшей остановки общественного пассажирского транспорта следует принимать не более 500 м; указанное расстояние следует уменьшать в климатических подрайонах IV до 400 м.

В общегородском центре дальность пешеходных подходов до ближайшей остановки общественного пассажирского транспорта от объектов массового посещения должна быть не более 250 м; в производственных и коммунально-складских зонах - не более 400 м от проходных предприятий; в зонах массового отдыха и спорта - не более 800 м от главного

входа.

В условиях сложного рельефа, при отсутствии специального подъемного пассажирского транспорта указанные расстояния следует уменьшать на 50 м на каждые 10 м преодолеваемого перепада рельефа.

Примечание - В районах индивидуальной усадебной застройки дальность пешеходных подходов к ближайшей остановке общественного транспорта может быть увеличена в больших, крупных и крупнейших городах до 600 м, в малых и средних - до 800 м.

8.7.2 Вдоль линий метрополитена мелкого заложения следует предусматривать техническую зону шириной, как правило, 40 м, в которой до окончания строительства метрополитена не допускается посадка деревьев, а возведение капитальных зданий, сооружений и размещение подземных инженерных сетей допускаются по согласованию с организацией, проектирующей метрополитен.

(Дополнено пунктами 8.7.3 – 8.7.5 – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ).

8.7.3 Вид общественного пассажирского транспорта выбираются на основании расчетных пассажиропотоков и дальностей поездок пассажиров. Провозная способность различных видов транспорта, параметры устройств и сооружений (платформы, посадочные площадки) определяются при норме наполнения подвижного состава на расчетный срок 4 чел./м^2 свободной площади пола пассажирского салона для обычных видов наземного транспорта и 3 чел./м^2 - для скоростного транспорта.

Примечание - Через межмагистральные территории площадью свыше 100 га, в условиях реконструкции свыше 50 га, прокладывают линии общественного пассажирского транспорта по пешеходно-транспортным улицам или обособленному полотну. Интенсивность движения средств общественного транспорта не превышает 30 ед./ч в двух направлениях, а расчетная скорость движения - 40 км/ч

8.7.4 Плотность сети линий наземного общественного пассажирского транспорта на застроенных территориях принимают в зависимости от функционального использования и интенсивности пассажиропотоков, как правило, в пределах 1,5-2,5 км/км^2.

В центральных районах крупных и крупнейших городов плотность этой сети увеличивают до 4,5 км/км^2.

8.7.5 В пересадочных узлах независимо от величины расчетных пассажиропотоков время передвижения на пересадку пассажиров не превышает 3 мин (без учета времени ожидания транспорта).

Коммуникационные элементы пересадочных узлов, разгрузочные площадки перед станциями метрополитена и другими объектами массового посещения проектируют из условий обеспечения расчетной плотности движения потоков, чел./м^2, не более: 1,0 - при одностороннем движении; 0,8 - при встречном движении; 0,5 - при устройстве распределительных площадок в местах пересечения и 0,3 - в центральных и конечных пересадочных узлах на линиях скоростного внеуличного транспорта.

8.8 Сооружения и устройства для хранения и обслуживания транспортных средств

8.8.1 На селитебных территориях и на прилегающих к ним производственных территориях предусматривают автостоянки для постоянного хранения не менее 90 % расчетного числа индивидуальных легковых автомобилей, при пешеходной доступности не более 800 м, а в районах реконструкции или с неблагоприятной

гидрогеологической обстановкой - не более 1500 м.

В пределах территорий жилой застройки также предусматривают открытые площадки для парковки легковых автомобилей в соответствии с СП РК 3.02-101

(Изм.ред. – Приказ КДСиЖКХ от 27.04.2021 г. №54-НҚ)

8.8.2 Гаражи боксового типа для постоянного хранения автомобилей и других мототранспортных средств, принадлежащих инвалидам, следует предусматривать в радиусе пешеходной доступности не более 200 м от входов в жилые дома. Число мест устанавливается нормами или принимается по заданию на проектирование.

Примечания

1 В районах с неблагоприятной гидрогеологической обстановкой, ограничивающей или исключающей возможность устройства подземных гаражей, требование данного пункта следует обеспечивать путем строительства наземных или наземно-подземных сооружений с последующей обсыпкой грунтом и использованием земляной кровли для спортивных и хозяйственных площадок.

2 Для создания наиболее благоприятной микроклиматической и ландшафтной среды рекомендуется предусматривать стоянки автомобилей открытого типа, основанием которых являются площадки из газонных решеток выполненных по специальной технологии, из прочных материалов в виде ячеек, заполняемых грунтом, для выращивания газонных трав.

Таблица 13 - Норма обеспеченности парковочными местами в жилой застройке
(Исключена – Приказ КДСиЖКХ от 27.04.2021 г. №54-НҚ)

8.8.3 Расстояние пешеходных подходов от стоянок для временного хранения легковых автомобилей следует принимать, м, не более:

- до входов в жилые дома	100
- до пассажирских помещений вокзалов, входов в места крупных учреждений торговли и общественного питания	150
- до прочих учреждений и предприятий	250
- обслуживания населения и административных зданий до входов в парки, на выставки и стадионы	400

8.8.4 Расстояния от АЗС с подземными резервуарами для хранения жидкого топлива до границ земельных участков дошкольных учреждений, общеобразовательных школ, школ-интернатов, лечебных учреждений со стационаром или до стен жилых и других общественных зданий и сооружений следует принимать не менее 50 м. Указанное расстояние следует определять от топливораздаточных колонок, площадок для слива из автоцистерн и подземных резервуаров для хранения жидкого топлива в соответствии с СН РК 3.03-01.

Расстояния от АЗС, предназначенных для заправки только легковых автомобилей в количестве не более 500 машин в сутки, до указанных объектов допускается уменьшать до 25 м.

Расстояния между автозаправочными станциями следует принимать не менее 100 м (между границами территории АЗС).

(Дополнено пунктами 8.8.5 – 8.8.11 – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ)

8.8.5 На автостоянках, обслуживающих объекты различного функционального назначения, выделяют места для парковки личных автотранспортных средств, принадлежащих инвалидам, в соответствии с требованиями МСН 3.02-05-2003.

8.8.6 На автомобильных парковках при специализированных зданиях и сооружениях выделяют для личных автомобилей инвалидов не менее 10 % парковок от суммарной их вместимости. Около учреждений, специализирующихся на лечении больных по восстановлению опорно-двигательных функций - не менее 20% парковой от суммарной вместимости на расстоянии не более 50 м от входов в объект.

8.8.7 Размер земельных участков гаражей и стоянок легковых автомобилей в зависимости от их этажности принимают, $м^2$ на одно машино-место в соответствии с таблицей 13-2 настоящего нормативного документа.

8.8.8 Наименьшие расстояния до въездов в гаражи и выездов из них принимают: от перекрестков магистральных улиц - 50 м, улиц местного значения - 20 м, от остановочных пунктов общественного пассажирского транспорта - 30 м.

Въезды в подземные гаражи легковых автомобилей и выезды из них удаляются от окон жилых домов, рабочих помещений общественных зданий и участков общеобразовательных школ, дошкольных и лечебных учреждений не менее чем на 15 м.

8.8.9 Расстояния от наземных и наземно-подземных гаражей, открытых стоянок, предназначенных для постоянного и временного хранения легковых автомобилей, и станций технического обслуживания до жилых домов и общественных зданий, а также до участков школ, детских яслей-садов и лечебных учреждений стационарного типа, размещаемых на селитебных территориях, принимаются не менее приведенных в таблице 13-1.

8.8.10 Станции технического обслуживания автомобилей проектируются из расчета один пост на 200 легковых автомобилей, принимая размеры их земельных участков, га, для станций:

на 10 постов	1,0
" 15 "	1,5
" 25 "	2,0
" 40 "	3,5

8.8.11 Автозаправочные станции (АЗС) проектируются из расчета одна топливораздаточная колонка на 1200 легковых автомобилей, принимая размеры их земельных участков, га, для станций:

на 2 колонки	0,1
" 5 "	0,2
" 7 "	0,3
" 9 "	0,35
" 11 "	0,4

Таблица 13-1 - Расстояния от гаражей и открытых стоянок при числе легковых автомобилей и от станций технического обслуживания при числе постов до зданий различного назначения

Здания, до которых определяется расстояние	Расстояние, м					
	от гаражей и открытых стоянок при числе легковых автомобилей				от станций технического обслуживания при числе постов	
	10 и менее	11-50	51-100	101-300	10 и менее	11-30
Жилые дома	10**	15	25	35	15	25
В том числе торцы жилых домов без окон	10**	10**	15	25	15	25
Общественные здания	10**	10**	15	25	15	20
Общеобразовательные школы, интернатные организации образования и дошкольные учреждения	15	25	25	50	50	*
Лечебные учреждения со стационаром	25	50	*	*	50	*

_____

* Определяется по согласованию с органами Государственного санитарно-эпидемиологического надзора.

** Для зданий гаражей III—V степеней огнестойкости расстояния следует принимать не менее 12 м

Примечания

1 Расстояния определяются от окон жилых и общественных зданий и от границ земельных участков общеобразовательных школ, интернатных организации образования, дошкольных учреждений и лечебных учреждений со стационаром до стен гаража или границ открытой стоянки.

Автостоянкой открытого типа считается также такое сооружение, которое открыто, по крайней мере, с двух противоположных сторон наибольшей протяженности. Сторона считается открытой, если общая площадь отверстий, распределенных по стороне, составляет не менее 50% наружной поверхности этой стороны в каждом ярусе (этаже) по МСН 2.02-05-2000*.

2 Расстояния от секционных жилых домов до открытых площадок вместимостью 101-300 машин, размещаемых вдоль продольных фасадов, принимаются не менее 50 м.

3 Для гаражей I-II степеней огнестойкости указанные в таблице 13-1 расстояния допускается сокращать на 25% при отсутствии в гаражах открывающихся окон, а также въездов, ориентированных в сторону жилых и общественных зданий.

4 Гаражи и открытые стоянки для хранения легковых автомобилей вместимостью более 300 машино-мест и станции технического обслуживания при числе постов более 30 размещают вне жилых районов на производственной, коммунально-складской, санитарно-защитной территории на расстоянии не менее 50 м от жилых домов. Расстояния определяются по согласованию с органами Государственного санитарно-эпидемиологического надзора.

5 Для гаражей вместимостью более 10 машин указанные в таблице 13-1 расстояния допускается принимать по интерполяции.

6 В одноэтажных гаражах боксового типа, принадлежащих гражданам, допускается устройство погребов.

Таблица 13-2 - Площади застройки и размеры земельных участков отдельно стоящих автостоянок

Этажность автостоянок	Типы рамповых* автостоянок					
	наземные		комбинированные		подземные	
	Площадь, м² на 1 автомобиль					
	площадь застройки	участка	площадь застройки	участка	площадь застройки	участка **
1	27	30,0	-	-	25	5
2	15	19,2	15	18,0	15	4,1
3	10	13,0	10	11,6	10	3,3
4	8	10,0	8	8,8	8	2,4
5	6	8,0	6	6,5	6	1,8
6 - 8	4	5,5	4	4,8	-	-
9 и более	-	-	3	3,5	-	-

_____

* - для многоэтажных полумеханизированных автостоянок (оборудованных лифтовыми подъемниками) показатели граф 2 - 7 уменьшаются в 1,2 раза, механизированных и автоматизированных автостоянок - в 1,3 - 1,5 раза;

** - в площадь участка подземных автостоянок входят размеры накопительной площадки, защитного озеленения, внешние пандусы для въезда и выезда автомобилей.

Примечание - Механизированные и автоматизированные сооружения - это сооружения предназначенные для осуществления подъема и расстановки автомобилей, соответственно механизированным и автоматизированным способами.

8-1 Правила проектирования зон отдыха и курортных зон
(Дополнен – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ)

8-1.1 Зоны отдыха размещаются на расстоянии от санаториев, лагерей отдыха для детей и юношества, дошкольных санаторно-оздоровительных учреждений, территорий садоводческих и дачных товариществ, автомобильных дорог общей сети и железных дорог не менее 500 м, а от домов отдыха - не менее 300 м.

8-1.2 При проектировании курортных зон предусматриваются:

- размещение санаторно-курортных учреждений длительного отдыха на территориях с допустимыми уровнями шума; детских санаторно-курортных и оздоровительных учреждений изолированно от учреждений для взрослых с отделением их полосой зеленых насаждений шириной не менее 100 м;

- вынос промышленных и коммунально-складских объектов, жилой застройки и общественных зданий, не связанных с обслуживанием лечащихся и отдыхающих;

- ограничение движения транспорта и полное исключение транзитных транспортных потоков.

Размещение жилой застройки для расселения обслуживающего персонала санаторно-курортных и оздоровительных учреждений предусматривается вне курортной зоны, при условии обеспечения затрат времени на передвижение до мест работы в пределах 30 мин.

8-1.3 Расстояния от границ земельных участков вновь проектируемых санитарно-курортных и оздоровительных учреждений принимаются, м, не менее:

- до жилой и общественной застройки (не относящейся к обслуживанию курортных и зон отдыха), объектов коммунального

хозяйства и складов - 500
- тоже, в условиях реконструкции не менее - 100
- до железных дорог общей сети - 500
- до автомобильных дорог:
I, II, III категории - 500
IV категории - 200
- до застройки территории садоводческих и дачных товариществ - 300

8-1.4 Размеры территорий общего пользования курортных зон устанавливают из расчета, м2 на одно место: общекурортных центров - 10, озелененных - 100.

Примечание - В курортных зонах степных районов, сложившихся приморских, а также горных курортов размеры озелененных территорий общего пользования уменьшать, но не более чем на 50 %.

8-1.5 Размеры территорий пляжей, размещаемых в курортных зонах и зонах отдыха, принимают, м^2 на одного посетителя, не менее:

- морских 5
- речных и озерных 8
- морских, речных и озерных (для детей) 4

Размеры речных и озерных пляжей, размещаемых на землях, пригодных для сельскохозяйственного использования, принимают из расчета 5 м^2 на одного посетителя.

Размеры территории специализированных лечебных пляжей для лечащихся с ограниченной подвижностью принимаются из расчета 8-12 м^2 на одного посетителя.

Минимальную протяженность береговой полосы пляжа на одного посетителя принимаются, м, не менее:

- для морских пляжей - 0,2;
- речных и озерных - 0,25.

Рассчитывать число единовременных посетителей на пляжах следует с учетом коэффициентов одновременной загрузки пляжей:

- санаториев Не менее 0,6-0,8
- учреждений отдыха и туризма Не менее 0,7-0,9
- лагерей отдыха для детей и юношества Не менее 0,5-1,0
- общего пользования для местного населения Не менее 0,2
- отдыхающих без путевок Не менее 0,5.

9 Правила проектирования инженерного оборудования

9.1 Водоснабжение и водоотведение

Проектирование систем хозяйственно - питьевого водоснабжения и канализации городов и других населенных пунктов следует производить в соответствии с требованиями СП РК 4.01-02, СН РК 4-01-03 с учетом санитарно – эпидемиологической надежности получения питьевой воды, соответствующей СТ РК ГОСТ Р 51232. Общие требования к организации и методам контроля качества, экологических и ресурсосберегающих требований.

*Размеры земельных участков для станций очистки воды в зависимости от их производительности, тыс. м3/сут., принимаются по проекту, но не более, га:

до	0,8	1
св.	0,8 до 12	2
св.	12 до 32	3
св.	32 до 80	4
св.	80 до 125	6
св.	125 до 250	12
св.	250 до 400	18
св.	400 до 800	24

Примечание – Размеры земельных участков для станций очистки питьевой воды производительностью свыше 800 тыс. куб. м. в сутки, городских водопроводных регулирующих узлов, насосных станций подкачки, определяются проектом, разработанным в установленном порядке для аналогичных сооружений, или по данным специализированных организаций при согласовании с Уполномоченным органом по санитарно-эпидемиологическому контролю Республики Казахстан.

Размеры земельных участков для очистных сооружений канализаций следует принимать по таблице 13-3.

Таблица 13-3 Размеры земельных участков для очистных сооружений канализаций

Производительность канализационных очистных сооружений, тыс. м3/сут.	Площади земельных участков, га		
	Очистных сооружений	Иловых площадок	Биологических прудов глубокой очистки сточных вод
до 0,7	0,5	0,2	-
от 0,7 до 17	4	3	3
от 17 до 40	6	9	6
от 40 до 130	12	25	20
от 130 до 175	14	30	30
от 175 до 280	18	55	-
Примечание - Площади земельных участков очистных сооружений производительностью свыше 280 тыс.м3/сутки принимают по проектам, разработанным в установленном порядке для аналогичных сооружений, или по данным специализированных организаций при согласовании с Уполномоченным органом по санитарно-эпидемиологическому контролю РК.			

(Дополнен – Приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ)

9.2 Дождевая канализация

9.2.1 На территории городов следует, как правило, применять закрытую систему водоотвода. Применение открытых водоотводящих устройств допускается в средних и малых городах, сельских населённых пунктах, на парковых территориях с устройством мостков или труб на пересечении с улицами, дорогами, проездами и тротуарами.

Рекомендуется применение открытых водоотводящих устройств в виде кюветных лотков, сопутствующих автомагистралям, и в районах малоэтажного строительства. Открытая дождевая канализация состоит из лотков и канав разного размера с искусственной или естественной одеждой и выпусков упрощённых конструкций.

Дождеприёмники при этом не устраивают.

9.2.2 Поверхностные воды с селитебной территории водосборной площадью до 20 га, имеющие самостоятельный выпуск в водоем, а также с городских лесопарков допускается сбрасывать в водоем без очистки при условии наличия экологического обоснования и согласования со всеми контролирующими организациями. Эти требования не распространяются на самостоятельные выпуски в водоемы, являющиеся источниками питьевого водоснабжения.

9.2.3 Воды поверхностного стока при соответствующем проектном обосновании допускается отводить в городскую дождевую канализационную сеть без очистки со следующих территорий:

- участков жилых и общественных зданий, включая расположенные на территориях этих участков площадки открытого хранения легковых автомобилей без мойки и ремонтной зоны (за исключением случаев, когда дождевая канализация имеет выпуск непосредственно в открытый водоем);
- озелененных территорий общего пользования (парки, сады, бульвары, скверы);
- уличной дорожной сети, включая выделяемые в границах улиц и площадей места хранения автомобилей (за исключением случаев, когда дождевая канализация имеет выпуск непосредственно в открытый водоем).

9.3 Санитарная очистка

Количество бытовых отходов определяется по расчету. Допускается принимать нормы накопления бытовых отходов в соответствии с Приложением Ж.

Размеры земельных участков и санитарно - защитных зон предприятий и сооружений по обезвреживанию, транспортировке и переработке бытовых отходов следует принимать по Таблице 14.

Таблица 14 - Размеры земельных участков и санитарно - защитных зон предприятий и сооружений

Предприятия и сооружения	Площади земельных участков на 1000 т бытовых	Размеры санитарно-защитных зон, м
Предприятия по промышленной переработке бытовых отходов, мощностью, тыс. т в год: - до 100 - св. 100	0,05 0,05	300 500
Склады компоста	0,04	300
Полигоны	0,02 - 0,05	500
Поля компостирования	0,5 - 1	500
Мусороперегрузочные станции	0,04	100

Таблица 14 - Размеры земельных участков и санитарно - защитных зон предприятий и сооружений *(продолжение)*

Предприятия и сооружения	Площади земельных участков на 1000 т бытовых	Размеры санитарно-защитных зон, м
Сливные станции	0,02	300
Поля складирования и захоронения обезвреженных осадков (по сухому веществу)	0,3	1000
Примечания 1 Наименьшие размеры площадей полигонов относятся к сооружениям, размещаемым на песчаных грунтах. 2 Для мусороперерабатывающих и мусоросжигательных предприятий в случае выбросов в атмосферный воздух вредных веществ размер санитарно-защитной зоны должен быть уточнен расчетами рассеивания загрязнений с учетом требований одноименных строительных норм.		

9.4 Теплоснабжение

9.4.1 Расчетные часовые расходы тепла, при отсутствии проектов отопления, вентиляции и горячего водоснабжения жилых, общественных зданий и сооружений рекомендуется определять по комплексным укрупненным показателям расхода тепла, отнесенным к 1 м^2 общей площади зданий по Приложению И.

9.4.2 Площади земельных участков для отдельно-стоящих отопительных котельных следует принимать по Таблице 15.

9.4.3 Подключение к городским сетям теплоснабжения следует осуществлять через индивидуальные тепловые пункты (ИТП) и при соответствующем обосновании через центральные тепловые пункты (ЦТП).

Таблица 15 - Площади земельных участков для отдельно-стоящих отопительных котельных

Теплопроизводительность котельных Гкал/час (МВт)	Площади земельных участков, га, котельных работающих	
	На твердом топливе	На газомазутном топливе
до 5	0,7	0,7
от 5 до 10 (от 6 до 12)	1,0	1,0
от 10 до 50 (от 12 до 58)	2,0	1,5
от 50 до 100 (от 58 до 116)	3,0	2,5
от 100 до 200 (от 116 до 233)	3,7	3,0
от 200 до 400 (от 233 до 466)	4,3	3,5

Таблица 15 - Площади земельных участков для отдельно-стоящих отопительных котельных *(продолжение)*

Теплопроизводительность котельных Гкал/час (МВт)	Площади земельных участков, га, котельных работающих	
	На твердом топливе	На газомазутном топливе

Примечания

1 Площади земельных участков отопительных котельных, обеспечивающих потребление горячей воды с непосредственным водозабором, а также котельных, доставка топлива которым предусматривается по железной дороге, следует увеличивать на 20%.

2 Размещение золошлакоотвалов следует предусматривать вне селитебной территории. Условия размещения золошлакоотвалов и определение размеров площадок для них необходимо предусматривать по СНиП РК 4.02-08-2003.

3 Размеры санитарно-защитных зон от котельных определяются в соответствии с действующими санитарными нормами.

9.4.4 Размещение встроенных котельных в общественных зданиях допускается:

- при обеспечении требований взрыво- и пожаробезопасности;
- при обеспечении нормативного вентилирования котельной, включая аварийную вентиляцию;
- при использовании оборудования, работающего в автоматическом режиме, без обслуживающего персонала.

9.4.5 С целью экономии территории допускается строительство пристроенных и отдельно стоящих котельных многоярусного типа.

9.4.6 Для внутреннего теплоснабжения зданий и сооружений рекомендуется предусматривать:

- использование возобновляемых источников энергии (ВИЭ): тепловые насосы, солнечная и ветровая энергии и др.;
- устройство аккумуляторов теплоты и холода;
- устройства утилизации теплоты вторичных энергоресурсов (ВЭР).

Целесообразность использования ВЭР и ВИЭ для внутреннего теплоснабжения зданий и сооружений, выбор схем теплогенерирующих установок должны быть обоснованы технико-экономическими расчетами с учетом неравномерности поступления ВЭР и ВИЭ.

9.5 Тепловые сети

9.5.1 * В целях безопасности и затруднения эксплуатации, не допускается прокладка тепловых сетей диаметром более 150 мм в подвалах (технических коридорах) жилых и общественных зданий. Тепловые узлы жилых и общественных зданий располагают в непосредственной близости от ввода теплотрассы в здание, исключив транзитное прохождение трубопроводов теплоснабжения по помещениям. При невозможности исключения прокладки по подвалу, допускается только транзитное поперечное пересечение здания трубопроводами теплотрассы диаметром до 150 мм, при условии устройства

технического коридора, высотой не менее 1,8 м, шириной не менее 1,5 м, с устройством монорельса над трубопроводами и выводом дренажа за пределы здания ***(Дополнен – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НК)***.

Подземная прокладка тепловых сетей диаметром до 800 мм производится, как правило, бесканально с применением современных изоляционных покрытий, а диаметром 800 мм и более в каналах.

Надземная прокладка тепловых сетей допускается в промышленной зоне, а в жилой зоне при невозможности подземной прокладки - прокладка тепловых сетей может осуществляться в соответствии со специальными техническими условиями, выданными в установленном порядке.

9.5.2 Запрещается бесканальная прокладка в местах скопления людей (возле входов в торговые комплексы, на привокзальных площадях, перед центрами развлечений и досуга), а также под проезжей частью дорог.

Допускается прокладка в одном канале сетей внутреннего теплоснабжения (отопление, горячее водоснабжение)

9.5.3 Для бесканальной прокладки трубопроводов теплосети в ППУ изоляции в пределах уличной дорожной сети рекомендуется бескамерная установка арматуры (шаровых кранов и задвижек).

При монтаже теплосети в ППУ изоляции в грунтах с высоким стоянием подземных вод следует применять искусственное понижение уровня воды путем дренирования зоны прокладки.

9.5.4 При проектировании и строительстве тепловых сетей необходимо применение современных высокоэффективных, энергосберегающих конструкций тепло-, гидроизоляции труб и фасонных изделий.

9.5.5 Для повышения надежности, долговечности и снижения эксплуатационных расходов допускается применение стальных труб с индустриальной теплоизоляцией из пенополиуретана в полиэтиленовой гидрозащитной оболочке.

9.5.6 Переходы тепловых сетей через проезжую часть должны быть выполнены под прямым углом, в непроходных каналах с перекрытием усиленными дорожными плитами, при минимальном заглублении, не предусматривая в них неподвижных опор, углов поворота и компенсаторов, с устройством монтажных каналов вне зоны проезжей части для обеспечения возможности замены трубопроводов без вскрытия асфальтового полотна дороги. В случае отсутствия возможности прохождения через проезжую часть открытым способом предусматривать прокол и устройство футляров под теплотрассу, при этом проложить 3 гильзы с трёхслойным антикоррозионным покрытием, одна из которых резервная со стороны подающего трубопровода

9.5.7 Порядок проведения работ по устройству охранных зон проводится в соответствии с Правилами охраны объектов тепловых сетей, утвержденных постановлением Правительства РК.

9.6 Холодоснабжение

При проектировании систем холодоснабжения следует учитывать требования СНиП РК 4.02-42.

9.7 Газоснабжение

9.7.1 Для групп застройки малоэтажными жилыми домами, отопление и горячее водоснабжение, как правило, следует предусматривать от индивидуальных источников тепла на газовом топливе.

9.7.2 Для определения расчетных расходов газа жилых районов, население которых пользуется газом, следует принимать удельные максимально-часовые расходы газа, приведенные в Таблице 16.

Газонаполнительные пункты (ГНП), располагаемые в пределах поселений, необходимо размещать, по возможности, с подветренной стороны (для ветров преобладающего направления) по отношению к жилой застройке.

Таблица 16 - Удельные максимально-часовые расходы газа

Типы застройки	Удельные максимально-часовые расходы газа $м^3$/чел в час при теплотворной способности 33,6 мДж/м3 (8000 ккал/м3)
Многоэтажная с централизованным отоплением и горячим водоснабжением	0,04
Малоэтажная (коттеджная) с индивидуальными источниками отопления и горячего водоснабжения	
- при норме обеспеченности 20 $м^2$ общ. пл. на 1 чел.	0,63-0,45
- при норме обеспеченности 30 $м^2$ общ. пл. на 1 чел.	0,88-0,62
- при норме обеспеченности 40 $м^2$ общ. пл. на 1 чел.	1,14-0,79
Примечание - Предприятия коммунально-бытового назначения (бани, прачечные, химчистки самообслуживания) в случае их размещения должны учитываться особо. При определении расхода газа на предприятиях коммунально-бытового сектора может быть использована комплексная норма расхода газа, которая составляет 0,0085 куб.м/час или 30 куб.м/год на одного жителя.	

9.7.3 Площади земельных участков для ГНП и промежуточных складов баллонов следует принимать не более 0,5 га, а для ГНС в зависимости от их производительности следует принимать по проекту, но не более, га, для станций производительностью:

- 10 тыс. т / год 6
- 20 тыс. т / год 7
- 40 тыс. т / год 8

9.8 Электроснабжение и средства связи

9.8.1 Проекты электрических сетей и сооружений должны удовлетворять требованиям Правил устройства электроустановок Республики Казахстан (ПУЭ), РДС РК 4.04-191, СН РК 4.04-23 , соответствующих строительных норм и правил.

9.8.2 Расход электроэнергии и потребность в мощности источников следует определять:

- для промышленных и сельскохозяйственных предприятий по заявкам действующих предприятий, проектам новых, реконструируемых или аналогичных предприятий, а также по укрупненным отраслевым показателям с учетом местных особенностей;

- для хозяйственно-бытовых и коммунальных нужд в соответствии с действующими отраслевыми нормами по электроснабжению.

Допускается принимать укрупненные показатели электропотребления в соответствии с Приложением И.

Определение расчётных показателей при определении потребляемой присоединённой мощности и расходов электроэнергии присоединёнными потребителями осуществляется в соответствии с РДС РК 4.04-191 и РДС РК 4.04-11.

9.8.3* На закрытых трансформаторных подстанциях (ТП) распределительных пунктах (РП) напряжением 10 кВ и электроподстанциях напряжением 35 кВ (ПС) и выше необходимо предусматривать шумозащиту в соответствии с МСН 2.04-03.

При размещении отдельно стоящих ТП и РП расстояние от них до жилых и общественных зданий следует принимать с учетом допустимых уровней шума и вибрации, а также требований ПУЭ.

В случаях нецелесообразности строительства отдельно стоящих ТП и РП допускается пристраивать (встраивать) их в жилые и общественные здания, при условии:

- отделения ТП и РП от остальных помещений здания противопожарными стенами типа 1 и перекрытиями типа 2;

- обеспечения нормативной защиты от электромагнитных излучений, шума и вибрации;

- соблюдения требований норм СН РК 4.04-23, ПУЭ РК (Разделы главы и главы 7.1).

Допускается размещать ТП и РП в подвальных помещениях при обеспечении норм безопасности, надежной эксплуатации и по согласованию с энергопередающей организацией.

При необходимости размещения ТП и РП в подвалах зданий, определенным заданием на проектирование и согласованным с энергоснабжающей организацией, следует обеспечивать круглосуточный доступ для оперативно-ремонтного персонала в помещениях РУ-10 кВ и силовых трансформаторов методами архитектурно-планировочных решений с соблюдением норм безопасности, надежной эксплуатации и организацией выхода наружу. ***(Изм.ред. – Приказ КДСиЖКХ от 09.07.2021 г. №98-НҚ)***

9.8.4 Прокладку электрических сетей напряжением 110 кВ и выше к понизительным подстанциям глубокого ввода в пределах жилых и общественно-деловых зон, а также курортных зон следует предусматривать кабельными линиями.

9.8.5 При электроснабжении зданий и сооружений следует уделять особое внимание использованию возобновляемых источников энергии (ВИЭ): солнечная и ветровая энергии и др. Целесообразность использования ВИЭ для электроснабжения зданий и сооружений, выбор схем электрогенерирующих установок должен быть обоснован технико-экономическим расчетом.

В соответствии с заданием на проектирование допускается применение систем АСКУЭ (автоматизированная система контроля учета электроэнергии).

9.8.6 Для воздушных и кабельных линий электропередач предусматривать охранные зоны, согласно Правил охранной зоны электрических сетей до и свыше 1000 В. Для РП и ТП

необходимо устанавливать охранные зоны на расстоянии 3 м по периметру зданий.

(Дополнено пунктами 9.8.7 – 9.8.10 – Приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ)

9.8.7 Запрещается размещение новых электроподстанций открытого типа напряжением 110 кВ и выше в районах массового жилищного строительства и в существующих жилых районах.

9.8.8 Воздушные линии электропередачи (ВЛ) напряжением 110 кВ и выше допускается размещать только за пределами жилых и общественно-деловых зон.

Транзитные линии электропередачи напряжением до 220 кВ и выше не допускается размещать в пределах границ населенных пунктов, за исключением резервных территорий. Ширина коридора высоковольтных линий и допускаемый режим его использования, в том числе для получения сельскохозяйственной продукции, определяются санитарными правилами и нормами.

9.8.9 При реконструкции городов предусматривается вынос за пределы жилых и общественно-деловых зон существующих ВЛ электропередачи напряжением 35 - 110 кВ и выше или замену ВЛ кабельными.

9.8.10 Во всех территориальных зонах городов и других населенных пунктов при застройке зданиями в 4 этажа и выше электрические сети напряжением до 20 кВ включительно (на территории курортных зон сети всех напряжений) предусматривают кабельными линиями.

9.9 Размещение инженерных сетей

9.9.1 Расстояние по горизонтали (в свету) от ближайших подземных инженерных сетей до зданий и сооружений следует принимать в соответствии с Таблицы 17.

9.9.2 Расстояния по горизонтали (в свету) между соседними инженерными подземными сетями при их параллельном размещении следует принимать по Таблице 18, а на вводах инженерных сетей в зданиях сельских населенных пунктов - не менее 0,5 м. При разнице в глубине заложения смежных трубопроводов свыше 0,4 м расстояния, указанные в таблице 18, следует увеличивать с учетом крутизны откосов траншей, но не менее глубины траншеи до подошвы насыпи и бровки выемки.

9.9.3 Указанные в таблицах 17 и 18 расстояния допускается уменьшать при выполнении соответствующих технических мероприятий, обеспечивающих требования безопасности и надежности.

Таблица 17 - Расстояние по горизонтали (в свету) от ближайших подземных инженерных сетей до зданий и сооружений

Инженерные сети	Расстояние, м, по горизонтали (в свету) от подземных сетей до								
	Фундаментов зданий и сооружений	фундаментов ограждений предприятий, эстакад, опор контактной сети и связи, железных дорог	оси крайнего пути		бортового камня улицы, дороги (кромки проезжей части, укрепленной полосы обочины)	наружной бровки кювета или подошвы насыпи дороги	фундаментов опор воздушных линий электропередачи напряжением		
			железных дорог колеи 1520 мм, но не менее глубины траншеи до подошвы насыпи и бровки выемки	железных дорог колеи 750 мм и трамвая			до 1 кВ наружного освещения, контактной сети трамваев и троллейбусов	св. 1 до 35 кВ	св. 35 до 110 кВ и выше
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**
Водопровод и напорная канализация	5	3	4	2,8	2	1	1	2	3
Самотечная канализация (бытовая и дождевая)	3	1,5	4	2,8	1,5	1	1	2	3
Дренаж	3	1	4	2,8	1,5	1	1	2	3
Сопутствующий дренаж	0,4	0,4	0,4	0	0,4	-	-	-	-
Газопроводы горючих газов давления, МПа (кгс/см):									
низкого до 0,005 (0,05)	2	1	3,8	2,8	1,5	1	1	5	10
среднего св. 0,005 (0,05) до 0,3 (3)	4	1	4,8	2,8	1,5	1	1	5	10
высокого:									
св. 0,3 (3) до 0,6 (6)	7	1	7,8	3,8	2,5	1	1	5	10
св. 0,6 (6) до 1,2 (12)	10	1	10,8	3,8	2,5	2	1	5	10
Тепловые сети:									
от наружной стенки канала, тоннеля	2 (см. прим.3)	1,5	4	2,8	1,5	1	1	2	3
от оболочки бесканальной прокладки	5	1,5	4	2,8	1,5	1	1	2	3
Кабели силовые всех напряжений и кабели связи	0,6	0,5	3,2	2,8	1,5	1	0,5*	5*	10*

Таблица 17 - Расстояние по горизонтали (в свету) от ближайших подземных инженерных сетей до зданий и сооружений *(продолжение)*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Каналы, коммуникационные тоннели	2	1,5	4	2,8	1,5	1	1	2	3*
Наружные пневмомусоропроводы	2	1	3,8	2,8	1,5	1	1	3	5

* Относится только к расстояниям от силовых кабелей.

Примечания

1 Допускается предусматривать прокладку подземных инженерных сетей в пределах фундаментов опор и эстакад трубопроводов, контактной сети при условии выполнения мер, исключающих возможность повреждения сетей в случае осадки фундаментов, а также повреждения фундаментов при аварии на этих сетях. При размещении инженерных сетей, подлежащих прокладке с применением строительного водопонижения, расстояние их до зданий и сооружений следует устанавливать с учетом зоны возможного нарушения прочности грунтов оснований.

2 Расстояния от тепловых сетей при бесканальной прокладке до зданий и сооружений следует принимать как для водопровода.

3 Расстояния от силовых кабелей напряжением 110-220 кВ до фундаментов ограждений предприятий, эстакад, опор контактной сети и линий связи следует принимать 1,5 м.

4 Расстояния по горизонтали от обделок подземных сооружений метрополитена из чугунных тюбингов, а также из железобетона или бетона с оклеечной гидроизоляцией, расположенных на глубине менее 20 м (от верха обделки до поверхности земли), следует принимать до сетей канализации, водопровода, тепловых сетей -5 м; от обделок без оклеечной гидроизоляции до сетей канализации - 6 м, для остальных водонесущих сетей -8 м; расстояние от обделок до кабелей принимать: напряжением до 10 кВ - 1 м, до 35 кВ - 3 м.

5 В орошаемых районах при непросадочных грунтах расстояние от подземных инженерных сетей до оросительных каналов следует принимать (до бровки каналов), м: 1 -от газопровода низкого и среднего давления, а также от водопроводов, канализации, водостоков и трубопроводов горючих жидкостей; 2 - от газопроводов высокого давления до 0,6 МПа (6 кгс/см), теплопроводов, хозяйственно-бытовой и дождевой канализации; 1,5 -от силовых кабелей и кабелей связи; расстояние от оросительных каналов уличной сети до фундаментов зданий и сооружений - 5 м.

Таблица 18 - Допускаемые расстояния, обеспечивающих требования безопасности и надежности

Инженерные сети	Расстояние, м, по горизонтали (в свету) до												
	водопровода	Канализации бытовой	дренажа и дождевой канализации	газопроводов давления, МПа				кабелей силовых всех напряжений	Кабелей связи	тепловых сетей		каналов, тоннелей	наружных пневмомусоропроводов
				низкого до 0,005 (0,05)	среднего св. 0,005 (0,05) до 0,3 (3)	высокого				наружная стенка канала-тоннеля	оболочка бесканальной прокладки		
						Св. 0,3 (3) до 0,6 (6)	Св. 0,6 (6) до 1,2 (12)						
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**
Водопровод	См. прим. 1	См. прим. 2	1,5	1	1	1,5	2	0,5*	0,5	1,5	1,5	1,5	1

Таблица 18 - Допускаемые расстояния, обеспечивающих требования безопасности и надежности *(продолжение)*

Инженерные сети	Расстояние, м, по горизонтали (в свету) до												
	водопровода	Канализации бытовой	дренажа и дождевой канализации	газопроводов давления, МПа				кабелей силовых всех напряжений	Кабелей связи	тепловых сетей		каналов, тоннелей	наружных пневмомусоропроводов
				низкого до 0,005 (0,05)	среднего св. 0,005 (0,05) до 0,3 (3)	высокого Св. 0,3 (3) до 0,6 (6)	Св. 0,6 (6) до 1,2 (12)			наружная стенка каналатоннеля	оболочка бесканальной прокладки		
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**
Канализация бытовая	См. прим. 2	0,4	0,4	1	1,5	2	5	0,5*	0,5	1	1	1	1
Дождевая канализация	1,5	0,4	0,4	1	1,5	2	5	0,5*	0,5	1	1	1	1
Газопроводы давления, МПа ($кгс/см^2$)													
низкого до 0,005 (0,05)	1	1	1	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	2	1	2	1
среднего св. 0,005 (0,05) до 0,3 (3)	1	1,5	1,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	2	1	2	1,5
высокого													
Св. 0,3 (3) до 0,6 (6)	1,5	2	2	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	2	1,5	2	2
Св. 0,6 (6) до 1,2 (12)	2	5	5	0,5	0,5	0,5	0,5	2	1	4	2	4	2
Кабели силовые всех напряжений	0,5*	0,5*	0,5*	1	1	1	2	0,1-0,5*	0,5	2	2	2	1,5
Кабели связи	0,5	0,5	0,5	1	1	1	1	0,5	-	1	1	1	1
Тепловые сети:													
от наружной стенки канала,	1,5	1	1	2	2	2	4	2	1	-	-	2	1

Таблица 18 - Допускаемые расстояния, обеспечивающих требования безопасности и надежности *(продолжение)*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
от оболочки бесканальной прокладки	1,5	1	1	1	1	1,5	2	2	1	-	-	2	1
Каналы, тоннели	1,5	1	1	2	2	2	4	2	1	2	2	-	1
Наружные пневмо мусо-ропроводы	1	1	1	1	1,5	2	2	1,5	1	1	1	1	-

* В соответствии с требованиями Раздела 2 Правила устройства электроустановок Республики Казахстан ПУЭ.

Примечания

1 При параллельной прокладке нескольких линий водопровода расстояние между ними следует принимать в зависимости от технических и инженерно-геологических условий в соответствии со СНиП РК 4.01-02.

2 Расстояние от бытовой канализации до хозяйственно-питьевого водопровода следует принимать, м: до водопровода из железобетонных и асбестоцементных труб -5; до водопровода из чугунных труб диаметром до 200 мм - 1,5, диаметром свыше 200 мм - 3; до водопровода из пластмассовых труб - 1,5.

Расстояние между сетями канализации и производственного водопровода в зависимости от материала и диаметра труб, а также от номенклатуры и характеристики грунтов должно быть 1,5 м.

3 При параллельной прокладке газопроводов для труб диаметром до 300 мм расстояние между ними (в свету) допускается принимать 0,4 м и более 300 мм - 0,5м при совместном размещении в одной траншее двух и более газопроводов.

4 В Таблице 9.5 указаны расстояния до стальных газопроводов. Размещение газопроводов из неметаллических труб следует предусматривать согласно МСН 4.03-01.

9.9.4 Пожарные гидранты надлежит предусматривать вдоль автомобильных дорог на расстоянии не более 2,5 м от края проезжей части, но не ближе 5 м от стен зданий; допускается располагать гидранты на проезжей части. При этом установка гидрантов на ответвлении от линии водопровода не допускается.

Расход воды для наружного пожаротушения в количестве 100 л/с должен обеспечиваться от 3-х гидрантов, установленных на кольцевой водопроводной сети на расстоянии не более 150 метров от зданий и сооружений.

На стенах зданий следует предусматривать установку светоуказателей пожарных гидрантов.

9.9.5 Допускается прокладка газовых сетей по дворовым фасадам и по стенкам въездных арок в открытой штрабе. Не допускается прокладка газовых сетей по лицевым фасадам (в том числе устройство наружного ввода у арочного проезда), а также по дворовым фасадам зданий, являющихся памятниками истории и культуры.

9.9.6 Газопроводы при пересечении с каналами или тоннелями различного назначения следует размещать над или под этими сооружениями в металлических

футлярах, выходящих на 2 м в обе стороны от наружных стенок каналов или тоннелей.

Прокладка газопроводов под тоннелями не допускается.

9.9.7 Пересечение инженерными сетями сооружений метрополитена следует предусматривать под углом 90, при реконструкции допускается уменьшать угол пересечения до 60.

На участках пересечения трубопроводы должны иметь уклон в одну сторону и быть заключены в защитные конструкции (стальные футляры, монолитные бетонные и железобетонные каналы, коллекторы, тоннели). Расстояние от наружной поверхности обделок сооружений метрополитена до защитных конструкций должно быть не менее 10 м в каждую сторону, а расстояние по вертикали (в свету) между обделкой или подошвой рельса (при наземных линиях) и защитной конструкцией - не менее 1 м.

Примечания

1 В местах расположения сооружений метрополитена на глубине 20 м и более (от верха конструкции до поверхности земли), а также в местах залегания между верхом обделки сооружений метрополитена и низом защитных конструкций инженерных сетей глин, нетрещиноватых скальных или полускальных грунтов мощностью не менее 6 м изложенные требования к пересечению инженерными сетями сооружений метрополитена не предъявляются, а устройство защитных конструкций не требуется.

2 В местах пресечения сооружений метрополитена напорные трубопроводы следует предусматривать из стальных труб с устройством с обеих сторон участка пересечения колодцев с водовыпусками и установкой в них запорной арматуры.

9.9.8 При пересечении подземных инженерных сетей с пешеходными переходами следует предусматривать прокладку трубопроводов под тоннелями, а кабелей силовых и связи - над тоннелями.

9.9.9 Размещение внутриквартальных инженерных сооружений может быть предусмотрено: в пристройках к зданиям; встроенными в здания; в отдельно стоящих зданиях; на открытых огражденных площадках; у наружных стен зданий или на отдельно стоящих опорах.

9.9.10 Не допускается установление границ населенных пунктов в пределах минимальных расстояний от магистрального трубопровода, установленных пунктом 1 нижеприведенной таблицы.

В случае нахождения магистрального трубопровода в границе (черте) населенного пункта вследствие расширения границы (черты) населенного пункта, запрещается строительство жилых и иных объектов, не относящихся к магистральному трубопроводу, в пределах минимальных расстояний, установленных в нижеприведенной таблице ***(Дополнен – приказ КДСиЖКХ от 11.10.2017 г. №214-НҚ)***.

(Дополнено пунктами 9.9.11 - 9.9.12 – Приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ).

9.9.11 При ширине проезжей части более 22 м предусматривают размещение сетей водопровода по обеим сторонам улиц

9.9.12 Прокладку внутриквартальных инженерных сетей при одновременном размещении тепловых, водопроводных сетей, кабелей связи и силовых кабелей напряжением до 10 кВ производят в непроходных и полупроходных внутриквартальных каналах.

Таблица 18-1 – Минимальные расстояния от оси газопроводов, нефтепроводов и нефтепродуктопроводов до объектов, зданий и сооружений *(Дополнено – приказ КДСиЖКХ от 11.10.2017 г. №214-НҚ)*

Объекты, здания и сооружения	Минимальные расстояния (м) от оси											
	газопроводов								нефтепроводов и нефтепродуктопроводов			
	Класса											
	I						II		IV	III	II	I
	номинальным диаметром											
	300 и менее	св. 300 до 600	св. 600 до 800	св. 800 до 1000	св. 1000 до 1200	св. 1200 до 1400	300 и менее	св. 300	300 и менее	св. 300 до 500	св. 500 до 1000	св. 1000 до 1200
1. Жилые здания; здания (объекты) с массовым пребыванием людей (школы, больницы, клубы, детские сады и ясли, вокзалы и т.д.); коллективные сады с садовыми домиками, дачные поселки; отдельные промышленные и сельскохозяйственные предприятия; тепличные комбинаты и хозяйства; птицефабрики; молокозаводы; гаражи и открытые стоянки для автомобилей индивидуальных владельцев на количество автомобилей свыше 20; железнодорожные станции; аэропорты; морские и речные порты и пристани; склады легковоспламеняющихся и горючих жидкостей и газов с объемом хранения свыше 1000^3 м;	100	150	200	250	300	350	75	125	75	100	150	200

Таблица 18-1 – Минимальные расстояния от оси газопроводов, нефтепроводов и нефтепродуктопроводов до объектов, зданий и сооружений *(продолжение)*

автозаправочные станции; мачты (башни) и сооружения многоканальной радиорелейной линии технологической связи трубопроводов, мачты (башни) и сооружения многоканальной радиорелейной линии связи; телевизионные башни												
2. Железные дороги общей сети (на перегонах) и автодороги I-III категорий, параллельно которым пролегает трубопровод; отдельно стоящие: садовые домики, дачи; дома линейных обходчиков; кладбища; сельскохозяйственные фермы и огороженные участки для организованного выпаса скота; полевые станы	75	125	150	200	225	250	75	100	50	50	75	100
3. Отдельно стоящие нежилые и подсобные строения; устья бурящихся и эксплуатируемых артезианских скважин; гаражи и открытые стоянки для автомобилей индивидуальных владельцев на 20 автомобилей и менее; канализационные сооружения; железные дороги промышленных предприятий; автомобильные дороги IV, V категорий, параллельно которым пролегает трубопровод	50	50	100	150	175	200	50	50	50	50	50	50
4. Мосты железных дорог промышленных предприятий, автомобильных дорог с пролетом свыше 20 м (при пролегании нефтепроводов и нефтепродуктопроводов ниже мостов по течению)	75	125	150	200	225	250	75	125	75	100	150	200
5. Территории нефтеперекачивающих станций, компрессорных станций, установок комплексной подготовки нефти и газа, станций подземного хранения газа, групповых и сборных пунктов	75	125	150	200	225	250	75	125	50	50	50	50

Таблица 18-1 – Минимальные расстояния от оси газопроводов, нефтепроводов и нефтепродуктопроводов до объектов, зданий и сооружений *(продолжение)*

промыслов, промысловых газораспределительных станций, установок очистки и осушки газа												
6. Вертодромы и посадочные площадки без базирования на них вертолетов	50	50	100	150	175	200	50	50	50	50	50	50
7. При пролегании подводных нефтепроводов и нефтепродуктопроводов выше по течению:												
- от мостов железных и автомобильных дорог, промышленных предприятий и гидротехнических сооружений;	-	-	-	-	-	-	-	-	300	300	300	500
- от пристаней и речных вокзалов;	-	-	-	-	-	-	-	-	1000	1000	1000	1500
- от водозаборов	-	-	-	-	-	-	-	-	3000	3000	3000	3000
*8. Территории газораспределительных стаций, автоматизированных газораспределительных стаций, регуляторных станций, в том числе шкафного типа, предназначенных для обеспечения газом:												
а) городов; населенных пунктов; предприятий; отдельных зданий и сооружений; других потребителей	100	100	100	125	150	175	100	100	-	-	-	-
*б) объектов газопровода (пунктов замера расхода газа, термоэлектрогенераторов и т.д.) *(Изменен – Приказ КДСиЖКХ от 29.08.2018 г. №185-НҚ)*	100	100	100	100	100	100	100	100	-	-	-	-
*9. Автоматизированные электростанции с термоэлектрогенераторами; аппаратура связи, телемеханики и автоматики *(Изменен – Приказ КДСиЖКХ от 29.08.2018 г. №185-НҚ)*	не менее 50 от крайней нитки											

Таблица 18-1 – Минимальные расстояния от оси газопроводов, нефтепроводов и нефтепродуктопроводов до объектов, зданий и сооружений *(продолжение)*

10. Магистральные оросительные каналы и коллекторы, реки и водоемы, вдоль которых пролегает трубопровод; водозаборные сооружения и станции оросительных систем	50	50	50	50	50	50	50	50	75	100	150	200
11. Специальные предприятия, сооружения, площадки, охраняемые зоны, склады взрывчатых и взрывоопасных веществ, карьеры полезных ископаемых, добыча на которых производится с применением взрывных работ, склады сжиженных горючих газов	По согласованию с заинтересованными организациями и соответствующими органами Государственного надзора											
12. Воздушные линии электропередачи высокого напряжения, параллельно которым пролегает трубопровод; воздушные линии электропередачи высокого напряжения, параллельно которым пролегает трубопровод в стесненных условиях трассы; опоры воздушных линий электропередачи высокого напряжения при пересечении их трубопроводом; открытые и закрытые трансформаторные подстанции и закрытые распределительные устройства напряжением 35 кВ и более	В соответствии с требованиями Правил устройства электроустановок РК											
13. Земляной амбар для аварийного выпуска нефти и конденсат из трубопровода	50	75	75	75	100	100	50	50	50	50	50	50
14. Кабели междугородной связи и силовые электрокабели	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
*15. Мачты (башни) и сооружения необслуживаемой малоканальной радиорелейной связи трубопроводов, термоэлектрогенераторы объектов	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15

Таблица 18-1 – Минимальные расстояния от оси газопроводов, нефтепроводов и нефтепродуктопроводов до объектов, зданий и сооружений *(продолжение)*

магистральных трубопроводов ***(Изм.ред. – приказ КДСиЖКХ от 29.08.2018 г. №185-НҚ)***												
*16. Необслуживаемые усилительные пункты кабельной связи магистрального трубопровода в подземных термокамерах ***(Изм.ред. – приказ КДСиЖКХ от 29.08.2018 г. №185-НҚ)***	30	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

Примечания

1 Расстояния, указанные в настоящей таблице, следует принимать: для промышленных предприятий, железнодорожных станций, аэродромов, морских и речных портов и пристаней, гидротехнических сооружений, складов горючих и легковоспламеняющихся материалов, артезианских скважин - от границ отведенных им территорий с учетом их развития; для железных дорог - от подошвы насыпи или бровки выемки со стороны трубопровода, но не менее 10 м от границы полосы отвода дороги; для автомобильных дорог - от подошвы насыпи земляного полотна; для всех мостов - от подошвы конусов; для отдельно стоящих зданий и строений - от ближайших выступающих их частей.

2 Минимальные расстояния от мостов железных и автомобильных дорог не указанных в поз. 4 и 7 следует принимать также как от соответствующих дорог.

3 Минимальные расстояния от оси газопроводов до зданий и сооружений при надземном пролегании, предусмотренные в поз. 1, следует принимать увеличенными в 2 раза. А поз. 2-6 и 8-10 и 13 - в 1,5 раза. Данное требование относится к участкам надземного пролегания протяженностью свыше 150 м.

4 Расстояния до объектов, отсутствующих в данной таблице, следует принимать по согласованию с соответствующими органами государственного надзора и заинтересованными организациями.

5 При надземном пролегании нефтепроводов и нефтепродуктопроводов допускаемые минимальные расстояния от промышленных предприятий, зданий и сооружений до оси трубопроводов принимать по настоящей таблице как для подземных нефтепроводов, но не менее 50 м.

6 Газопроводы и другие объекты, из которых возможен выброс или утечка газа в атмосферу, должны располагаться за пределами полос воздушных подходов к аэродромам и вертодромам.

7 Знак «-» в таблице означает, что расстояние не регламентируется.

8 Расстояния, указанные в настоящей таблице, следует также принимать при строительстве жилых и иных объектов, не относящихся к магистральному трубопроводу, за пределами границ (черты) населенных пунктов.

10 Правила проектирования инженерной подготовки и защиты территории

10.1 Мероприятия по инженерной подготовке территории поселений следует предусматривать с учетом сложившихся инженерно-геологических условий, прогноза их изменения, функционального зонирования и планировочной организации населенных пунктов

При развитии на территории поселений опасных геофизических процессов природного и техногенного происхождения — затопление, подтопление, оползни, эрозия и т.п., следует осуществлять мероприятия по их инженерной защите, исключающей или уменьшающей до безопасного уровня воздействие этих процессов на жизнедеятельность населения в соответствии с требованиями МСН 2.03-02 и СНиП РК 2.03-10.

10.2 За расчетный горизонт высоких вод для определения зоны затопления и назначения мероприятий по инженерной защите территории следует принимать отметку наивысшего уровня воды повторяемостью (обеспеченностью):

– для жилых, общественных и производственных территорий — один раз в 100 лет (1% обеспеченности);

– для территорий транспортной и инженерной инфраструктуры — по специальным нормам;

– для рекреационных территорий поселений — один раз в 10 лет (10% обеспеченности).

При расчете необходимо учитывать повышение уровня воды за счет стеснения потока защитными и транспортными сооружениями. Отметки горизонта «волны прорыва» при возможном разрушении плотин и дамб водохранилища следует определять специальным расчетом.

Способ инженерной защиты, а также характер защитных сооружений от затопления и подтопления следует определять в соответствии с требованиями СНиП РК 2.03-10.

Примечание — Зоной катастрофического затопления является территория, на которой поток воды составляет 1,5 м и более и может повлечь разрушения зданий, сооружений и гибель людей.

10.3 На участках с высоким стоянием грунтовых вод, подлежащих застройке, необходимо использование следующих мероприятий по достижению нормативного уровня грунтовых вод: понижение уровня грунтовых вод, подсыпку поверхности участка минеральными грунтами, а также сочетанием методов понижения уровня грунтовых вод и подсыпки территории. Толщина слоя подсыпки минеральными грунтами устанавливается с учетом обеспечения требования строительных норм и необходимого уклона территории для устройства поверхностного стока.

На территории микрорайонов минимальную толщину слоя минеральных грунтов следует принимать равной 1 м; на проезжих частях улиц толщина слоя минеральных грунтов должна быть установлена в зависимости от интенсивности движения транспорта.

10.4 Территорию городских поселений следует защищать от временного или постоянного подтопления грунтовыми водами. Для понижения уровня грунтовых вод в районах многоэтажной застройки следует применять дренажи закрытого типа. Открытую осушительную сеть допускается устраивать в районах усадебной застройки и на территории парков. Для всех видов застройки допускается использовать ландшафтные мелиоративные системы, совмещенные с системами водного благоустройства.

При проектировании защиты от подтопления территории минимальную глубину понижения уровня грунтовых вод от проектной отметки , м, следует обеспечивать:

– для жилых и общественных территорий многоэтажной застройки – 2,0;

– для жилых территорий малоэтажной застройки и для рекреационных территорий – 1,0.

Для других территорий поселений защиту от их подтопления следует разрабатывать по специальным нормам.

10.5 При планировке и застройке территорий, расположенных на просадочных грунтах, следует предусматривать максимальное сохранение естественных условий поверхностного стока. Размещение зданий и сооружений, затрудняющих отвод поверхностных вод, не допускается.

При рельефе местности в виде крутых склонов планировку застраиваемой территории следует осуществлять террасами. Отвод поверхностного стока с террас должен производиться по кюветам, устроенным в основании откосов в сочетании с быстротоками.

10.6 Территории, нарушенные вследствие антропогенной деятельности - карьеры, отвалы, подработанные участки, подлежат рекультивации для последующего их градостроительного использования под парки, водоемы, коммунально-складские зоны и т.п.

Застройку, расположенную на подрабатываемых территориях или на территориях, сложенных просадочными грунтами, следует осуществлять в соответствии с требованиями СНиП 2.01.09-91 «Здания и сооружения на подрабатываемых территориях и просадочных грунтах».

10.7 Вертикальную планировку территории населенных пунктов следует проектировать с учетом:

– создания оптимальных условий для движения транспорта и пешеходов по уличной сети в соответствии с требованиями одноименных строительных норм;

– максимального сохранения естественного рельефа и насаждений;

– организации отвода поверхностного стока со скоростью потока воды на открытых поверхностях, не вызывающего эрозию грунта;

– минимизации объемов земляных работ и баланса грунтовых масс в пределах поселения в целом и отдельных районов.

10.8 Отвод поверхностного стока с территории населенных пунктов следует предусматривать в соответствии с требованиями одноименных строительных норм в увязке с инженерной защитой от опасных инженерно-геологических процессов. Выбор типа водоотводящих устройств — закрытых коллекторов, каналов, лотков, кюветов — следует осуществлять с учетом функционального использования территории, архитектурно-планировочных, санитарно-защитных и экологических требований.

10.9 Перед сбросом поверхностного стока в водоприемники (реки и водоемы) необходимо предусматривать его очистку. Размещение очистных сооружений дождевого стока следует производить с учетом организации СЗЗ в соответствии с требованиями норм на основании принятой технологии очистки, компоновочных и технических решений. Не допускается сброс поверхностного стока в непроточные водоемы, места, отведенные для пляжей, замкнутые понижения рельефа, подверженные заболачиванию, овраги без проведения мероприятий по их защите от размыва.

Сброс поверхностных вод в инфильтрующие выемки или пруды-испарители допускается в инженерно-геологических условиях, исключающих загрязнение

эксплуатируемых подземных водоносных горизонтов.

10.10 При создании новых и реконструкции существующих прудов и водоемов на территории поселений качество воды в них должно удовлетворять санитарным нормам в соответствии с их использованием. В водоемах следует предусматривать периодический обмен воды за летне-осенний период в зависимости от площади зеркала воды и характера использования: в декоративных водоемах при площади зеркала до 3 га - 2 раза, при площади более 3 га -1 раз; в водоемах для купания - соответственно 4 и 3 раза, а при площади 6 га и более - 2 раза. Средняя глубина воды в водоемах, расположенных на территории поселений, в весенне-летний период должна быть не менее 1,5 м, а в прибрежной акватории при условии периодического удаления растительности не менее 1 м. Необходимо предусматривать меры, исключающие загрязнение декоративных водоемов и пляжных зон поверхностными водами.

При загрязненных поверхностных источниках водообмен в проектируемых водоемах следует организовывать за счет подземных вод, поступающих в них самотеком, за счет разгрузки подземного потока, или принудительной подачей из скважин.

10.11 Мероприятия по изменению очертания береговых линий водотоков и водоемов для нужд рекреационного использования следует осуществлять с учетом градостроительных требований и оценки экологических последствий для охраняемых водных объектов. Благоустройство акваторий и берегов водных объектов следует проектировать с учетом режима водоохранных зон и прибрежных полос этих объектов. При пересечении русел с улицами населенных пунктов и автомобильными дорогами общего пользования допускается использование водопропускных труб. Канализование (заключение в коллекторы или спрямление русла) малых рек, протекающих по территории малых населенных пунктов, не допускается.

(Дополнено пунктами 10.12 – 10.15 – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ)

10.12 На территории населенных пунктов с высоким стоянием грунтовых вод, на заболоченных участках предусматривают понижение уровня грунтовых вод в зоне капитальной застройки путем устройства закрытых дренажей. На территории усадебной застройки городов, в сельских населенных пунктах и на территориях стадионов, парков и других озелененных территорий общего пользования допускается открытая осушительная сеть.

10.13 Указанные мероприятия обеспечиваются в соответствии со СН РК 2.03-02 понижение уровня грунтовых вод на территории: капитальной застройки - не менее 2 м от проектной отметки поверхности; стадионов, парков, скверов и других зеленых насаждений - не менее 1 м.

10.14 Территории населенных пунктов, расположенных на прибрежных участках, защищаются от затопления паводковыми водами, ветровым нагоном воды и подтопления грунтовыми водами подсыпкой (намывом) или обвалованием. Отметка бровки подсыпанной территории принимается не менее чем на 0,5 м выше расчетного горизонта высоких вод с учетом высоты волны при ветровом нагоне. Превышение гребня дамбы обвалования над расчетным уровнем устанавливаются в зависимости от класса сооружений согласно СН РК 2.03-02 и СП РК 3.04-101.

10.15 За расчетный горизонт высоких вод принимает отметку наивысшего уровня воды повторяемостью: один раз в 100 лет - для территорий, застроенных или подлежащих

застройке жилыми и общественными зданиями; один раз в 10 лет - для территорий парков и плоскостных спортивных сооружений.

Таблица 19- Расстояние по горизонтали (в свету) от ближайших подземных инженерных сетей до зданий и сооружений

Наименование подземных инженерных сетей	Расстояние по горизонтали (в свету) от подземных сетей до, м								
	фундаментов зданий и сооружений	фундаментов ограждений предприятий, эстакад, опор контактной сети и связи, железных дорог	оси крайнего пути		бортового камня улицы, (кромки проезжей части, укрепленной полосы обочины)	наружной бровки кювета или подошвы насыпи поюги	фундаментов опор воздушных линий электропередачи		
			железных дорог колеи 1520 мм, но не менее глубины траншеи до подошвы насыпи и бровки выемки	железных дорог колеи 750 мм и трамвая			до 1 включ. (наружного освещения), контактной сети трамваев и троллейбусов	св. 1 до 35 включ.	св. 35 до 110 и выше
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**
Водопровод и напорная канализация	5,0	3,0	4,0	2,8	2,0	1	1,0	2	3
Самотечная (бытовая и дождевая) канализация	3,0	1,5	4,0	2,8	1,5	1	1,0	2	3
Дренаж	3,0	1,0	4,0	2,8	1,5	1	1,0	2	3
Сопутствующий дренаж	0,4	0,4	0,4	—	0,4	—	—	—	—
Газопроводы горючих газов давления, МПа:									
низкого — до 0,005 включ.	2,0	1,0	3,8	2,8	1,5	1	1,0	5	10
среднего — св. 0,005 " 0,3	4,0	1,0	4,8	2,8	1,5	1	1,0	5	10
высокого — " 0,3 " 0,6	7,0	1,0	7,8	3,8	2,5	1	1,0	5	10
высокого — " 0,6 " 1,2	10	1,0	10,8	3,8	2,5	2	1,0	5	10
Тепловые сети:									
от наружной стенки канала, тоннеля	2,0	1,5	4,0	2,8	1,5	1	1,0	2	3
от оболочки бесканальной прокладки	5,0	1,5	4,0	2,8	1,5	1	1,0	2	3
Кабели силовые всех напряжений и кабели связи	0,6	0,5	3,2	2,8	1,5	1	0,5*	5*	10*

Таблица 19- Расстояние по горизонтали (в свету) от ближайших подземных инженерных сетей до зданий и сооружений *(продолжение)*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Каналы, коммуникационные тоннели	2,0	1,5	4,0	2,8	1,5	1	1,0	2	3*

* Относится только к расстояниям от силовых кабелей

Примечания

1 Допускается предусматривать прокладку подземных инженерных сетей в пределах фундаментов опор и эстакад трубопроводов, контактной сети при условии выполнения мер, исключающих возможность повреждения сетей в случае осадки фундаментов, а также повреждения фундаментов при аварии на этих сетях. При размещении инженерных сетей, подлежащих прокладке с применением строительного водопонижения, расстояние их до зданий и сооружений следует устанавливать с учетом зоны возможного нарушения прочности грунтов оснований.

2 Расстояния от силовых кабелей напряжением 110—220 кВ до фундаментов ограждений предприятий, эстакад, опор контактной сети и линий связи следует принимать 1,5 м.

3 Расстояния по горизонтали от обделок из чугунных тюбингов, а также от обделок из железобетона или бетона с оклеечной гидроизоляцией подземных сооружений метрополитена, расположенных на глубине не менее 20 м (от верха конструкции до поверхности земли), следует принимать до сетей водопровода, канализации, тепловых сетей 5 м, до кабелей напряжением до 10 кВ — 1 м, напряжением выше 10 кВ — 3 м; в случае применения обделок без оклеечной гидроизоляции расстояния от указанных сооружении следует принимать до 8 м, а до сетей канализации — до 6 м.

Таблица 20 - Расстояния по горизонтали (в свету) между соседними инженерными подземными сетями при их параллельном размещении

Наименование подземных инженерных сетей	Расстояние по горизонтали (в свету) до, м												
	водопровода	бытовой канализации	дренажа и дождевой канализации	газопроводов давления, МПа				силовых кабелей всех напряжений	кабелей связи	тепловых сетей		каналов, тоннелей	наружных пневмо-мусоропроводов
				низкого до 0,005	среднего св0,005 до	высокого				наружная стенка	оболочка бесканальной		
						св. 0,3 до	св. 0,6 до						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Водопровод	См.примеч 1	См.примеч. 2	1,5	1,0	1,0	1,5	2,0	0,5*	0,5	1,5	1,5	1,5	1,0
Бытовая канализация	См.примеч. 2	0,4	0,4	1,0	1,5	2,0	5,0	0,5*	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0
Дождевая канализация	1,5	0,4	0,4	1,0	1,5	2,0	5,0	0,5*	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0
Газопроводы давления, МПа													
низкого - до 0,005 включ.	1,0	1,0	1,0	0,5	0,5	0,5	0,5	1,0	1,0	2,0	1,0	2,0	1,0
среднего - св. 0,005 " 0,3 "	1,0	1,5	1,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1,0	1,0	2,0	1,0	2,0	1,5

Таблица 20 - Расстояния по горизонтали (в свету) между соседними инженерными подземными сетями при их параллельном размещении *(продолжение)*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
высокого - " 0,3 "	1,5	2,0	2,0	0,5	0,5	0,5	0,5	1,0	1,0	2,0	1,5	2,0	2,0
высокого - " 0,6 "	2,0	5,0	5,0	0,5	0,5	0,5	0,5	2,0	1,0	4,0	2,0	4,0	2,0
Кабели силовые всех	0,5*	0,5*	0,5*	1,0	1,0	1,0	2,0	0,1-	0,5	2,0	2,0	2,0	1,5
Тепловые сети:													
от наружной стенки канала, тоннеля	1,5	1,0	1,0	2,0	2,0	2,0	4,0	2,0	1,0	—	—	2,0	1,0
от оболочки бесканальной прокладки	1,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,5	2,0	2,0	1,0	—	—	2,0	1,0
Кабели связи	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	—	2,0	2,0	1,0	1,0
кабельная канализация	1,0	1,0	1,0	1,0	1,5	2,0	3,0	1,0	—	2,0	2,0	1,0	1,0
Каналы, тоннели	1,5	1,0	1,0	2,0	2,0	2,0	4,0	2,0	1,0	2,0	2,0	—	1,0

* без учета опытных полей и полигонов, резервных территорий и санитарно-защитных зон.

Примечания

1 При параллельной прокладке нескольких линий водопровода расстояние между ними следует принимать в зависимости от технических и инженерно-геологических условий в соответствии с требованиями СНиП РК 4.01-02-2009.

2 Расстояние от бытовой канализации до хозяйственно-питьевого водопровода следует принимать: до водопровода из железобетонных и асбестоцементных труб — 5 м; до водопровода из чугунных труб диаметром до 200 мм — 1,5 м; диаметром св. 200 мм — 3 м; до водопровода из пластмассовых труб — 1,5 м. Расстояние между сетями канализации и производственного водопровода в зависимости от материала и диаметра труб, а также от номенклатуры и характеристики грунтов должно быть не менее 1,5м.

3 При параллельной прокладке двух и более газопроводов диаметром до 300 мм расстояние между ними (в свету) допускается принимать 0,4 м, более 300 мм — 0,5 м при совместном размещении в одной траншее.

4 В таблице указаны расстояния до стальных газопроводов. Размещение газопроводов из неметаллических труб следует предусматривать в соответствии с требованиями МСН 4.03-01-2003.

11 Правила разработки раздела охраны окружающей среды *(Дополнен – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ)*

В сложившихся и проектируемых зонах отдыха, расположенных на берегах водоемов и водотоков водоохранные мероприятия отвечают требованиям ГОСТ 17.1.5.02.

При проектировании населенных пунктов предусматривают минимальную ширину водоохранных зон по каждому берегу начиная от уреза воды при среднемноголетнем меженном уровне до уреза воды при среднемноголетнем уровне в период половодья (включая пойму реки, надпойменные террасы, крутые склоны коренных берегов, овраги и балки) и плюс следующие дополнительные расстояния:

для малых рек (длиной до 200 км) .....- 500 м;

для остальных рек:

с простыми условиями хозяйственного

использования и благоприятной

экологической обстановкой

на водосборе .....- 500 м;

со сложными условиями хозяйственного
использования и при напряженной
экологической обстановке
на водосборе .....- 1000 м.

Минимальная ширина водоохранных полос определяется с учетом формы и типа речных долин, крутизны прилегающих склонов, прогноза переработки берегов и состава сельхозугодий и для всех водных объектов принимается в размерах согласно Таблице 21.

Таблица 21 - Минимальная ширина водоохранной полосы при крутизне склонов

Виды угодий, прилегающих к берегам водных объектов	Минимальная ширина водоохранной полосы (м) при крутизне склонов		
	Уклон от берега (нулевой уклон)	Уклон к берегу	
		до 3 градусов	более 3 градусов
Пашня	35	55	100
Луга, сенокосы	30	50	75
Леса, кустарник	25	35	55
Прочее (неудобья)	35	35	100

Склады минеральных удобрений и химических средств защиты растений располагают на расстоянии не менее 2 км от рыбохозяйственных водоемов. В случае необходимости допускается уменьшать расстояние от указанных складов до рыбохозяйственных водоемов при условии согласования с органами, осуществляющими охрану рыбных запасов.

В декоративных водоемах и в замкнутых водоемах, расположенных на территории населенных пунктов и используемых для купания, следует предусматривать периодический обмен воды за осенне-летний период в зависимости от площади их зеркала. В декоративных водоемах при площади зеркала до 3 га - 2 раза, а более 3 га - 1 раз; в замкнутых водоемах для купания - соответственно 4 и 3 раза, а при площади более 6-ти га - 2 раза.

В замкнутых водоемах, расположенных на территории поселений, глубина воды в весенне-летний период не менее 1,5 м, а в прибрежной зоне, при условии периодического удаления водной растительности не менее 1 м. Площадь водного зеркала и пляжей водоемов принимается в соответствии с ГОСТ 17.1.5.02.

Ширину защитных лесных полос не менее, м: для крупнейших и крупных городов - 500, больших и средних городов - 100, малых городов и сельских населенных пунктов - 50.

Производственные предприятия с источниками загрязнения атмосферного воздуха вредными веществами, требующими после проведения технологических мероприятий устройства санитарно-защитных зон шириной более 500 м, не размещаются в районах с преобладающими ветрами скоростью до 1 м/с, с длительными или часто повторяющимися штилями, инверсиями, туманами (за год более 30 - 40 %, в течение зимы 50 - 60 % дней).

Производственные предприятия, требующие устройства грузовых причалов, пристаней и других портовых сооружений, размещаются по течению реки ниже селитебных территорий на расстоянии не менее 200 м.

В условиях застройки зданиями 9 этажей и более допускается одноразовая прерывность

инсоляции жилых помещений при условии увеличения суммарной продолжительности инсоляции в течение дня на 0.5 часов соответственно для каждой зоны.

12 Охрана памятников истории и культуры

(Дополнен – приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ)

Расстояния от памятников истории и культуры до транспортных и инженерных коммуникаций принимают, м, не менее:

до проезжих частей магистралей скоростного и непрерывного движения, линий метрополитена мелкого заложения:

- в условиях сложного рельефа	100
- на плоском рельефе	50
- до сетей водопровода, канализации и теплоснабжения (кроме разводящих)	15
- до других подземных инженерных сетей	5

В условиях реконструкции указанные расстояния до инженерных сетей допускается сокращать, но принимать, м, не менее:

- до водонесущих сетей - 5; - неводонесущих - 2.

При этом обеспечивают проведение специальных технических мероприятий при производстве строительных работ.

13 Противопожарные требования

(Дополнен – Приказ КДСиЖКХ от 09.10.2018 г. №215-НҚ и от 01.10.2026 г. №119-НҚ)

(Изм.ред. – Приказ КДСиЖКХ от 02.06.2025 г. №84-НҚ)

Противопожарные расстояния между жилыми, общественными и вспомогательными зданиями промышленных предприятий принимаются по Таблице 22, а между производственными зданиями промышленных и сельскохозяйственных предприятий - по СП РК 3.01-103 и СП РК 3.01-104.

Минимальные расстояния от жилых, общественных и вспомогательных зданий I и II степеней огнестойкости до производственных зданий и гаражей I и II степеней огнестойкости принимаются не менее 9 м, а до производственных зданий, имеющих покрытие с применением утеплителя из полимерных или горючих материалов, - 15 м.

Планировочное решение малоэтажной жилой застройки (до 3 этажей включительно) должно обеспечивать подъезд пожарной техники к жилым зданиям и сооружениям на расстояние не более 50 м.

Расстояние от края проезда до стены здания необходимо принимать 5-8 м для зданий высотой от 10 до 28 м включительно и 8-10 м для зданий высотой более 28 м. В этой зоне не допускается строительство зданий и сооружений, размещение ограждений, воздушных линий электропередачи и осуществление рядовой посадки деревьев. Указанные расстояния не регламентируются для участков здания на фасадах с глухими наружными стенами.

Вдоль фасадов зданий, не имеющих входов, предусматривают полосы шириной 6 м,

пригодные для проезда пожарных машин с учетом их допустимой нагрузки на покрытие или грунт.

Расстояния от жилых и общественных зданий до складов I группы для хранения нефти и нефтепродуктов принимаются в соответствии с требованиями СН РК 3.02-15-2003, а до складов горючей жидкости II группы, предусматриваемых в составе котельных, дизельных электростанций и других энергообъектов, обслуживающих жилые и общественные здания, не менее установленных в Таблице 23.

К рекам и водоемам предусматривают подъезды для забора воды пожарными машинами.

Таблица 22 - Расстояния при степени огнестойкости зданий

Степень огнестойкости здания	Расстояние, м, при степени огнестойкости зданий		
	I, II	III	IIIа, IIIб, IV, IVа, V
I, II	6	8	10
III	8	8	10
IIIа, IIIб, IV, IVа, V	10	10	15

Примечания

1 Классификацию зданий по степени огнестойкости принимают в соответствии с требованиями СНиП РК 2.02-05-2009.

2 Расстоянием между зданиями и сооружениями считается расстояние в свету между наружными стенами или другими конструкциями. При наличии выступающих более чем на 1 м конструкций зданий или сооружений, выполненных из горючих материалов, принимается расстояние между этими конструкциями.

3 Расстояние между стенами зданий без оконных проемов допускается уменьшать на 20%, за исключением зданий IIIа, IIIб, IV, IVа и V степеней огнестойкости.

4 В районах сейсмичностью 9 баллов расстояние между жилыми зданиями, а также между жилыми и общественными зданиями IVа, V степеней огнестойкости увеличивают на 20%.

5 Расстояния между жилыми зданиями IV и V степеней огнестойкости в климатическом подрайоне IВ увеличивают на 50%.

6 Для двухэтажных зданий каркасной и щитовой конструкции V степени огнестойкости, а также зданий, крытых горючими материалами, противопожарные расстояния увеличивают на 20%.

7 Расстояния между зданиями I и II степеней огнестойкости предусматривают менее 6 м при условии, если стена более высокого здания, расположенная напротив другого здания, является противопожарной.

8 Расстояния от одно-, двухквартирных жилых домов и хозяйственных построек (сарая, гаража, бани) на приусадебном земельном участке до жилых домов и хозяйственных построек на соседних земельных участках принимаются по Таблице 22 с учетом Примечания 9.

Расстояния между жилым домом и хозяйственными постройками, а также между хозяйственными постройками в пределах одного земельного участка (независимо от суммарной площади застройки) не нормируются.

9 Расстояния между жилыми зданиями, а также жилыми зданиями и хозяйственными постройками (сараями, гаражами, банями) не нормируются при суммарной площади застройки, включая незастроенную площадь между ними, равной наибольшей допустимой площади застройки (этажа) одного здания той же степени огнестойкости без противопожарных стен согласно требованиям СП РК 3.02-101.

10 Расстояния между хозяйственными постройками (сараями, гаражами, банями), расположенными вне территории усадебных участков, не нормируются при условии, если площадь застройки сблокированных хозяйственных построек не превышает 800 м^2. Расстояния между группами сблокированных хозяйственных построек принимаются по Таблице 22.

11 Данные расстояния при наличии в зданиях магазинов источников воздействия запаха, а также вентиляционного и других видов инженерного оборудования с повышенным уровнем шумового воздействия принимаются в соответствии с требованиями СП РК 3.02-122.

Расстояния от границ застройки городских поселений до лесных массивов не менее 100 м, а от застройки сельских населенных пунктов и территории садоводческих и дачных товариществ не менее 50 м.

В городских населенных пунктах для районов одно-, двухэтажной индивидуальной застройки с приусадебными участками расстояние от границ приусадебных участков до лесных массивов допускается уменьшать, но принимать не менее 15 м.

Примечание – Требования настоящего пункта распространяются на вновь проектируемые и строящиеся здания и сооружения.

Радиус обслуживания пожарного депо не превышает 3 км. Число пожарных депо в населенных пунктах, площадь их застройки, а также число пожарных автомобилей принимаются по нормам проектирования объектов органов противопожарной службы.

Таблица 23 - Степень огнестойкости жилых и общественных зданий

Вместимость склада, $м^3$	Степень огнестойкости жилых и общественных зданий		
	I, II	III	IIIа, IIIб, IV, IVа, V
Св. 800 до 10000	40	45	50
" 100 " 800	30	35	40
До 100	20	25	30
Примечание - Расстояния от зданий дошкольных учреждений, общеобразовательных школ, интернатных организации образования, учреждений здравоохранения и отдыха, зрелищных учреждений и спортивных сооружений до складов вместимостью до 100 $м^3$ увеличивают в два раза, а до складов вместимостью св. 100 $м^3$ -принимать в соответствии со СН РК 3.02-15-2003.			

Многоквартирные жилые объекты, предусматривающие более 200 жилых квартир, должны быть обеспечены двумя обособленными друг от друга подъездными путями для пожарной техники.

Для многоквартирных жилых объектов, предусматривающих до 400 жилых квартир, допускается устройство одного подъездного пути для пожарной техники при одновременном выполнении следующих условий:

высота многоквартирного жилого объекта, объединенного стилобатом, не должна превышать 50 м;

поэтажные коридоры жилой части должны быть оборудованы системой противодымной вентиляции;

двери на эвакуационных путях должны быть оснащены магнитоконтактными сигнализаторами (СМК) с выводом информации об их состоянии («открыто/закрыто») на пожарный пост;

на расстоянии не более 10 м от выезда на стилобат должен быть предусмотрен пожарный гидрант;

радиус поворота пожарных проездов должен быть не менее 9,8 м.

поверхность выезда на стилобат должна иметь противоскользящее покрытие и систему подогрева;

внутренний проезд для пожарной техники должен обеспечивать возможность кругового движения. Допускается устройство тупикового проезда протяженностью не более 150м. Тупиковые проезды должны заканчиваться площадками для разворота пожарной техники размером не менее 15 х 15 м.

Примечание. Если оконные проемы всех жилых квартир выходят на сторону пожарного подъезда с наружной стороны многоквартирного жилого объекта либо все жилые квартиры имеют двустороннюю ориентацию, допускается увеличение высоты многоквартирного жилого объекта до 75 м.

Многоквартирные жилые объекты, предусматривающие более 400 жилых квартир, должны быть полностью оборудованы двумя обособленными друг от друга подъездными путями для пожарной техники, вне зависимости от вышеуказанных технических решений.

Приложение А

(информационное)

Нормативные показатели плотности застройки градостроительных функциональных зон

Для городов плотность застройки участков градостроительных функциональных зон рекомендуется принимать не более приведенной в таблице А.1.

Основными показателями плотности застройки являются:

- коэффициент застройки - отношение площади, занятой под зданиями и сооружениями к площади участка (квартала);

- коэффициент плотности застройки - отношение площади всех этажей зданий и сооружений к площади участка (квартала).

В зависимости от местных градостроительных особенностей (облика населенного пункта, исторической среды, ландшафта и т. п.) могут быть установлены дополнительные показатели, характеризующие предельно допустимый строительный объем зданий и сооружений по отношению к площади участка; число полных этажей, допустимую высоту зданий и сооружений в конкретных зонах, и другие планировочные ограничения.

Таблица А.1 - Показатели плотности застройки территорий градостроительных функциональных зон

Градостроительные функциональные зоны	Коэффициент застройки	Коэффициент плотности застройки
Жилая зона:		
Застройка многоквартирными многоэтажными жилыми домами		
в примагистральных территориях	0,7	2 - 2,5
в межмагистральных территориях до 100 га -	0,6	1,5 - 2
в межмагистральных территориях более 100 га	0,4	1,2
Тоже - реконструируемая	0,6	1,6
Застройка многоквартирными жилыми домами малой и средней этажности	0,4	0,8
Застройка блокированными жилыми домами с приквартирными земельными участками	0,3	0,6
Застройка одно-двухквартирными жилыми домами с приусадебными земельными участками	0,2	0,4
Общественно-деловая зона:		
Многофункциональная застройка	1,0	3,0
Специализированная общественная застройка	0,8	2,4
Производственная зона:		
Промышленная Научно - производственная 1 Коммунально-складская	0,8 0,6 0,6	2,4 1,0 1,8

Примечания

1 определения относятся к населенным пунктам с центральным расположением общегородского центра при радиально-кольцевой, квартально-регулярной и других аналогичных планировочных структурах застройки.

1 Для жилых, общественно-деловых зон коэффициенты застройки и коэффициенты плотности застройки приведены для территории квартала (брутто) с учетом необходимых по расчету учреждений и предприятий обслуживания, гаражей; стоянок для автомобилей, зеленых насаждений, площадок и других объектов благоустройства.

Для производственных зон указанные коэффициенты приведены для кварталов производственной застройки, включающей один или несколько объектов.

2 При подсчете коэффициентов плотности застройки площадь этажей определяется по внешним размерам здания. Учитываются только наземные этажи, включая мансардные. Подземные этажи зданий и сооружений не учитываются. Подземное сооружение не учитывается, если поверхность земли (наземная территория) над ним используется под озеленение, организацию площадок, автостоянок и другие виды благоустройства.

3 В случаях формирования отдельных участков смешанной жилой застройки с жилыми зданиями I класса, размещаемыми в примагистральных и многофункциональных общественных центрах города, допускается плотность застройки жилого участка принимать с коэффициентом плотности застройки свыше 2,5, а расчет элементов придомовой территории производится на реальное население.

4 При реконструкции сложившихся кварталов жилых, общественно-деловых зон (включая надстройку этажей, мансард) необходимо предусматривать требуемый по расчету объем учреждений и предприятий обслуживания для проживающего в этих кварталах населения. Допускается учитывать имеющиеся в соседних кварталах учреждения обслуживания - при соблюдении нормативных радиусов их доступности (кроме дошкольных учреждений и начальных школ). В условиях реконструкции существующей застройки плотность застройки допускается повышать, но не более, чем на 30% при соблюдении санитарно - эпидемиологических и противопожарных норм.

Приложение Б

(информационное)

Размеры приусадебных и приквартирных земельных участков

Размеры земельных участков, выделяемых около жилых домов на отдельный дом или квартиру, в зависимости от применяемых типов жилых домов, характера формирующейся застройки (среды), ее размещения в структуре городов разной величины следующие:

- 600 - 1500 м^2 (на орошаемых землях), 600 - 2500 м^2 (на неорошаемых землях) включая приусадебный и полевой наделы в сельской местности;
- 600 - 1000 м^2 и более (включая площадь застройки) в застройке усадебного типа;
- 90 - 150 м^2 (без площади застройки) - при многоквартирных, малоэтажных домах в застройке блокированного типа;
- 40 - 80 м^2 (без площади застройки) - при многоквартирных малоэтажных блокированных домах или 2 - 5 этажных домах сложной объемно-пространственной структуры (в том числе только для квартир первых этажей) в городах любой величины при применении плотной малоэтажной застройки и в условиях реконструкции.

Примечание - При осуществлении компактной застройки населенных пунктов земельные участки для ведения личного подсобного хозяйства около дома (квартиры) предоставляются в меньшем размере с выделением остальной части участка за пределами жилой зоны населенных пунктов.

Площади и размеры земельных участков складов

Таблица Б.1 - Площадь и размеры земельных участков общетоварных складов на 1 тыс. жителей

Склады общетоварные	Площадь складов, м^2		Размеры земельных участков, м^2	
	Для городов	Для сельских населенных пунктов	Для городов	Для сельских населенных пунктов
Продовольственных товаров	77	19	310* 210	60
Непродовольственных товаров	217	193	740* 490	580

*В числителе приведены нормы для одноэтажных складов, в знаменателе - для многоэтажных (при средней высоте этажей 6 м).

Примечания

1 При размещении общетоварных складов в составе специализированных групп размеры земельных участков рекомендуется сокращать до 30%.

2 В зонах досрочного завоза товаров размеры земельных участков следует увеличивать на 40%.

3 Уровень товарных запасов для общетоварных складов по числу дней розничной продажи (товарообороту) устанавливается министерством (ведомством) Республики Казахстан, к компетенции которого относятся вопросы торговли и департаментами торговли местных исполнительных органов.

4 При преимущественном хранении товарных запасов в сельских населенных пунктах площадь складов и размеры земельных участков в них могут быть увеличены с одновременным уменьшением этих

показателей в городах.

Таблица Б.2 - Вместимость и размеры земельных участков специализированных складов на 1 тыс. чел.

Склады общетоварные	Площадь складов, $м^2$		Размеры земельных участков, $м^2$	
	Для городов	Для сельских населенных пунктов	Для городов	Для сельских населенных пунктов
Холодильники распределительные (для хранения мяса и мясных продуктов, рыбы и рыбопродуктов, масла, животного жира, молочных продуктов и яиц)	27	10	190 70	25
Фруктохранилища	17			
Овощехранилища	54	90	1300* 610	380
Картофелехранилища	57			

* В числителе приведены нормы для одноэтажных складов, в знаменателе - для многоэтажных.

Примечания

1 В районах выращивания и заготовок картофеля, овощей и фруктов вместимость складов и соответственно размеры площади земельных участков принимаются с коэффициентом 0,6.

2 Вместимость хранилищ картофеля и фруктов и размеры земельных участков для хранилищ в городах следует уменьшать за счет организации внегородского хранения, доля которого устанавливается органами управления торговлей республик, областей и городов республиканского значения.

Таблица Б.3 - Вместимость складов для вахтовых и экспедиционных поселков на 1 чел.

Склады, единица измерения	Вместимость складов для поселков	
	вахтовых	экспедиционных
Сухих продуктов, $м^3$	0,3	3,5
Холодильники, т	0,01	0,1
Овощехранилища, картофелехранилища, фруктохранилища, т	0,5	0,5

Примечание - Норма складов сухих продуктов и холодильников установлена исходя из месячного запаса для вахтовых и из годового - для экспедиционных поселков. Нормы овоще-, картофеле - и фруктохранилищ установлены исходя из годового запаса.

Таблица Б.4 - Размеры земельных участков складов строительных материалов и

твердого топлива на 1 тыс. чел.

Склады	Размеры земельных участков, $м^2$
Склады строительных материалов (потребительские)	300
Склады твердого топлива с преимущественным использованием:	
угля	300
дров	300
Примечание - Размеры земельных участков складов твердого топлива для условий IV климатического района следует принимать с коэффициентом 0,6.	

Приложение В*

(информационное)

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков

Учреждения, предприятия, сооружения, единица измерения	Число	Размеры земельных участков	Примечания
1	**2**	**3**	**4**
Дошкольные учреждения			
Дошкольные учреждения, место	Устанавливается в зависимости от демографической структуры населенного пункта, принимая расчетный уровень обеспеченности детей дошкольными учреждениями в пределах 85%, в том числе общего типа - 70%, специализированного - 3%, оздоровительного - 12%. В населенных пунктах-новостройках[2)] при отсутствии данных по демографии следует принимать до 180 мест на 1 тыс. чел.; при этом на территории жилой застройки размещать из расчета не более 100 мест на 1 тыс. чел.	При вместимости яслей-садов, м^2 на 1 место: до 100 мест - 40, св. 100 - 35; в комплексе яслей-садов св. 500 мест - 30. Размеры земельных участков могут быть уменьшены: на 25% - в условиях реконструкции; на 15% - при размещении на рельефе с уклоном более 20%; на 10% - в населенных пунктах-новостройках (за счет сокращения площади озеленения)	Площадь групповой площадки для детей ясельного возраста следует принимать 7,5 м^2 на 1 место. Игровые площадки для детей дошкольного возраста допускается размещать за пределами участка дошкольных учреждений общего типа
Общеобразовательные организации			
*Общеобразовательные организации, обучающиеся ***(Изм.ред. – приказ КДСиЖКХ от 05.03.2018 г. №45-НҚ)***	Следует принимать с учетом 100%-ного охвата детей неполным средним образованием (I-IX классы) и до 75% детей – средним образованием (X-XI классы) при обучении в одну смену. В населенных пунктах-новостройках необходимо принимать не менее	При вместимости общеобразовательной школы, обучающихся: св. 25 до 300 обучающихся 43 м2 на 1 обучающегося "300"600 34" "600"900 23" "900"1200 19"	Размеры земельных участков общеобразовательных организаций приняты с учетом площади спортивной зоны и здания общеобразовательной организации.

	180 мест на 1 тыс. чел.		

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2	3	4
Интернатные организации образования, воспитанник	По заданию на проектирование	При вместимости общеобразовательной школы-интерната, воспитанников: св. 200 до 300 72 м^{2}на 1 воспитанника " 300 " 500 55 " " 500 и более .....40 "	При размещении на земельном участке школы здания интерната (спального корпуса) площадь земельного участка следует увеличивать на 0,2 га
Крытые бассейны для общеобразовательных учреждений, объект	По заданию на проектирование		
Межшкольный учебно-производственный комбинат, место[3)]	8% общего числа школьников	Размеры земельных участков межшкольных учебно-производственных комбинатов рекомендуется принимать не менее 2 га, при устройстве автополигона или трактородрома - 3 га	Автотрактородром следует размещать вне селитебной территории
Внешкольные учреждения, место3)	10% общего числа школьников, в том числе по видам зданий: Дворец (Дом) школьников - 3,3 %; станция юных техников - 0,9 %; станция юных натуралистов - 0,4 %; станция юных туристов - 0,4 %; детско- юношеская спортивная школа - 2,3 %: детская школа искусств или музыкальная, художественная, хореографическая школа - 2,7 %	По заданию на проектирование	
Учебные заведения, технического и профессионального образования, учащиеся	По заданию на проектирование с учетом населения города-центра и других населенных пунктах в зоне его влияния	При вместимости профессионально-технических училищ и средних специальных учебных заведений, учащихся: до 300 75 м2 на 1 учащегося св. 300 до 900... 50-65 " " 900 " 1600... 30-40 "	Размеры земельных участков могут быть уменьшены: на 50% в условиях реконструкции, на 30% - для учебных заведений гуманитарного профиля; увеличены на 50% - для учебных заведений сельскохозяйственного профиля, размещаемых

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2	3	4
			в сельских населенных пунктах. При кооперировании учебных заведений и создании учебных центров размеры земельных участков рекомендуется уменьшать в зависимости от вместимости учебных центров,учащихся: от 1500 до 2000 на 10% св. 2000 " 3000 " 20 " " 3000 ..... " 30 " Размеры жилой зоны, учебных и вспомогательных хозяйств, полигонов и автотрактородромов в указанные размеры не входят
*Высшие учебные заведения, студенты ***(Изм.ред. – приказ КДСиЖКХ от 01.04.2019 г. №46-НҚ)***	По заданию на проектирование	Зоны высших учебных заведений (учебная зона), га на 1 тыс. студентов: университеты, вузы технические – 4 - 7; сельскохозяйственные - 5-7; медицинские, фармацевтические - 3 -5; экономические, педагогические, культуры, искусства, архитектуры – 2 - 4; институты повышения квалификации и заочные вузы - соответственно их профилю с коэффициентом - 0,5; специализированная зона - по заданию на проектирование; спортивная зона – 1 - 2; зона студенческих общежитий - по заданию на проектирование. Вузы физической культуры проектируются по заданию на проектирование.	Размер земельного участка вуза может быть уменьшен на 40% в условиях реконструкции. При кооперированном размещении нескольких вузов на одном участке суммарную территорию - земельных участков учебных заведений рекомендуется сокращать на 20%.

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2	3	4
Учреждения здравоохранения, социального обеспечения, спортивные и физкультурно-оздоровительные сооружения			
Дома-интернаты			
Дома-интернаты для престарелых, ветеранов труда и войны, организуемые производственными объединениями (предприятиями), платные пансионаты, место на 1 тыс. чел. (с 60 лет)	28	По заданию на проектирование	Нормы расчета учреждений социального обеспечения следует уточнять в зависимости от социально-демографических особенностей региона.
Дома-интернаты для взрослых инвалидов с физическими нарушениями, место на 1 тыс. чел. (с 18 лет)	28	То же ″	
Детские дома-интернаты, место на 1 тыс. чел. (от 4 до 17 лет)	3	″	
Психоневрологические интернаты, место на 1 тыс. чел. (с 18 лет)	3	При вместимости интернатов, мест: до 200 125 м^2 на 1 место св. 200 до 400 ..100 м^2 " " 400 " 600 ..80 м^2 "	
Специальные жилые дома и группы квартир для ветеранов войны и труда и одиноких престарелых, чел. на 1 тыс. чел. (с 60	60		
Специальные жилые дома и группы квартир для инвалидов на креслах-колясках и их семей, чел. на 1 тыс. чел. всего населения	0,5		

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2	3	4
Учреждения здравоохранения			
Стационары всех типов для взрослых с вспомогательными зданиями и сооружениями, койка	Необходимые вместимость и структура лечебно-профилактических учреждений определяются органами здравоохранения и указываются в задании на проектирование	При мощности стационаров, коек: до 50 ..... 300 м на 1 койку св. 50 до 100...300-200 " " 100 " 200 .. 200-140 " " 200 " 400 ... 140-100 " " 400 " 800 ..100- 80 " " 800 " 1000 ... 80-60 " " 1000 60	Размер территории стационара для детей следует принимать с коэффициентом 1,5 от расчетной площади. При размещении двух и более стационаров на одном земельном участке общую его площадь следует принимать по норме суммарной вместимости стационаров. В условиях реконструкции и в крупных и крупнейших городах земельные участки больниц допускается уменьшать на 25%. Размеры земельных участков больниц, размещаемых в пригородной. зоне, следует увеличивать: инфекционных и онкологических - на 15%, туберкулезных и психиатрических - на 25%, восстановительного лечения для взрослых - на 20%, для детей - на 40%. Площадь земельного участка родильных домов следует принимать по нормативам стационаров с коэффициентом 0,7
Поликлиники, амбулатории, диспансеры без стационара, посещение в смену		0,1 га на 100 посещений в смену, но не менее 0,3 га	Размеры земельных участков стационара и поликлиники (диспансера), объединенных в одно лечебно-профилактическое учреждение, определяются раздельно по соответствующим нормам и затем суммируются

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2	3	4
Станции (подстанции) скорой медицинской помощи, автомобиль	1 на 10 тыс. чел. в пределах зоны 15-минутной доступности на специальном автомобиле	0,05 га на 1 автомобиль, но не менее 0,1 га	
Выездная бригада станции скорой и неотложной помощи,			
автомобиль	1 на 5 тыс. чел. сельского населения в пределах зоны 30-минутной доступности на специальном автомобиле	То же	
Фельдшерские или фельдшерско-акушерские пункты, объект	По заданию на проектирование	0,2 га	
Аптеки групп:	По заданию на проектирование		
I II		0,3 га или	
III V		0,25 " "	
VI VIII		0,2 " "	
Молочные кухни, порция в сутки на 1 ребенка (до 1 года)	4	0,015 га на 1 тыс. порций в сутки, но не менее 0,15 га	
Раздаточные пункты молочных кухонь, $м^2$ общей площади на 1 ребенка (до 1 года)	0,3	Встроенные	
Учреждения санаторно-курортные и оздоровительные, отдыха и туризма			Конкретные значения нормативов земельных участков в указанных пределах принимаются по местным условиям. Размеры земельных участков даны без учета площади хозяйственных зон, принимаемых согласно п. 3.15 настоящих норм.

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2	3	4
Санатории (без туберкулезных), место	По заданию на проектирование	125 - 150 $м^2$ на 1 место	В сложившихся курортах и в условиях их реконструкции, а также для баз отдыха в пригородных зонах крупнейших и крупных городов размеры земельных участков допускается уменьшать, но не более чем на 25%
Санатории для родителей с детьми и детские санатории (без туберкулезных), место	" "	145-170 "	
Санатории-профилактории, место	" "	70-100 "	В санаториях-профилакториях, размещаемых в пределах городской черты, допускается уменьшать размеры земельных участков, но не более чем на 10%
Санаторные детские лагеря, место	" "	200 "	
Дома отдыха (пансионаты), место	" "	120 - 130 "	
Дома отдыха (пансионаты) для семей с детьми, место	" "	140 - 150 "	
Базы отдыха предприятий и организаций, молодежные лагеря, место	" "	140 - 160 "	
Курортные гостиницы, место	" "	65 - 75 "	
Лагеря отдыха для детей, место	" "	150 - 200 "	
Оздоровительные лагеря старшеклассников, место	" "	175 - 200 "	

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2	3	4
Лагеря отдыха для детей дошкольного возраста, место	" "	120 - 140 "	
Туристские гостиницы, место	" "	50 - 75 "	Для туристских гостиниц, размещаемых в крупнейших и крупных городах, общественных центрах, размеры земельных участков допускается принимать по нормам, установленным для коммунальных гостиниц
Туристские базы, место	" "	65 - 80 "	
Туристские базы для семей с детьми, место	" "	95 - 120 "	
Мотели, место	" "	75 - 100 "	
Кемпинги, место	" "	135 - 150 "	
Приюты, место	" "	35 - 50 "	
Физкультурно-спортивные сооружения			
Территория		0,7 - 0,9 га на 1 тыс. чел.	Физкультурно-спортивные сооружения сети общего пользования следует, как правило, объединять со спортивными объектами образовательных школ и других учебных заведений, учреждений отдыха и культуры с возможным сокращением территории.
Помещения для физ- культурно-оздоровительных занятий в микрорайоне, $м^2$ общей площади на 1 тыс. чел.	70 - 80		Для малых населенных пунктов нормы расчета залов и бассейнов необходимо принимать с учетом минимальной вместимости объектов по технологическим требованиям. Комплексы

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2	3	4
Спортивные залы общего пользования, $м^2$ площади пола на 1 тыс. чел.	60 - 80		физкультурно-оздоровительных площадок предусматриваются в каждом населенном пункте. Доступность физкультурно-спортивных сооружений городского значения не должна превышать 30 мин. Долю физкультурно-спортивных сооружений, размещаемых в жилом районе, следует принимать от общей нормы, %: территории - 35, спортивные залы - 50, бассейны -45
Бассейны крытые и открытые общего пользования, $м^2$ зеркала воды на 1 тыс. чел.	20 - 25	-	
Помещения для культурно-массовой и политико-воспитательной работы с населением, досуга и любительской деятельности, $м^2$ площади пола на 1 тыс. чел.	50 - 60	По заданию на проектирование	Рекомендуется формировать единые комплексы для организации культурно-массовой, физкультурно-оздоровительной и политико-воспитательной работы для использования учащимися и населением (с соответствующим суммированием нормативов)в пределах пешеходной доступности не более 500 м. Удельный вес танцевальных залов, кинотеатров и клубов районного значения рекомендуется в размере 40 - 50%. Минимальное число мест учреждений культуры и искусства принимать для крупнейших и крупных городов. Размещение, вместимость и размеры земельных участков планетариев, выставочных залов и музеев определяются заданием на проектирование. Цирки, концертные залы, театры и планетарии предусматривать,

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2	3	4
			Как правило, в городах с населением 250 тыс. чел. и более, а кинотеатры - в населенных пунктах с числом жителей не менее 10 тыс. чел. Универсальные спортивно-зрелищные залы с искусственным льдом предусматривать, как правило, в городах-центрах систем расселения с числом жителей свыше 100 тыс.
Танцевальные залы, место на 1 тыс. чел.	6	То же	
Клубы, посетительское место на 1 тыс. чел.	80	" "	
Кинотеатры, место на 1 тыс. чел.	25 - 35	" "	
Театры, место на 1 тыс. чел.	5 - 8	" "	
Концертные залы, место на 1 тыс. чел.	3,5 - 5	" "	
Цирки, место на 1 тыс. чел.	3,5 - 5	" "	
Лектории, место на 1 тыс. чел.	2	" "	
Залы аттракционов и игровых автоматов, $м^2$ площади пола на 1 тыс. чел.	3	" "	
Универсальные спортивно-зрелищные залы, в том числе и искусственным льдом, место на 1 тыс. чел.	6-9	" "	
Городские массовые библиотеки на 1 тыс. чел. зоны обслуживания при населении города, тыс. чел. 4):		" "	
св. 50	4 тыс. ед. хранения 2 читательское место	" "	
" 10 до 50	4 - 4,5 2 - 3 "	" "	

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2	3	4
Дополнительно в центральной городской библиотеке на 1 тыс. чел. при населении города, тыс. чел.:			
500 и более	0,1 тыс. ед. хранения 0,1 читательское место	-	
250	0,2 0,2	-	
100	0,3 0,3	-	
50 и менее	0,5 0,3	-	
Клубы и библиотеки сельских населенных пунктов			
Клубы, посетительское место на 1 тыс. чел. для сельских населенных пунктов или их групп, тыс. чел.:			Меньшую вместимость клубов и библиотек следует принимать для больших населенных пунктов.
св. 0,2 до 1	500 - 300	-	
" 1 " 2	300 - 230	-	
" 2 " 5	230 - 190	-	
" 5 " 10	190 - 140	-	
Сельские массовые библиотеки на 1 тыс. чел. зоны обслуживания (из расчета 30-минутной доступности) для сельских населенных пунктов или их групп, тыс. чел.:			
св. 1 до 2	6 - 7,5 тыс. ед. хранениям 5 - 6 читательское место	-	
" 2 " 5	5 - 6 4 - 5 "	-	
" 5 " 10	4,5 - 5 3 - 4 "	-	

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2		3	4
Дополнительно в центральной библиотеке местной системы расселения (административный район) на 1 тыс. чел. системы	4,5 - 5 3 - 4 "		-	
Предприятия торговли, общественного питания и бытового обслуживания				
	Городские поселения	Сельские поселения		Нормы расчета включают всю сеть предприятий торгово-бытового обслуживания независимо от их ведомственной принадлежности и подлежат уточнению в установленном порядке с учетом особенностей регионов. В случае автономного обеспечения предприятий инженерными системами и коммуникациями, а также размещения на их территории подсобных зданий и сооружений площадь участка может быть увеличена до 50%.
Магазины, $м^2$ торговой площади на 1 тыс. чел.	280 (100)	300	Торговые центры местного значения с числом обслуживаемого населения, тыс. чел.: от 4 до 6 ..... 0,4-0,6 га на объект	В норму расчета магазинов непродовольствен-ных товаров в городах входят комиссионные магазины из расчета 10 $м^2$ торговой площади на 1 тыс. чел.
В том числе продовольственных товаров, объект	100 (70)	100	св. 6 « 100,60,8 " " 10 " 15 0,81,1 " " 15 " 20 1,11,3 "	Магазины заказов и кооперативные магазины принимать по заданию на проектирование дополнительно к установленной норме расчета магазинов продовольственных товаров, ориентировочно - 5-10 м2 торговой площади на 1 тыс. чел. На территории садоводческих и дачных товари-

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2		3	4
			Предприятия торговли, м^2 торговой площади: до 250..... 0,08 га на 100 м^2 торговой площади св. 250 до 650.. 0,08 - 0,06 " " 650 " 1500.... 0,06 - 0,04 " " 1500 " 3500 ... 0,04-0,02 " " 3500... 0,02 "	На промышленных предприятиях и в других местах приложения труда предусматривать пункты выдачи продовольственных заказов из расчета, м^2 нормируемой площади на 1 тыс. работающих: 60 - при удаленном размещении промпредприятий от селитебной зоны; 36 - при размещении промпредприятий у границ селитебной зоны; 24 - при размещении мест приложения труда в пределах селитебной территории (на
непродовольственных товаров, объект	180 (30)	200	Торговые центры малых городов и сельских населенных пунктов с числом жителей, тыс. чел.: до 10,1-0,2 га св. 1 до 3... 0,2 - 0,4 " " 3 " 4 0,4 - 0,6 " " 5 " 6 0,6 - 1,0 " " 7 " 10... 1,0 - 1,2 " 0,04 - 0,02 " " 3500 0,02 "	- при размещении промпредприятий у границ селитебной зоны; 24 - при размещении мест приложения труда в пределах селитебной территории (на площади магазинов и в отдельных объектах)
Рыночные комплексы, м2 торговой площади на 1 тыс. чел.	24 - 406)		От 7 до 14 м2 на 1 м2 торговой площади рыночного комплекса в зависимости от вместимости: 14 м2 - при торговой площади до 600 м2, 7 м2 - св. 3000 м2	Для рыночного комплекса на 1 торговое место следует принимать 6 м2 торговой площади

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2		3	4
Предприятия общественного питания, место на 1 тыс. чел.	40(8)	40	При числе мест, га на 100 мест: до 50..... 0,2 - 0,25 св. 50 до150 0,2 - 0,15 " 150 0,1	В городах-курортах и городах - центрах туризма расчет сети предприятий общественного питания следует принимать с учетом временного населения: на бальнеологических курортах до 90 мест, на климатических курортах до 120 мест на 1 тыс. чел. Потребность в предприятиях общественного питания на производственных предприятиях, в учреждениях, организациях и учебных заведениях рассчитывается по ведомственным нормативам на 1 тыс. работающих (учащихся) в максимальную смену. В производственных зонах сельских населенных пунктов и в других местах приложения труда, а также на полевых станах для обслуживания работающих должны предусматриваться предприятия общественного питания из расчета 220 мест на 1 тыс. работающих в максимальную смену. Заготовочные предприятия общественного питания рассчитываются по норме - 300 кг в сутки

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2		3	4
				1 тыс. чел. Для городских зон массового отдыха населения в крупных и крупнейших городах следует учитывать нормы предприятий общественного питания: 1,1 - 1,8 места на 1 тыс. чел.
Магазины кулинарии, $м^2$ торговой площади на 1 тыс. чел.	6 (3)			
Предприятия бытового обслуживания, рабочее место на 1 тыс чел.	9 (2,0)	7		Для производственных предприятий и других мест приложения труда показатель расчета предприятий бытового обслуживания следует принимать в размере 5-10% в счет общей нормы
В том числе:				
непосредственного обслуживания населения	5 (2)	4	На 10 рабочих мест для предприятий мощностью, рабочих мест: 0,1 - 0,2 га ... 10 - 50 0,05 - 0,08 " ... 50 - 150 0,03 - 0,04 "... св. 150	
производственные предприятия централизованного выполнения заказов, объект	4	3	0,5 - 1,2 га	
Предприятия коммунального обслуживания				
Прачечные, кг белья в смену на 1 тыс. чел. В том числе:	120 (10)	60		
прачечные самообслуживания, объект	10 (10)	20	0,1 - 0,2 га на объект	

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2		3	4
фабрики-прачечные, объект	110	40	0,5 - 1,0 га на объект	Показатель расчета фабрик-прачечных дан с учетом обслуживания общественного сектора до 40 кг белья в смену
Химчистки, кг вещей в смену на 1 тыс. чел. В том числе:	11,4 (4,0)	3,5		
химчистки самообслуживания, объект	4,0 (4,0)	1,2	0,1 - 0,2 "	
фабрики-химчистки, объект	7,4	2,3	0,5 - 1,0 "	
Бани, место на 1 тыс. чел.	5	7	0,2 - 0,4 га на объект	В населенных пунктах, обеспеченных благоустроенным жилым фондом, нормы расчета вместимости бань и банно-оздоровительных комплексов на 1 тыс. чел. допускается уменьшать до 3 мест; для населенных пунктов - новостроек увеличивать до 10 мест.

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2	3	4
Организации и учреждения управления, проектные организации, кредитно-финансовые учреждения и предприятия связи			
Отделения связи, объект	Размещение отделений связи, укрупненных доставочных отделений связи (УДОС), узлов связи, почтамтов, агентств союзпечати, телеграфов, междугородных, городских и сельских телефонных станций, станций проводного вещания объектов радиовещания и телевидения, их группы, мощность (вместимость) и размеры необходимых для них земельных участков следует принимать по нормам и правилам	Отделения связи кварталов (микрорайона), жилого района, га, для обслуживаемого населения, групп: IV- V (до 9 тыс. чел.) ..0,07 - 0,08 III – IV (9-18 " ") 0,09 - 0,1 II- III (20 - 25 " ") 0,11 - 0,12 Отделения связи сельского населенного пункта для обслуживаемого населения групп: V- VI (0,5 – 2 тыс.чел.) ...0,3 - 0,35 III- IV (2 - 6 " ") ....0,4 - 0,4	
Отделения банков, операционная касса	операционная касса на 10 - 30 тыс. чел.	га на объект: 0,2 - при 2-операционных кассах 0,5 - при 7 "	
Отделения и филиалы сберегательного банка, операционное место:			
в городах	1 операционное место (окно) на 2 - 3 тыс. чел.	0,05 - при 3-операционных местах	
в сельских населенных пунктах	1 операционное место (окно) на 1 - 2 тыс. чел.	0,4 - при 20 "	

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2	3	4
Организации и учреждения управления, объект	По заданию на проектирование	В зависимости от этажности здания, $м^2$ на 1 сотрудника: 44 - 18,5 при этажности 3 – 5, 13.5 - 11 при этажности 9 – 12, 10.5 при этажности 16 и более	
		Областных, краевых, городских, районных органов власти, $м^2$ на I сотрудника: 54 - 30 при этажности 3 – 5, 13 - 12 при этажности 9 – 12, II при этажности 16 и более	
		Поселковых и сельских органов власти, $м^2$ на 1 сотрудника: 60 - 40 при этажности 2 - 3	
Проектные организации и конструкторские бюро, объект	По заданию на проектирование	В зависимости от этажности здания, $м^2$ на 1 сотрудника: 3015 при этажности 2 - 5 9,5-8,5 при этажности 9-12, 7 при этажности 16 и более	
Районные (городские народные суды), рабочее место	1 судья на 30 тыс. чел.	0,15га на объект - при 1 судье 0,4 га на объект - при 5 судьях 0,3 га на объект - при 10 членах суда 0,5 га на объект - при 25 членах суда	
Областные суды, рабочее место	1 член суда на 60 тыс. чел. области		
Юридические консультации, рабочее место	1 юрист-адвокат на 10 тыс. чел.		

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

1	2	3	4
Нотариальная контора, рабочее место	1 нотариус на 30 тыс. чел.		
Учреждения жилищно-коммунального хозяйства			
Жилищно-эксплуатационные организации, объект:			
микрорайона	1 объект на микрорайон с населением до 20 тыс. чел.	0,3 га на объект	
жилого района	1 объект на жилой район с населением до 80 тыс. чел.	1 га на объект	
Пункт приема вторичного сырья, объект	1 объект на микрорайон с населением до 20 тыс. чел.	0,01 га на объект	
Гостиницы, место на 1 тыс. чел.	6	При числе мест гостиницы, $м^2$ на 1 место: от 25 до 100 - 55 св. 100 " 500-30 " 500 " 1000 - 20 " 1000 " 2000 - 15	
Общественные туалеты	1 прибор на 1 тыс. чел.		
Бюро похоронного обслуживания			
Дом траурных обрядов	1 объект на 0,5 - 1 млн. чел.		
Кладбище традиционного захоронения		0,24 га на 1 тыс. чел.	Размеры земельных участков, отводимых для захоронения, допускается уточнять в зависимости от соотношения кладбищ традиционного захоронения и кладбищ для погребения после кремации, устанавливаемых по местным условиям
Кладбище урновых захоронений после кремации		0,02 га на 1 тыс. чел.	

Таблица В.1* - Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания и размеры их земельных участков *(продолжение)*

Примечания

1 Нормы расчета учреждений и предприятий обслуживания не распространяются на проектирование учреждений и предприятий обслуживания, расположенных на территориях промышленных предприятий, вузов и других мест приложения труда. Указанные нормы являются целевыми на расчетный срок для предварительных расчетов и должны уточняться согласно социальным нормам и нормативам, разработанным и утвержденным в установленном порядке. Структура и удельная вместимость учреждений и предприятий обслуживания межселенного значения устанавливаются заданием на проектирование с учетом социального значения проектируемого населенного пункта в системе расселения.

2 К населенным пунктам-новостройкам относятся существующие и вновь создаваемые городские и сельские населенные пункты, численность населения которых с учетом строителей, занятых на сооружении объектов производственного и непроизводственного назначений, увеличивается на период ввода в эксплуатацию первого пускового комплекса в два и более раза.

3 В городах межшкольные учебно-производственные комбинаты и внешкольные учреждения размещаются на селитебной территории с учетом транспортной доступности не более 30 мин. В сельских населенных пунктах места для внешкольных учреждений рекомендуется предусматривать в зданиях общеобразовательных школ.

4 Приведенные нормы не распространяются на научные, универсальные и специализированные библиотеки, вместимость которых определяется заданием на проектирование.

5 В скобках приведены нормы расчета предприятий местного значения, которые соответствуют организации систем обслуживания в микрорайоне и жилом районе.

6 Принимать в зависимости от климатических условий и региональных особенностей. Наибольшие значения принимать для IV климатического района. Соотношение площади для круглогодичной и сезонной торговли устанавливается заданием на проектирование.

Приложение Г

(информационное)

Таблица Г.1 - Категории и параметры автомобильных дорог пригородных зон городов и систем расселения

Категории дорог	Расчетная скорость движения, км/ч	Ширина полосы движения, м	Число полос движения	Наименьший радиус кривых в плане, м	Наибольший продольный уклон, ‰	Наибольшая ширина земляного полотна, м
Магистральные:						
скоростного движения	150	3,75	4 - 8	1000	30	65
основные секторальные непрерывного и регулируемого движения	120	3,75	4 - 6	600	50	50
основные зональные непрерывного и регулируемого движения	100	3,75	2 - 4	400	60	40
Местного значения:						
грузового движения	70	4,0	2	250	70	20
парковые	50	3,0	2	175	80	15

Примечания

1 В сложных топографических и природных условиях допускается снижать расчетную скорость движения до величины последующей категории дороги с соответствующей корректировкой параметров горизонтальных кривых и продольного уклона.

2 При высокой неравномерности автомобильных потоков в часы «пик» по направлениям допускается устройство обособленной центральной проезжей части для реверсивного движения легковых автомобилей и автобусов.

3 На магистральных дорогах с преимущественным движением грузовых автомобилей следует увеличивать ширину полосы движения до 4 м, а при доле большегрузных автомобилей в транспортном потоке более 20% до 4,5 м.

Приложение Д

(информационное)

Таблица Д.1 - Норма обеспеченности парковочными местами

№п/п	Объекты посещения	Расчетные единицы	1 машиноместо на расчетную единицу
1	**Объекты административно-делового назначения**		
1.1	Учреждения управления кредитно-финансовые и юридические учреждения,		
1.1.1	республиканского	работающих	4 - 8
1.1.2	местного	"	11 - 17
1.2	Коммерческо-деловые центры, офисные здания и помещения	$м^2$ расчетной площади	9 - 17
1.3	Банки и банковские учреждения	Персонал, Клиенты - $м^2$ общественной территории банковского зала	на каждого управляющего и + на 4 - 6 сотрудников. 10
2	**Объекты науки и учебно-образовательного назначения**		
2.1	Научно-исследовательские и проектные организации	работающих.	5 - 8
2.2	Высшие учебные заведения	сотрудники, студенты, занятые в одну смену	4 – 6, 13 -15
2.3	Учебные заведения, технического и профессионального образования (профессиональный лицей, колледжи, училища и т.д.)	- " -	5 - 8, 15 -17
2.4	Общеобразовательные школы, интернатные организации образования, гимназии, лицеи и т.д.	преподаватели, занятые в одну смену, учащиеся старших классов	5- 8, 10 - 13 и обеспечить место для остановки школьного автобуса

Таблица Д.1 - Норма обеспеченности парковочными местами *(продолжение)*

№п/п	Объекты посещения	Расчетные единицы	1 машиноместо на расчетную единицу
2.5	Детские дошкольные учреждения	сотрудники, всего машино-мест для посетителей	4 – 6, 4 - 8* но не менее 50 м^2 площади стоянки и обеспечить место для остановки
3	**Объекты производственного назначения**		
3.1	Производственные здания	работающие	10 - 14 в 2х смежных сменах
3.2	Швейная промышленность	м^2 общей площади	35 - 40
3.3	Хлебопекарная промышленность и предприятия розлива в бутылки и другое производство	- " -	60 - 70
3.4	Консервные заводы	- " -	650 - 700
3.5	Ремонт механизмов без продажи	- " -	20 - 25
3.6	Полиграфия	работающие	5 - 7
3.7	Гравировальный	м^2 общей площади	35 - 40
3.8	Коммунально-складские объекты, склады	работающие, м^2 общей площади	1 или 300 - 340, которые из значений больше
4	**Объекты торгово-бытового и коммунального назначения**		
4.1	Магазины-склады (мелкооптовой и розничной торговли, гипермаркеты)	м2 общей площади	40 - 45

Таблица Д.1 - Норма обеспеченности парковочными местами *(продолжение)*

№п/п	Объекты посещения	Расчетные единицы	1 машиноместо на расчетную единицу
4.2	Объекты торгового назначения с широким ассортиментом товаров периодического спроса продовольственной и (или) непродовольственной групп (торговые центры, торговые комплексы, супермаркеты, универсамы, универмаги и т.п.)	- " -	Персонал: 110-130 Посетители: 32-35 В супермаркетах с общей площади превышающей 2000 м^2 - 18-22
4.3	Специализированные магазины по продаже товаров эпизодического спроса непродовольственной группы (спортивные, автосалоны, мебельные, бытовой техники, музыкальных инструментов, ювелирные, книжные и т.п.)	- " -	90 - 105
4.4	Общественно-торговый центр садоводческого и дачного товарищества	количество участков	5 - 7
4.5	Продуктовые магазины	- " -	25 - 30
4.6	Торговые рынки		
4.6.1	Универсальные и непродовольственные	м^2 общей площади	40 - 45
4.6.2	Продовольственные и сельскохозяйственные	- " -	50 - 60
4.7	Аптеки	- " -	25 -30
4.8	Рестораны, кафе городского значения	служащие, посадочные	4 - 6 4 - 7
4.9	Объекты коммунальнобытового обслуживания		
4.9.1	Бани	единоврем. посетители	6 - 8
4.9.2	Ателье, фотосалоны городского значения, салоны-парикмахерские, салоны красоты, солярии, салоны моды, свадебные салоны	м2 общей площади	25 - 30
4.9.3	Салоны ритуальных услуг	- " -	25 - 30

Таблица Д.1 - Норма обеспеченности парковочными местами *(продолжение)*

№п/п	Объекты посещения	Расчетные единицы	1 машиноместо на расчетную единицу
4.9.4	Химчистки, прачечные, ремонтные мастерские, специализированные центры по обслуживанию сложной бытовой техники и др.	рабочее место приемщика	2 -3
4. 10	Гостиницы		
4.10.1	высшей категории (4-5*)	номер бар - м^2 общей площади	3 - 4 5 - 8
4.10.2	другие	номер	5 -7
4.10.3	транзитные отели, мотели кемпинги	работники, номера	5 -
4.11	Кладбища, в т.ч.	единовременные посетители	6 - 9, но не менее 20
5	**Объекты культуры и досуга**		
5.1	Выставочно-музейные комплексы, музеи-заповедники, музеи, галереи, выставочные залы	персонал, посетители - м^2 площадь экспозиции.	3 - 4, 30 - 40
5.2	Театры, концертные залы	сотрудники, зрительские	4 - 5 10 - 12,5
5.3	Киноцентры и кинотеатры	- " -	6 -8 25 - 38
5.4	Городские библиотеки	сотрудники, пос. места	4 -5 12,5- 15
5.5	Объекты религиозных конфессий (церкви, костелы, мечети, синагоги и др.) (см. прим.8)	единовременные посетители	12,5 - 15, но не менее 10 машино-мест

Таблица Д.1 - Норма обеспеченности парковочными местами *(продолжение)*

№п/п	Объекты посещения	Расчетные единицы	1 машиноместо на расчетную единицу
5.6	Развлекательные центры, дискотеки	- " -	10 - 12,5
5.7	Бильярдные, кегельбаны	"	6 - 8
6	**Лечебные учреждения**		
6.1	Специализированные поликлиники	посещения	25 - 33
6.2	Многопрофильные консультационно диагностические центры	- " -	20 - 25
6.3	Больницы	сотрудники, койко-места	6 -8 10 Из 8 машино-мест, не менее 1 для скорой помощи
6.4	Дома отдыха, санатории, профилактории базы отдыха предприятий и туристские	сотрудники, койко-мест	4 - 5 15 -20
6.5	Специализированные клиники, реабилитационные центры	- " -	5 - 7 20 - 25
6.6	Интернаты и пансионаты для престарелых и инвалидов	- " -	4 - 5 25 - 35
7	**Спортивно-оздоровительные объекты**		
7.1	Спортивные комплексы и стадионы с трибунами	мест на трибунах	25 - 30
7.2	Оздоровительные комплексы (фитнес-клубы, ФОК, спортивные и тренажерные залы)	персонал, единовременные посетители	4 - 5 6 - 8
7.3	Специализированные спортивные клубы и комплексы (теннис, конный спорт, горнолыжные центры и др.)	единовременные посетители	5 - 8
7.4	Аквапарки, бассейны	Сотрудники, единовременные посетители - $м^2$ площади бассейна	4 - 5 12 -15

Таблица Д.1 - Норма обеспеченности парковочными местами *(продолжение)*

№п/п	Объекты посещения	Расчетные единицы	1 машино-место на расчетную единицу
8	**Объекты транспортного обслуживания**		
8.1	Железнодорожные вокзалы	пассажиров дальнего следования в час «пик»	8 - 12
8.2	Автовокзалы	пассажиров в час «пик»	8 -12
8.3	Аэровокзалы	- " -	6 - 9
9	**Рекреационные территории и объекты отдыха**		
9.1	Пляжи и парки в зонах отдыха	единовременные посетителей	4 - 5
9.2	Лесопарки и заповедники	- " -	8 - 11
9.3	Базы кратковременного отдыха (спортивные, лыжные, рыболовные, охотничьи и др.)	- " -	5 - 8
9.4	Береговые базы маломерного флота	- " -	5 - 8
9.5	Парки культуры и отдыха	- " -	4 - 5
* нормативный показатель общего количества машино-мест для посетителей			

Приложение Е

(информационное)

Таблица Е.1- Нормы земельных участков гаражей и парков транспортных средств

Объекты	Расчетная единица	Вместимость объекта	Площадь участка на объект, га
Многоэтажные гаражи для таксомоторов и базы проката автомобилей	Таксомотор, автомобиль проката	100 300 500 800 1000	0,5 1,2 1,6 2,1 2.3
Гаражи грузовых автомобилей	Автомобиль	100 200 300 500	2 3,5 4,5 6
Трамвайные депо:			
без ремонтных мастерских	Вагон	100 150 200	6 7,5 8
с ремонтными мастерскими	Вагон	100	6,5
Троллейбусные парки без мастерских	Машина	100 200	3,5 6,0
То же, с ремонтными мастерскими	Машина	100	5,0
Автобусные парки (гаражи)	Машина	100 200 300 500	2,3 3,5 4,5 6,5

Примечание - Для условий реконструкции размеры земельных участков при соответствующем обосновании допускается уменьшать, но не более чем на 20%.

Приложение Ж

(информационное)

Таблица Ж.1 - Нормы накопления бытовых отходов

Бытовые отходы	Количество бытовых отходов на 1 чел. в год	
	кг	л
Твердые:		
от жилых зданий, оборудованных водопроводом, канализацией, центральным	190 - 225	900 - 1000
от прочих жилых зданий	300 - 450	1100 - 1500
Общее количество по городу с учетом общественных зданий	280 - 300	1400 - 1500
Жидкие из выгребов (при отсутствии	-	2000 - 3500
Смет с 1 м^2 твердых покрытий улиц, площадей и парков	5 - 15	8 - 20

Примечания

1 Большие значения норм накопления отходов следует принимать для крупнейших и крупных городов.

2 Для городов III и IV климатических районов норму накопления бытовых отходов в год следует увеличивать на 10%.

3 Нормы накопления крупногабаритных бытовых отходов следует принимать в размере 5% в составе приведенных значений твердых бытовых отходов.

Приложение И

(*информационное)*

Таблица И.1 -Укрупненные показатели электропотребления

Степень благоустройства населенных пунктов	Электропотребление, кВт ч/год на 1 чел.	Использование максимума электрической нагрузки, ч/год
Города, не оборудованные стационарными электроплитами:		
без кондиционеров	1700	5200
с кондиционерами	2000	5700
Города, оборудованные стационарными электроплитами (100% охвата):		
без кондиционеров	2100	5300
с кондиционерами	2400	5800
Сельские населенные пункты (без кондиционеров):		
не оборудованные стационарными электроплитами	950	4100
оборудованные стационарными электроплитами (100% охвата)	1350	4400

Примечания

1 Укрупненные показатели электропотребления приводятся для больших городов. Их следует принимать с коэффициентами для групп городов:

крупнейших 1,2

крупных.....1,1

средних.....0,9

малых 0,8

Приведенные укрупненные показатели предусматривают электропотребление жилыми и общественными зданиями, предприятиями коммунально-бытового обслуживания, наружным освещением, городским электротранспортом (без метрополитена), системами водоснабжения, водоотведения и теплоснабжения.

2 Условия применения стационарных электроплит в жилой застройке, а также районы применения населением бытовых кондиционеров принимать в соответствии со СНиП РК 3.02-01.

Таблица И.2 -Комплексные укрупненные показатели теплопотребления

Структура комплексного показателя	Комплексные удельные показатели расхода тепла на расчетный период (ккал/час / вт на 1 кв.м общей площади жилых зданий с учетом энергосбережения)
1 Максимально-часовой расход тепла на отопление жилых зданий	68
2 Максимально-часовой расход тепла на отопление общественных зданий	35,4 41,16
3 Максимально-часовой расход тепла на вентиляцию общественных зданий	47,7 55,46
4 Среднечасовой расход тепла за отопительный период на горячее водоснабжение жилых и общественных зданий	14,0 16,27
5 Комплексный показатель расхода тепла в жилищно-коммунальном секторе	165,0 191,86
6 Соотношение отопительных нагрузок общественного и жилого сектора	0,52
7 Соотношение вентиляционной и отопительной нагрузок в общественных зданиях города	1,35
ВСЕГО	165,0 191,86

Приложение К
(информационное)

Правила проектирования пешеходных переходов

Пешеходное движение неминуемо связано с пересечением проезжей части улиц. Такие пересечения могут быть в одном уровне с проезжей частью (наземные переходы) и в разных уровнях (внеуличные переходы) — под проезжей частью или над ней.

Подавляющее число пешеходных переходов наземные: их устраивают на всех пересечениях улиц, на перегонах, у зданий и сооружений, генерирующих пешеходные потоки. В рамках транспортной планировки города общими задачами проектирования пешеходных переходов являются расчет их пропускной способности и выбор места по длине улицы для их расположения.

Для расчета пропускной способности пешеходного перехода необходимо знать скорости движения пешеходов при пересечении проезжей части, способ регулирования движения на улице и интервалы между автомобилями в транспортном потоке, принимаемые пешеходами для перехода.

Нерегулируемые пешеходные переходы. Скорость движения на таких переходах выше, чем по тротуару. При движении от тротуара к разделительной полосе скорости на 25—30 % ниже, чем от разделительной полосы к тротуару. Однако в качестве расчетной принимают среднюю скорость пешехода на переходе (Рис.4):

Характеристика скорости движения	Наименьшая	Средняя	Максимальная
Обеспеченность, %	15	50	95
Скорость движения пешеходов, м/с	1,10	1,35	1,80

На переходах особенно сказывается на скорости движения возрастной и социальный состав пешеходов. На переходах у школ и детских учреждений (дворцы пионеров, клубы) скорость пешеходного потока наибольшая, у проходных заводов и фабрик, особенно в конце рабочего дня,— наименьшая (Рис.5).

При расчете интервалов между автомобилями, необходимых для пересечения улицы пешеходами, используют сведения о скоростях движения пешеходов:

$$\Delta t_{min}=b_{пч}/\bar{\upsilon}, \qquad (К.1)$$

где b — ширина проезжей части, м.

При наличии центральной разделительной полосы переход может осуществляться в два приема. В этом случае в формуле (К.1) расстояние $b_{пч}$ принимается равным ширине проезжей части, пересекаемой за один прием.

Интервал между автомобилями в потоке Δt_i, принимаемый пешеходами для перехода, отличается от Δt_{min} в большую сторону в 1,5 - 2,0 раза в зависимости от местных условий.

Этот интервал зависит от интенсивности транспортного потока, типа и скоростей движения автомобилей. Кроме этого, имеют значение возраст и пол пешеходов. Один и тот же интервал Δt_i, принятый одной группой пешеходов, другой может быть отвергнут. Интервал Δt_i, вероятность принятия которого пешеходами для перехода равна заданному значению, носит название граничного ($\Delta t_{гр}$). Этот интервал определяют наблюдениями (Рис.6).

При однополосном транспортном потоке $\Delta t_{гр}$ определяют как интервал между автомобилями этого потока, при многополосном — как интервал между автомобилями сквозной на всей проезжей части (Рис.7). Наибольшее влияние на выбор $\Delta t_{гр}$ при многополосной проезжей части оказывает движение по первой наиболее загруженной полосе и по ближней к разделительной полосе, где скорость движения наибольшая. Различают два граничных интервала: 50- и 85%-ной обеспеченности. Интервал 50%-ной обеспеченности используют при расчете предельной пропускной способности перехода. При этом 50% пешеходов будут поставлены в трудные условия, так как приемлемый для них интервал должен быть больше $\Delta t_{гр(50\%)}$. Граничный интервал 85%-ной обеспеченности принимается подавляющим числом пешеходов и используется для расчета практической пропускной способности пешеходного перехода.

В расчетах можно принимать следующие значения $\Delta t_{гр}$ (с) в зависимости от средней интенсивности движения $И_{ср}$ на одну полосу.

$И_{ср}$	До 300	500	750	1000
$\Delta t_{гр}$ при числе полос проезжей части:				
2×2	10,5	9,0	7,5	7,0
3×2	13,5	12,0	10,5	10,0
4×2	16,0	14,8	13,5	13,0

Пропускная способность пешеходного перехода определяется характером распределения интервалов в потоке, который зависит от того, на каком расстоянии от ближайшего светофора расположен нерегулируемый пешеходный переход. Чем это расстояние меньше, тем более ярко выражено деление потока на пачки, интервалы между которыми приближаются к Δt_{max}. Для определения этого интервала используют эмпирическую формулу (К.2):

$$\Delta t_{max}=T_ц-t_{зел}-15\ l_y \qquad (К.2)$$

где $T_ц$ — длительность светофорного цикла; $t_{зел}$ — длительность зеленого сигнала; l_y — удаление от светофора, l_y<=0,8 км.

Если пешеходы пересекают проезжую часть в два приема, размеры островков безопасности определяют с учетом наибольшего числа пешеходов, пришедших к нему за один интервал, равный Л. Пешеходы движутся по переходу с интервалом $\delta t_п$, который зависит от плотности и скорости пешеходного потока и изменяется в пределах 0,9—1,5 с. Для плотного потока можно принять $\delta t_п$=1,2 с. Поскольку пешеходы запаздывают с началом перехода на время $t_{зап}$ относительно момента начала приемлемого интервала, для пропуска n_i пешеходов необходим интервал $\Delta t_i=\Delta t_{гр}+t_{зап}+n_i\ \delta t_п$. В расчетах $t_{зап}$ принимают равным 1,5 с.

В течение каждого интервала $\Delta t_i > \Delta t_{гр}$ по одной полосе перехода могут пройти $n_п$ пешеходов: $n_п=(\Delta t_i-\Delta t_{гр}-t_{зап})/\delta t_п$. При $\Delta t_i=\Delta t_{гр}$ пройдет только один пешеход, при $\Delta t_i=\Delta t_{max}$ пройдут n_{max} пешеходов. Пропускная способность пешеходного перехода (К.3)

$$N_п=\sum n_{пi} \qquad (К.3)$$

где $n_{пi}$ — число пешеходов, выполняющих переход за интервал Δt_i. Число интервалов определяется по формуле (К.4):

$$n_{\Delta ti}=(P\Delta t_i-P(\Delta t_i+n_{пi}\ \delta t_п))И \qquad (К.4)$$

где $P\Delta t_i$— вероятность интервала в транспортном потоке, определяющегося по формуле (11.5) большего, чем Δt_i; $P(\Delta t_i+\delta t_п)$ — то же, большего, чем $\Delta t_i+n_{пi}\ \delta t_п$; И — суммарная интенсивность движения автомобилей по всем полосам пересекаемой проезжей части, авт./ч.

При допущении, что распределение интервалов между автомобилями в транспортном потоке может быть описано распределением Пуассона, вероятность появления интервала Δt_i

$$P\Delta t_i=e^{-\Delta tiИ/3600} \qquad (К.5)$$

С учетом этого пропускная способность одной полосы пешеходного перехода $N_{п1}=e^{-(1,5+\Delta trрИ/3600}/1-e^{-\ \delta tпИ/3600}$. Пропускная способность всего пешеходного перехода

$$N_п=b_п / b_{п1}\ N_{п1}K_р \qquad (К.6)$$

где $b_п$ — ширина пешеходного перехода, м; $b_{п1}$ — ширина одной полосы пешеходного движения по поверхности улицы; $b_{п1}$=0,75-1м; $K_р$ — коэффициент, учитывающий влияние светофорного регулирования.

Транспортный поток при светофорном регулировании имеет довольно сложное распределение с рядом детерминированных характеристик. Например, известны интервал Δt_{max} и число этих интервалов. Описание такого потока распределением Пуассона, предполагающим только случайное появление интервалов, вносит в расчеты погрешность. Эта погрешность может достигать 15%. Она уменьшается по мере удаления пешеходного перехода от светофора и при удалении на расстояние 800 м становится практически неощутимой.

Поскольку вероятность перехода улицы зависит от числа больших интервалов в транспортном потоке, пропускная способность пешеходного перехода будет больше при расположении его на малом удалении от светофора.

Удаление от светофора, км	**0,2**	**0,4**	**0,6**	**0,8 и более**
Коэффициент $K_р$	**1,5**	**1,08**	**1,04**	**1,0**

Ориентировочная пропускная способность одной полосы пешеходного перехода (без учета

коэффициента $K_р$) представлена в Табл. К.1.

Таблица К.1

Суммарная интенсивность движения, авт./ч.	Число пересекаемых полос движения проезжей части		
	2	3	4
300	680	650	600
500	180	130	80
1000	90	70	50

Ширину наземных нерегулируемых пешеходных переходов рекомендуется принимать по расчету, но не менее 6 м на магистральных улицах и не менее 2,5 м на улицах местного движения:

$$b_п = И_п / N_{п1} \quad (К.7)$$

где $И_п$ — интенсивность пешеходного движения на переходе, чел./ч; $N_{п1}$ — пропускная способность одной полосы перехода, чел./ч.

При расчете ширину $b_п$ округляют только в большую сторону.

Регулируемые пешеходные переходы. Этот тип пешеходных переходов устраивают на перегонах улиц при интенсивности транспортного потока более 600 ед./ч, а для улиц с разделительной полосой 1000 ед./ч — при числе пешеходов на переходе более 150 чел. или высокой аварийности на переходе (3 ДТП и более за 1 год).

Время, необходимое пешеходу для пересечения проезжей части после включения зеленого сигнала, определяют с учетом скорости движения пешеходов и времени запаздывания: $t_п = b_{пч} / U_п + t_{зап}$. Для перехода i пешеходов длительность зеленого сигнала $t_{пi} = b_{пч} / U_п + t_{зап} + \delta\, t_п(i-1)$. При заданной продолжительности $t_{зел}$ и $T_ц$ пропускная способность одной полосы перехода

$$N_{п1} = \left(1 + \frac{t_{зел} - t_{п1}}{\delta\, t_п}\right) \frac{3600}{T_ц} \quad (К.8)$$

Ширину пешеходного перехода определяют по формуле (К.7).

Безопасность движения на регулируемых пешеходных переходах зависит от дисциплины пешеходов. При очень длительном ожидании разрешающего сигнала пешеходы могут, потеряв терпение, начать переход при запрещающем сигнале. Критическое время ожидания (время терпеливого ожидания) зависит от состава пешеходного потока, времени суток, года, интенсивности транспортного потока. Для средних условий распределение времени терпеливого ожидания показано на Рис. 8. Число нарушителей увеличивается с ростом длительности запрещающего сигнала светофора и уменьшением интенсивности транспортного потока (Рис. 9).

Опыт эксплуатации регулируемых пешеходных переходов показывает, что в качестве расчетного значения времени терпеливого ожидания может быть принят интервал 30 с. При такой продолжительности запрещающего сигнала нарушителей в составе пешеходного

потока бывает не более 15%.

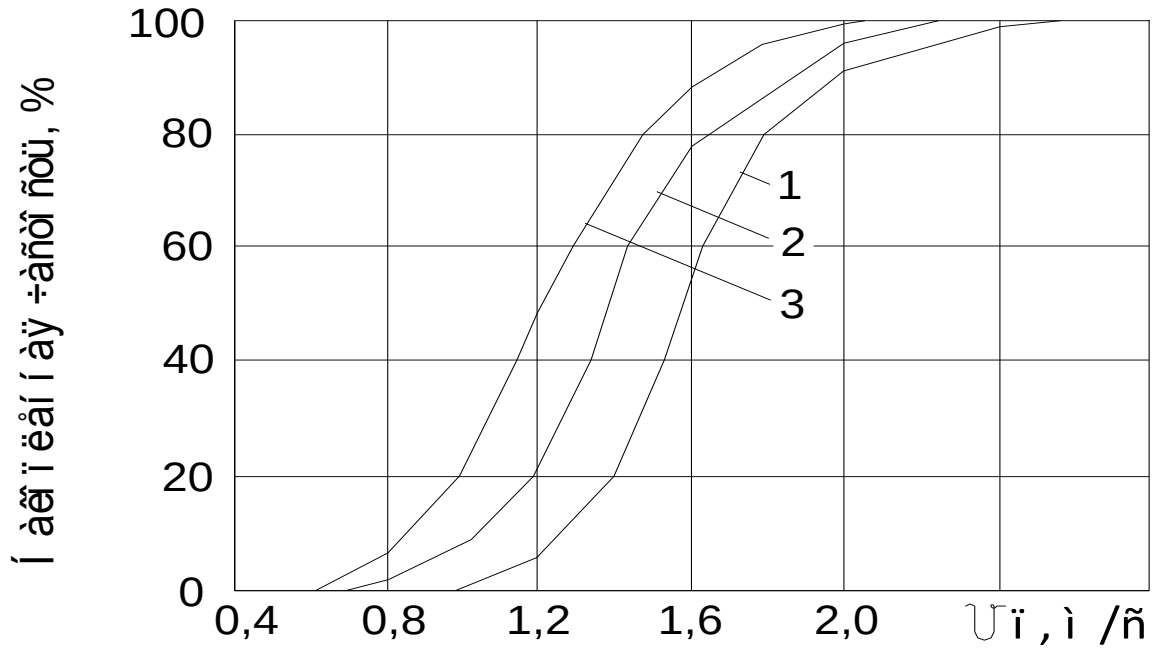
Внеуличные пешеходные переходы, к которым относятся пешеходные тоннели и мостики, устраивают на магистральных улицах и улицах непрерывного движения при интенсивности пешеходного потока через проезжую часть более 3000 чел./ч, а также на пересечениях улиц с высокой транспортной загрузкой (уровень загрузки z>0,6) и на транспортных развязках. Частота расположения таких переходов по длине улицы должна обеспечивать потребность в переходе улицы по всей ее длине: переходы должны располагаться на пересечениях с другими улицами у школ, больниц, вблизи точек генерации пешеходных потоков. Расстояние между внеуличными переходами должно быть 400—600м.

При выборе места расположения внеуличного перехода следует иметь в виду, что его фундамент располагается на глубине 4,5— 5,0 м относительно поверхности проезжей части. Это почти вдвое глубже расположения городских инженерных сетей. При прокладке пешеходного тоннеля, особенно на пересечении улиц, приходится перекладывать в обход тоннеля все инженерные коммуникации. Наибольшую трудность при этом представляет перекладка самотечной ливневой канализации.

Пешеходные тоннели следует проектировать с минимальным заглублением и высотой в свету 2,3—2,5 м. В двухпролетном тоннеле высота до низа ригеля, расположенного вдоль тоннеля, должна быть не менее 2,0 м. Продольный угол пешеходного тоннеля должен быть не более 40‰. При уклоне менее 5‰ по лоткам вдоль подпорных стен устраивают пилообразный продольный профиль для стока воды. Поперечный уклон в тоннеле должен быть не менее 10‰.

Ширину пешеходного тоннеля принимают по расчету исходя из пропускной способности одной полосы тоннеля 2000 чел./ч, лестницы — 1500 чел./ч. Ширина одной полосы в тоннеле и на лестнице 1 м. Эти параметры являются расчетными и для пешеходных мостиков. Минимальную ширину пешеходных тоннелей принимают не менее 3 м, а лестниц—2,25м.

Входы в пешеходные тоннели или на мостики следует располагать на тротуарах или полосах озеленения на расстоянии от бортового камня не менее 0,4 м. Входы в тоннели лучше располагать на тротуаре со стороны проезжей части. Свободная часть тротуара должна быть не менее 4 м.

1 – у проходных заводов в конце рабочего дня; 2 – на перегоне магистральной улицы; 3 – у школы

Рис. 5. Распределение скоростей движения при разном составе пешеходного потока:

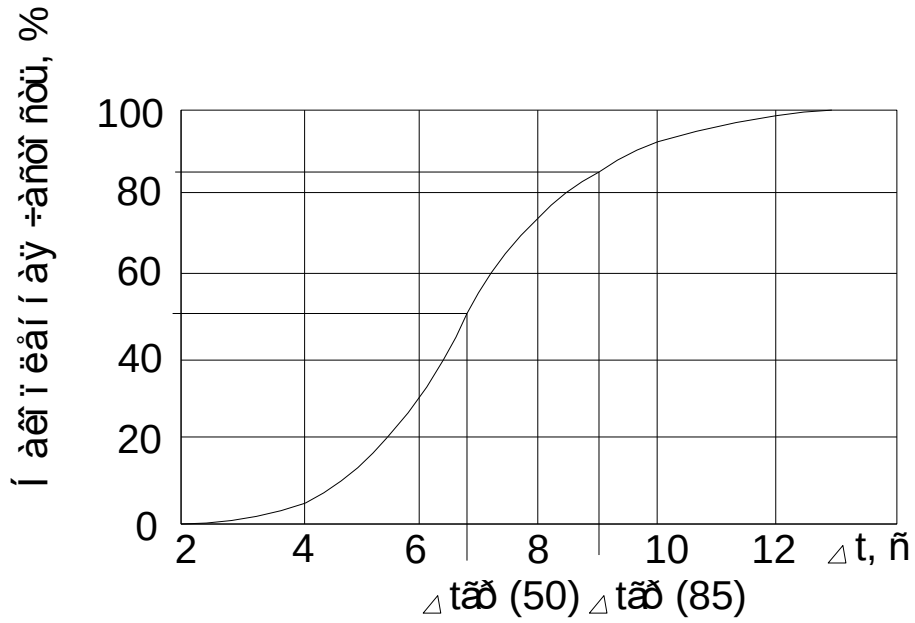

Рис. 6. Определение граничного интервала, принимаемого пешеходами на нерегулируемого перехода

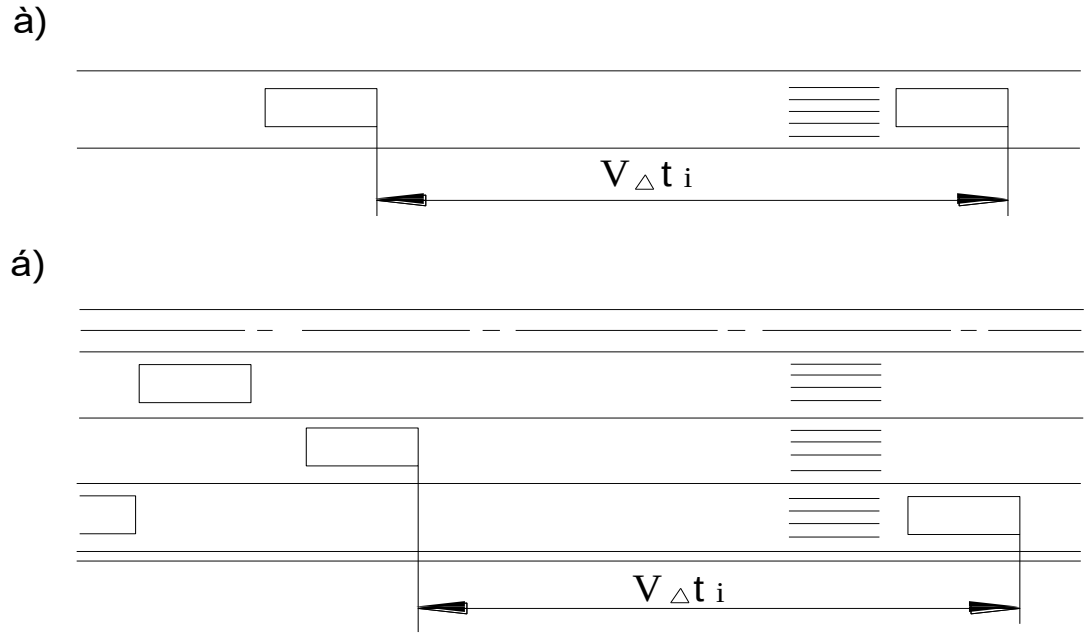
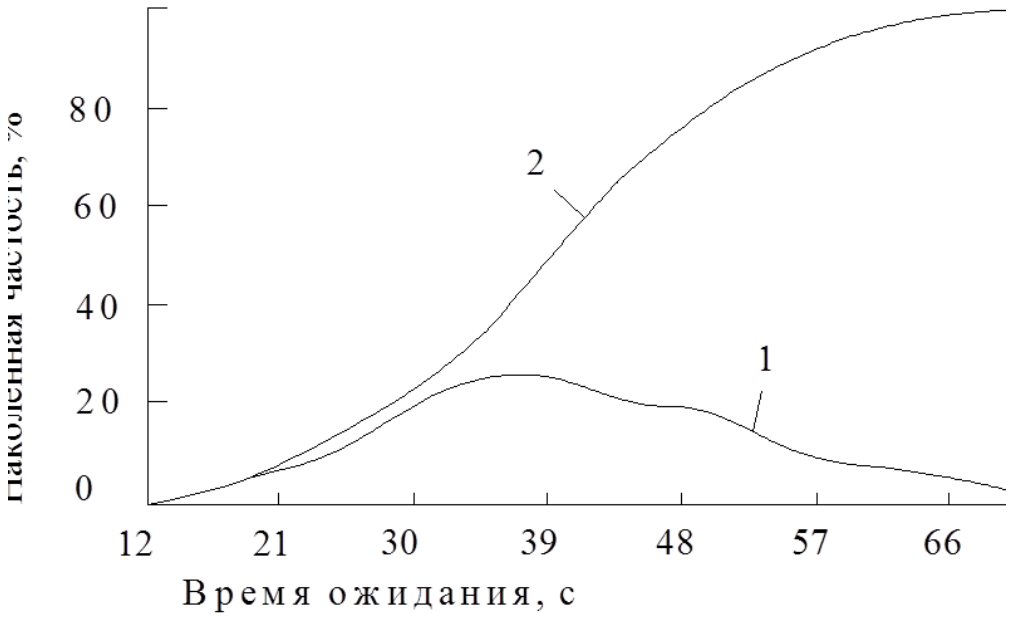

Рис. 7. Формирование интервала: а – при однополосном движении; б – при многополосном

1 – функция плотности распределения; 2 – интегральная функция распределения.

Рис. 8. Распределение времени терпеливого ожидания возможности пересечь проезжую часть:

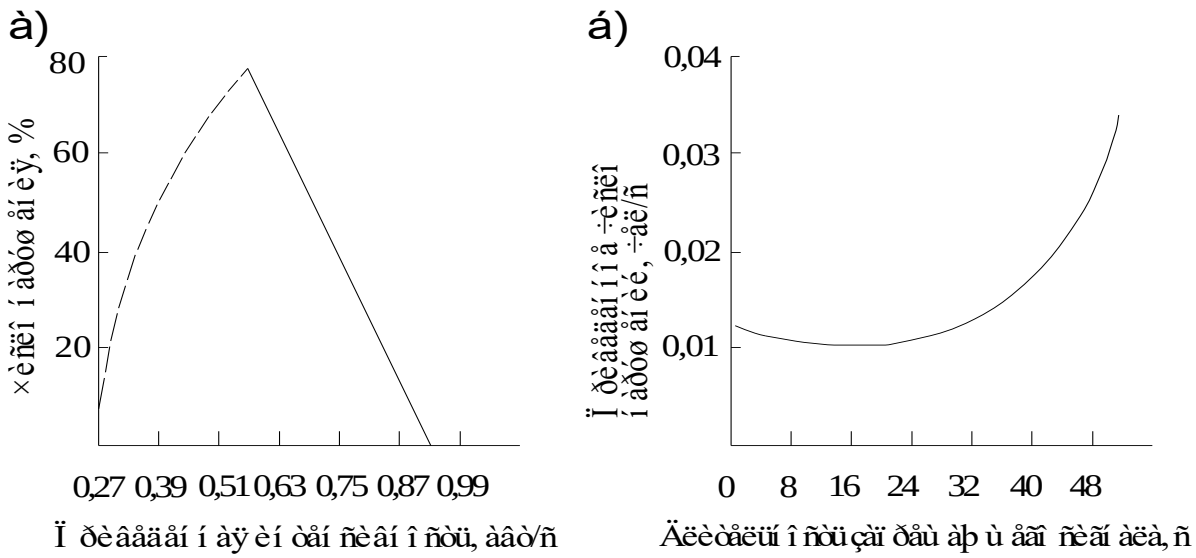

Рис. 9. Число нарушений пешеходами требований сигналов светофоров в зависимости от:

а – интенсивности движения; б – длительности запрещающего сигнала (по данным Ю.Д. Шелкова)U

Приложение Л

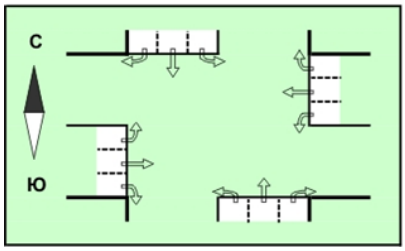
(*информационное)*

Бланк первичного учета транспортных средств

Интенсивность движения по типу ТС

Время начала подсчета: _____ *Время завершения подсчета:* _____

Тип ТС	направление потока		
Мотоциклы и мопеды 			
Легковые и микроавтобусы 			
Автобусы средние 			
Автобусы большие и троллейбусы 			
Гузовые 2-х осные до 2 тн 			
Грузовые 2-х осные 2-5 тн 			
Грузовые 2-х осные 5-10 тн 			
Грузовые 3-х осные до 10 тн 			
Грузовые 3-х осные 10-12 тн 			
Грузовые 3-х осные более 12 тн 			
Грузовые 4-х осные 			
Автопоезда с прицепом 11-11 			
Автопоезда с прицепом 11-12 			
Автопоезда с прицепом 12-11 			
Автопоезда с прицепом 12-12 			
Седельные тягачи 111 и 112 			
Седельные тягачи 113 			
Седельные тягачи 122 			
Седельные тягачи 123 			
Трактор легкий (с прицепом и без) 			
Трактор тяжелый (с прицепом и без) 			

Наименование улицы _____
ось Запад-Восток

Наименование улицы _____
ось Север-Юг

Заполнил _____

Дата _____

отметить соответствующие направления номерами в таблице и на схеме!!!

Суточная интенсивность движения, АТС/сутки

Улицы:
Ось ЗАПАД-ВОСТОК *Райымбека*
Ось СЕВЕР-ЮГ *Саина*

Дата *05 августа 2009 г.*

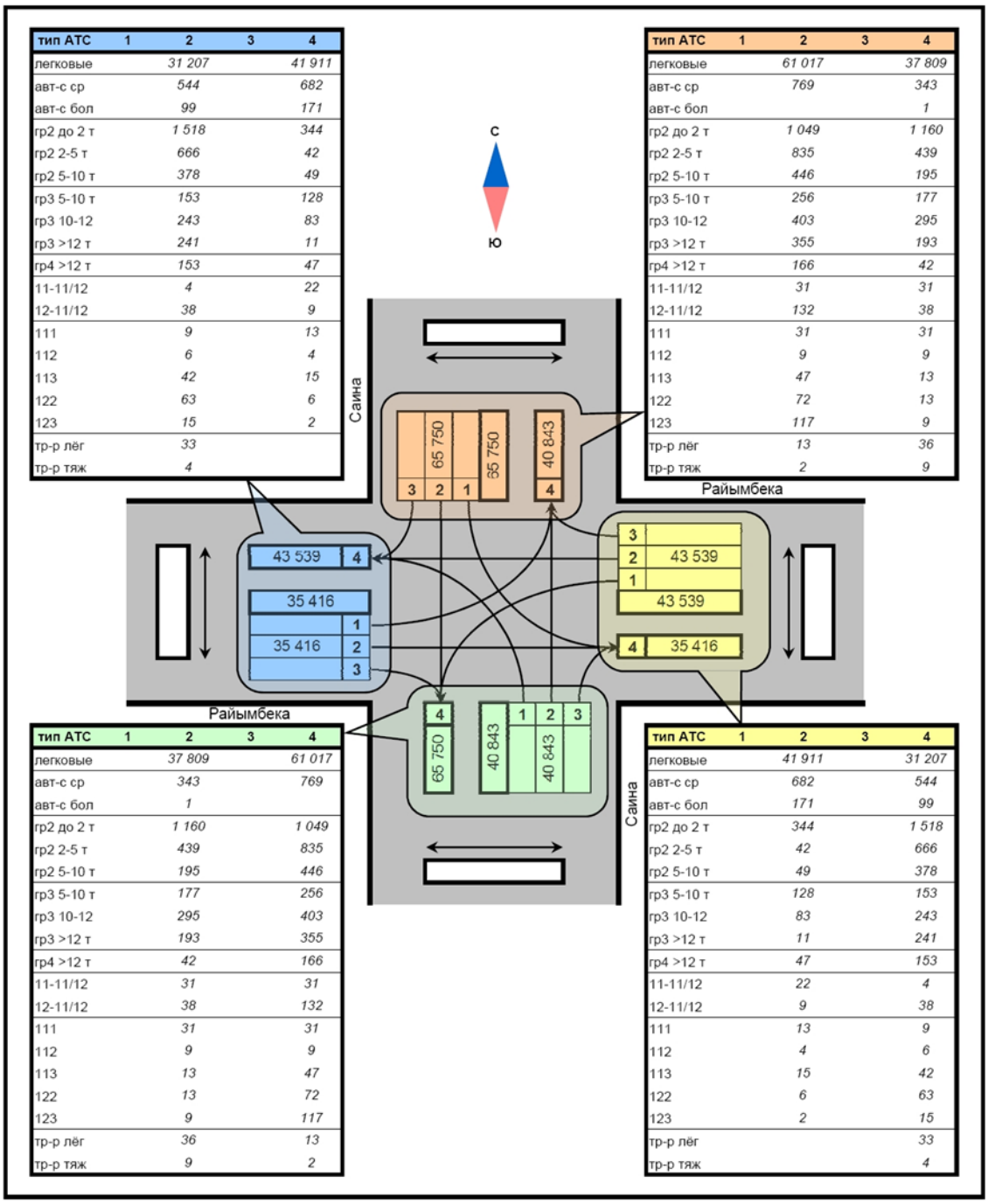
Итого (АТС) *185 548* *АТС/сутки*
Итого (Пешеходов) *пеш/сутки*

Итого в сечении

Северном	*106 593*	*АТС/сутки*	Восточном	*78 955*	*АТС/сутки*
Южном	*106 593*	*АТС/сутки*	Западном	*78 955*	*АТС/сутки*

тип АТС	1	2	3	4
легковые		*31 207*		*41 911*
авт-с ср		*544*		*682*
авт-с бол		*99*		*171*
гр2 до 2 т		*1 518*		*344*
гр2 2-5 т		*666*		*42*
гр2 5-10 т		*378*		*49*
гр3 5-10 т		*153*		*128*
гр3 10-12		*243*		*83*
гр3 >12 т		*241*		*11*
гр4 >12 т		*153*		*47*
11-11/12		*4*		*22*
12-11/12		*38*		*9*
111		*9*		*13*
112		*6*		*4*
113		*42*		*15*
122		*63*		*6*
123		*15*		*2*
тр-р лёг		*33*		
тр-р тяж		*4*		

тип АТС	1	2	3	4
легковые		*61 017*		*37 809*
авт-с ср		*769*		*343*
авт-с бол				*1*
гр2 до 2 т		*1 049*		*1 160*
гр2 2-5 т		*835*		*439*
гр2 5-10 т		*446*		*195*
гр3 5-10 т		*256*		*177*
гр3 10-12		*403*		*295*
гр3 >12 т		*355*		*193*
гр4 >12 т		*166*		*42*
11-11/12		*31*		*31*
12-11/12		*132*		*38*
111		*31*		*31*
112		*9*		*9*
113		*47*		*13*
122		*72*		*13*
123		*117*		*9*
тр-р лёг		*13*		*36*
тр-р тяж		*2*		*9*

тип АТС	1	2	3	4
легковые		*37 809*		*61 017*
авт-с ср		*343*		*769*
авт-с бол		*1*		
гр2 до 2 т		*1 160*		*1 049*
гр2 2-5 т		*439*		*835*
гр2 5-10 т		*195*		*446*
гр3 5-10 т		*177*		*256*
гр3 10-12		*295*		*403*
гр3 >12 т		*193*		*355*
гр4 >12 т		*42*		*166*
11-11/12		*31*		*31*
12-11/12		*38*		*132*
111		*31*		*31*
112		*9*		*9*
113		*13*		*47*
122		*13*		*72*
123		*9*		*117*
тр-р лёг		*36*		*13*
тр-р тяж		*9*		*2*

тип АТС	1	2	3	4
легковые		*41 911*		*31 207*
авт-с ср		*682*		*544*
авт-с бол		*171*		*99*
гр2 до 2 т		*344*		*1 518*
гр2 2-5 т		*42*		*666*
гр2 5-10 т		*49*		*378*
гр3 5-10 т		*128*		*153*
гр3 10-12		*83*		*243*
гр3 >12 т		*11*		*241*
гр4 >12 т		*47*		*153*
11-11/12		*22*		*4*
12-11/12		*9*		*38*
111		*13*		*9*
112		*4*		*6*
113		*15*		*42*
122		*6*		*63*
123		*2*		*15*
тр-р лёг				*33*
тр-р тяж				*4*

УДК (69+711.4Х083.74) **МКС 91.020**

Ключевые слова: городские и сельские населенные пункты, общественные центры, жилая застройка, инженерные сети, площади и размеры, нормы расчета.

Ресми басылым

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ӨНЕРКӘСІП ЖӘНЕ ҚҰРЫЛЫС МИНИСТРЛІГІ ҚҰРЫЛЫС ЖӘНЕ ТҰРҒЫН ҮЙ-КОММУНАЛДЫҚ ШАРУАШЫЛЫҚ ІСТЕРІ КОМИТЕТІ

Қазақстан Республикасының
ЕРЕЖЕЛЕР ЖИНАҒЫ

ҚР ЕЖ 3.01-101-2013*

ҚАЛА ҚҰРЫЛЫСЫ. ҚАЛАЛЫҚ ЖӘНЕ АУЫЛДЫҚ ЕЛДІ МЕКЕНДЕРДІ ЖОСПАРЛАУ ЖӘНЕ ҚҰРЫЛЫСЫН САЛУ

Басылымға жауаптылар: «ҚазҚСҒЗИ» АҚ

050046, Алматы қаласы, Сатпаев көшесі, 88Г
Тел./факс: +7 (727) 338-30-22 – қабылдау бөлмесі

Издание официальное

КОМИТЕТ ПО ДЕЛАМ СТРОИТЕЛЬСТВА И ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА МИНИСТЕРСТВА ПРОМЫШЛЕННОСТИ И СТРОИТЕЛЬСТВА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

СВОД ПРАВИЛ
Республики Казахстан

СП РК 3.01-101-2013*

ГРАДОСТРОИТЕЛЬСТВО. ПЛАНИРОВКА И ЗАСТРОЙКА ГОРОДСКИХ И СЕЛЬСКИХ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ

Ответственные за выпуск: АО «КазНИИСА»

050046, г. Алматы, ул. Сатпаева, 88Г
Тел./факс: +7 (727) 338-30-22 – приемная